

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

דין וחשבון

ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן עניינים

5.....	דבר יושב ראש הדירקטוריון
9.....	דוח הדירקטוריון וההנהלה
92.....	הצהרות לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי
95.....	דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי
97.....	דוחות כספיים מאוחדים
185.....	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח

רשימת לוחות

12.....	לוח 1 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
21.....	לוח 2 השינויים בסעיפי הרווח וההפסד העיקריים
21.....	לוח 3 התפתחות תשואת הרווח הנקי להון העצמי על פי רבעונים
22.....	לוח 4 תרומת מגזרי ההצמדה השונים להכנסות הריבית, נטו
23.....	לוח 5 תרומת מגזרי ההצמדה השונים להכנסות הריבית, נטו לפי רבעונים
23.....	לוח 6 פירוט פערי הריבית לפי מגזרי הצמדה
24.....	לוח 7 הרכב הנכסים נושאי הריבית הממוצע של הבנק לפי מגזרי ההצמדה השונים
27.....	לוח 8 מערך טכנולוגיית המידע
28.....	לוח 9 רווח כולל אחר
29.....	לוח 10 נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח
29.....	לוח 11 פירוט יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים
29.....	לוח 12 התפלגות תיק ניירות הערך של הבנק לפי סוגי המנפיקים
31.....	לוח 13 ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים
31.....	לוח 14 הרכב פיקדונות הציבור
32.....	לוח 15 התפתחות ביתרת הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים עבור לקוחות הבנק
34.....	לוח 16 יחס הלימות הון
34.....	לוח 17 יחס המינוף
37.....	לוח 18 שינויים ברווחיות מגזר אנשים פרטיים
38.....	לוח 19 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים
39.....	לוח 20 שינויים ברווחיות מגזר ניהול פיננסי
40.....	לוח 21 לקוחות עיקריים
42.....	לוח 22 מנהלי הסיכונים בבנק

לוח 23	יתרות של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים.....	50
לוח 24	תנועה בחובות הפגומים.....	50
לוח 25	יחסים המצביעים על איכות האשראי.....	50
לוח 26	מידע נוסף על איכות אשראי.....	51
לוח 27	מרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי.....	51
לוח 28	יחסים המצביעים על הרמה והשינוי של ההפרשה להפסדי אשראי.....	52
לוח 29	סיכון אשראי לפי ענפי משק.....	52
לוח 30	סיכון אשראי לאנשים פרטיים- יתרות ומאפייני סיכון שונים.....	53
לוח 31	פילוח לפי גודל חבות הלוואה.....	54
לוח 32	סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי לאנשים פרטיים.....	54
לוח 33	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (באחוזים).....	55
לוח 34	השינוי בשווי ההוגן בעקבות שינוי בשיעור של 2% בריבית.....	58
לוח 35	השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, לפני השפעתם של שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית.....	60
לוח 36	השפעתם של שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים.....	61
לוח 37	חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית.....	62
לוח 38	חשיפת הבסיס במהלך שנת 2017.....	71
לוח 39	סיכון שער חליפין.....	72
לוח 40	סיכון מדד.....	72
לוח 41	יחס כיסוי נזילות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017.....	75
לוח 42	טבלת גורמי סיכון.....	87
לוח 43	פרטים על מדד המחירים לצרכן, על שערי החליפין של המטבעות העיקריים ועל שיעורי השינוי בתקופות החשבון.....	112
לוח 44	דירקטוריון הבנק.....	187
לוח 45	המנהל הכללי ונושאי משרה בכירים בבנק ותפקידיהם.....	193
לוח 46	המבקרת הפנימית.....	196
לוח 47	שכר רואה החשבון המבקר.....	201
לוח 48	שכר יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי ונושאי המשרה הבכירים בבנק.....	202
לוח 49	עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים.....	203

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

דבר יושב ראש הדירקטוריון

ליום 31 בדצמבר 2017

דבר יושב ראש הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2017

בשם הדירקטוריון והנהלה אני גאה להגיש לכם את הדו"ח הכספי לשנת 2017. היעדים לשנה החולפת היו מאתגרים, וזאת על רקע המעבר למערכת מחשב חדשה, אשר הבנק צלח בצורה מרשימה. הצלחנו לעמוד בכל היעדים הודות ליישום עקבי ונחוש של המדיניות שהתוו הדירקטוריון והנהלת הבנק.

שנת 2017 התחילה בסימן התנתקות ממערכות בנק הפועלים ומעבר למערכת ליבה בנקאית חדשה של חברת TCS הבינלאומית מקונצרן TATA. המעבר הסתיים בהצלחה רבת, והבנק יצא לדרך חדשה ומאתגרת. המערכת החדשה מהווה עבור הבנק קפיצת מדרגה טכנולוגית שמשמעותה גם שדרוג היכולות העסקיות של הבנק. המערכת מאפשרת לבנק גמישות רבה יותר בפיתוח מוצרים חדשים, בשדרוג ערוצים ישירים דיגיטליים ושיפור השירות ללקוחות הבנק. כבר במהלך שנת 2018 הבנק מתעתד להשיק אפליקציה חדשה ומתקדמת לניהול חשבון, וכן אפליקציה חדשה למסחר בשוק ההון. אלה יהוו הרחבה חשובה ומשמעותית של השירותים הישירים הניתנים על ידי הבנק.

בשנת 2017 החל הבנק ביישום מתווה התכנית האסטרטגית לשנים 2017-2021, אשר ממוקדת בהמשך הרחבה של קהל לקוחות הבנק, יצירת תשתית אופטימלית וגמישה בניהול ההון, ייצוב התשתית הטכנולוגית, וכמובן המשך פיתוח ההון האנושי של הבנק.

בהתאם לתכנית זו ולמרות השנה האינטנסיבית והמורכבת כאמור, גם השנה הבנק הגדיל את מספר לקוחותיו ושמר על צמיחה מרשימה בפעילותו. העלייה משתקפת בכל תחומי הפעילות של הבנק ובתוצאות הכספיות כפי שמובאות בדוח זה הן בנתוני המאזן והן בנתוני הרווחיות. הרווח לשנת 2017 עומד על 87.6 מיליון ש"ח, גידול של 5% לעומת שנה קודמת. שיעור התשואה להון של הבנק עמד על 7.1%, תוך שיפור במהלך הרבעונים בשנת 2017 כך שברבעון הרביעי היה לבנק שיעור תשואה של 8.8%.

מעבר לאלה, הבנק נקט בפעולות נוספות לשיפור הרווחיות. בחודש יוני 2017, אישר דירקטוריון הבנק מהלכי התייעלות הכוללים תכנית פרישה מרצון וצמצום בשטחי נדל"ן. בחודש אוקטובר 2017 העלתה חברת מעלות את דירוג המנפיק של הבנק. העלאת הדירוג מעידה על האיתנות והחוסן של בנק יהב.

בד בבד עם השינויים הדרמטיים שעבר הבנק עקב החלפת מערכת המחשוב, המשיך הבנק לעשות הכל בכדי לשמר את המורשת של הבנק המשלבת ערכים של הוגנות מקצועית, קשר אישי וחם ועידוד מצוינות וחדשנות מתוך מטרה להעניק ללקוחותינו את השירות המיטבי.

ברצוני להביע את תודתי העמוקה ללקוחותינו הממשיכים להביע בנו אמון בכל יום מחדש, לחברי הדירקטוריון ולחברינו בהנהלת הבנק, וכמובן תודה עמוקה לכל עובדי הבנק ומנהליו, שהם הנכס החשוב ביותר שלנו; יחד נמשיך להצטייד את הבנק קדימה.

דוד בן דוד
יו"ר הדירקטוריון

25 בפברואר 2018
י' באדר תשע"ח

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן עניינים

11	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים
12	מידע כספי תמציתי
13	תמצית הסיכונים העיקריים
14	יעדים ואסטרטגיה עסקית
17	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
17	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
21	התפתחויות מהותיות בהכנסות, הוצאות וברווז כולל אחר
29	המבנה וההתפתחויות של הנכסים וההתחייבויות, ההון והלימות ההון
36	מגזרי פעילות פיקוחיים
41	סקירת הסיכונים
41	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
45	סיכוני אשראי
57	סיכוני שוק
73	סיכון נזילות ומימון
77	סיכון תפעולי
88	מדיניות ואומדנים חשבונאית קריטיים, בקורות ונהלים
88	מדיניות חשבונאית בנשאים קריטיים
88	אומדנים חשבונאיים קריטיים
91	בקורות ונהלים
92	הצהרות לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי
95	דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי

דוח הדירקטוריון וההנהלה לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

דירקטוריון הבנק וההנהלה מתכבדים להגיש את דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2017. הדוח מוגש עם דוחות הכספיים המאוחדים המבוקרים של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) הנוגעים למצבו העסקי של הבנק ולתוצאות פעולותיו בגין שנת 2017 (להלן השנה המדווחת).

הדוחות הכספיים של הבנק נערכו על פי הוראותיו והנחיותיו של המפקח על הבנקים ובוקרו על ידי רואי החשבון המבוקרים של הבנק. הנתונים מוצגים בהם בסכומים מדווחים.

מידע צופה פני עתיד

המידע המפורט בדוח זה והנוגע לתיאור עסקי הבנק, למצבו הכספי ולתוצאות פעילותו עשוי להכיל מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח - 1968. משפטים הכוללים ביטויים, כגון 'אנו מאמינים', 'שואפים', 'צפוי', 'מתכוונים', 'אמור ל...', 'מעריכים', 'חוזים' וביטויים דומים אחרים מצביעים על כך שמדובר במידע צופה פני עתיד.

מידע זה מבטא את השקפתו הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים המבוססים על הערכות ולכן נתונים לסיכונים, לחוסר ודאות ואף לאפשרות שלא יתממשו כלל או שיתממשו במקצת בלבד.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ הוקם בשנת 1954 ומוחזק על ידי בנק מזרחי טפחות והחברה למפעלי כלכלה ותרבות לעובדי המדינה בע"מ, בחלקים שווים. הבנק מתמחה במתן שירותים פיננסיים למגזר הקמעונאי - משקי בית ועובדים שכירים באמצעות 46 סניפים בפריסה כלל ארצית.

תחומי פעילותו העיקריים של הבנק הם:

- פעילות קמעונאית, הכוללת קבלת כספי מפקדים ומתן אשראי ללווים.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות בתחומי ניירות ערך, כרטיסי אשראי, מטבע חוץ וכיו"ב.
- ניהול הנכסים וההתחייבויות וניהול תיק הנוסטרו.
- מתן אשראי מפיקדונות מיועדים לעובדי המדינה ואחרים.

מידע כספי תמציתי

לוח 1 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

2013	2014	2015	2016	2017	
מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים)					
9.5	6.2	11.3	7.1	7.1	תשואה להון
0.47	0.31	0.56	0.36	0.36	תשואה לנכסים ממוצעים
10.00	9.55	9.97	9.41	9.27	יחס הון עצמי רובד 1
-(3)	-(3)	4.89	5.00	5.14	יחס המינוף
-(3)	-(3)	382	286	260	יחס כיסוי הנזילות
2.90	2.69	2.97	2.74	3.01	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
71.8	76.6	68.1	75.5	77.3	יחס יעילות תפעולית ⁽²⁾
מדדי איכות אשראי עיקריים (באחוזים)					
0.42	0.67	0.64	0.64	0.67	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
0.67	0.59	0.50	0.43	0.41	שיעור אשראי לציבור פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.10	0.05	0.12	0.12	0.23	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח (במיליוני ש"ח)					
87.4	60.8	120.4	83.4	87.6	רווח נקי
400.7	397.3	430.7	492.5	585.0	הכנסות ריבית, נטו
5.4	25.2	10.5	17.4	28.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
138.5	132.7	204.9	137.3	138.8	הכנסות שאינן מריבית
123.4	131.0	135.1	135.0	136.4	מזה: עמלות
387.9	405.8	432.7	475.6	559.2	הוצאות תפעוליות ואחרות
196.9	205.3	212.2	232.2	259.1	מזה: משכורות והוצאות נלוות
3.58	2.49	4.94	3.42	3.59	רווח נקי למניה
נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח (במיליוני ש"ח)					
19,331.3	20,812.5	22,650.6	23,853.9	24,782.0	סך כל הנכסים
10,492.0	10,990.0	14,296.2	14,498.1	14,002.1	מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,924.0	2,196.2	30.9	29.1	806.3	ניירות ערך
6,657.4	7,299.3	7,943.2	8,930.6	9,569.4	אשראי לציבור, נטו
18,373.4	19,800.3	21,517.0	22,637.1	23,501.5	סך כל ההתחייבויות
16,455.1	17,793.1	19,415.1	20,273.0	20,908.4	מזה: פיקדונות הציבור
42.1	91.1	74.1	32.5	60.6	פיקדונות מבנקים
509.4	531.4	550.0	792.8	941.0	כתבי התחייבות נדחים
957.9	1,012.2	1,133.6	1,216.8	1,280.5	הון עצמי
788	778	792	867	867	מספר משרות ממוצע
נתונים נוספים (באחוזים)					
2.15	2.02	2.01	2.14	2.44	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.66	0.66	0.63	0.59	0.57	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

(1) הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

(2) היחס שבין ההוצאות התפעוליות והאחרות לבין הסכום של הכנסות הריבית נטו ושל ההכנסות שאינן מריבית.

(3) הגילוי בגין יחס מינוף יחס כיסוי נזילות חל מיום 1 באפריל 2015. לכן לא הוצגו מספרי השוואה לשנים 2014 ו-2013.

תמצית הסיכונים העיקריים

הפעילות העסקית השוטפת של הבנק במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הבנק לסיכונים שונים, ביניהם סיכוני אשראי וריכוזיות באשראי, סיכוני שוק ונזילות וסיכונים תפעוליים.

סיכון אשראי – הסיכון המרכזי אתו מתמודד הבנק בעת מתן אשראי ללקוח ובעת ניהול האשראי השוטף הוא הסיכון לאי החזרת אשראי הנלקח על ידי לווים (איכות הלווים), וכן הסיכון לפגיעה בשווים ההון של הביטחונות שהעמידו הלקוחות כנגד האשראי.

סיכון ריכוזיות באשראי הקמעונאי – סיכון זה יכול לנבוע מהיעדר פיזור בתיק האשראי או מפיזור בצורה שאינה מיטבית. סיכון הריכוזיות נובע מגורמי סיכון אשר קיים ביניהם מתאם גבוה, כך ששינוי בהם יכול לפגוע בתיק אשראי שאינו מפוזר.

סיכון אשראי בתיק ההשקעות של הבנק – תיק ההשקעות של הבנק מורכב מפיקדונות בבנקים ומאג"ח ממשלתי. נכסי סיכון האשראי בתיק ההשקעות מושפעים מיתרת ההשקעות ומתפלגות טווח ההפקדות (ארוך או קצר).

סיכון ריכוזיות בתיק ההשקעות של הבנק – הסיכון כולל סיכון ריכוזיות ענפי וסיכון ריכוזיות מדינה. במסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון על פעילות ההשקעות, מבחין הבנק בין השקעות בפיקדונות ובאג"ח בנקים להשקעות באג"ח מדינה.

סיכון שוק – לבנק מספר חשיפות שוק הנובעות מאופי פעילותו וממגזרי ההצמדה השונים. לסיכוני השוק מספר מרכיבים עיקריים:

סיכון ריבית – חשיפה של מצבו הפיננסי של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית.

סיכון אינפלציה – שינויים במדד המחירים לצרכן עלולים לשחוק או להגדיל את שווי הפוזיציות של הבנק.

סיכון מט"ח – שינויים בשערי החליפין של המטבעות השונים עלולים להשפיע על מצבו הפיננסי של הבנק כאשר ישנו עודף/חסר של נכסים במגזר המט"ח במטבעות השונים. ההשקעה של הבנק במגזר המט"ח נמוכה ביחס לאפיקי ההשקעה האחרים.

סיכון נזילות – נזילות היא היכולת לממן שינוי בנכסים, לעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון ולספק אשראי ללקוחות על פי המסגרות שנקבעו להם, מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון הנזילות הינו סיכון לרווח הבנק, להונו, ליציבותו ולמוניטין שלו עקב אי יכולת לעמוד בהתחייבויות שוטפות או עתידיות. הסיכון נובע מאי הוודאות באשר לזמינות המקורות ומן הביקוש לשימושים. בנוסף, במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים, עלול להיווצר מצב של עלות בלתי מתוכננת בגיוס המקורות או במכירת השימושים.

סיכון תפעולי – הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכונים מחשוב אולם אינו כולל סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

הנזקים מסיכונים תפעוליים יכולים להתבטא הן בנזקים כלכליים ישירים והן בנזקים עקיפים הנובעים מסיכונים אחרים, כגון: חשיפה משפטית, אי עמידה בהוראות החוק, טעויות דיווח, נזק תדמיתי ועוד.

הסיכון התפעולי כולל מספר קטגוריות עיקריות: הונאה פנימית או חיצונית, נוהגי עבודה ובטיחות סביבת העבודה, מוצרים ועסקים, נזק לנכסים פיזיים, שיבושים עסקיים וכשל מערכות, ביצוע, הפצה וניהול תהליכים.

סיכוני טכנולוגיה ומחשוב - מערך המחשוב של הבנק מספק תמיכה אסטרטגית לפעילותו העסקית של הבנק ויש לו תפקיד מרכזי בשמירה על יציבותו ואמינותו של הבנק. סיכון טכנולוגיה ומחשוב הינו סיכון תפעולי אשר קשור במוצרים, שירותים, פעילויות ותהליכים הקשורים לטכנולוגיות המידע. יישום חסר או חלקי של תהליכים ונהלים נאותים לניהול ובקרה של הסיכונים הנובעים מטכנולוגיות המידע עלול להוביל להפסדים תפעוליים משמעותיים. לפיכך, ניהול אפקטיבי של סיכון זה מהווה מרכיב בסיסי בתכנית ניהול הסיכונים של הבנק.

מדיניות ניהול הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך קביעת תיאבון סיכון לשם הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

הסיכונים העיקריים אליהם חשוף הבנק מפורטים בפרק סקירת הסיכונים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

דירקטוריון הבנק אישר, בחודש אוקטובר 2016, את התכנית האסטרטגית של הבנק לחומש 2017-2021. להלן עיקרי התכנית:

- הבנק ימשיך להרחיב ולהעמיק את פעילותו הקמעונאית ולהגדיל את פלח השוק שלו בקרב השכירים בישראל.
- הבנק ימשיך לגייס לקוחות שכירים מקרב כלל אוכלוסיית משקי הבית בישראל עם דגש על מגזרים המשיקים לאוכלוסיית הלקוחות הקיימת כבר בבנק.
- הבנק ימנף את יכולות מערכת הליבה הבנקאית החדשה על מנת לספק ללקוחותיו שירותים באמצעות ערוצי תקשורת וכלים דיגיטליים מהירים, יעילים וידידותיים לביצוע פעולות.
- הבנק ימשיך להרחיב את אוכלוסיית לקוחותיו גם במקרים בהם הפריסה הסניפית מצומצמת יחסית, באמצעות הכלים הדיגיטליים של מערכת הליבה הבנקאית החדשה.
- הבנק יפעל לשיפור ביחסי יעילות - גידול בהכנסות ושמירה על היקף עלויות מרוסן.

במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, הבנק פועל לניהול אפקטיבי ואפקטיבי של החשיפות כדי למקסם רווחים, תוך שמירה על חשיפה מבוקרת לסיכונים שוק וריבית ועל נזילות נאותה. כל אלה, בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע בהנחיות הדירקטוריון וההנהלה ובכפוף לעמידה בכל המגבלות הרגולטוריות הרלוונטיות.

צפי להתפתחויות בשנה הקרובה

- המשך הטמעת מערכת הליבה הבנקאית החדשה, הרחבת ובחינת נושאים נוספים שינוהלו באמצעותה.
- המשך הרחבת בסיס לקוחות הבנק, בעיקר שכירים ומשקי בית.
- המשך פנייה גם לבעלי מקצועות חופשיים הסמוכים לאוכלוסיית היעד של ציבור השכירים בישראל. בשלב זה היקפי הפעילות והאשראי לקהל לקוחות זה אינם מהותיים.
- המשך פיתוח ושדרוג אמצעים מקוונים המספקים ללקוחות נגישות מרבית לשירותי הבנק, לרבות, פיתוחי יישומונים מתקדמים במכשירים ניידים (מובייל).

איומים והזדמנויות הנובעים מהאסטרטגיה העסקית

הזדמנויות:

- התמחות בניהול חשבונות למשקי בית תוך התמקדות באשראי ומתן שירות מקיף, איכותי ומקצועי.
- שדרוג הערוצים הדיגיטליים לטובת הרחבת השירות ללקוחות הבנק.
- התקשרות עם המדינה למתן הלוואות בריבית מסובסדת לעובדי המדינה עד לשנת 2022.

איומים:

- תחרות מוגברת במערכת הבנקאית והפיננסית על מגזר משקי הבית.
- איומים טכנולוגיים משמעותיים כגון איומי סייבר.
- שינויים מהותיים בהתנהגות צרכנית.
- שינויים מהותיים בחקיקה והוראות רגולטוריות רלוונטיות.
- שינויים בשוק (צמיחה/מיתון, אינפלציה, שינוי בריביות, שינוי בשערי מטבע וכו').

שינויים משמעותיים במערך טכנולוגיות המידע

פרויקט החלפת מערכת הליבה הבנקאית

ביום 1 בינואר 2017 עבר הבנק למערכת ליבה בנקאית חדשה של חברת TCS הבינלאומית מקונצרן TATA. המעבר הסתיים בהצלחה לאחר סיום הסבת נתונים ובדיקות תקינות פנים מערכתיות וחץ מערכתיות (מול צדדים שלישיים).

במהלך שנת 2017 הבנק פעל בהתאם לתוכנית העבודה, להשלמת פיתוחים לפי לוח הזמנים שגובש בתקופת הפיתוח של המערכת, וכן פיתוחים נוספים כמתוכנן.

בשנת 2018 הבנק ימשיך בהרחבת ובחינת נושאים נוספים שינוהלו באמצעות מערכת הליבה הבנקאית החדשה, לרבות, פיתוחי יישומונים מתקדמים במכשירים ניידים (מובייל).

שינויים במבנה הארגוני

המעבר למערכת ליבה בנקאית עצמאית חייב עריכת התאמות בתהליכי העבודה בבנק ומכאן גם התאמות מבניות בחלק מאגפי הבנק, לרבות הוספת יחידות תומכות במטה והרחבת יחידות קיימות.

שינויים במקורות המימון

בחודש אוגוסט 2017, הבנק גייס הון משני באמצעות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים בסך 120 מיליון ש"ח.

תכנית התייעלות

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הנחיות למערכת הבנקאית, אשר מקנה כלים שיאפשרו לתאגידים בנקאיים לנקוט צעדי התייעלות ודורש מהבנקים לקבוע תכנית התייעלות ארוכת טווח. במהלך שנת 2017 אישר דירקטוריון הבנק מהלכי התייעלות הכוללים, בין היתר, תכנית פרישה מרצון וצמצום בשטחי נדל"ן. הבנק קיבל אישור לתכנית מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש בהוראת ההתייעלות. תכנית הפרישה מרצון מוצעת לעובדים בהתאם לקריטריונים הקבועים בתכנית. עלויות ההתחייבות האקטואריות בגין תכנית הפרישה הסתכמו בסך של כ - 35 מיליון ש"ח, לפני מס (23 מיליון ש"ח לאחר מס). עד ליום פרסום הדוח הודיעו 18 עובדים על רצונם לפרוש מעבודתם בבנק במסגרת התכנית. בהתאם להנחיות בנק ישראל, הבנק ייהנה מהקלה בחישובי יחסי הלימות ההון. בהתאם לכך, השפעת עלות ההתייעלות תיפרס על פני חמש שנים בהון. לפרטים בדבר הטיפול החשבונאי של תכנית הפרישה ראה ביאור 18 - הטבות לעובדים.

דירוג אשראי של הבנק

בחודש אוקטובר 2017 העלתה חברת מעלות את דירוג המנפיק של הבנק מ - 'ilAA' ל - 'ilAA+' עם תחזית דירוג יציבה. כמו כן, עלה דירוג להנפקת מכשיר הון היברידי ברובד 2 מ - 'ilA+' ל - 'ilAA-'.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

סקירה תמציתית של ההתפתחויות העיקריות במשק ובענף הבנקאות

התפתחויות במשק בישראל

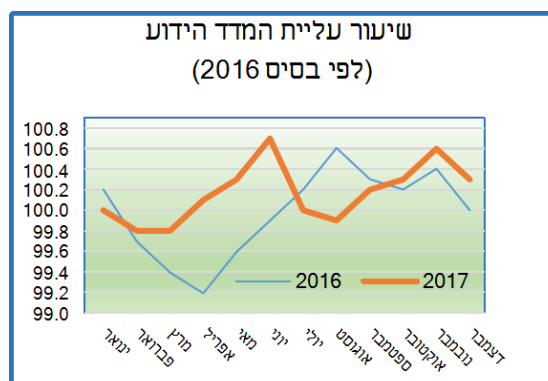
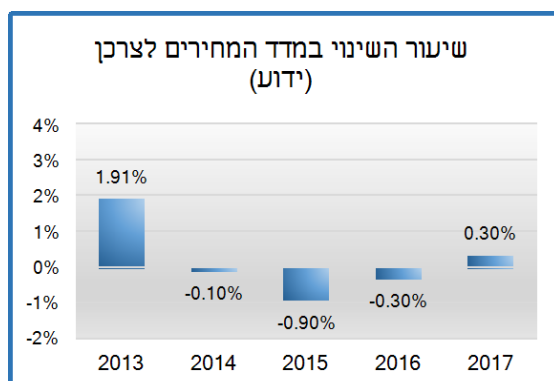
המשק הישראלי ממשיך לצמוח בקצב מתון. בנק ישראל ציין כי האינדיקטורים האחרונים מאפשרים להעריך שצמיחה דומה תבוא לידי ביטוי גם בשנתיים הקרובות. על פי תחזית המאקרו שפרסם בנק ישראל, התוצר צפוי לצמוח בכ- 3.4% בשנת 2018 ובקצב דומה בשנת 2019. בנק ישראל צופה שהיצוא ימשיך להתרחב, בין היתר עקב ההתאוששות הצפויה בסחר העולמי.

המדד המשולב למצב המשק עלה בחודש דצמבר בכ-0.3%, בדומה לקצב עלייתו הממוצע במהלך כל שנת 2017 ומעט נמוך מהקצב הממוצע בשנת 2016.

שוק העבודה מציג תמונה חיובית וקרוב לתעסוקה מלאה. שיעור האבטלה נמוך, הן היסטורית והן בהשוואה בינלאומית. שיעור הבלתי מועסקים במשק (בגילאי העבודה העיקריים 25-64) במהלך שנת 2017 עמד על כ- 3.7% לעומת כ- 4.1% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור התעסוקה (בקרוב בני 25-64) לתקופה זו עמד על כ- 77.1%, לעומת 76.6% בשנת 2016.

אינפלציה ושערי חליפין

מדד המחירים לצרכן (המדד הידוע) עלה בכ- 0.3% בתקופה המדווחת, זאת לעומת ירידה של 0.3% בתקופה המקבילה אשתקד ולאחר שלוש שנים ברציפות בהן נרשמה אינפלציה שלילית. סביבת האינפלציה מוסיפה להיות נמוכה מיעד האינפלציה שנקבע על ידי בנק ישראל בין 1% ל- 3%, בדומה ליעד שנקבע בשנים קודמות. הגורמים העיקריים לעליות המחירים בשנת 2017 הם עליות במחירי הדיוור ובתחזוקת הדירה. ירידות מחירים נרשמו השנה בעיקר במחירי תחבורה ותקשורת, הלבשה והנעלה וריהוט וציוד לבית. במהלך השנה החולפת הושפעה עליית האינפלציה הן מעליית השכר במשק והן מעלייה במחירי הנפט בעולם. מנגד ייסוף השקל, פעולות הממשלה להפחתת יוקר המחיה, ורמתה הנמוכה של האינפלציה העולמית מיתנו את העלייה.

במהלך השנה המדווחת תוסף שער החליפין של הדולר בשיעור של כ- 9.8% ועמד על 3.4670 ש"ח לדולר בסוף חודש דצמבר 2017.

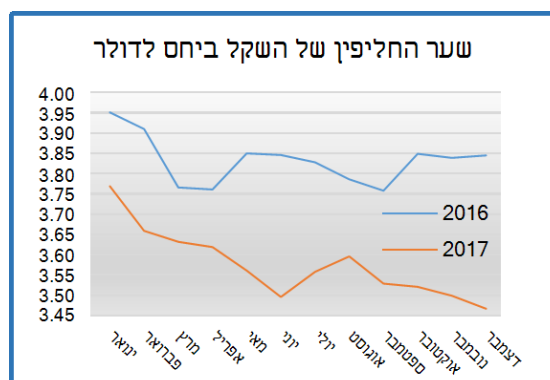
בתקופה המדווחת נרשמה מגמה שלילית של הדולר מול רוב המטבעות העיקריים בעולם. עיקר הייסוף נרשם ברבעון הראשון של שנת 2017, על רקע היחלשותו של הדולר בעולם. ייסוף זה נבלם על רקע התערבות משמעותית של בנק ישראל בשוק המט"ח.

במהלך התקופה המדווחת רכש בנק ישראל כ- 6.6 מיליארד דולר, כ- 1.5 מיליארד דולר מתוכם נרכשו במסגרת תכנית הגז.

בנק ישראל ציין כי ימשיך להתערב בשוק המט"ח ככל שצרכי המדיניות המוניטרית יכתיבו זאת.

בתקופה המדווחת פחת שער החליפין של האירו בשיעור של כ- 2.7% ועמד על 4.1526 ש"ח לאירו בסוף חודש דצמבר 2017.

בתקופה המדווחת פחת שער החליפין של הדולר אירו בשיעור של כ- 14.1% ועמד על 1.2 דולר לאירו בסוף חודש דצמבר 2017.

מדיניות פיסקאלית ומוניטארית

במהלך התקופה המדווחת המשיך בנק ישראל במדיניות המוניטרית המרחיבה בה הוא נוקט בשנים האחרונות. בנק ישראל מציין בהודעותיו כי המדיניות צפויה להישאר מרחיבה כל עוד הדבר ידרש כדי לבסס את סביבת האינפלציה בתוך תחום היעד.

בתקופה המדווחת נותרה ריבית בנק ישראל ללא שינוי, ברמה של 0.1%, מאז הורדת הריבית האחרונה בפברואר 2015.

ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי גם בחודש ינואר 2018.

בתקופה המדווחת נרשם גרעון בפעילות התקציבית (ללא מתן אשראי נטו) של הממשלה בסך של כ- 24.8 מיליארד ש"ח שהם כ- 2.0% מהתמ"ג, נמוך מהתכנון המקורי אשר עמד על כ- 36.6 מיליארד ש"ח שהם כ- 2.9% מהתמ"ג. זאת, בהשוואה לגרעון תקציבי בסך של כ- 25.9 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הסטייה בגרעון הושפעה בעיקר מהכנסות גבוהות מהחזוי בסך של כ- 13.4 מיליארד ש"ח.

סך הוצאות הממשלה בשנת 2017 הסתכמו בכ- 360.8 מיליארד ש"ח, מתוכן הוצאות המשרדים שהן הסעיף העיקרי בצד ההוצאות, הסתכמו בכ- 311.4 מיליארד ש"ח, גבוהות נומינלית בכ- 8.1% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכנסות הממשלה בשנת 2017 הסתכמו בכ- 336.0 מיליארד ש"ח. ההכנסות ממיסים שהן הסעיף העיקרי בצד ההכנסות הסתכמו בכ- 306.5 מיליארד ש"ח, עלייה נומינלית של כ- 8.4% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הגורמים העיקריים לגידול בהכנסות ממיסים ביחס להכנסות החזויות נבעו בעיקר מהכנסות "חד פעמיות" חריגות בסך של כ- 3.4 מיליארד ש"ח ממכירת מובילאיי והנפקת תמר פטרוליום וכן מהכנסות בסך של כ- 10 מיליארד ש"ח ממבצע מס דיבידנד.

שוקי הכספים וההון

במהלך התקופה המדווחת הסתכם המסחר בשוק המניות המקומי במגמה חיובית של מדדי המניות המובילים. בתקופה המדווחת עלה מדד ת"א 35 בכ- 2.7% ומדד ת"א 90 עלה בכ- 21.2% זאת לעומת ירידה של 3.8% ועלייה של 17.0% בהתאמה בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופה המדווחת נרשם מחזור יומי ממוצע בשוק המניות (כולל תעודות סל) של כ- 1.4 מיליארד ש"ח, גבוה בכ- 10.6% לעומת המחזור היומי הממוצע בתקופה המקבילה אשתקד.

בשוק קרנות הנאמנות נרשמה מגמה חיובית. בסיכום התקופה המדווחת ניתן לראות כי הציבור מעדיף השקעה מקומית על-פני השקעה בשווקים אחרים - קרנות הנאמנות המשקיעות במניות בת"א רשמו יצירות של כ- 3.6 מיליארד ש"ח וקרנות הנאמנות המשקיעות באג"ח ת"א רשמו יצירות של כ- 20.6 מיליארד ש"ח, בקרנות המשקיעות בחו"ל נרשמו יצירות קטנות של כ- 2.0 מיליארד ש"ח.

בקרנות הכספיות והשקליות הסתכמו הפדיונות נטו בסך של כ- 7.0 מיליארד ש"ח בתקופה המדווחת, קצב מתון ביחס לפדיונות נטו בסך של כ- 14.9 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

במהלך התקופה המדווחת התאפיין המסחר בשוק איגרות החוב הממשלתיות במגמה חיובית. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלה בכ- 3.4% במהלך התקופה המדווחת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה עלה בכ- 0.7%.

במהלך התקופה המדווחת עלה מדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות בריבית קבועה לטווח הקצר בכ- 0.5%, לטווח הבינוני עלה המדד בכ- 2.4% ולטווח הארוך עלה המדד בכ- 7.6% זאת לעומת עליה של 0.3%, 1.2% ו- 2.4% בהתאמה בתקופה המקבילה אשתקד.

בסוף חודש דצמבר 2017 עמדה תשואת המק"מ לשנה על כ- 0.1%. מחזור המסחר היומי הממוצע בשוק איגרות חוב (כולל תעודת סל) הסתכם במהלך שנת 2017 בכ- 3.6 מיליארד ש"ח, נמוך בכ- 3.2% מהמחזור היומי הממוצע מהתקופה המקבילה בשנת 2016.

אירועי סיכון הידועים לציבור

בתקופה המדווחת לא חלו אירועי סיכון מהותיים הידועים לציבור ואשר השפיעו על הבנק.

סיכונים מובילים ומתפתחים

פעילות הבנק בתקופה המדווחת הייתה חשופה לסיכון אבטחת מידע וסייבר - כחלק מההתפתחויות הטכנולוגיות בעולם פועל הבנק במגוון ערוצים לרבות ערוצי תקשורת. ערוצים אלו חושפים אותו לסיכונים קיברנטיים. בשנים האחרונות חל גידול באיומים קיברנטיים על מוסדות פיננסיים בעולם ובישראל. איומים אלו מתאפיינים בתחכום גובר והולך של התקפות סייבר, בגידול בעוצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי לזהות התקפות. הוראות בנק ישראל דורשות מהתאגידים הבנקאיים לתת דגש מיוחד ולנקוט בצעדים הדרושים לצורך ניהול אפקטיבי של הגנת הסייבר.

הבנק רואה בסיכון הקיברנטי סיכון עסקי. הבנק מפעיל כל העת מערך הגנה אקטיבי וניטור שוטף ומקיף. בנוסף, מבצע הבנק צעדים ספציפיים לזיהוי הסיכונים והאיומים בתחומי הפעילות החשופים לאירועים קיברנטיים, למניעה וצמצום סיכוני אבטחת מידע וסייבר, כלפי עובדיו, קבלני משנה ומיקור חוץ.

פירוט בנוגע לסיכון זה ראה בפרק אבטחת מידע וסייבר.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, הוצאות וברוח כולל אחר

לוח 2 השינויים בסעיפי הרווח וההפסד העיקריים

שיעור השינוי באחוזים	שנת		שיעור השינוי באחוזים	רבעון רביעי	
	2016	2017		2016	2017
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
	541.0	649.0		143.4	170.7
הכנסות ריבית	48.5	64.0		8.9	16.8
הוצאות ריבית	19	492.5	14	134.5	153.9
הכנסות ריבית, נטו	64	17.4	24	7.2	8.9
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	17	475.1	14	127.3	145.0
הכנסות שאינן מריבית	1	137.3	8	33.5	36.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	18	475.6	7	128.8	138.2
רווח לפני מסים	(1)	136.8	35	32.0	43.1
רווח נקי	5	83.4	52	17.8	27.1

רווח ורווחיות

הרווח הנקי בשנה המדווחת הסתכם בסך של 87.6 מיליון ש"ח לעומת 83.4 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ-5%.

הגורמים שהשפיעו על הרווח הנקי הם כדלקמן:

- עלייה בתשואות במגזר השקלי של הבנק ועלייה בהיקפי הפעילות במגזר.
- עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, הנובעת בעיקרה מגידול במחיקות חשבונאיות נטו על רקע גידול בהיקף הליכי כינוס נכסים ופשיטת רגל במשק.
- עלייה בהוצאות תפעוליות ואחרות הנובעת מעליית מערכת הליבה הבנקאית החדשה לאוויר.
- ירידה בהוצאות המס נובעת מירידה בשיעור המס הסטטוטורי ומעדכון יתרת המסים הנדחים בשנה הקודמת כתוצאה מהפחתת שיעור המס בשנת 2016.

הרווח הנקי ברבעון הרביעי של השנה הסתכם בסך של 27.1 מיליון ש"ח לעומת 17.8 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, עלייה של כ-52%. העלייה נבעה מגידול בהכנסות ריבית נטו בעיקר במגזר הלא צמוד, שקוזה מעלייה בהוצאות תפעוליות ואחרות על רקע החלפת מערכת הליבה הבנקאית.

לוח 3 התפתחות תשואת הרווח הנקי להון העצמי על פי רבעונים

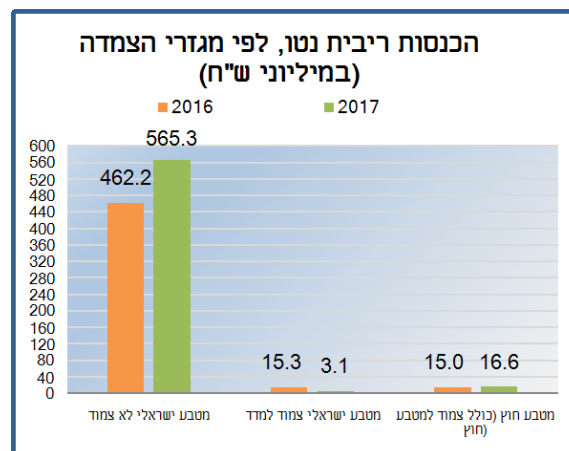
2016				2017			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
באחוזים							
5.8	8.9	8.6	6.1	5.5	6.8	7.8	8.8
80.2	72.6	73.1	76.7	82.1	78.7	76.1	72.7
(1) יחס הוצאה להכנסה מחושב על פי היחס בין ההוצאות התפעוליות והאחרות לבין הכנסות ריבית נטו וההכנסות שאינן מריבית.							

הכנסות והוצאות

הכנסות הריבית, נטו הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 585.0 מיליון ש"ח לעומת 492.5 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ- 19%.

לוח 4 תרומת מגזרי ההצמדה השונים להכנסות הריבית, נטו

שיעור השינוי באחוזים	שינוי במיליוני ש"ח	2016 במיליוני ש"ח	2017	
20	108.0	541.0	649.0	הכנסות ריבית
32	15.5	48.5	64.0	הוצאות ריבית
19	92.5	492.5	585.0	הכנסות ריבית, נטו
				מזה:
22	103.1	462.2	565.3	מטבע ישראלי לא צמוד
(80)	(12.2)	15.3	3.1	מטבע ישראלי צמוד למדד
11	1.6	15.0	16.6	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
19	92.5	492.5	585.0	סך הכול

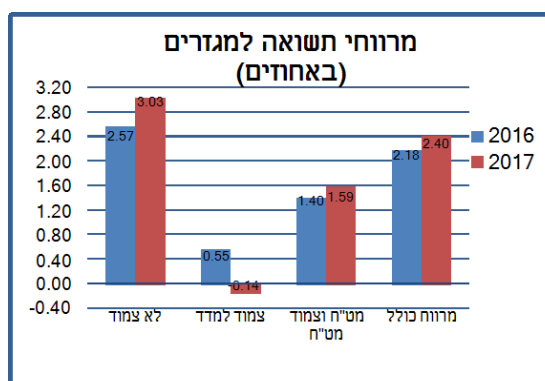
לוח 5 תרומת מגזרי ההצמדה השונים להכנסות הריבית, נטו לפי רבעונים

2016				2017			
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
במיליוני ש"ח							
104.4	142.7	150.5	143.4	147.7	177.2	153.4	170.7
(2.7)	20.6	21.7	8.9	10.6	30.8	5.8	16.8
107.1	122.1	128.8	134.5	137.1	146.4	147.6	153.9
מזה:							
103.1	109.5	119.6	130.0	133.3	137.7	144.4	149.9
מטבע ישראלי לא צמוד							
מטבע ישראלי צמוד							
0.8	8.7	5.4	0.4	0.1	4.7	(1.3)	(0.4)
למוד							
מטבע חוץ (כולל צמוד							
למטבע חוץ)							
3.2	3.9	3.8	4.1	3.7	4.0	4.5	4.4
107.1	122.1	128.8	134.5	137.1	146.4	147.6	153.9
סך הכול							

פער הריבית מבטא את ההפרש שבין שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית לבין שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית. פער הריבית מחושב על בסיס יתרות ממוצעות. היתרה הממוצעת במגזר הלא צמוד מחושבת על בסיס יתרות יומיות ועל בסיס יתרות לתחילת החודשים במגזר צמוד המדד ומגזר המט"ח.

לוח 6 פירוט פערי הריבית לפי מגזרי הצמדה

2016	2017
באחוזים	
2.57	3.03
מטבע ישראלי לא צמוד	
0.55	(0.14)
מטבע ישראלי צמוד למדד	
1.40	1.59
מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	
2.18	2.40
פער הריבית הכולל	

המגזר השקלי הלא צמוד – הכנסות הריבית נטו עלו בשנה המדווחת ב-103.1 מיליון ש"ח לעומת שנה קודמת. העלייה נבעה מעלייה בהיקפי הפעילות של הבנק לעומת השנה הקודמת בסך 24.4 מיליון ש"ח ומעלייה בתשואות על השקעות הבנק בסך 78.7 מיליון ש"ח. הכנסות הריבית נטו ברבעון הרביעי של השנה עלו ב-19.9 מיליון ש"ח לעומת תקופה מקבילה אשתקד. העלייה נבעה מגידול בהיקפי הפעילות של הבנק ומעלייה בתשואות המגזר.

המגזר השקלי הצמוד למדד – הכנסות הריבית נטו בשנה המדווחת ירדו ב-12.2 מיליון ש"ח לעומת שנה קודמת ופער הריבית ירד בכ-0.69%. הירידה נבעה בעיקר מירידה בהיקפי הפעילות של הבנק ומהוצאות בגין כתבי התחייבויות נדחים שהונפקו השנה. הכנסות הריבית נטו ברבעון הרביעי של השנה ירדו ב-0.8 מיליון ש"ח לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

המגזר המטבע חוץ – הכנסות הריבית נטו בשנה המדווחת עלו בכ-1.6 מיליון ש"ח לעומת שנה קודמת. הכנסות הריבית נטו ברבעון הרביעי של השנה עלו ב-0.3 מיליון ש"ח לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

לוח 7 הרכב הנכסים נושאי הריבית הממוצע של הבנק לפי מגזרי ההצמדה השונים

	2016	2017
באחוזים		
מגזר לא צמוד	84	84
מגזר צמוד למדד	11	11
מגזר מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	5	5

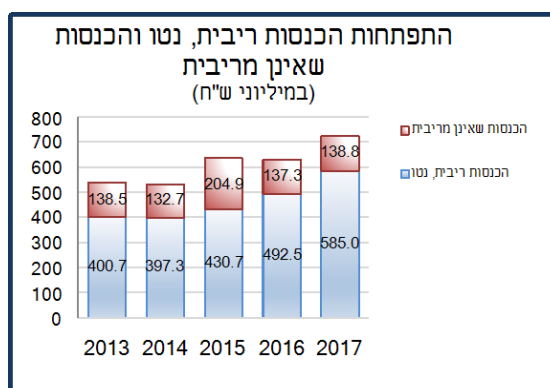
למידע נוסף ראה גילוי בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות, בנספח 3 בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח.

הוצאות בגין הפסדי אשראי בשנה המדווחת הסתכמו בסך של 28.5 מיליון ש"ח, לעומת 17.4 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העלייה בהוצאות נובעת בעיקרה מגידול במחיקות חשבוניות נטו על רקע גידול בהיקף הליכי כינוס נכסים ופשיטת רגל במשק. הגידול בהוצאה בתקופה המדווחת הסתכם ב-11.1 מיליון ש"ח ונובע מ-11.1 מיליון ש"ח בגין מחיקות חשבוניות נטו, 1.9 מיליון ש"ח בגין עליה בהפרשה להפסדי אשראי קמעונאי ומנגד ירידה בסך 1.9 מיליון ש"ח בהפרשה להפסדי אשראי בגין פיקדונות בבנקים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הרביעי של השנה הסתכמו בסך של 8.9 מיליון ש"ח, לעומת 7.2 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מעלייה במחיקות חשבוניות נטו.

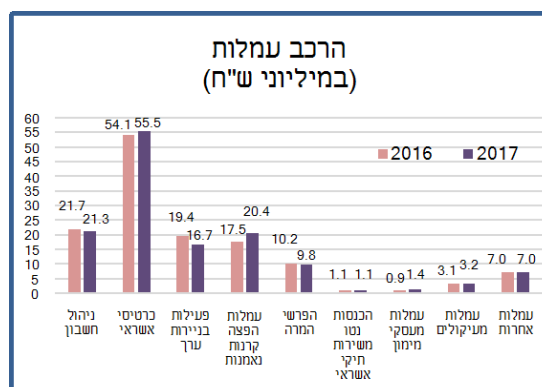
למידע נוסף ראה ניתוח התפתחות אשראי לציבור, נטו וכן סיכויי אשראי בפרק 'סקירת הסיכונים'.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 138.8 מיליון ש"ח לעומת 137.3 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ-1%.

עמלות

- הכנסות הבנק מהשתתפות בהכנסות של חברות כרטיסי אשראי הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 55.5 מיליון ש"ח לעומת 54.1 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ- 3%.
- ההכנסות משוק ההון הכוללות עמלות ניירות ערך ועמלות הפצה הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 37.1 מיליון ש"ח בדומה לשנה הקודמת.
- ההכנסות מניהול חשבון הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 21.3 מיליון ש"ח לעומת 21.7 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה של כ- 2%.

ההכנסות שאינן מריבית ברבעון הרביעי של השנה הסתכמו בסך של 36.3 מיליון ש"ח לעומת 33.5 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, עלייה של כ- 8%. העלייה נובעת בעיקרה מהכנסות הבנק מכרטיסי אשראי וגידול בהיקפי הפעילות בשוק ההון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 559.2 מיליון ש"ח לעומת 475.6 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ- 18%. בניכוי הוצאות על רקע החלפת מערכת הליבה הבנקאית הייתה העלייה בהוצאות מסתכמת בכ - 4%.

- **הוצאות השכר** הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 259.1 מיליון ש"ח לעומת 232.2 מיליון ש"ח בשנה קודמת, עלייה של כ- 12%. עלייה של כ- 8% נובעת מהוצאות על רקע החלפת מערכת הליבה הבנקאית: בגין הקמת יחידות חדשות במטה והרחבת היחידות הקיימות ותגמול חד פעמי לעובדים בגין עלייה לאוויר. בנטרול הוצאות אלו הייתה חלה עלייה של כ- 4%.
- ברבעון הרביעי של השנה הסתכמו הוצאות השכר בסך של 63.5 מיליון ש"ח לעומת 64.6 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, ירידה של כ- 2%.
- **הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד** הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 122.8 מיליון ש"ח לעומת 90.7 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ- 35%. העלייה נבעה מגידול בהוצאות עקב עלייה לאוויר של מערכת הליבה הבנקאית. עיקר הגידול נובע מהעלייה בהוצאות הפחת על מערכת הליבה הבנקאית. בנטרול הוצאות על רקע החלפת מערכת הליבה הבנקאית היה שיעור הגידול 4%.
- ברבעון הרביעי של השנה הוצאות האחזקה והפחת הסתכמו בסך של 31.4 מיליון ש"ח לעומת 23.4 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, עלייה של כ- 34%. העלייה נובעת בעיקרה מהוצאות על רקע החלפת מערכת הליבה הבנקאית.
- **ההוצאות האחרות** הסתכמו בשנה המדווחת בסך של 177.3 מיליון ש"ח לעומת 152.7 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עלייה של כ- 16%. בניכוי הוצאות על רקע החלפת מערכת הליבה הבנקאית היה שיעור הגידול 4%.
- ברבעון הרביעי של השנה הסתכמו ההוצאות האחרות בסך של 43.3 מיליון ש"ח לעומת 40.8 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עלייה של כ- 6%, העלייה נובעת מגידול בשירותים מקצועיים, עמלות ואחרות. כאמור, בתקופה המדווחת לבנק עלויות רבות הנובעות מהחלפת מערכת הליבה הבנקאית. הבנק מבצע תכנית התייעלות במספר מישורים על מנת לצמצם את הגידול בהוצאותיו. לפרטים נוספים ראה פרק תכנית התייעלות בדוח הדירקטוריון.

הפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנה המדווחת בסך של 48.5 מיליון ש"ח, ושיעורה מהרווח לפני מסים הוא כ- 35.6% לעומת 39.0% בשנה הקודמת. שיעור הפרשה ירד בעיקר מירידה בשיעור המס הסטטוטורי ומהשפעת עדכון יתרת המסים הנדחים בשנה הקודמת כתוצאה מהפחתת שיעור המס בשנת 2016.

הרווח הנקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ענב. עמד בשנה המדווחת על 3.59 ש"ח לעומת 3.42 ש"ח בשנה הקודמת.

לוח 8 מערך טכנולוגיית המידע

להלן ההוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד (במיליוני ש"ח):

שנת 2017			
תכנה ⁽²⁾	חומרה	אחר	סך הכל
28.3 ⁽⁵⁾	2.6	4.3 ⁽³⁾	35.2
הוצאות שכר עבודה ונלוות			
-	-	-	-
הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
17.5 ⁽⁵⁾	5.3	8.4	31.2
הוצאות בגין מיקור חוץ ⁽¹⁾			
33.0	6.3	-	39.3
הוצאות בגין פחת			
-	-	95.1	95.1
תשלומים לנותני שירותי מחשוב ואחר			
78.8	14.2	107.8	200.8

שנת 2016			
תכנה ⁽²⁾	חומרה	אחר	סך הכל
22.2 ⁽⁵⁾	1.7	1.5 ⁽³⁾	25.4
הוצאות שכר עבודה ונלוות			
2.5	-	-	2.5
הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
30.1 ⁽⁵⁾	1.2	4.8	36.1
הוצאות בגין מיקור חוץ ⁽¹⁾			
6.3	6.0	-	12.3
הוצאות בגין פחת			
-	-	54.3	54.3
תשלומים לנותני שירותי מחשוב ואחר			
61.1	8.9	60.6	130.6

להלן תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה ויתרות נכסים (במיליוני ש"ח):

שנת 2017			
תכנה	חומרה	אחר	סך הכל
9.9	-	-	9.9
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
10.2	-	-	10.2
עלויות בגין מיקור חוץ ⁽¹⁾			
12.9	3.5	-	16.4
עלויות רכישה או רישיונות שימוש			
33.0⁽⁶⁾	3.5	-	36.5
סך הכול עלויות			
164.5	10.6	-	175.1

שנת 2016			
תכנה	חומרה	אחר	סך הכל
21.9	-	-	21.9
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
28.4	4.5	-	32.9
עלויות בגין מיקור חוץ ⁽¹⁾			
13.5	-	-	13.5
עלויות רכישה או רישיונות שימוש			
63.8⁽⁶⁾	4.5	-	68.3
סך הכול עלויות			
164.5	13.4	-	177.9

- (1) עלויות בגין מיקור חוץ - לצורך פיתוח, תחזוקה והתקנות חדשות.
- (2) לרבות הוצאות בגין זכויות שימוש של תוכנה.
- (3) הוצאות אחרות בגין שכר עבודה ונלוות ומיקור חוץ כוללות בעיקר שירותי אדמיניסטרציה.
- (4) לפרטים בנוגע למדיניות חשבונאית ושיעורי פחת ראה ביאור 10 (יא) וכן ביאור 13 לדוחות הכספיים.
- (5) כולל הוצאות בגין פרויקט מערכת ליבה בנקאית בסך 28.0 מיליוני ש"ח ו-45.5 מיליוני ש"ח לשנים 2017 ו-2016, בהתאמה.
- (6) כולל תוספות בגין פרויקט מערכת ליבה בנקאית בסך 16.4 מיליוני ש"ח ו-59.6 מיליוני ש"ח לשנים 2017 ו-2016, בהתאמה.

לוח 9 רווח כולל אחר

סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
במיליוני ש"ח		
(10.5)	(10.6)	0.1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
(1.5)	-	(1.5)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן		
(37.4)	(37.4)	-
רווח (הפסד) אקטוארי		
2.6	2.6	-
(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד		
(36.3)	(34.8)	(1.5)
שינוי במהלך התקופה		
12.4	11.8	0.6
השפעת המס המתייחס		
(34.4)	(33.6)	(0.8)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017		

המבנה וההתפתחויות של הנכסים וההתחייבויות, ההון והלימות ההון

לוח 10 נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח

שיעור השינוי		יתרה ליום		שינוי במיליוני ש"ח	באחוזים
		31/12/16	31/12/17		
במיליוני ש"ח					
		23,853.9	24,782.0	928.1	4
סך כל המאזן		14,498.1	14,002.1	(496.0)	(3)
מזומנים ופיקדונות בבנקים		29.1	806.3	777.2	
ניירות ערך		8,930.6	9,569.4	638.8	7
אשראי לציבור, נטו		20,273.0	20,908.4	635.4	3
פיקדונות הציבור		792.8	941.0	148.2	19
כתבי התחייבות נדחים		1,216.8	1,280.5	63.7	5
הון עצמי					
באחוזים:					
יחס ההון העצמי למאזן		5.1	5.2		

פיקדונות בבנקים

לוח 11 פירוט יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים

שיעור השינוי		יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי במיליוני ש"ח	באחוזים
		2016	2017		
במיליוני ש"ח					
מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל					
(22)		(1,017.2)	4,634.9	3,617.7	
פיקדונות בבנקים מסחריים עד שלושה חודשים ⁽¹⁾					
(84)		(341.4)	407.7	66.3	
פיקדונות בבנקים מסחריים יותר משלושה חודשים ⁽¹⁾					
9		862.6	9,455.5	10,318.1	
(3)		(496.0)	14,498.1	14,002.1	סך הכול

(1) היתרות מוצגות לאחר הפרשה להפסדי אשראי בגין פיקדונות בבנקים. לפרטים בנוגע להפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 23 בדוחות הכספיים.

ניירות ערך

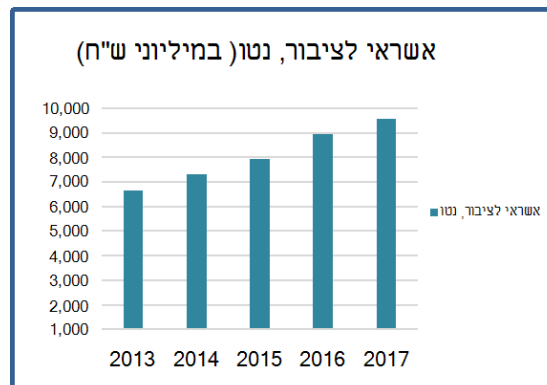
לוח 12 התפלגות תיק ניירות הערך של הבנק לפי סוגי המנפיקים

שיעור השינוי		יתרה ליום 31 בדצמבר	
באחוזים	במיליוני ש"ח	2016	2017
במיליוני ש"ח			
איגרות חוב המוחזקות לפדיון			
100	112.6	-	112.6
של ממשלת ישראל			
איגרות חוב זמינות למכירה			
	664.6	29.1	693.7
של ממשלת ישראל			

אשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור, נטו ביום 31 בדצמבר 2017 הסתכם ב-9,569.4 מיליון ש"ח לעומת 8,930.6 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016, גידול של כ-7%. הגידול נובע בעיקר מעלייה באשראי הניתן לאנשים פרטיים. שיעור יתרת האשראי לציבור נטו מסך נכסי המאזן נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הוא כ-39% לעומת כ-37% בסוף שנת 2016.

למידע נוסף ראה סיכון אשראי בפרק 'סקירת הסיכונים' וכן למידע על סיכונים שנכלל באתר האינטרנט.

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ-מאזני, הכולל מסגרות אשראי בלתי מנוצלות וערביות. סיכון האשראי הכולל לציבור נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם ב-13,747 מיליון ש"ח לעומת 12,720 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016.

סך כל הפרשות להפסדי אשראי הרשומות בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם ב-69.5 מיליון ש"ח לעומת 62.2 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הפרשות ליום 31 בדצמבר 2017 מורכבות מסך של 65.0 מיליון ש"ח בגין אשראי מאזני לציבור (מתוכו 55.4 מיליון ש"ח בגין אשראי לא בעייתי הכוללת גם הפרשה בגין גורמים סביבתיים), סך של 3.6 מיליון ש"ח בגין פיקדונות בבנקים וסך של 0.9 מיליון ש"ח בגין אשראי חוץ-מאזני.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי מאזני לציבור כוללת התאמה לגורמים סביבתיים בסך של 41.4 מיליון ש"ח.

פעילות חוץ מאזנית

לוח 13 ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים

יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי	שיעור השינוי
2017	2016	במיליוני ש"ח	באחוזים
במיליוני ש"ח			
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים:			
3.7	4.4	(0.7)	(16)
ערבויות להבטחת אשראי			
28.6	29.0	(0.4)	(1)
ערבויות אחרות			
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי			
2,250.0	2,028.3	221.7	11
שלא נוצלו ⁽¹⁾			
1,830.1	1,670.5	159.6	10
מסגרות חח"ד שלא נוצלו ⁽¹⁾			
(1) היתרות מוצגות לפני הפרשה להפסדי אשראי. לפרטים בנוגע להפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 23 בדוחות הכספיים.			

(1) היתרות מוצגות לפני הפרשה להפסדי אשראי. לפרטים בנוגע להפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 23 בדוחות הכספיים.

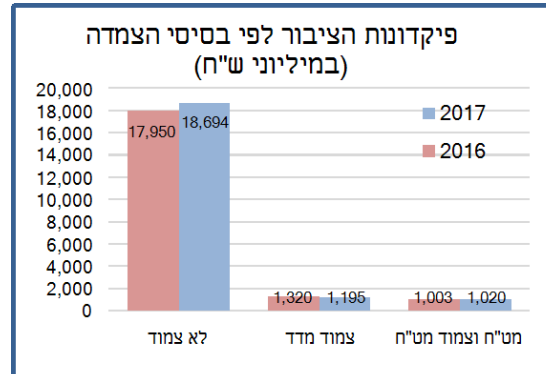
פיקדונות הציבור וניירות ערך במשמרת

לוח 14 הרכב פיקדונות הציבור

יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי		שיעור השינוי	
2017		2016		במיליוני ש"ח	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		באחוזים	
15,866.1		13,281.8		2,584.3	
פיקדונות לפי דרישה				19	
5,042.3		6,991.2		(1,948.9)	
פיקדונות לזמן קצוב				(28)	
20,908.4		20,273.0		635.4	
סך הכול				3	

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים (במיליוני ש"ח):

יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי		שיעור השינוי		חלק המגזר מסך פיקדונות הציבור	
2017		2016		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		באחוזים		באחוזים	
18,693.7		17,949.7		744.0		4	
לא צמוד						89	
1,195.2		1,320.0		(124.8)		(9)	
צמוד מדד						6	
1,019.5		1,003.3		16.2		2	
מטבע חוץ (כולל צמוד מט"ח)						5	
20,908.4		20,273.0		635.4		3	
סך הכול						100	

לוח 15 התפתחות ביתרת הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים עבור לקוחות הבנק

שערור השינוי		שנוי		יתרה ליום 31 בדצמבר	
באחוזים		במיליוני ש"ח		2016	2017
במיליוני ש"ח					
7		724.5	11,092.9	11,817.4	ניירות ערך במשמרת נכסים אחרים בניהול ⁽¹⁾ :
38		212.9	559.9	772.8	פיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה ⁽²⁾
-		(1.2)	252.7	251.5	פיקדונות הציבור לפי מידת הגבייה אשראי שכנגד קוזה יתרת הפיקדונות לפי מידת הגבייה ⁽²⁾
26		210.8	802.5	1,013.3	

(1) פיקדונות למתן אשראי שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה של האשראי אשר קוזזו בסכום האשראי שניתן כנגדם.

(2) העלייה נובעת מיישום הסכם עם החשכ"ל במשרד האוצר.

הון עצמי

יתרת ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה ב-1,280.5 מיליון ש"ח לעומת 1,216.8 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, עלייה של כ-5%. העלייה נבעה בעיקר מהרווח השוטף בסך של 87.6 מיליון ש"ח שקוזה מהפסד אקטוארי בסך 23 מיליון ש"ח בעיקר בגין תכנית פרישה מרצון. לפרטים נוספים ראה ביאור 18 בדוחות הכספיים.

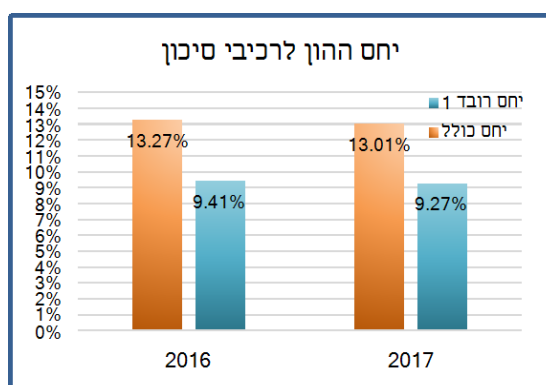
יחס ההון העצמי לרכיבי הסיכון

יחס הלימות ההון הכולל לרכיבי סיכון ביום 31 בדצמבר 2017 הוא 13.01% לעומת 13.27% ביום 31 בדצמבר 2016. יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של הבנק ביום 31 בדצמבר 2017 עומד על 9.27% לעומת 9.41% ביום 31 בדצמבר 2016. לפרטים ראה להלן בפרק 'גישת הבנק להערכת הלימות ההון'.

הגורם העיקרי לירידה ביחס הלימות ההון הכולל הוא עלייה בנכסי הסיכון שנבעה מגידול באשראי לציבור ובפיקדונות בבנקים, עלייה קטנה בסיכון השוק וקיסון בחלק המוכר בהון של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו בשנים קודמות. מנגד חל גידול בהון הנובע מהרווח השוטף ומגיוס הון כנגד הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים בסך 120 מיליון ש"ח.

במהלך שנת 2017 אישר דירקטוריון הבנק מהלכי התייעלות הכוללים, בין היתר, תכנית פרישה מרצון וצמצום בשטחי נדל"ן. הבנק קיבל אישור לתכנית מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש בהוראת ההתייעלות וייהנה מהקלה בחישובי יחסי הלימות ההון בגין תכנית התייעלות. השפעת עלות ההתייעלות על ההון (סך של 24 מיליון ש"ח) תיפרס על פני חמש שנים.

כחלק מתכנית העבודה של הבנק, המאושרת בידי הדירקטוריון והכוללת יעדים להמשך הגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. כמו כן, הבנק מנטר באופן שוטף את העמידה ביחס הלימות ההון ומתאים את פעילותו העסקית, במסגרת היעדים שנקבעו, באופן המאפשר עמידה ביעדי הלימות ההון הנדרשים.

גיוס מקורות הוניים

הבנק בוחן את יחסי ההון בהתאם למדיניות ניהול ההון של הבנק ועל פי הוראות בנק ישראל. לבנק נקבע על ידי חברת מעלות דירוג מנפיק 'ilAA' עם תחזית דירוג יציבה, ודירוג 'ilA+' להנפקת מכשיר הון היברידי ברובד 2. בחודש אוקטובר 2017 עלה דירוג הבנק ל-'ilAA+' עם תחזית דירוג יציבה ודירוג 'ilAA-' להנפקת מכשיר הון היברידי ברובד 2.

בחודש אוגוסט 2017, גייס הבנק הון משני באמצעות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים בהתאם לאישור בנק ישראל בסך 120 מיליון ש"ח. להלן תמצית התנאים:

1. כתבי ההתחייבות הנדחים נושאים ריבית קבועה צמודה למדד המחירים לצרכן.
2. כתבי ההתחייבות הנדחים הונפקו לתקופה של 10 שנים.
3. בכתבי ההתחייבות הנדחים נקבע כי בהתקיים אירוע מכונן לאי קיימות תימחק קרן המכשיר.
4. כתבי ההתחייבות הנדחים אינם ניתנים לפירעון מיידי על ידי המחזיקים, אלא במקרה של פירוק ובאישור מראש ובכתב של המפקח.
5. במקרה של מחיקת הקרן כאמור בסעיף 3 לעיל, רשאי הבנק לפי שיקול דעתו לבצע תהליך של Recovery במהלך 15 שנים מיום ההנפקה.
6. כתבי ההתחייבות הנדחים אינם מובטחים בבטחונות.

מבנה ההון

לוח 16 יחס הלימות הון

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
במיליוני ש"ח		
		1. הון עצמי רובד 1
1,221.0	⁽¹⁾ 1,304.5	הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
1,221.0	1,304.5	סך הכל הון עצמי רובד 1
		2. הון רובד 2
439.4	457.2	הון רובד 2 - מכשירים
62.2	69.5	הון רובד 2 - הפרשות
501.6	526.7	סך הכול הון רובד 2
1,722.6	1,831.2	ההון הכולל
		3 יתרות משוקללות של נכסי סיכון
12,063.9	13,004.3	סיכון אשראי
4.8	58.2	סיכון שוק
909.7	1,011.3	סיכון תפעולי
12,978.4	14,073.8	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
		4. התפתחות יחס ההון ללרכיבי סיכון (באחוזים):
9.41	9.27	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.27	13.01	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

- (1) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299 בדבר 'מדידה והלימות הון'.
(2) הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2017 לפני השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות היו 1,280.5 מיליון ש"ח.

למידע נוסף על פי דרישות הגילוי של ההון ראה באתר האינטרנט של הבנק.

יחס מינוף

יחס מינוף מוגדר כמדידת ההון (הון רובד 1) מחולקת במדידת החשיפה (סכום החשיפות המאזניות ושקלול של החשיפות החוץ מאזניות במקדמים שהוגדרו).

לוח 17 יחס המינוף.

31/12/2016	31/12/2017	
1,221.0	1,304.5	הון רובד 1
24,409.8	25,391.1	סך החשיפות
		באחוזים
5.00	5.14	יחס המינוף
4.70	4.70	יחס המינוף המזער הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

- (1) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר 'יחס מינוף'.

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי 'באזל 2' ו'באזל 3', כפי שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. במסגרת הנדבך הראשון הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית כדי להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, סיכון תפעולי וסיכון שוק.

הבנק מקצה הון במסגרת הנדבך השני של באזל 2, כחלק מדוח ה-ICAAP, בעבור סיכונים שאינם מטופלים בנדבך הראשון וכן בגין השפעת מגוון מבחני הקיצון שביצע, חלקם ברמת חומרה גבוהה ביותר, כדי לבחון את רמת ההון הנדרשת במצבי שוק ופעילות עסקית שונים. ההון הנדרש נבחן לנוכח ההון הזמין לו, תוצאת התכנית האסטרטגית והעסקית שלו ויעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

הבנק מנטר את יחסי הלימות ההון באופן שוטף כדי לוודא שיעמוד בדרישות הפיקוח על הבנקים ובתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון וכדי שיוכל להיערך בעוד מועד למתן מענה להתפתחות נכסי הסיכון ועמידה ביעדי ההון של הבנק.

דירקטוריון הבנק קבע בהתאם לדרישת בנק ישראל כי יחס הון רובד 1 יהיה בשיעור שלא יפחת מ-9.0% ויחס הלימות ההון הכולל לא יפחת מ-12.5%. בנוסף, קבע הדירקטוריון יחס הון רובד 1 למבחן איום (מבחן קיצון רב עוצמה), העומד על 6.5%.

בהתאם להחלטת הדירקטוריון, הבנק פועל לשמירת שולי בטחון נאותים ונקבעה מגבלת מינימום לשולי הבטחון ליחס הון רובד 1.

ביום 31 בדצמבר 2017 הגיש הבנק לבנק ישראל את דוח ה-ICAAP לשנת 2017. הדוח מלמד כי לבנק יש די הון זמין, תוצאת התכנית האסטרטגית שלו, כדי לעמוד בהון הנדרש ממנו, תוצאת שורה מגוונת של מבחני קיצון שביצע. עוד מלמד הדוח כי לבנק עודפי הון גבוהים לשימושי העסקיים על פי התכנית האסטרטגית שלו (הכוללת, בין היתר, תכנית גיוס הון כנגד הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים).

מגזרי פעילות פיקוחיים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק נדרש לדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה וברת השוואה. בהתאם לכך פעילות הבנק מנוהלת בארבעה מגזרי פעילות:

1. מגזר משקי הבית- המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים שיתרת תיק הנכסים הפיננסים שלהם נמוך מ-3 מיליוני ש"ח ומבוצעת באמצעות מערך הסינוף והאמצעים המקוונים השונים.
 2. מגזר בנקאות פרטית- המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים שהיקף תיק הנכסים הפיננסים שלהם הינו בסכום העולה על 3 מיליוני ש"ח. הפעילות במגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף, האמצעים המקוונים השונים ובאמצעות ארבעה מרכזי ייעוץ המעניקים שירותי ייעוץ בתחום ניירות הערך.
 3. מגזר עסקים- על מגזר זה נמנים בעיקר לקוחות עצמאיים וחברות פרטיות. הטיפול בלקוחות מתבצע בסינוף וביחידת האשראי העסקי.
 4. מגזר פיננס- הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול החשיפות לסיכונים שוק וריבית, ניהול חובת הנזילות הרגולטורית, ניהול סיכון הנזילות, ניהול סיכון הריכוזיות הפיננסית וניהול תכנון עמידה ביחסי ההון.
- מגזר משקי בית ומגזר בנקאות פרטית מדווחים ביחד תחת מגזר אנשים פרטיים, וזאת מכיוון שתוצאות ויתרות מגזר הבנקאות הפרטית זניחות. מגזר עסקים אינו מהותי ולכן לא ניתן מידע נפרד לגביו.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

פעילות הבנק מנוהלת בארבעה מגזרי הפעילות כאמור לעיל. נתוני המגזרים מסייעים בביתוח תוצאות הפעילות של הבנק והנהלת הבנק נעזרת בהם כדי לגבש החלטות.

נתוני תוצאות המגזרים נערכו על פי הוראות המפקח על הבנקים בדבר 'דיווח על מגזרי פעילות' וכוללים את המידע כפי שהוא מוצג להנהלת הבנק.

לפרטים בדבר אופן חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

מגזר אנשים פרטיים

מגזר אנשים פרטיים הוא מגזר הפעילות העיקרי של הבנק. המגזר כולל את הפעילות מול קהל הלקוחות של הבנק באמצעות מערך הסינוף והאמצעים המקוונים השונים ואת הפעילות התומכת באגפים ובהנהלת הבנק. המוצרים הבנקאיים העיקריים הנכללים במגזר כוללים ניהול חשבון עו"ש, אשראי, פיקדונות, מט"ח, תכניות חיסכון, פעילות בכרטיסי אשראי, ייעוץ השקעות ופעילות בשוק ההון.

לוח 18 שינויים ברווחיות מגזר אנשים פרטיים

שיעור השינוי			
באחוזים	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
(23)	54.3	41.8	רווח נקי
15	427.5	492.9	הכנסות ריבית, נטו
2	130.7	133.0	הכנסות שאינן מריבית
17	455.7	535.3	הוצאות תפעוליות ואחרות
	13.5	25.6	הוצאות בגין הפסדי אשראי
9	8,985.2	9,801.5	יתרה ממוצעת של נכסים
4	20,618.9	21,390.7	יתרה ממוצעת של התחייבויות
(5)	8,065.4	7,627.6	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
5	10,705.8	11,200.1	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- מגבלות רגולטוריות.
- הרגלי לקוחות.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיסיית וטכנולוגיות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- מתן שירות אישי ממוקד ללקוח, שירות זמין, אמין ויעיל.
- שמירה על מדיניות מחירים אטרקטיביים.
- הצעת מגוון מוצרים בנקאיים בתחומי ההשקעה, האשראי והפיקדונות לפי צורכי הלקוח.
- מקצועיות עובדים העוסקים בתחום.

לקוחות

לקוחות המגזר הם כאמור לקוחות שכירים, מרביתם בעלי עושר פיננסי ממוצע. במהלך השנים האחרונות הצטרפו לבנק עשרות אלפי שכירים ממשקי הבית, והיקף הלקוחות השכירים מגיע כיום לכ-8.5% מכלל השכירים בישראל. הבנק שם לו כיעד להמשיך ולהרחיב את היקף לקוחותיו השכירים גם בשנים הבאות.

לוח 19 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים

שיעור השינוי	2016	2017	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
12	348.9	389.2	מרווח מפעילות מתן אשראי
32	78.6	103.7	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	61.1	62.3	סך ההכנסות ממגזר כרטיסי אשראי

שיווק והפצה

הבנק מציע את שירותיו ואת מוצריו ללקוחות באמצעות מערך הסניפים שלו ובאמצעות ערוצי הבנקאות הישירה (אינטרנט, מענה טלפוני, אפליקציה סלולרית ומכשירים אוטומטיים).

מערך הסניפים

- לבנק 46 סניפים הפרוסים בכל רחבי הארץ. הקמת סניפים חדשים ובחירת מיקומם נגזרות מצרכי קהל היעד ומאופיו.
- נוסף על מערך הסניפים, לבנק ארבעה מרכזי ייעוץ השקעות. המרכזים מעניקים שירות וייעוץ בתחום ניירות הערך הישראליים והזרים ללקוחות בעלי תיק השקעות גדול.
- ב-13 מסניפי הבנק ממוקמות עמדות למכירת משכנתאות באמצעות נציגויות של בנק מזרחי טפחות.
- בנוסף, לקוחות הבנק יכולים לקבל שירותי עו"ש שונים בכל סניפי בנק מזרחי טפחות.

ערוצי הבנקאות הישירה

- ערוצים אלו כוללים את אתר האינטרנט של הבנק, את המוקדים הטלפוניים (המאוישים והאוטומטיים), את המכשירים לשירות עצמי ומתן מידע ללקוחות הבנק באמצעות הטלפון הנייד.
- אתר האינטרנט - לקוחות בנק יהב יכולים לקבל מידע לגבי חשבונם בבנק ולבצע בו פעולות באמצעות האינטרנט.
- המוקד הטלפוני - המוקד מציע שירות בתחומים מגוונים בשעות פעילות ארוכות, גם לאחר שעות הפעילות בסניפים.
- מכשירים לשירות עצמי - בכל סניפי הבנק שולבו מכשירים לשירות עצמי המאפשרים ללקוח לבצע פעולות מתקדמות באופן עצמאי ובלא להמתין בתור. חלק מהמכשירים ממוקם מחוץ לסניפים, וכך לקוחות הבנק יכולים לקבל באמצעותם שירות גם בשעות שבהן הסניפים סגורים.
- טלפונים ניידים - הבנק מאפשר ללקוחות שהצטרפו לשירות לקבל מידע על חשבונם במסרונים באמצעות הטלפון הנייד שלהם. הבנק פיתח יישומון ייעודי (אפליקציה) המאפשרת ללקוחות קבלת מידע על חשבונם המתנהל בבנק.
- רשת חברתית - לבנק עמוד רשמי ברשת החברתית פייסבוק. בעמוד זה הבנק מנהל קשר עם לקוחותיו ועם כלל הציבור, מעביר מסרים שירותיים ושיווקיים ומאפשר ללקוחות לפנות בנושאי שירות שונים.

מגזר ניהול פיננסי

הפעילות במסגרת מגזר ניהול פיננסי כוללת, בין היתר, את ניהול החשיפות לסיכונים שוק וריבית, ניהול חובת הנזילות הרגולטורית, ניהול סיכון הנזילות, ניהול סיכון הריכוזיות הפיננסית וניהול תכנון עמידה ביחסי ההון. פעילות המגזר מנוהלת בידי האגף הפיננסי והאסטרטגיה וכוללת פעילות בנכסים בארץ ובחו"ל.

המקורות לפעילות במגזר הפיננסי הם עודפי הנזילות במטבע הישראלי ובמטבע חוץ. הפעילות במגזר נועדה למקסם את התשואה מהשקעת עודפים אלו באמצעות נכסים שהם בחלקם בעלי רמת נזילות גבוהה וסיכונים אשראי נמוכים, וזאת בכפוף למדיניות ניהול סיכונים השוק והריבית ובמסגרת תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון באשר לרמת החשיפה לסיכונים שוק וריכוזיות. בכלל זה-

- הוגדרו קריטריוני סף לפעילות באיגרות חוב, בהתאם לסיכונים האשראי הגלומים בפעילות התיק, לפיזור ההשקעות ולנזילותן.

- נקבעו מסגרות האשראי למדינות, לבנקים ולחברות.

התיק הבנקאי מנוהל ומנוטר באופן שוטף כדי לשפר את ההכנסות מריבית בכפוף לתיאבון הסיכון. היקפי הפעילות והסיכונים כפופים לעמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות החשיפה לסיכונים שוק וריבית כפי שקבעו הדירקטוריון וההנהלה.

מגזר הניהול הפיננסי מתפקד כמגזר פעילות ה'סולק' את כל הפעילות הפיננסית בבנק, ובכך משאיר למבצעי הפעילות מרווח קבוע וידוע מראש, המחושב בהנחת כיסוי מלא של העסקה. החשיפות לסיכונים שוק מיוחסות למגזר ניהול פיננסי. המחירים שבהם המגזר 'קונה' ו'מוכר' מקורות ושימושים מול יתר יחידות הבנק לצורך ביצוע פעילות העסקית השוטפת הם מחירי המעבר (מחירי הצל) של הבנק שהאגף הפיננסי קובע באופן שוטף. חלק מהכנסות הריבית (בגין פיקדונות בבנק ישראל, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך, והכנסות מפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים למגזר ניהול פיננסי. בנוסף, האגף הפיננסי פועל לצורך השגת תשואות עודפות על השקעותיו כדי לשפר את יכולת גיוס הפיקדונות של המגזרים הקמעונאים.

לוח 20 שינויים ברווחיות מגזר ניהול פיננסי

שיעור השינוי			
באחוזים		2016	2017
במיליוני ש"ח			
רווח נקי		26.9	43.9
הכנסות ריבית, נטו		49.4	74.0
50		(0.1)	(1.8)
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית		3.6	4.3
19		1.5	(0.3)
הוצאות תפעוליות ואחרות		13,617.6	13,758.9
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		727.3	890.5
יתרה ממוצעת של נכסים		1	1
22		3,462.0	5,302.0
יתרה ממוצעת של התחייבויות		53	53
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון			

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורם ההצלחה הקריטי במגזר פעילות זה הוא יכולת הבנק להבין את גורמי המקור והמיקור כלכליים המשפיעים על מגמות ועל תנאי השוק ולזהות נכון את תנאי השוק ומצבי השוק. בנוסף, יש חשיבות מרובה למקצועיות העובדים העוסקים בתחום, למערכות טכנולוגיות התומכות בפעילויות השונות ולזיהוי צרכי יחידות אחרות תוך שיתוף פעולה בין היחידות השונות בבנק.

לוח 21 לקוחות עיקריים

לקוח עיקרי - שההכנסות בגינם גדולות מ- 10% מסך הכנסות הבנק.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
88.3	105.9	120.8	לקוח 1

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

במהלך פעילותו נחשף הבנק לסיכונים שונים, כגון סיכוני אשראי, סיכוני שוק וריבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (כולל סיכון מחשוב וטכנולוגיה), סיכוני אבטחת מידע וסייבר וסיכונים נוספים. הוראות בנק ישראל לניהול בנקאי תקין, ובפרט, הוראה 310, קובעות את העקרונות הנדרשים להקמת מסגרת לניהול ובקרת הסיכונים בבנק, כולל התייחסות לתפקידי הדירקטוריון והנהלה, גיבוש מדיניות לניהול הסיכונים השונים, קביעת תיאבון סיכון לסיכונים שמופּו כמהותיים לפעילות הבנק, טיפול נאות במוצר/ פעילות חדשה, העמדת כלים להערכה ולמידה לשם ניטור פרופיל הסיכונים ומיסוד מערך בקרה פנימית ההולם את פעילותו העסקית של הבנק. ניהול הסיכונים של הבנק כרוך בקשר הדוק עם ניהול ההון של הבנק, כולל המהלכים הנדרשים לתכנון ההון, כחלק מהנדבך השני של באזל 2.

מערך ניהול ובקרת הסיכונים בבנק פועל על פי הוראות בנק ישראל, בהתאם למסגרת העבודה שהותוותה בהוראות בנק ישראל. לבנק מסמך מדיניות ייעודי (מסמך האב לניהול הסיכונים) הקובע את עקרונות האב לניהול הסיכונים וההון של הבנק.

מסגרת ניהול הסיכונים בבנק

מסגרת ניהול הסיכונים בבנק קובעת את העקרונות הנדרשים לצורך זיהוי, מדידה, בקרה ומזעור הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק. אחת לשנה, קובע דירקטוריון הבנק את רשימת הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק. סיכון מהותי נקבע ככזה שפוטנציאל הנזק לפעילות העסקית הנובע ממנו, גבוה מסף מהותיות, הנקבע גם הוא אחת לשנה. לכל סיכון מהותי, יקבע הבנק מסמך מדיניות ייעודי, הקובע את תיאבון הסיכון (מגבלות ותקרות החשיפה). תיאבון הסיכון יכול להיות כמותי או איכותי. מסמך המדיניות קובע את התהליכים, המערכות, הפורומים והשיטות לניהולו של הסיכון במצב שגרה ובמצב חרום, בהסתמך על ארבעה קווי הגנה:

א. קו ההגנה הראשון מורכב מיחידות קווי העסקים - דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה, את רשימת מנהלי הסיכונים. מנהלי הסיכונים הם חברי הנהלה. הם נושאים באחריות לזיהוי, ניהול ובקרת הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם.

ב. קו ההגנה השני מורכב מגורמים בבנק המהווים פונקציות בקרה ייעודיות שתפקידן לבצע בקרה בלתי תלויה על הסיכונים להם חשוף הבנק, לרבות בקרה על אופן ניהול הסיכון ביחידות העסקיות ועמידתן בתיאבון הסיכון ובעיקרי המדיניות שנקבעה. כקו הגנה שני מוגדרים מנהל הסיכונים הראשי (CRO) והאגף לניהול סיכונים, וכן, היועץ המשפטי והאגף ליעוץ משפטי, אגף חשבונאות, אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה ומחלקת הנדסת תהליכים. קו הגנה זה כפוף להנהלת הבנק ואחראי להפעלת פורומים ניהוליים העוסקים בבקרה ובניהול סיכונים, ולמעקב שוטף אחר התפתחות פרופיל הסיכונים השונים, לנוכח תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון.

ג. כקו הגנה שלישי מוגדרת הביקורת הפנימית. קו הגנה זה כפוף לדירקטוריון. הביקורת מהווה גורם בלתי תלוי, שתפקידה, בין היתר, לבחון את אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית, ובכלל זה, אפקטיביות מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים. הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לתכנית עבודה מוסדרת לעריכת ביקורות על פעילות ויחידות הבנק.

ד. כקו הגנה רביעי מוגדר ר"ח המבקר, המהווה גורם בלתי תלוי, המבקר את כלל התהליכים בבנק הנוגעים לדיווחים הכספיים, ובכלל זה מבצע בקרה על נאותות תהליכי העבודה ומסגרת הבקרה הפנימית בבנק.

דירקטוריון הבנק מתווה במסמכי המדיניות את העקרונות הנדרשים לניהול הסיכונים והבקרה הפנימית בבנק, ובכלל זה קביעת תאבון הסיכון (תקרות החשיפה). הנהלת הבנק, באמצעות קווי ההגנה, אחראית ליישום העקרונות שקבע דירקטוריון הבנק ולדיווח לדירקטוריון, על אופן יישום העקרונות, ועל עמידת פרופיל הסיכון של הבנק בתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. הנהלת הבנק מפעילה מגוון כלים כדי לנטר את פרופיל הסיכון של הבנק ואת אופן התפתחותו, כולל התייחסות לתנאי המאקרו, פעילותו העסקית של הבנק ועמידתו ביעדים, רגולציה וכולי.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך הגבלת החשיפה לסיכונים המהותיים לפעילות הבנק בהתאם לתיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, ושמירה על מערך בקרה פנימית ההולם את פרופיל הסיכון ותרבות הבנק.

להלן רשימת מנהלי הסיכונים בבנק, כפי שאושרו לשנת 2018:

לוח 22 מנהלי הסיכונים בבנק

שם ותפקיד	תפקיד במערך ניהול הסיכונים
מנכ"ל הבנק מר שאול גלברד	מנהל הסיכון העסקי ואסטרטגי.
מר בעז לייבוזיץ, סמנכ"ל, מנהל האגף לניהול סיכונים	מנהל סיכונים ראשי (CRO) אחראי לפעילות פונקציית ניהול הסיכונים שנקבעה בבנק, בהתאם להוראה 310 של בנק ישראל. מנהל הסיכונים התפעוליים. למנהל הסיכונים כפוף קצין הציות, הממונה לפי חוק איסור הלבנת הון ומימון טרור והממונה על האכיפה הפנימית של דיני ניירות ערך. מנהל סיכון חוצה גבולות FATCA-I.
מר אסף גיל, משנה למנכ"ל, מנהל אגף בנקאות קמעונאית	מנהל סיכוני האשראי וריכוזיות בתיק האשראי הקמעונאי של הבנק.
מר יורם מזרחי, סמנכ"ל, מנהל אגף פיננסי ואסטרטגיה	מנהל סיכוני שוק וריבית, נזילות, אשראי וריכוזיות בהשקעות הבנק, אשראי צד נגדי, סיכונים סביבתיים, סיכון ניהול ההון וסיכון מוניטין.
גב' יעל טברסקי, סמנכ"ל, מנהלת אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה ⁽¹⁾	מנהלת הסיכונים בתחום משאבי אנוש ולוגיסטיקה. מנהלת סיכון המשכיות עסקית. מנהלת סיכוני אבטחה וביטחון.
עו"ד נורית עירוני, סמנכ"ל, מנהלת האגף ליועץ משפטי	מנהלת את הסיכון המשפטי וממונה על תחום הממשל התאגידי.
מר גדי דודיאן, סמנכ"ל בכיר, מנהל אגף מחשוב וטכנולוגיה	מנהל סיכון מחשוב וטכנולוגיה המידע וסיכון אבטחת מידע וסייבר.
גב' לימור פרידמן, חשבונאית ראשית, מנהלת אגף החשבונאות ⁽²⁾	ממונה על הדיווחים הכספיים.
מנהלי האגפים	ניהול סיכוני סליקה, סיכוני מיקור חוץ וסיכוני רגולציה (כל אגף בתחומי).

⁽¹⁾ עד ליום 31 בדצמבר 2017 מולא תפקיד זה על ידי מר חנן ידידיה.

⁽²⁾ עד ליום 31 בדצמבר 2017 מולא תפקיד זה על ידי גברת יעל טברסקי.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון הוא תקרות החשיפות אותן דירקטוריון הבנק מסכים לקבל כחלק מפעילותו העסקית. תיאבון הסיכון נקבע על ידי דירקטוריון הבנק והוא מחייב את ההנהלה לנהל את הסיכונים באופן שוטף בתוך המגבלות שנקבעו. לפיכך, לתיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון קשר הדוק ליעדיו העסקיים של הבנק, כפי שנקבעו בתכנית האסטרטגית או בתכנית העבודה השנתית של הבנק. תיאבון הסיכון מאושר על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה כחלק מאישור מסמכי המדיניות של הבנק. הנהלת הבנק יכולה לקבוע מגבלות משלה. מגבלות אלה תהיינה נמוכות מתיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון.

מבחני קיצון (מבחני מצוקה)

הבנק משתמש במגוון כלים ותהליכים למדידת והערכת פרופיל הסיכון. מרכיב מרכזי במדידה זו הם מבחני הקיצון. מבחני קיצון נועדו לאתגר את מתודולוגיות החישוב הקיימות בבנק, המתבצעות בדרך כלל בשגרה, ומתבססות בדרך כלל על נתונים היסטוריים, ולתת מבט 'צופה לגבי העתיד', לגבי השינויים הצפויים בפרופיל הסיכון של הבנק, לו יתרחשו בשווקים אירועי קיצון. הבנק, כחלק ממסגרת ניהול ובקרת הסיכונים שלו, מפעיל שורה מגוונת של מבחני מצוקה (קיצון) המאתגרים את פרופיל הסיכון הנוכחי של הבנק בתנאי לחץ, בהינתן שינוי בגורמי הסיכון הרלוונטיים לפעילותו העסקית, כולל מבחני מצוקה הבוחנים את פרופיל הסיכון תחת שינויים מהותיים בתנאי המאקרו ובמצבי חירום (איום), הכוללים תרחישי ייחוס בטחונים, רעידת אדמה, מגיפה, אירועי סייבר ועוד.

חישוב השפעת תרחישי הקיצון השוטפים על מאזן הבנק ועל הרווחיות הצפויה מבוצע על ידי היחידות העסקיות, באמצעות כלי הניהול הקיימים לניהול החשיפות השוטפות. תרחישי קיצון אלו משולבים, בהתאם לצורך, בתהליך תכנון ההון של הבנק, שנועד לבחון כי לבנק יש די הון כדי לעמוד בתכנית העסקית שלו.

תהליך תכנון ההון של הבנק מתבצע כחלק מתהליך ה-ICAAP והוא כולל מבחני קיצון שגובשו על ידי הבנק, בהינתן פרופיל הסיכונים המהותיים לפעילותו, שיש להם פוטנציאל פגיעה בתכנית האסטרטגית, בתכנית העבודה של הבנק וביעדי ההון שלו. תרחישי הקיצון מתחשבים בפוטנציאל ההשפעה של הסיכונים השונים על פעילותו העסקית של הבנק, וכוללים אירועים כמותיים (פיננסיים) ואירועים איכותיים, בדרגות חומרה שונות ובמצבי שוק שונים.

למידע נוסף בדבר תיאור הסיכונים ואופן ניהולם, ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

הסיכונים, האיומים, החולשות וגורמי הסיכון

הפעילות העסקית השוטפת של הבנק במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הבנק לסיכונים שונים. מתוארים להלן הסיכונים, האיומים, החולשות וגורמי סיכון עיקריים אחרים שהבנק חשוף אליהם:

סיכון אשראי

סיכון איכות הלוואים והביטחונות - סיכון לאי החזרת אשראי שניתן וכן סיכון לפגיעה בשווי ההון של הביטחונות אשר הועמדו כנגד האשראי. לאור מאפייני הלקוחות של הבנק (שכירים המועסקים במגזרי המשק השונים), ומוצרי האשראי שהבנק מעמיד (מסגרות חח"ד, הלוואות ואשראי באמצעות כרטיסי אשראי), הסיכון שהבנק מודד הוא כשל בהחזרי האשראי אשר יביא לידי רישום הפרשות ומחיקות חשבונאיות בספרי הבנק, יקטין את הרווח ויקטין את התשואה על ההון. הבנק קבע מגבלות לחשיפת אשראי בהתבסס על מודל דירוג הלקוחות שבשימוש הבנק.

סיכון אשראי בתיק ההשקעות של הבנק - דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על פעילות ההשקעה של הבנק ומגבלות על הרכב התיק. מגבלות הדירקטוריון משקפות את התיאבון לסיכון של הבנק. מגבלת הפעילות המסחרית בשוק ההון מול תאגידים מסחריים (שאינם בנקים) מוגבלת לסכומים נמוכים. נכון לתום שנת 2017 אין לבנק השקעות באג"ח תאגידים. מנגד, הבנק מאופיין ביחס גבוה של פיקדונות בבנקים מתוך סך מאזן הבנק.

סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסדים על פוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובעים משינויים במחירי השוק או מהתנודתיות שלהם: שינוי בשיעורי הריבית, שינוי בשערי החליפין, שינוי במדד המחירים לצרכן ושינוי במחירי מניות וסחורות (לא רלוונטי לבנק). הבנק מחשב ומנהל את הסיכון הכולל ואת רכיביו. החשיפות לסיכונים שוק מנוהלות על פי מגבלות הפעילות שקבע הדירקטוריון, ובהן מגבלות על רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים, לרבות מגבלה על היקף ההפסד בתרחישי קיצון ומגבלות על תחומי מסחר שונים.

סיכון ריבית - לבנק מספר חשיפות ריבית הנובעות מאופי פעילותו. הבנק פועל להגדיל את רווחיות תיק הנכסים הפיננסיים שלו, תוך יצירת חשיפת ריבית מושכלת ותוך עמידה במגבלות הדירקטוריון לחשיפות בריבית.

פעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק כוללת יצירת חשיפות יזומות לפי ציפיות ההנהלה ובהתחשב בתנאי השוק. בדרך כלל, מדיניות הבנק לטווח הארוך היא שיש לסגור חשיפות אלו ולהתאים, ככל הניתן, את מח"מ השימושים למח"מ המקורות. כל זאת תחת עמידה במגבלות הדירקטוריון, אותם רואה הבנק כהיקף התיאבון לסיכון שלו.

על פי הוראות בנק ישראל, על הבנק לטפל בכל מקורותיו המהותיים של סיכון הריבית. בכדי לבחון את ההשפעה של הסיכונים בכל גישות המדידה הנדרשות, הבנק עושה שימוש במערך של כלי ניהול שונים. ביניהם אומדנים שונים כמו מבחני רגישות, מדדים המתחשבים בתנאי השוק הנוכחיים ומדדים המשלבים את צפיות הבנק. בעת ביצוע השקעה חדשה, הבנק מבצע בחינה בראיה כוללת, הן של ההשלכות בהיבט השווי הכלכלי, הן בהשפעה המידית על ההון ויחסי ההון והן בהיבט הכנסות הריבית. כמו כן נבחן אם קיים מרכיב חדש של חשיפה לסיכון ריבית.

סיכון אינפלציה וסיכון שערי חליפין - אופן ניתוב החשיפה למגזרים השונים נגזר משיקולים כלכליים אך מושפע גם מזמניות ומאפקטיביות אמצעי ניהול הסיכונים. יצירת פוזיציות בסיס במגזר צמוד המדד תעשה בעת בה מסתמנת מגמה לפיה העלות השולית לגיוס מקורות שקליים לא צמודים פחותה מהתשואה הצפויה מהשקעה בנכסים צמודי מדד.

הבנק הגביל את ההשקעה במגזר המט"ח לאחוזים נמוכים ביחס לאפיקי השקעה אחרים. תיאבון הסיכון של הבנק נקבע במסגרת מגבלות הדירקטוריון על חשיפות הבסיס של הבנק.

סיכון נזילות

סיכון עקב אי יכולתו של הבנק לעמוד בהתחייבויות שוטפות או עתידיות. הסיכון נובע מאי הוודאות באשר לזמינות המקורות ומן הביקוש לשימושים.

נכון לשנים האחרונות הבנק מתאפיין בעודפי נזילות גבוהים. מדיניות הבנק בניהול סיכון הנזילות מכוונת לספק את כלל צרכי הנזילות של הבנק (פירעון פיקדונות הציבור, מתן אשראי ונושאים אחרים) הן במצב עסקים רגיל והן במצבי קיצון.

הבנק מתבסס על מקורות מימון מרכזיים: פיקדונות הציבור ופירעונות של אשראי לציבור. הבנק רואה במקורות אלו מקורות יציבים וראשוניים. קבלת אשראי מבנק ישראל כנגד שיעבוד נכסים, מימוש אג"ח (שאינו משועבדות לבנק ישראל) ומימוש אג"ח תאגידים נחשבים למקור משני. דירקטוריון הבנק קבע רף מקסימלי של חשיפה אפשרית לסיכון הנזילות באמצעות הטלת מגבלות מינימום ליחסי הנזילות השונים, בכפוף למגבלות הקיימות שהציב בנק ישראל.

סיכון תפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אבל אינו כולל סיכון מוניטין וסיכונים אסטרטגיים. סיכונים אלה מטופלים בבנק, כולל מהיבטי תכנון ההון, בנפרד. הסיכון התפעולי קיים בכל הפעילויות והרמות הארגוניות בבנק, ומחייב הבנתו וניהולו כחלק מובנה מהתרבות הארגונית הכוללת.

הסיכונים התפעוליים בבנק מנוהלים על פי מדיניות שקבע דירקטוריון הבנק. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון סיכון. הנהלת הבנק אחראית ליישום העקרונות שנקבעו. מנהל הסיכונים התפעוליים הוא מנהל הסיכונים הראשי. דירקטוריון הבנק אישר קביעת תיאבון סל לסיכון תפעולי, הנקבע במונחי רווח והון הבנק. תיאבון הסל כולל בתוכו את מכלול המופעים של הסיכון התפעולי, כולל: מיקור חוץ, טכנולוגיה, אבטחת מידע וסייבר, המשכיות עסקית, מעילות והונאות וסיכון משפטי. תיאבון הסיכון התפעולי מוגדר כמותית ברמת הבנק, לפי סף מהותיות הסיכון שנקבע בכל שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון.

תיאבון הסיכון מוגדר לרוב כקביעה מהי רמת הסיכון שדירקטוריון הבנק מוכנים לקבל על עצמם, כפונקציה של יעדי הבנק, פעילותו העסקית, מצב המאקרו, ופרופיל הסיכון של הבנק. תיאבון הסיכון נתפס לרוב כמבט צופה פני עתיד של קבלת הסיכון.

בבנק קיימת יחידה מרכזית לטיפול בסיכון התפעולי האחראית לניטור פרופיל הסיכון מול תיאבון הסיכון, ולבחינה כי יישום הטיפול בסיכון, מתנהל לפי העקרונות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. הבנק הציב בסניפים וביחידות המטה נאמנים שתפקידם לדווח על אירועי כשל/כמעט כשל. האירועים נאגרים במערכת ייעודית שרכש הבנק לטיפול באירועים המדווחים.

למידע נוסף בדבר תיאור הסיכונים ואופן ניהולם ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון להפסד הנובע מכך שלוה לא יעמוד בהחזרי האשראי שקיבל לפי הסכם האשראי עם הבנק. סיכון זה יכול לנבוע ממספר גורמים שלהם תתכן השפעה על כלל תיק האשראי, על ענף משק מסוים, או על הלקוח הבודד.

– סיכון אשראי קמעונאי

סיכון איכות הלווים והביטחונות הינו סיכון לאי החזרת האשראי הנלקח על ידי לוויים, וכן, הסיכון לפגיעה בשווי ההון של בטחונות אשר העמידו לקוחות כנגד אשראי שטרם הוחזר.

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ-מאזני, הכולל מסגרות אשראי בלתי מנוצלות וערבויות.

- ניהול סיכון האשראי

דירקטוריון הבנק מאשר, לפחות אחת לשנה, את מסמך מדיניות האשראי ואת תכנית העבודה השנתית בנושא האשראי. המדיניות ותכנית העבודה קובעות את יעדיו העסקיים של הבנק בתחום האשראי, תוך קביעה של תאבון הסיכון, קרי, קביעת מגבלות החשיפה הנגזרות, בין היתר, ממודל דירוג הלקוחות שבשימוש הבנק, את תהליכי העבודה הנדרשים ליישום מדיניות האשראי על פי יעדי הדירקטוריון, הקריטריונים הכמותיים והאיכותיים הנדרשים לעמידה ביעדים, וכן, לוח זמנים לביצוע.

כחלק ממדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, וזאת כדי לשמר את איכותו ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלו מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים. מנגנון קבלת ההחלטות בנוגע למתן האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת דירקטוריון הבנק.

- פיזור ומזעור סיכונים

לקוחות הבנק הם שכירים המועסקים בסקטור הפרטי על כל ענפיו וכן שכירים וגמלאים של המגזר הציבורי ובני זוגם, ובהם עובדי מדינה, עובדי רשויות סטטוטוריות, חברות ממשלתיות, חברות שהופרטו ועוד. כמו כן, הבנק מעניק שירותים ללקוחות שאינם משתייכים לארגונים הגדולים שהבנק קשור עמם באמצעות מעסיק או ארגון יציג. בנוסף, הבנק מעמיד אשראי ללקוחות עצמאיים ותאגידים תוך התמקדות בבעלי מקצועות חופשיים.

מדיניות האשראי של הבנק, שלפיה תיק האשראי מפוזר בין מספר רב של לווים פרטיים שיתרת האשראי של כל אחד מהם נמוכה בדרך כלל, תורמת להקטנת סיכון האשראי.

מגבלות האשראי בבנק נגזרות מהסמכויות לאישור אשראי שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

המגבלה של חבות לווה וקבוצת לווים בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין מספר 313 אינה מגבלה אפקטיבית לפעילות הבנק בתחום האשראי הקמעונאי (ראה להלן סיכון ריכוזיות האשראי).

כדי לבסס את תהליך גיבוש ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי תוך כדי מזעור רמת הסיכון, נקבע מדרג סמכויות לבעלי תפקידים בסניפים ובמטה.

מרבית האשראי של הבנק הוא אשראי שקלי צמוד לשינויים בריבית הפריים.

לפירוט ראה להלן 'סיכון אשראי לאנשים פרטיים'.

- בקרת סיכונים

בקרת הסיכון מתבצעת על ידי מחלקת בקרת אשראי של הבנק, הפועלת בהתאם לנוהל ותכנית עבודה התואמים את דרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 311 של בנק ישראל, בנוגע לבקרת אשראי. המחלקה פועלת באגף לניהול סיכונים. בין היתר, שותפה מנהלת המחלקה בפורומים רלוונטיים של האגף הקמעונאי לחיתום אשראי, ומפעילה פורומים נוספים לשם ניטור הסיכון. המחלקה אחראית, כחלק מתכנית העבודה שלה לתיקוף המודלים המשמשים את יחידות הבנק השונות להערכת סיכון האשראי, ובכלל זה, מודל דירוג האשראי של הבנק, המשמש לדירוג הלווים. מנהל האגף לניהול סיכונים והמחלקה לבקרת אשראי יתנו חוות דעת כתובה לבקשת אשראי מעל סכום כפי שנקבע במדיניות האשראי של הבנק.

– בטוחות

בנוהלי הבנק נקבעו סוגי הנכסים אשר יוכרו כבטוחות למתן אשראי. הבטוחות הן כדלקמן: פיקדונות, תכניות חיסכון, ניירות ערך, כלי רכב, קופות וקרנות השתלמות נזילות וערבויות של יחידים. מקדמי הביטחון לניירות ערך ולכלי רכב נבדקים ומובאים לאישור הדירקטוריון במסגרת מדיניות האשראי אחת לשנה.

הבטוחות שהבנק מקזז במסגרת 'באזל 2' הן פיקדונות ותכניות חיסכון בלבד. הבנק משתמש במערכת ביטחונות התומכת בניהול הביטחונות לפי דרישת 'באזל 2'.

– דירוג לווים

הבנק משתמש במודל למתן אשראי ללקוחות חדשים אשר תומך בקבלת החלטות באישור אשראי ללקוחות חדשים. המדדים במודל מבוססים על הערכות כמותיות ואיכותיות של הלווים ועל בדיקת נתוני הלקוח על פי חוק שירות נותני אשראי. הבנק קבע סמכויות ומגבלות לאישור אשראי ללקוח חדש בהתבסס על דרגות הסיכון שנקבעו במודל.

בנוסף, לבנק מודל למתן אשראי ללקוחות ותיקים (מודל התנהגותי). המודל משמש לצורך שימושים עסקיים במתן אשראי ולניטור התפתחות פרופיל הסיכון של תיק האשראי או סגמנטים שונים שלו.

– מגבלות חשיפת האשראי

לאור מאפייני קהל צרכני האשראי בבנק (שכירים המועסקים במגזרי המשק השונים) ומאפייני מוצרי האשראי שהבנק מעמיד ללקוחותיו (מסגרות ח"ד, הלוואות ואשראי באמצעות כרטיסי אשראי) הסיכון שהבנק מודד הינו כשל בהחזרי אשראי אשר יביא לידי רישום הפרשות ומחיקות חשבונאיות בספרי הבנק, יקטין את הרווח ויקטין את התשואה על ההון. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון סיכון לחשיפת אשראי בהתבסס על קבוצות הדירוג כפי שנקבעו במודל ההתנהגותי. כמו כן, נקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מגבלות לגבי אשראי ללווה בודד או קבוצת לווים.

המעקב אחר המגבלות מתבצע על ידי היחידות העסקיות ועל ידי היחידה לאיתור סיכונים הפועלות בקו הראשון ומדווח להנהלה ולדירקטוריון הבנק. ניטור נוסף של פרופיל הסיכון מתבצע על ידי מחלקת בקרת אשראי, הפועלת בקו השני לניהול סיכוני אשראי.

– תרחיש קיצון

הבנק מחשב את ההשפעה של תרחיש קיצון על תיק האשראי הקמעונאי. התרחיש מניח תנאי מאקרו אשר משפיעים על הפעילות הפיננסית ואופן ניהול החשבון של משקי הבית ומביאים לשינויים בחשיפת האשראי בדירוגים השונים. הבנק מתאים את נתוני המאקרו הרלבנטיים לפעילותו, לשיעורים שנקבעו בתרחיש הקיצון שנקבע על ידי בנק ישראל (התרחיש האחיד). הבנק מאתגר תרחיש זה באמצעות תרחיש המתבסס על עלייה בשיעורי הכשל ובשיעורי ההפסד בהיתן כשל, בהתבסס על אירועים שהתרחשו בפועל בעולם או פרמטרים שנקבעו לצרכי מבחני קיצון, על ידי רגולטורים מובילים בעולם.

– הערכת איכות תיק האשראי

מחלקת בקרת סיכוני אשראי באגף לניהול סיכונים מעריכה את טיב האשראי ועוקבת אחר סיכון האשראי באופן שוטף. המחלקה אחראית לניתוח רמת התיק או סגמנטים עיקריים שלו, אך מבצעת גם מדגם על לקוחות ספציפיים לפי מאפיינים שהוגדרו בנוהל בקרת האשראי, בתיאום עם הוראה 311 והנהיית ההנהלה והדירקטוריון.

– איתור וטיפול בחובות בעייתיים

דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את מדיניות הבנק בנושא מדידה וגילוי של חובות בעייתיים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. הבנק פועל לאתר מוקדם ככל האפשר לווים בסיכון. כדי להקטין את הפסדי האשראי, נוקטים סניפי הבנק והמטה, בעזרת מערך עורכי דין חיצוני, מכלול פעולות לטיפול ולגביית חובות בעייתיים.

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים בנושא 'מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי' (להלן ההוראה).

במסגרת מסמך מדיניות הבנק בנושא נקבעו ההגדרות, הסיווגים והסימונים בהתאם להוראה, הגורמים הרלוונטיים לטיפול בנושא החובות הבעייתיים, ההפרשות להפסדי אשראי של חובות, הטיפול במחיקה חשבונאית, תהליך הטיפול בחובות במטה ובסניפים, התיקוף והבקרה על התהליך, כולל מתן חוות דעת בלתי תלויה להפרשות להפסדי אשראי, על ידי מנהל האגף לניהול סיכונים.

הבנק קבע נהלים למדידה ולניהול ההפרשה להפסדי אשראי. ההפרשה נקבעה בשיעור מתאים כדי לכסות על הפסדי האשראי הצפויים על פי תיק האשראי של הבנק והיתרות הנובעות ממכשירים חוץ-מאזניים. ההוראה מיושמת בנוגע לכל יתרות החוב.

– סיכון אשראי בתיק ההשקעות של הבנק

ניהול סיכון האשראי בתיק ההשקעות של הבנק הינו באחריות אגף פיננסי ואסטרטגיה בבנק. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות השקעה בפיקדונות בבנקים, באג"ח תאגידים ובאג"ח בנקים בארץ ובחו"ל (בכפוף למגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל). כמו כן, נקבעו מגבלות השקעה למנפיק בודד ולקבוצת לווים ולפי דירוגים. נאסרה השקעה באג"ח תאגיד לא בנקאי, לא סחיר. תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון בנוגע לריכוזיות בפיקדונות בבנקים מסחריים (כולל אג"ח בנקאיות) נגזר מתוך המגבלות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקן 313 'מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים'. בהתאם לדרישת ההוראה נקבע סף מהותיות לביצוע אנליזת חוב לפני ביצוע השקעות על ידי הבנק וכן על בסיס שנתי שוטף. מגבלת הפעילות המסחרית בשוק ההון מול תאגידים מסחריים (שאינם בנקים) מוגבלת לסכומים נמוכים.

נכון לסוף שנת 2017 אין לבנק השקעות באג"ח תאגידים. מנגד, הבנק מאופיין ביחס גבוה של פיקדונות בבנקים מתוך סך מאזן הבנק.

– סיכון ריכוזיות באשראי

סיכון ריכוזיות בתיק האשראי הקמעונאי – סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים – תיק האשראי של הבנק מפוזר בין מספר רב של לווים פרטיים שיתרת האשראי של כל אחד מהם נמוכה בדרך כלל. חישוב מדד הרפינדל ביחס ללווה בודד מניב תוצאה הקרובה לאפס, אשר מעידה על ריכוזיות נמוכה. על פי הערכת הבנק, מבנה ופרופיל פעילות הבנק בתיק האשראי הקמעונאי טומן בחובו מספר חוזקות אשר מקטינות באופן מהותי את סיכון הריכוזיות בתיק: ריכוזיות ענפית – רוב לקוחות הבנק הם שכירים המועסקים במגזר הציבורי על ענפיו השונים ובהתפלגות רחבה ביותר. הבנק מעריך כי התפלגות זו מקטינה את הסבירות לפגיעה בו אף בעת קיצוצים במגזר הציבורי.

ריכוזיות גאוגרפית - סיכון הריכוזיות הגאוגרפית מוערך בבנק כסיכון שלפיו אירוע המשפיע על אזור מסוים בארץ בו קיים ריכוז גבוה של לווים, יביא לכך שלווים לא יעמדו בהתחייבויותיהם הפיננסיות ולפגיעה מהותית בבנק. הסיכון מופחת על ידי פיזור נאות של תיק הלווים של הבנק על פני שטחה הגאוגרפי של מדינת ישראל.

- סיכון ריכוזיות אשראי בתיק ההשקעות של הבנק
סיכון הריכוזיות נובע מהשקעות בפיקדונות בבנקים ובאיגרות חוב של גורם יחיד בסכום גבוה. דירקטוריון הבנק הגביל את ההשקעה בפיקדונות בבנקים ובאג"ח תאגידים וכן קבע מגבלות על הרכב התיק. ההשקעות בניירות ערך ייעשו על פי היכולת לנתח באופן יעיל את חלופת ההשקעה. בדרך כלל, אג"ח ממשלתי הוא אפיק השקעה מועדף לעניין זה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 כ-69.1% מסעיפי ההשקעות במזומנים ובפיקדונות בבנקים ובניירות ערך, מושקעים בחברה האם (המהווים כ-41.3% ממאזן הבנק). מדד הרפינדל, שהבנק עושה בו שימוש למדידת הריכוזיות, מצביע על ריכוזיות גבוהה. הבנק מתייחס לנושא במסגרת תהליך ה-ICAAP, בפרט, במסגרת תכנון ההון בתהליך זה, לרבות על ידי הקצאת הון ספציפית לסיכון הריכוזיות במסגרת תכנון ההון שמבצע הבנק, על מנת לוודא כי ההון הזמין לבנק מכסה את הבנק גם מפוטנציאל סיכון זה.

-סיכון ריכוזיות ענפי בתיק ההשקעות של הבנק
השקעה בהיקף גדול בענף ספציפי חושפת את הבנק לסיכון ריכוזיות ענפי. לבנק סיכון ריכוזיות ענפי בענף הבנקאות. דירקטוריון הבנק קבע כאמור מגבלות השקעה בפיקדונות ובאג"ח בנקים, הנגזרות, בין היתר, מהוראת ניהול בנקאי תקין 313 ומהשפעתה על ההשקעות החלופיות העומדות בפני הבנק.

למעט סיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק כי אין חשיפה מהותית בגין סיכון ריכוזיות ענפית וסיכון ריכוזיות מדינה כל עוד הפעילות המסחרית בשוק ההון מול תאגידים מסחריים (שאינם בנקים) תהיה מוגבלת לסכומים נמוכים, ולפיכך, לא הוטלה מגבלה בגין סיכון זה.

- סיכון אשראי צד נגדי ומכשירים נגזרים

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ימצא במצב של כשל לפני הסליקה הסופית של העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל יהיו עמו עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי.

בפעילות במכשירים נגזרים יש סיכון אשראי צד נגדי, ולכן קבע דירקטוריון הבנק מגבלת השקעה בחוזים אלו. הפעילות היא חלק מניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק (ALM), וזאת בכפוף למגבלות הדירקטוריון. בשלב זה אישר דירקטוריון הבנק פעילות בעסקאות אקדמה (פורוורד) בלבד כנגד תאגידים בנקאיים. ליום 31 בדצמבר 2017 אין לבנק פעילות במכשירים נגזרים.

– איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

לוח 23 יתרות של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים

ליום 31 בדצמבר					
2016			2017		
כולל	חוץ-מאזני	מאזני	כולל	חוץ-מאזני	מאזני
במיליוני ש"ח					
סיכון אשראי בעייתי					
33.3	-	33.3	32.2	-	32.2
סיכון אשראי פגום ⁽¹⁾					
5.3	0.1	5.2	7.9	0.4	7.5
סיכון אשראי נחות					
42.9	1.1	41.8	45.3	1.0	44.3
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת					
81.5	1.2	80.3	85.4	1.4	84.0
סך הכול סיכון אשראי בעייתי ⁽²⁾					
(1) מזה נכסים שאינם מבצעים-חובות פגומים					
		7.0			8.3
שאינם צוברים הכנסות ריבית					
(2) מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום					
		5.2			7.5
או יותר					

לוח 24 תנועה בחובות הפגומים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2016	2017
במיליוני ש"ח	
36.5	33.3
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה	
14.6	15.1
חובות שנפגמו	
(11.2)	(11.0)
חובות פגומים שנפרעו	
(6.6)	(5.2)
מחיקות חשבונאיות של חובות פגומים	
(3.2)	(1.1)
שינוי במהלך התקופה	
33.3	32.2
יתרת חובות פגומים לסוף השנה	

לוח 25 יחסים המצביעים על איכות האשראי

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
באחוזים	
0.37	0.33
שיעור יתרת האשראי לציבור הפגום מיתרת האשראי לציבור	
שיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור	
0.06	0.08
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	
0.63	0.62
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי על אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	
0.19	0.31
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת	
0.12	0.23

לוח 26 מידע נוסף על איכות אשראי

חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 עד 89 ימים	סך הכול	פגומים	לא פגומים	
ליום 31 בדצמבר 2017					
במיליוני ש"ח					
0.5	2.5	442.4	2.6	5.0	434.8 מסחרי
7.0	23.8	9,192.0	29.6	46.8	9,115.6 אנשים פרטיים
-	-	10,388.0	-	-	10,388.0 בנקים בישראל
7.5	26.3	20,022.4	32.2	51.8	19,938.4 סך הכול
706.7 בטחונות לאשראי					
13,402.4 אשראי בדרוג ביצוע					
ליום 31 בדצמבר 2016					
במיליוני ש"ח					
0.4	2.3	386.3	1.7	3.5	381.1 מסחרי
4.8	16.2	8,601.8	31.6	43.5	8,526.7 אנשים פרטיים
-	-	9,867.2	-	-	9,867.2 בנקים בישראל
5.2	18.5	18,855.3	33.3	47.0	18,775.0 סך הכול
763.3 בטחונות לאשראי					
12,387.2 אשראי בדרוג ביצוע					

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- הפרשה להפסדי אשראי

לוח 27 מרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי

שיעור השינוי		שינוי		יתרה ליום 31 בדצמבר	
באחוזים	במיליוני ש"ח	2016	2017	2016	2017
במיליוני ש"ח					
הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור					
(21)	(0.5)	2.4	1.9	הפרשה בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	
				הפרשה בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	
29	4.9	16.8	21.7	על פי הפסדי העבר	
8	3.1	38.3	41.4	התאמה בגין גורמים סביבתיים	
13	7.5	57.5	65.0	הפרשה בגין אשראי לציבור	
(10)	(0.4)	4.0	3.6	הפרשה בגין פקדונות בבנקים	
29	0.2	0.7	0.9	הפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	

לוח 28 יחסים המצביעים על הרמה והשינוי של ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באחוזים		
0.64	0.67	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור
172.67	201.86	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מסך האשראי הפגום לציבור
17.59	32.65	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

לוח 29 סיכון אשראי לפי ענפי משק

(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)			
הפסדי אשראי (4)									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבו-נאיות	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	מזה: חובות (2)	סך הכול	בעייתי (5)	מזה: בדירוג ביצוע אשראי (6)	סך הכול
3.5	2.6	3.3	2.6	7.6	442.4	566.5	7.6	566.5	566.5
62.4	18.6	25.6	29.6	77.8	9,192.0	13,180.3	77.8	12,835.9	13,180.3
3.6	-	(0.4)	-	-	10,388.0	10,388.0	-	-	10,388.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	806.3
69.5	21.2	28.5	32.2	85.4	20,022.4	24,134.8	85.4	13,402.4	24,941.1

31 דצמבר 2016

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)			
הפסדי אשראי (4)									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבו-נאיות	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	מזה: חובות (2)	סך הכול	בעייתי (5)	מזה: בדירוג ביצוע אשראי (6)	סך הכול
2.8	1.8	2.4	1.7	5.2	386.3	485.4	5.2	485.4	485.4
55.4	8.3	13.5	31.6	76.3	8,601.8	12,234.9	76.3	11,901.8	12,234.9
4.0	-	1.5	-	-	9,867.2	9,867.2	-	-	9,867.2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	29.1
62.2	10.1	17.4	33.3	81.5	18,855.3	22,587.5	81.5	12,387.2	22,616.6

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כולל: אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 4,112.4 מיליוני ש"ח ו-3,732.2 מיליוני ש"ח לשנים 2017 ו-2016 בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי מאזני וחובות מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

- חשיפה למדינות זרות

נכון לימים 31 בדצמבר 2017, 31 בדצמבר 2016 לא הייתה לבנק חשיפה למדינות זרות.

- חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפות למוסדות פיננסיים זרים כוללות חשיפות בגין צדדים נגדיים שהם: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. נכון לימים 31 בדצמבר 2017, 31 בדצמבר 2016 לא הייתה לבנק חשיפה למוסדות פיננסיים זרים בגין סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני. ההשקעה באיגרות חוב בחו"ל כפופה למגבלות ההשקעה באיגרות חוב קונצרניות כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות השקעה באיגרות חוב בחו"ל הן בנוגע לגובה ההשקעה הכולל הן בנוגע לגובה ההשקעה למנפיק.

- סיכון אשראי לאנשים פרטיים

לוח 30 סיכון אשראי לאנשים פרטיים- יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	שיעור השינוי (באחוזים)
חובות		
922.9	900.0	2.5
1,462.5	1,421.0	2.9
6,806.6	6,280.8	8.4
9,192.0	8,601.8	6.9
מסגרות לא מנוצלות וערבויות		
1,770.6	1,621.0	9.2
2,189.1	1,981.8	10.5
28.6	30.3	(5.6)
3,988.3	3,633.1	9.8
13,180.3	12,234.9	7.7
מזה:		
סכום ההלוואות שיתרת תקופתן לפירעון הינו בתקופה שמעל 5 שנים (ברוטו לפני הפרשות)		
1,888.0	1,637.0	15.3
13.0	28.5	(54.4)
תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, כנגד סיכון האשראי		
תיק נכסים פיננסיים :		
128.4	122.1	5.2
20.0	21.7	(7.8)
451.9	501.0	(9.8)
50.3	49.0	2.7
650.6	693.8	(6.2)

- (1) בהתאם למקדמי הבנק הסכומים המוצגים בתיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות הינם עד לגובה חבות הלקוח בלבד.
 (2) כ - 91% מיתרת החובות של אנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2017 הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 5,000 ש"ח. 'הכנסה קבועה בחשבון' בין היתר משכורות וקצבאות קבועות.

לוח 31 פילוח לפי גודל חבות הלווה

(במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2017				
מספר לווים ⁽¹⁾	מאזני	חוץ מאזני	כולל	
תקרת סיכון אשראי כולל				
37,952	75.2	75.3	150.5	אשראי ללווה עד 10
23,802	128.1	219.4	347.5	אשראי ללווה מעל 10 עד 20
38,648	428.1	716.3	1,144.4	אשראי ללווה מעל 20 עד 40
42,892	1,186.4	1,255.3	2,441.7	אשראי ללווה מעל 40 עד 80
32,155	2,581.2	965.4	3,546.6	אשראי ללווה מעל 80 עד 150
24,532	4,324.4	692.1	5,016.5	אשראי ללווה מעל 150 עד 300
1,542	468.6	64.5	533.1	אשראי ללווה מעל 300
201,523	9,192.0	3,988.3	13,180.3	סה"כ

31 בדצמבר 2016				
מספר לווים ⁽¹⁾	מאזני	חוץ מאזני	כולל	
תקרת סיכון אשראי כולל				
41,144	76.6	85.6	162.2	אשראי ללווה עד 10
24,078	140.7	218.2	358.9	אשראי ללווה מעל 10 עד 20
38,970	453.8	686.7	1,140.5	אשראי ללווה מעל 20 עד 40
41,755	1,223.8	1,156.3	2,380.1	אשראי ללווה מעל 40 עד 80
31,006	2,548.4	859.7	3,408.1	אשראי ללווה מעל 80 עד 150
21,251	3,743.3	575.0	4,318.3	אשראי ללווה מעל 150 עד 300
1,332	415.2	51.6	466.8	אשראי ללווה מעל 300
199,536	8,601.8	3,633.1	12,234.9	סה"כ

לוח 32 סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי לאנשים פרטיים

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2017			
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל	
76.4	1.4	77.8	75.1	1.2	76.3	יתרת סיכון אשראי בעייתי
						שיעור סיכון אשראי בעייתי מתוך סיכון אשראי כולל (באחוזים)
		0.59			0.62	

(1) אשראי מאזני וחץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.

לוח 33 שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (באחוזים)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (באחוזים)		
2016	2017	
0.16	0.28	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

הבנק נוקט פעולות שונות כדי להקטין את הסיכון עם ההתפתחות בהיקף האשראי לאנשים פרטיים:

תהליך חיתום האשראי לאנשים פרטיים

דירקטוריון הבנק קובע את התקרה המרבית לאישור אשראי שמעבר לה העסקה חייבת לקבל את אישור הדירקטוריון.

בבנק קיים מערך סמכויות אישיות לחיתום אשראי לפי פרופיל תפקיד במטה ובסניף. הנהלת הבנק קבעה טווח סמכויות עבור כל קבוצות הסניפים ועבור דירוג הלווים בהסתמך על המודלים הנהוגים בבנק. הסמכויות האישיות של מנהלי הסניפים נקבעות לפי הוותק המצטבר בניהול ובעיסוק באשראי ולאיוכות תיק האשראי. סמכויות האשראי לבעלי התפקידים מרמת מנהל סניף ומעלה מאושרות על ידי הנהלת הבנק. סמכויות עובדי הסניף מואצלות על ידי המנהל, כפוף לסמכויותיו, בהתאם לתפקיד ועמידה בתנאי הכשרה אישיים מתאימים.

בנוסף לסמכויות האשראי האישיות, אישור האשראי כפוף לנהלי אשראי העוסקים בסמכויות אשראי כלליות וסמכויות אשראי לאוכלוסיות ספציפיות.

הנתונים הנבחנים במסגרת שיקולי האשראי של הבנק כוללים פרטים אישיים, מידע לגבי מקום התעסוקה, הכנסה, סך אשראי ופאסיבה ובטחונות קיימים. בנוסף, נבדק דירוג ותסמינים שליליים בהתאם לחוק שירות נתוני אשראי. הנתונים מציגים תמונה עדכנית על מצב הלווים ופוטנציאל הסיכון בגינם. הדירוג נקבע בהתבסס על מודלים לדירוג לקוחות חדשים ולקוחות וותיקים אשר פותחו בבנק. המודלים והשימושים בהם נבחנים באופן שוטף על ידי האגף הקמעונאי ואגף ניהול סיכונים.

הלוואות בערוצים הישירים מתאפשרות לאוכלוסיית הלקוחות אשר עומדת בכללי הזכאות שנקבעו על ידי הבנק ואשר מתעדכנים מעת לעת.

פנייה יזומה למתן הלוואה ללקוחות הבנק יכול שתתבצע על ידי נציגי המוקד הטלפוני ו/או על ידי הבנקאים בסניפי הבנק. פנייה יזומה תחשב כל פנייה ביוזמת הבנק שבמהלכה הוצע ללקוח לבצע הלוואה הן במהלך שיחה מתוכננת מראש והן במהלך שיחה שהתפתחה עם לקוח, פנים מול פנים ו/או בשיחה טלפונית. הבנקאים בסניפים ובמוקד הטלפוני הונחו לתעד כל פנייה יזומה למתן הלוואה ללקוחות הבנק במערכת CRM ללא תלות בתוצאת הפנייה.

על פי מדיניות הבנק פנייה יזומה תתאפשר ללווים אשר עומדים בכל הקריטריונים אשר נקבעים על ידי הנהלת הבנק ומתעדכנים מעת לעת.

פנייה יזומה מתוכננת מראש תתבסס על תסריטי שיחה מובנים ותתייחס לצרכי הלקוח, פירוט תנאי ההלוואה המוצעת, פירוט הנכסים וההתחייבויות המנוהלים בבנק והחלטת הלקוח.

הבנק פועל באמצעות המדיניות, הנהלים, החוזרים והבקורות להבטיח כי הליכי שיווק ההלוואות מתנהלים באופן ראוי והוגן וכי ההלוואות המוצעות תואמות את צרכי הלקוחות.

פיקוח ומעקב אחר מאפייני הסיכון ושינויים מתקופה לתקופה במאפיינים

הבנק קבע מגבלת חשיפת אשראי עבור קבוצות לווים בהתבסס על המודל הנהוג בבנק לדירוג לקוחות. הבנק מבצע מעקב חודשי אחר התפתחות האשראי והתפלגות החשיפה. לדירקטוריון הבנק מועבר דיווח אחת לרבעון במסגרת מסמך הסיכונים. הבנק קבע אלו שינויים באינדיקטורים (גידול בחשיפה עם מאפייני סיכון ושינויים בהפרשות) מחייבים דיון, טיפול ודיווח מידי לדירקטוריון.

בבנק מתקיימים מספר קווים לבקרת סיכון האשראי:

- היחידה העסקית אשר מוודאת קיום תהליכי עבודה התואמים את עקרונות מדיניות האשראי של הבנק ומוודא כי תהליכי עבודה אלה מעוגנים בנהלים.
- היחידה לאיתור סיכונים הפועלת בתוך הקו הראשון אשר מקיימת בקורות שוטפות אחר פעילות האשראי, מפיקה דוחות בקרה למדידת אפקטיביות הפעילות, מדריכה את הסניפים, ומוודאת תיקון ליקויים.
- היחידה לטיפול בחובות בעייתיים אשר פועלת לגביה של חובות שנכנסו לכשל.
- מחלקת בקרת סיכונים אשראי באגף לניהול סיכונים הפועלת תחת ה-CRO מגבשת הערכה כוללת, בין היתר, באמצעות דיווח רבעוני במסמך הסיכונים, ביחס לאיכות תיק האשראי ורמת ניהול סיכונים האשראי, כולל הסיווגים וההפרשות. הערכה זו מתבססת גם על אומדן ה- PD (אומדן הסיכוי לכשל) לתיק האשראי של הבנק. כמו כן, היחידה סוקרת ומעבירה חוות דעת לבקשות למתן אשראי בסכום גבוה, בהתאם לפרמטרים שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק. אישור אשראי מעל סך של 750 אלף ש"ח מחייב אישור ה- CRO של הבנק.
- הביקורת הפנימית אשר בוחנת את אפקטיביות הבקרה הפנימית ביחידות השונות בבנק ואת יישומה בהתאם להוראות החוק והוראות ניהול בנקאי תקין.

מנהל סיכונים האשראי בבנק מכנס פורומים ייעודים במסגרת חודשית/רבעונית לצורך בחינה וניתוח סיכונים האשראי בבנק. במסגרת הפורומים מוצגים ממצאים רלוונטיים בנושא סיכונים האשראי בבנק על ידי הגורמים האחראיים. במהלך השנה הוקם פורום ייעודי לטיפול במודלים שהבנק מפתח לצורך דירוג תיק האשראי וניטור השינוי ברמת הסיכון של התיק ושל לקוחותיו. פורומים נוספים הדנים בסיכון האשראי מכונסים על ידי האגף לניהול סיכונים. פורומים אלה נועדו לנטר את התפתחות הסיכון בתיק האשראי, כולל שינוי בדירוגים לפי סניפים, תוצאות תיקוף המודל, היבטים תפעוליים העולים מתוך פעילות האשראי ועוד. על פי הממצאים, מתקבלת תמונה רחבה של סיכון האשראי על כל היבטיו ברמת הבנק וברמת הסניף, שינויים ומגמות. מתבצע ניתוח מעמיק של הממצאים ומגובשות המלצות לעדכון מדיניות ונהלים ומבוצעות הדרכות ממוקדות לסניפים.

למידע נוסף בדבר סיכונים האשראי ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון להפסדים על פוזיציות מאזניות וחוף-מאזניות הנובעים משינויים במחירי השוק או מהתנודתיות שלהם. סיכוני שוק נובעים מרגישות המכשירים הפיננסיים של הבנק לשינויים בריבית, בשיעור האינפלציה, בשער החליפין ובמחירי מניות וסחורות (שאינם רלבנטיים לפעילותו העסקית של הבנק). הבנק מחשב ומנהל את הסיכון הכולל ואת רכיביו. מדיניות ניהול סיכוני השוק מכוונת להגדיל את הרווח אגב שמירה על רמת סיכון מאושרת ומבוקרת.

הבנק מבחין בין שתי גישות מדידה שונות, אך משלימות, של סיכוני השוק:

1. גישת הערך הכלכלי המשקפת את השפעת השינויים בגורמי השוק על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים בעתיד. גישה זו ממוקדת בטווח הארוך ובסיכונים המובנים בפעילויות הבנק.
2. גישת הערך החשבונאי - בגישה זו מוקד הניתוח הוא ההשפעות על ההון של הבנק:

א. השפעות על השווי ההוגן (מכשירים נגזרים וניירות ערך בתיק הזמין למכירה). לשינויים אלו השפעה על בסיס ההון.

ב. השפעות על הכנסות המימון (רווחיות הבנק). הניתוח בהיבט זה נעשה לאופק זמן מוגדר וקצר יחסית.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות על פי תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, ובהן מגבלות על רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים, לרבות מגבלה על היקף ההפסד בתרחישי קיצון, ומגבלות על תחומי מסחר שונים. הנהלת הבנק פועלת בכפוף למסגרת המגבלות שנקבעה ובהתאם לתנאי השוק במועד נתון. מגבלות הדירקטוריון נקבעו לפי גישת הערך הכלכלי.

לבנק מערך המאפשר לנהל בסיס נתונים ולבצע את החישובים הדרושים לצורך ניהול סיכוני השוק. הבנק אומד אחת לשבוע את רגישות הערך הנוכחי של כלל הבנק לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים, את סיכוני השוק של כלל הבנק בשיטת הערך בסיכון (VAR), בשיטת PV200 (הבוחנת את השינוי בערך, תוצאת תזוזה מקבילה של עקום הריבית ב - 2%) ואת ההשפעה של תרחישי הקיצון על הון ונכסי הבנק. המודלים המשמשים את הבנק לצורך הערכת סיכוני השוק והריבית, מתוקפים על ידי יחידת התיקוף של הבנק הפועלת באגף לניהול סיכונים.

- סיכוני ריבית

סיכון ריבית הוא החשיפה של מצבו הפיננסי של הבנק לשינויים בשערי הריבית.

מצבו הפיננסי של הבנק מוגדר הן על ידי השווי הכלכלי של הבנק והן על ידי שינויים ברווחיות החשבונאית הנוצרת מפעילותו. שינויים בריבית משפיעים על השווי הכלכלי של הנכסים וההתחייבויות במאזן הבנק ושל מכשירים חוף-מאזניים. השווי הכלכלי של הבנק מוגדר כשווי שוק או כשווי ההוגן של זרמי המזומנים הצפויים (נטו), מהוונים בריביות השוק. כמו כן, השינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחיות הבנק באמצעות השינוי בהכנסות נטו מריבית וכן על יחסי ההון.

שינויים בשיעורי הריבית עלולים לפגוע ברווחיות הבנק אם יש פער בין משך החיים הממוצע (להלן מח"מ) של הנכסים לבין מח"מ ההתחייבויות (פער מח"מ כולל ופער מח"מ לטווחי זמן שונים).

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 333 מעגנת את הנחיות בנק ישראל לניהול סיכון הריבית. ההוראה קובעת כי מדידת סיכון הריבית תבוצע בהתאם למורכבות ולתחומי הפעילות של התאגיד הבנקאי הספציפי. יודגש כי פעילות הבנק אינה כוללת תחומים מורכבים כגון, פעילות בחדרי עסקות ופעילות בנגזרים מורכבים, ולפיכך, עיקר סיכוני הריבית של הבנק נובעים מפעילותו בתיק הבנקאי שלו.

על פי הוראות בנק ישראל, על הבנק לטפל בכל מקורותיו המהותיים של סיכון הריבית, בהם חשיפות לתמחור מחדש, לעקום התשואה, לבסיס (מרווח) הריבית ולסיכון הנובע מיכולת הלקוח לשנות את תזרים העסקה, כולל מועד מימושה, עקב אופציה שניתנה לו כחלק מתנאי העסקה. בכדי לבחון את ההשפעה של הסיכונים בכל גישות המדידה הנדרשות וביחס למצב הפיננסי של הבנק, הבנק עושה שימוש במבחני רגישות, מדדים המתחשבים בתנאי השוק הנוכחיים ומדדים המשלבים את צפיות הבנק. בעת ביצוע השקעה חדשה, הבנק מבצע בחינה בראיה כוללת, הן של ההשלכות בהיבט השווי הכלכלי, הן בהשפעה המידית על ההון ויחסי ההון והן בהיבט הכנסות הריבית.

הבנק אומד את חשיפת הריבית בתיק הבנקאי בתדירות שבועית. תוצאות חישוב החשיפה מוצגות בפורומים שנקבעו בבנק לשם ניהול סיכונים השוק והריבית, כולל פורום נ"ה בראשות מנכ"ל הבנק המתקיים ברמה חודשית, וכן, הם מוצגים במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק העולה לאישור הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק קבע תיאבון סיכון על מספר מדדי סיכון: מגבלות על ה-VAR בתיק הבנקאי, מגבלות PV200 כללי ולפי מגזרים ומגבלות על היקף ההפסד במבחני קיצון. מגבלות אלה נקבעו כאחוז מהון רובד 1 של הבנק. עבור מדדי סיכון אלו נקבעו גם סמכויות מנכ"ל, הנמוכות ממגבלת הדירקטוריון, ששימוש בהם מחייב דיווח בדירקטוריון הבנק. נקבעה מסגרת נוספת מעל מגבלת הדירקטוריון אשר תוגדר 'כגלישה' שנובעת אך ורק מתנודות שוק ולא מפעילות יזומה.

לוח 34 השינוי בשווי ההון בעקבות שינוי בשיעור של 2% בריבית

(במיליוני ש"ח)

מגבלה כאחוז מהון רובד 1	מינימום במהלך 2017	מקסימום במהלך 2017	באחוזים מסך הון רובד 1		שינוי בשווי ההוגן במיליוני ש"ח		חשיפת ריבית
באחוזים מסך הון רובד 1 ⁽²⁾							
			31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17	
16	0.3	3.4	3.2	0.3	39.2	4.2	מגזר צמוד מדד
16	0.0	9.2	0.6	9.2	7.8	120.6	מגזר שקל לא צמוד
8	0.6	1.0	0.6	0.6	6.9	7.9	מגזר מט"ח וצמוד מט"ח
18	0.1	10.5	1.5	10.2	18.3	132.7	סך הכול ⁽¹⁾

(1) סך החשיפה היא חשיפה לעליית ריבית (בחודש דצמבר 2016 כיוון החשיפה הוא לירידת ריבית).

(2) על בסיס מדידה לסופי חודשים.

העלייה בחשיפה לריבית של סך התיק נובעת בעיקרה מעלייה בחשיפת ריבית במגזר הלא הצמוד ושינוי כיוון החשיפה לעליית ריבית במגזר הצמוד למדד.

במגזר הלא צמוד - לרוב הנכסים וההתחייבויות מח"מ קצר או שהם צמודים לריבית הפריים היכולה להשתנות מדי יום, ועל כן הם מסווגים כנכסים או כהתחייבויות לפירעון עם דרישה. מח"מ ההתחייבויות במגזר מושפע, בין היתר, מיתרת עו"ש הזכות שנפרסת, על פי מודל, עד שתים עשרה שנים. בדוח על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית (המפורט להלן) הוצגו פיקדונות הציבור השקליים הלא צמודים כאשר עו"ש הזכות נפרס כאמור.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו (להלן שיעור התשואה הפנימי) בגין הנכסים הפיננסיים הוא 2.3% (2.5% נכון ליום 31 בדצמבר 2016). שיעור התשואה הפנימי בגין ההתחייבויות הפיננסיות הוא 0.5% (0.7% נכון ליום 31 בדצמבר 2016).

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 מח"מ הנכסים ארוך ממח"מ ההתחייבויות ב - 0.2 (נכון ליום 31 בדצמבר 2016 מח"מ ההתחייבויות דומה למח"מ הנכסים). החשיפה הקיימת היא לעליית ריבית במגזר.

לבנק השקעות בפיקדונות שקליים לא צמודים בבנקים הנושאים ריבית קבועה ואשר הופקדו לתקופות שונות שבין ארבע לשבע שנים. ריבית הפיקדון עולה מידי תקופה בהתאם למתווה שנקבע בתנאי הפיקדון. בפיקדונות אלו קיימת אפשרות למספר תחנות יציאה שנקבעות מראש במועדים קבועים ובהן ניתן למשוך את כספי הפיקדון בהודעה מראש. לצורך מדידת סיכון הריבית הבנק מניח משיכה מפיקדונות אלו במועדי התחנות הקרובות. לבנק שיקול דעת במשיכת הפיקדונות בהתאם לתנאי השוק באותם מועדים.

במגזר הצמוד מדד - נכון ליום 31 בדצמבר 2017 שיעור התשואה הפנימי בגין הנכסים הפיננסיים הוא 0.6% (0.9% נכון ליום 31 בדצמבר 2016). שיעור התשואה הפנימי בגין ההתחייבויות הפיננסיות הוא 2.1% (2.0% נכון ליום 31 בדצמבר 2016). שיעורי התשואה הפנימיים מושפעים מכמה גורמים כמפורט להלן:

א. מהתחייבות חוזית כלפי לקוחות המבטיחה ריבית חיובית מזערית גם בתקופות של תשואה שלילית בהשקעות הבנק.

ב. מהשפעת גיוס ההון בבנק לטווח ארוך.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 מח"מ הנכסים ארוך ממח"מ ההתחייבויות ב- 0.3 שנים (נכון ליום 31 בדצמבר 2016 מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים ב-0.6). החשיפה הקיימת היא לעליית ריבית במגזר.

במגזר מטבע חוץ (כולל צמוד מט"ח) - היקף הנכסים וההתחייבויות במגזר אינו גדול. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הפער בין שיעור התשואה הפנימי של הנכסים לבין שיעור התשואה הפנימי של ההתחייבות הוא כ-0.9% (0.7% נכון ליום 31 בדצמבר 2016). מח"מ הנכסים ארוך ממח"מ ההתחייבויות ב-0.4 שנים (בדומה ליום 31 בדצמבר 2016). החשיפה הקיימת היא לעליית ריבית במגזר.

- ניתוח רגישות השווי ההוגן לשינויים בשיעורי הריבית

להלן תיאור השפעתם של שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק:

לוח 35 השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, לפני השפעתם של שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית

(במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך הכול	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
24,579.5	70.3	297.1	713.2	2,428.7	21,070.2	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוז-מאזניים ⁽³⁾
23,389.9	69.6	293.3	659.5	2,213.6	20,153.9	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוז-מאזניים ⁽³⁾
1,189.6	0.7	3.8	53.7	215.1	916.3	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2016						
סך הכול	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
23,492.8	67.3	264.8	676.0	2,448.5	20,036.2	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוז-מאזניים ⁽³⁾
22,563.2	67.1	263.4	672.8	2,200.5	19,359.4	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוז-מאזניים ⁽³⁾
929.6	0.2	1.4	3.2	248.0	676.8	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

- (1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוז-מאזניים.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוז-מאזניים.
- (4) השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל שינוי בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה כפי שצוין. סך כל השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שהיה שינוי בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
- (5) לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 26 בדוח הכספי.
- (6) באשר להשפעת ההנחות בנוגע למועד הפירעון של תזרימי מזומנים חוזיים ראה ביאור 26 בדוח הכספי ובחשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- (7) השווי ההוגן מבוסס על ערך נוכחי, על שווי שוק או על יתרה מאזנית. לקביעת השווי ההוגן משמשים שיעורי ניכיון על פי ריביות חסרות סיכון (בשונה ממדידת השווי ההוגן בדוח הכספי של הבנק).

לוח 36 השפעתם של שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים.

(במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2017								
השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת השינויים בשיעורי הריבית ⁽⁴⁾								
שינוי בשווי ההוגן								
מטבע								
ישראלי								
מטבע חוץ ⁽²⁾								
סך הכול								
סך הכול								
סך הכול								
באחוזים								
השינוי בשיעורי הריבית								
לא צמוד								
צמוד למדד								
דולר								
אירו								
אחר								
גידול מידי בו בזמן של 1%								
873.6	204.8	51.0	2.6	0.5	1,132.5	(57.1)	(4.8)	
גידול מידי בו בזמן של 0.1%								
911.9	214.0	53.4	3.6	0.7	1,183.6	(6.0)	(0.5)	
קטון מידי בו בזמן של 1%								
962.9	226.3	56.6	4.8	0.8	1,251.4	61.8	5.2	

ליום 31 בדצמבר 2016								
השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת השינויים בשיעורי הריבית ⁽⁴⁾								
שינוי בשווי ההוגן								
מטבע								
ישראלי								
מטבע חוץ ⁽²⁾								
סך הכול								
סך הכול								
סך הכול								
באחוזים								
השינוי בשיעורי הריבית								
לא צמוד								
צמוד למדד								
דולר								
אירו								
אחר								
גידול מידי בו בזמן של 1%								
687.5	257.3	1.0	0.3	0.1	946.2	16.6	1.8	
גידול מידי בו בזמן של 0.1%								
677.9	249.0	3.0	1.3	0.2	931.4	1.8	0.2	
קטון מידי בו בזמן של 1%								
666.1	237.4	5.4	2.7	0.3	911.9	(17.7)	(1.9)	

- (1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.
- (4) השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל שינוי בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה כפי שצוין. סך כל השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שהיה שינוי בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
- (5) לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 26 בדוח הכספי.
- (6) באשר להשפעת ההנחות בנוגע למועד הפירעון של תזרימי מזומנים חוזיים ראה ביאור 26 בדוח הכספי ובחשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- (7) השווי ההוגן מבוסס על ערך נוכחי, על שווי שוק או על יתרה מאזנית. לקביעת השווי ההוגן משמשים שיעורי ניכיון על פי ריביות חסרות סיכון (בשונה ממדידת השווי ההוגן בדוח הכספי של הבנק).

– חשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית

לוח 37 חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

(במיליוני שקלים חדשים)

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017

מ"על 5 עד 10 שנים	מ"על 3 עד 5 שנים	מ"על שנה עד 3 שנים	מ"על 3 חודשים עד שנה	מ"על חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
1,334.0	1,104.1	306.0	3,584.1	55.4	14,515.2	נכסים פיננסיים ⁽⁵⁾
1,334.0	1,104.1	306.0	3,584.1	55.4	14,515.2	סה"כ שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
504.8	334.1	1,120.2	3,823.5	2,544.1	11,624.7	התחייבויות פיננסיות ⁽⁵⁾
504.8	334.1	1,120.2	3,823.5	2,544.1	11,624.7	סה"כ שווי הוגן
מכשירים פיננסיים, נטו						
829.2	770.0	(814.2)	(239.4)	(2,488.7)	2,890.5	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
947.4	118.2	(651.8)	162.4	401.8	2,890.5	החשיפה המצטברת במגזר

31/12/16								מעל 10 עד 20 שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	
בשנים			בשנים					
באחוזים			באחוזים					
0.54	2.48	20,036.2	0.85	2.32	21,070.2	171.4	-	-
⁽⁶⁾ 0.54		20,036.2	⁽⁶⁾ 0.85		21,070.2	171.4	-	-
0.61	0.66	19,359.4	0.67	0.48	20,153.9	-	-	202.5
⁽⁶⁾ 0.61		19,359.4	⁽⁶⁾ 0.67		20,153.9	-	-	202.5
676.8			916.3			171.4	-	(202.5)
						916.3	744.9	744.9

ראה הערות בדוח המסכם של חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 (המשך 3).

(במיליוני שקלים חדשים)

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 (המשך 1)

מ"על 5 עד 10 שנים	מ"על 3 עד 5 שנים	מ"על שנה עד 3 שנים	מ"על 3 חודשים עד שנה	מ"על חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
359.6	10.8	1,238.9	686.1	116.1	5.3
נכסים פיננסיים ⁽⁵⁾					
359.6	10.8	1,238.9	686.1	116.1	5.3
סה"כ שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
310.5	88.0	742.3	569.4	310.0	187.7
התחייבויות פיננסיות ⁽⁵⁾					
310.5	88.0	742.3	569.4	310.0	187.7
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
49.1	(77.2)	496.6	116.7	(193.9)	(182.4)
208.9	159.8	237.0	(259.6)	(376.3)	(182.4)

ראה הערות בדוח המסכם של חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 (המשך 3).

31/12/16								מעל 10
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	עד 20 שנים
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.38	0.90	2,448.5	2.34	0.61	2,428.7	11.9	-	-
⁽⁶⁾ 1.38		2,448.5	⁽⁶⁾ 2.34		2,428.7	11.9	-	-
1.99	1.95	2,200.5	2.09	2.07	2,213.6	-	-	5.7
⁽⁶⁾ 1.99		2,200.5	⁽⁶⁾ 2.09		2,213.6	-	-	5.7
		248.0			215.1	11.9	-	(5.7)
						215.1	203.2	203.2

(במיליוני שקלים חדשים)

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 (המשך 2)

מ"על 5 עד 10 שנים	מ"על 3 עד 5 שנים	מ"על שנה עד 3 שנים	מ"על 3 חודשים עד שנה	מ"על חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע חוץ⁽⁷⁾					
נכסים פיננסיים					
-	-	26.6	454.0	347.6	252.4
נכסים פיננסיים⁽⁵⁾					
-	-	26.6	454.0	347.6	252.4
סה"כ שווי הוגן נכסים					
התחייבויות פיננסיות					
-	-	-	3.2	7.0	1,012.2
התחייבויות פיננסיות⁽⁵⁾					
-	-	-	3.2	7.0	1,012.2
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
-	-	26.6	450.8	340.6	(759.8)
58.2	58.2	58.2	31.6	(419.2)	(759.8)

ראה הערות בדוח המסכם של חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 (המשך 3).

31/12/16								מכל עד 10 שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מכל עד 20 שנה	
באחוזים			בשנים					
0.36	0.88	1,008.1	0.38	1.08	1,080.6	-	-	-
⁽⁶⁾ 0.36		1,008.1	⁽⁶⁾ 0.38		1,080.6	-	-	-
0.01	0.17	1,003.3	0.01	0.18	1,022.4	-	-	-
⁽⁶⁾ 0.01		1,003.3	⁽⁶⁾ 0.01		1,022.4	-	-	-
		4.8			58.2	-	-	-
						58.2	58.2	58.2

(במיליוני שקלים חדשים)

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 (המשך 3)

עם דרישה עד חודש	מל חודש עד 3 חודשים	מל חודש עד 3 שנה	מל שנה עד 3 שנים	מל 5 עד 10 שנים	
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
14,772.9	519.1	4,724.2	1,571.5	1,114.9	1,693.6
14,772.9	519.1	4,724.2	1,571.5	1,114.9	1,693.6
סה"כ שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
12,824.6	2,861.1	4,396.1	1,862.5	422.1	815.3
12,824.6	2,861.1	4,396.1	1,862.5	422.1	815.3
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
1,948.3	(2,342.0)	328.1	(291.0)	692.8	878.3
1,948.3	(393.7)	(65.6)	(356.6)	336.2	1,214.5

- (1) פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, ימסרו לכל מבקש.
- (2) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 26 בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 26 בדוח הכספי.
- (3) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 26 בדוח הכספי.
- (4) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- (5) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (6) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (7) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (8) השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנושאים ריבית משתנה מווינו לתקופות בהנחה שתזרימי המזומנים העתידיים הצפויים בגין המכשיר הפיננסי יפרעו במועד הקרוב ביותר של שינוי הריבית החוזי, או במועד הפירעון החוזי שלהם, לפי המועד הקרוב יותר מביניהם. החלק מהשווי ההוגן המשקף את הערך הנוכחי של ההפרש בין המרווח מעל בסיס הריבית המשתנה שנקבע במכשיר הפיננסי לבין מרווח זה שנקבע בעסקאות דומות שבוצעו במועד הדיווח מוין לתקופות לפי התקופות החוזיות שנותרו עד לפירעון של המכשיר הפיננסי.

31/12/16								
מסך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן ⁽¹⁴⁾	מסך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכול שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מסך 20 שנה	מסך עד 10 שנים
בשנים		באחוזים	בשנים		באחוזים			
0.62	2.10	23,492.8	0.98	1.92	24,579.5	183.3	-	-
⁽⁶⁾ 0.62		23,492.8	⁽⁶⁾ 0.98		24,579.5	183.3	-	-
0.72	1.03	22,563.2	0.77	0.98	23,389.9	-	-	208.2
⁽⁶⁾ 0.72		22,563.2	⁽⁶⁾ 0.77		23,389.9	-	-	208.2
		929.6			1,189.6	183.3	-	(208.2)
					1,189.6	1,006.3	1,006.3	

- (9) לבנק תכניות חיסכון ריבית משתנה הכוללות אופציה לפירעון מוקדם. תכניות אלו מווינו לתקופות לפי המועד הקרוב ביותר של שינוי הריבית החוזי. להערכת הבנק תזרימי המזומנים בגין תכניות אלו משקפים באופן סביר את החשיפה לריבית שלהם. סטייה אפשרית היכולה לנבוע מפירעון מוקדם יותר ממועד שינוי הריבית אינה גבוהה.
- (10) לבנק מכשירים צמודים למדד עם הבטחת קרן. לצורך מיון לתקופות לפירעון האופציה המשובצת אינה מופרדת. על פי הערכת הבנק, היות ומכשירים אלו נסגרו למפקידים חדשים משנת 2009, ההפקדות של המפקידים הקיימים הינם לפי מדד בסיס שעבורו האופציה הינה מחוץ לכסף, ולפיכך התזרימים ללא התחשבות באופציה משקף באופן סביר את החשיפה לריבית.
- (11) לבנק התחייבות חוזית כלפי לקוחות המבטיחה ריבית חיובית מזערית גם בתקופות של תשואה שלילית בהשקעות הבנק.
- (12) חיובים עתידיים הנובעים מעסקאות בכרטיסי אשראי המוצגים בסעיף אשראי לציבור והתחייבויות לכרטיסי אשראי המוצגים בסעיף התחייבויות אחרות, והמהווים ערבות שניתנה על ידי הבנק, מווינו לתקופה עם דרישה.
- (13) חלק מפיקדונות הציבור מוצגים על פי אומדן הנהלת הבנק לגבי מועדי הפירעון בהתאם למודל.
- ההתחייבויות הלא צמודות ללא השפעת המודל: מח"מ אפקטיבי 0.06 שנים, שווי הוגן 20,218.0 מיליון ש"ח.
- ההתחייבויות הצמודות למדד ללא השפעת המודל: מח"מ אפקטיבי 2.21 שנים, שווי הוגן 2,218 מיליון ש"ח.

– השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית על ההכנסות מריבית

אומדן נוסף לסיכוני הריבית הינו מדד שינוי הכנסות מריבית המהווה אומדן לרגישות ההכנסות מריבית בטווח הקצר של עד שנה בתרחיש תזוזה מקבילי של עקום הריבית. לצורך כך נעשה שימוש בתזרים המזומנים העתידי החשופ לסיכוני ריבית (קרי למועד שינוי הריבית). בעת פירעון של נכס או התחייבות בתקופת המדידה מניחים חידושם עד סוף תקופת המדידה, באותם תנאים בתוספת/ניכוי השינוי בריבית, כלומר, מה היא הריבית שבה תושקע/תגויס מחדש עסקה פיננסית הבאה לפירעון. שיעור ההכרה בשינוי הריבית שונה ממכשיר למכשיר. ההנחה היא שלא חל גידול או קיטון במכשירים הקיימים ביום המדידה וכן שאין שינוי התנהגותי במהלך תקופת המדידה. בנוסף, קיימת התייחסות לתזרים הנובע מהפעלת תכנית העבודה של הבנק.

– אומדן פנימי של ערך ה-VAR

הבנק אומד את סיכוני השוק של כלל הבנק גם בשיטת הערך הנתון בסיכון (VAR). אומדן הסיכון מחושב באופן של 10 ימי עסקים ברמת מובהקות של 99% בשיטה של VAR היסטורי כאשר חלון הנתונים כולל נתוני שלוש השנים האחרונות. אומדן ה-VAR מחושב על כלל הבנק ובעבור כל מגזר הצמדה. נוסף על כך, נבחנת התרומה של קטגוריות גורמי הסיכון על סך האומדן (ריבית, שערי מטבעות ומדד). דירקטוריון הבנק קבע מגבלת VAR של 8% וסמכות מנכ"ל בשיעור של 6.5% מהון רובד 1.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 אומדן הערך בסיכון הוא כ-28 מיליוני ש"ח, שהם כ-2.1% מסך הון רובד 1 של הבנק (5.6 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016 שהם 0.5% מסך הון רובד 1).

לפירוט ראה דוח סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

– תרחישי קיצון בניהול סיכוני השוק והריבית

הבנק בוחן את סיכוני השוק גם באמצעות תרחישי קיצון המודדים את איתנות הפוזיציות הנוכחיות נוכח שינויים קיצוניים בגורמי השוק ושינויים לא מקבילים בשיעורי הריבית. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על היקף ההפסד בתרחישי קיצון של 18% מהון רובד 1 וסמכות מנכ"ל בין 18% ל-1.7%. בנוסף, נקבעו מגבלות על פוטנציאל ההפסד בתרחישי הקיצון ברמת מגזרי הצמדה. הבנק בוחן מספר תרחישים בעלי אופי מערכתי. תרחישים אלה מהווים חלק מתכנון ההון המתבצע ב- ICAAP של הבנק. בנוסף לתרחישי קיצון, הבנק מפעיל מספר מבחני עמידות הכוללים תרחישי שוק היסטוריים 'אמיתיים', ובוחן את השפעתם על התיק הנוכחי.

למידע נוסף בדבר סיכוני השוק והריבית ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

– חשיפת הבסיס

חשיפת הבסיס מוגדרת כחשיפת ההון הפיננסי במגזר הצמוד למדד ובמגזר המט"ח (כולל צמוד מט"ח). הסיכון נובע מהשפעה אפשרית של האינפלציה ושל שינויים בשערי החליפין על השווי הכלכלי של הבנק ועל רווחיותו.

היקף חשיפת הבסיס נאמד מתוך הון רובד 1 כהגדרתו לצורך חישוב יחס הלימות ההון. מדידת החשיפות נעשית לאחר התאמות כלכליות וכוללת מכשירים פיננסיים נגזרים (אם יש) אשר מוצגים כחוץ-מאזניים. סיכון הבסיס מחושב במונחים חשבונאיים ולא במונחי שווי הוגן. מגבלות ההשקעה שקבע דירקטוריון הבנק מוגדרות לפי טווחים וכאחוז מהון רובד 1.

לוח 38 חשיפת הבסיס במהלך שנת 2017 (במיליוני ש"ח)

מגבלה כאחוז מהון רובד 1	מינימום במהלך 2017 ⁽¹⁾	מקסימום במהלך 2017 ⁽¹⁾	אחוז מהון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2016 ⁽²⁾	אחוז מהון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2017 ⁽²⁾	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017
מגזר צמוד מדד	(22.0)	689.6	20.5	14.3	250.4	186.5
מגזר שקל לא צמוד	207.6	908.9	54.6	57.5	666.6	750.0
מגזר מט"ח וצמוד	4.8	54.9	0.2	4.2	2.2	54.9
פריטים שאינם כספיים					297.6	289.1
					1,216.8	1,280.5
					הון עצמי	

- (1) על בסיס מדידה לסופי חודשים.
 (2) סך הון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2017 הוא 1,304.5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 הוא 1,221.0 מיליון ש"ח).
 (3) בנוסף ראה להלן ביאור 24 נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה בדוח הכספי.

הבנק התאים את חשיפת הבסיס שלו במהלך התקופה המדווחת הן בהתאם לתחזיות ולאינפלציה הגלומה בשוק ההון והן בהתאם לרמת התשואות שהניבו הנכסים הצמודים למדד הרלוונטים להשקעות הבנק, תוך כדי בחינה של הרווח האלטרנטיבי.

סיכון שער חליפין ומדד

סיכון שערי חליפין

סיכון שערי חליפין מוגדר כחשיפה לשינויים בשערי מטבעות חוץ.

עקב התנודתיות הגבוהה בשערי המטבעות השונים והבעייתיות לנבא את התפתחותם, הבנק אינו רואה בהשקעה לטווח ארוך או בפעילות רכישה או מכירה בטווח קצר במטבע זר אפיק הכנסה משמעותי והגביל את ההשקעה במגזר המט"ח לשיעור נמוך בהשוואה לאפיקי השקעה אחרים. משאבי הבנק מופנים בעיקר לניהול החשיפה במטבעות העיקריים (דולר אמריקני ואירו), ולכן המגבלות שנקבעו לחשיפה זו גבוהות יותר. ביתר המטבעות הוגבלה החשיפה לשיעור נמוך עוד יותר בהשוואה להון רובד 1.

מדיניות הבנק בתחום סיכונים שער החליפין באה לידי ביטוי בקביעת יעדים שבועיים להשקעה על ידי ועדות ההנהלה הרלוונטיות. בקביעת יעדים אלו לפעילות במגזר המט"ח הנהלת הבנק בוחרת להתנהל בסכומים הנמוכים ממגבלות הדירקטוריון.

לוח 39 סיכון שער חליפין
(במיליוני ש"ח)

השפעה על ההכנסות ליום 31 בדצמבר 2017		השינוי בשער החליפין
דולר	אירו	
5.1	0.3	עלייה בשיעור של 10%
(5.1)	(0.3)	ירידה בשיעור של 10%

לפרטים נוספים בדבר החשיפה ראה להלן ביאור 24 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה.

סיכון מדד

אופן ניתוב החשיפה למגזרים השונים נגזר משיקולים כלכליים אך מושפע גם מזמינות ומאפקטיביות אמצעי ניהול הסיכונים. במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר הצמוד מדד נעשה שימוש רחב יותר בכלי התמחור הסיטונאי וניהול תיק אג"ח נוסטרו. ניהול חשיפת הבסיס של הבנק מסתמך גם על תחזיות והנחות עבודה באשר להתפתחויות הצפויות בשוקי הכספים וההון. אופק הזמן המובא בחשבון בעת קביעת התחזיות ובניהול בפועל הוא סוף החודש העוקב בהתחשב במועדי פרסום מדד המחירים לצרכן. עם זאת, יצירת פוזיציות 'יתר' או 'חסר' במאזני ההצמדה של הבנק תיבחן בדרך כלל בטווח של עד שנה קדימה ואף יותר.

בחישוב ההשפעה על הרווח נלקחה השפעת מכשירים צמודים למדד המחירים לצרכן עם הבטחת קרן. הבטחת קרן עלולה לחשוף את הבנק בתקופות מסוימות. הבנק התאים חלק מהמכשירים שלו כדי למזער את החשיפה, אך עם זאת קיבל על עצמו חשיפה זו מתוך רצון לשמור על מיצובו כבנק תחרותי בעיני לקוחותיו. בשנים האחרונות לא משווקים מכשירים הצמודים למדד.

לוח 40 סיכון מדד
(במיליוני ש"ח)

השפעה על ההכנסות ליום 31 בדצמבר 2017		השינוי במדד המחירים לצרכן
7.0		עליית מדד בשיעור של 3%
(17.9)		ירידת מדד בשיעור של 3%

לפרטים נוספים בדבר החשיפה ראה להלן ביאור 24 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה.

סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות

סיכון הנזילות מוגדר כסיכון לרווח הבנק, להונו, ליציבותו ולמוניטין שלו עקב אי יכולתו של הבנק לעמוד בהתחייבויות שוטפות או עתידיות. הסיכון נובע מאי הוודאות באשר לזמינות המקורות ומן הביקוש לשימושים. במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים עלולה להיות בעיה בזמינות השימושים או עלות בלתי מתוכננת בגיוס המקורות.

סיכון הנזילות נובע משלושה מקורות עיקריים:

- אי התאמה בין זרמי המזומנים הצפויים של הנכסים וההתחייבויות.
- שינויים בלתי צפויים בתזרים.
- סיכון נזילות מבנית (סיכון נזילות מימוני): שינויים בלתי צפויים בעלויות הגיוס או בזמינות המקורות והשימושים.

ניהול הסיכון מבוקר באופן סדיר כדי להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 342 דורשת מדידה של 'יחס נזילות מזערי'. יחס הנזילות הוגדר כיחס שבין 'כרית הנזילות', המוגדרת כסכום הנכסים שבידי הבנק, לבין התשלומים החזויים בחודש הקרוב בניכוי התקבולים החזויים באותה תקופה (הבנק הגדיר הפרש זה כ'צורכי מימון').

החל מיום 1 בינואר 2017 הוראות בנק ישראל אינן דורשות לעמוד במגבלות כמותיות כלשהן לגבי יחס נזילות מזערי, אולם עדיין קיימת דרישה להמשיך לחשבו ולעקוב אחר תוצאות היחס בתרחישים השונים. בהתאם לכך נקבעו סמכויות מנכ"ל ליחס הנזילות המזערי הנדרש במצב עסקים רגיל ובתרחישי לחץ.

כמו כן, ההוראה דורשת מעקב אחר 'יחס מימון יציב' (NSFR) שהוגדר כיחס בין מקורות מימון יציבים (מקורות מימון קיימים, הצפויים בהסתברות גבוהה לעמוד לרשות הבנק לטווחי זמן ארוכים) ובין שימושים ארוכי טווח (שימושים קיימים שהבנק צפוי להידרש להמשיך לממנם בטווחי זמן ארוכים). הבנק בוחן את היחס על בסיס הנתונים השוטפים וכן בהתחשב בתכנית העבודה העסקית שלו. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על היחס.

אומדן סיכוני הנזילות (יחס נזילות מזערי ויחס כיסוי נזילות) מתבצע ברמה יומית (למעט 'יחס מימון יציב' המחושב ברמה חודשית). הנהלת הבנק מקבלת דיווח חודשי על סיכון הנזילות ונקבע כי תקבל דיווח בתדירות גבוהה יותר, בעתות של מצוקת נזילות. הדירקטוריון מקבל דיווח חודשי על מצב הנזילות בשיבותיו התקופתיות.

דירקטוריון הבנק קבע יחס נזילות מזערי הנדרש במצב עסקים רגיל ובמצבי לחץ לתקופה של 30 יום. הבנק הגדיר מספר מחוללים פנימיים וחיצוניים אשר מהווים תסמינים המצביעים על אפשרות שבבנק או במערכת הבנקאית מתפתח מצב שיכול להוביל לאחד מהתרחישים שהוגדרו.

– יחס כיסוי נזילות (LCR)

יחס כיסוי הנזילות (LCR) הינו היחס בין שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לבין סך תזרים מזומנים יוצא נטו בתנאי קיצון במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים. בתרחיש הקיצון הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות. הוראת ניהול בנקאי תקין 221 קובעת רמת נזילות מזערית לתאגידים בנקאיים. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הוא 1. ההוראה דורשת לחשב ולעמוד במגבלה של יחס כיסוי נזילות כולל של הבנק, קרי בשקל ובמט"ח יחס כולל למט"ח לתקופה של 30 יום קלנדריים. בנוסף, הבנק עוקב גם אחר יחס ה-LCR בשקל ובמטבעות העיקריים שבהם הוא פועל (דולר ואירו), כאשר אין מגבלה רגולטורית או פנימית לגבי עמידה ביחס במטבע ספציפי. יחס כיסוי הנזילות הנדרש על פי תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון הינו 1.2.

הבנק מתייחס במודל הפנימי שלו במסגרת תרחישי הקיצון להיבטים נוספים שלא ניתן להם להערכתו מספיק משקל במדד ה-LCR, לשם בחינת השפעת כל הסעיפים על מדדי הסיכון. במסגרת המודל הפנימי של הבנק נמדדת נזילות הבנק לפי מועדי פירעון עד חודש ומעל חודש, עד שנה ומעל שנה, בכל הסעיפים המאזניים והחוץ מאזניים, בכפוף להנחות מחזור הקיימות במודל. מדד ה-LCR אינו בודק את איכות מבנה המאזן של התאגיד. נושא זה מקבל התייחסות בחישוב מדד ה-NSFR שמחושב בתרחיש רגיל ובכפוף לתכנית העבודה של הבנק. יחס הנזילות המזערי מבטא את מידת הפגיעות של המצב הנוכחי (שהבנק הגיע אליו כתוצאה מהתנהלות בשגרה) בתנאי משבר נזילות.

לוח 41 יחס כיסוי נזילות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

(במיליוני ש"ח)

סך ערך משוקלל (ממוצע) ⁽²⁾	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ⁽¹⁾	סך ערך משוקלל (ממוצע) ⁽²⁾	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ⁽¹⁾
31/12/16		31/12/17	
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה			
4,187.0		3,814.8	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים⁽⁴⁾			
1,397.3	19,967.3	1,448.3	20,730.4 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
608.3	12,166.8	632.5	12,649.7 פיקדונות יציבים
789.0	7,800.5	815.8	8,080.6 פיקדונות פחות יציבים
745.0	840.6	736.7	818.2 מימון סיטונאי בלתי מובטח:
198.2	3,963.0	217.7	4,354.4 פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
3.3	33.2	3.3	32.9 דרישות נזילות נוספות: קווי אשראי ונזילות
2,343.8		2,406.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים			
תזרימי מזומנים נכנסים⁽⁴⁾			
874.7	976.1	937.5	1,042.8 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
874.7		937.5	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם ⁽³⁾		סך ערך מתואם ⁽³⁾	
4,187.0		3,814.8	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
1,469.1		1,468.6	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
286		260	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

- (1) ערכים לא משוקללים מחושבים כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
- (2) ערכים משוקללים מחושבים לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
- (3) ערכים מתואמים מחושבים לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).
- (4) תזרימי מזומנים צפויים יוצאים ונכנסים במהלך 30 יום.
- (5) המידע המוצג בטבלה הינו במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון. 77 תצפיות שימשו בחישוב הממוצעים בתקופה המדווחת.

– מצב ההצמדה והתקופות לפירעון

ביאור 'נכסים' והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון' בדוח הכספי מציג תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים בגין הנכסים וההתחייבויות לפי מגזרי הצמדה ומטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. תזרימי המזומנים בגין ההתחייבויות בעלות מספר מועדי פירעון חוזיים אופציונליים מוינו בהתאם למועד הפירעון החוזי המוקדם ביותר. כמו כן, לבנק השקעות בפיקדונות בבנקים שקליים אשר הופקדו לתקופות שונות. בפיקדונות אלו קיימת אפשרות למספר תחנות יציאה בהן ניתן למשוך את הכסף בהודעה מראש. לצורך מדידת תקופות לפירעון הבנק מניח משיכה מפיקדונות אלו במועדי התחנות הקרובות. לבנק שיקול דעת במשיכת הפיקדונות בהתאם לתנאי השוק ולצרכי הנזילות באותם מועדים. תזרימי מזומנים בגין אשראי בתנאי חח"ד נפרסו לפי תקופת המסגרת שנקבעה.

להלן פירוט נכון ליום 31 בדצמבר 2017:

במגזר מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח) – הרוב המכריע של המקורות במגזר הם פיקדונות הציבור לזמן קצוב ולפי דרישה וכתבי התחייבות נדחים, ואילו השימושים כוללים בעיקר פיקדונות בבנק ישראל ובבנקים מסחריים ואשראי לציבור. לתקופה של עד חודש יש עודף התחייבויות הנובע בעיקר מפיקדונות הציבור לזמן קצוב ולפי דרישה. על פי ניסיון העבר, חלק גדול מהמפקידים בפיקדונות בריבית משתנה (עד שנתיים) מחדשים את הפיקדון מדי תקופה. כמו כן, חלק ניכר מיתרת הזכות בחשבונות עו"ש מוחזקת לתקופות ארוכות. נוסף על כך, לבנק תכניות חיסכון בריבית משתנה (הכלולות גם בפיקדונות הציבור לזמן קצוב). התכניות מציעות אפשרויות גמישות למשיכת כספים והן עם תחנות יציאה שאינן דווקא תואמות את מועד שינוי הריבית. תכניות אלו נפרסו לפי מועד תחנת היציאה הקרובה. התכנסות הבנק כנגד תכניות אלו היא לרוב לטווחים שנועדו למזער את סיכון הריבית. לתקופות של יותר מחודש יש עודף נכסים.

במגזר מטבע חוץ – יש עודף התחייבויות לתקופה של עד חודש. לתקופות של יותר מחודש יש עודף נכסים. היקף הנכסים וההתחייבויות במגזר אינו מהותי ביחס להיקף המאזן.

– מצב הנזילות

הבנק עוקב באופן שוטף אחר מצב הנזילות שלו, באמצעות המודל הפנימי ומדדי הסיכון השונים כפי שפורט לעיל ובאמצעים משלימים אחרים. מצב הנזילות לטווח הקצר נמדד באמצעות חישוב יחס כיסוי הנזילות ויחס נזילות מזערי. נזילות לטווח של מעל שנה נמדדת באמצעות חישוב יחס מימון יציב.

הבנק מאופיין בעודפי נזילות גבוהים הנובעים מהיקף גבוה של גיוס פיקדונות מלקוחות ביחס למתן אשראי לציבור.

הבנק שואף לנצל עד כמה שאפשר את עודפי הנזילות שלו כדי להשיג תשואה עודפת בעיקר בעת הפקדתם בבנקים אחרים במערכת או בעת רכישת אג"ח הנסחר בשוק. עם זאת, השקעת עודפי הנזילות מותנית בעמידה במגבלות הדירקטוריון לגבי הסיכונים השונים והמגבלות שהציב בנק ישראל וכן בשיקולי השקעה פיננסיים רלוונטים.

– מדיניות גיוס המקורות

מקורות הבנק הם פיקדונות לפי דרישה, פיקדונות לזמן קצוב וכתבי התחייבויות נדחים. נוסף על כך, בנק ישראל מעמיד לזכות המערכת הבנקאית מקורות מוניטריים נוספים. במהלך השנים האחרונות בנק ישראל הציע מכרזים לקבלת פיקדונות אך לא הציע מכרזים למתן אשראי לבנקים מסחריים. סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2017 עומד על 20,908 מיליון ש"ח לעומת 20,273 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016.

סך כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 31 בדצמבר 2017 עומד על 941 מיליון ש"ח לעומת 793 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, אשר חלקו מוכר לצורך חישוב ההון כמפורט ב'מבנה ההון' לעיל.

– פיקדונות הציבור של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות

סך הפיקדונות של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות ליום 31 בדצמבר 2017 עומד על 35.4 מיליון ש"ח לעומת 86.6 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

למידע נוסף בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מימון

הבנק מנהל את סיכון הנזילות באופן שוטף, כאמור לעיל, על ידי מדידה יומית של מודל נזילות במסגרתו נבדקים גם מבחני קיצון, והחזקת עודפי נזילות התואמים עמידה בדרישות הנזילות תחת מבחנים אלו. במצב זה, הבנק לא נדרש לבצע הנזלת נכסים מעבר לנכסים הזמינים העומדים לרשותו בפעילות השוטפת, ולפיכך לא קיימת עלות מימון.

שינויים בתרחישי הקיצון, הכוללים גידול בניצול מסגרות החח"ד, במקביל לגידול באי חידוש פיקדונות, גידול באי חידוש תכניות חיסכון וגידול במשיכת מזומנים מהעו"ש (הגידולים בדרגות חומרה שונות בהתאם לתרחיש המוגדר) עלולים לחייב את הבנק לממש את הנכסים הזמינים שלרשותו על מנת לעמוד בביקושים מצד הלקוחות, ולהעמיד מקורות מימון פיננסיים נוספים במצבים בהם הביקושים עולים על האמצעים הזמינים. לפיכך, במסגרת תכנון ההון של הבנק, הבנק מקצה הון במסגרת מבחני הקיצון שהוא מבצע גם בגין עלות המימון לצורך עמידה בדרישות הנזילות שעלולות להתרחש במצבים אלו.

עלות המימון הינה סכום הפער בין ביקושי הנזילות לאמצעים הזמינים של הבנק, מוכפל בריבית שנגבתה בגין גיוס הסכום. הערכת עלויות המימון נעשית בהתאם ליכולת של הבנק לגייס כסף מבנק ישראל באמצעות שעבוד ניירות ערך או באמצעות קבלת הלוואה לפי תנאי השוק, למשך תקופת המשבר. עלות המימון מושפעת מהאמצעים הפיננסיים הזמינים העומדים לרשות הבנק ותנאי השוק לפי התרחיש הרלוונטי.

למידע נוסף בדבר סיכון המימון ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסדים הנובעים מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון מחשוב אבל אינו כולל סיכון מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

החשיפה לסיכונים תפעוליים היא חלק אינטגרלי ומובנה מהתהליכים, מהמערכות ומהפעילויות השונות בבנק. לסיכונים התפעוליים פוטנציאל להעצים סיכונים אחרים, לרבות סיכונים אשראי, סיכונים שוק ונזילות, סיכונים ציות, סיכונים משפטיים וסיכון מוניטין. העובדה שהסיכון התפעולי רלוונטי בכל הפעילויות ולכל הרמות הארגוניות בבנק, מחייבת לנהל כחלק מובנה מהתרבות הארגונית הכוללת.

אחת לשנה מאשר דירקטוריון הבנק מדיניות מעודכנת לניהול הסיכון, הכוללת את העקרונות המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 350, וכן מאשרת מדיניות למניעת מעילות של עובדים ונושאי משרה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 351 של בנק ישראל ולמניעת הונאות חיצוניות.

תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים בבנק כולל את הפעולות הבאות: זיהוי הסיכונים המובנים בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות המהותיים ובפרט, בעת השקת מוצר/ פעילות חדשה; מיפוי הסיכונים ניטור שוטף של הסיכונים, המאפשר גילוי ותיקון מהיר של ליקויים ודיווח שוטף; בקרה מתמדת אחר חשיפות לסיכונים, במטרה להקטין את הנזק ולהפחית את שכחותן; איסוף מידע שוטף באשר לכשלים וסיכונים שהתממשו, ביצוע תחקירים והפקת לקחים וניתוח תרחישי קיצון באופן תקופתי.

תיאבון הסיכון בגין הסיכון התפעולי הוגדר כמותית ברמת הבנק כ'תיאבון סיכון סל' לפי סף מהותיות הסיכון שנקבע בכל שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון למכלול סיכונים הבקרה הפנימית שזוהו בבנק, ביניהם: משפטי, מיקור חוץ, רגולציה, טכנולוגיה, אבטחת מידע וסייבר, המשכיות עסקית ומעילות והונאות. בנוסף, הוגדר תיאבון סיכון איכותי הקובע את לוחות הזמנים לטיפול בפערים בסיכונים ספציפיים שאותרו, בהתאם לפרמטרים שונים שנקבעו במדיניות הבנק.

מנהל הסיכונים התפעוליים של הבנק הוא מנהל הסיכונים הראשי. על מנהלי הסיכונים (אגפים) הנוספים בבנק, הוטלה האחריות לטפל בסיכונים התפעוליים בתחום אחריותם. הבנק הפעיל לאחרונה שורה של פורומים לניטור סיכונים, בהובלת אגף ניהול סיכונים, עם היחידות העסקיות, וזאת במטרה לדון בהיבטי הסיכון ביחידות ולוודא הטמעת מתודולוגיה אחידה בבנק.

היחידות השונות מדווחות באופן שוטף לאגף ניהול סיכונים על הפסדים בגין התממשות הסיכון התפעולי. דיווח על אירועי כשל מהותיים ועל הטיפול בהם מועבר בהתאם למדרג דיווחים שנקבע בנהלי הבנק, לרבות מנהל הסיכונים הראשי, מנכ"ל הבנק והדירקטוריון ככל שרלוונטי. אירועים חריגים ובולטים מדווחים מיד עם התרחשותם והבנק מקיים תהליכי הפקת לקחים, תחקור וביצוע פעולות מתקנות ככל שרלוונטי. אגף ניהול סיכונים מנטר באופן שוטף את רמת הסיכון התפעולי באמצעות ניתוח הדיווחים האמורים לעיל ומקורות מידע אחרים ועוקב אחר התקדמות הטיפול במוקדי הסיכון שזוהו בסקרי הסיכונים או אגב אירועים שהתרחשו. האגף מדווח על פעילותו להנהלת הבנק באופן שוטף ואד הוק, לרבות במסגרת פורום ההנהלה הרבעוני לניהול סיכונים תפעוליים, אבטחת מידע וסייבר ובקרה פנימית. דיווח זה נכלל גם במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק העולה לאישור הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון.

כחלק מהערכת החשיפה לסיכונים התפעוליים נעשה ניתוח של תרחישי קיצון תפעוליים, כולל איומים שלהם השפעה אפשרית קריטית ברמת הבנק. ניתוח ההשפעה האפשרית של תרחישים אלו והיערכות הבנק למניעת התממשותם או למזעור הנזק מהם בעת התממשותם הם חלק מתהליך ניהול הסיכונים התפעוליים ומטרתם לספק הערכה לחשיפת הבנק לסיכונים אלו.

עם השלמת העלייה לאוויר של מערכת הליבה החדשה, מבצע הבנק מהלכים לבחינת תקינות הפעילות, כולל בחינת הבקורות שהוצבו במערכת החדשה. בחינת אירועי כשל/ כמעט כשל ככל שהתרחשו, וביצוע תחקירים ייעודיים למניעת הישנות התקלות. בנוסף, נערך הבנק להשלמת או שדרוג פעילות ניהול הסיכונים שלו בעידן החדש, תוצאת השינויים העסקיים, הטכנולוגיים והארגוניים שבוצעו לקראת עליית המערכת, ובכלל זה, אושרה מסגרת מעודכנת לטיפול בסיכונים הטכנולוגיה ואבטחת מידע וסייבר. העלייה לאוויר הביאה לשינוי בפרופיל

הסיכונים התפעוליים של הבנק, ולפיכך, פועל הבנק כדי לשדרג עוד יותר את מסגרת העבודה שלו לטיפול בסיכון זה, תוך אימוץ הערות באזל האחרונות לנושא יישום הטיפול בסיכון התפעולי.

מחלקת סיכונים תפעוליים באגף ניהול סיכונים מציגה במסמך הסיכונים, אחת לרבעון, מבט על התפתחות הטיפול בסיכון. דיווח זה עולה לאישור ועדת סיכונים תפעוליים ובקרה פנימית של ההנהלה, הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון.

לצורך הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית המחלקת את ההכנסות הגולמיות של הבנק לקווי עסקים. השיעור להקצאת ההון בגין כל קו עסקים הוא בין 12%-18%.

– סיכון מעילות והונאות

סיכוני מעילות והונאות הינם חלק ממכלול הסיכונים התפעוליים להם נחשף הבנק בעת ביצוע פעילותו העסקית השוטפת. סיכונים תפעוליים בכלל, וסיכוני מעילות והונאות בפרט, ניתנים להפחתה על ידי תרבות ארגונית מתאימה המשלבת בקורות בתהליכים העסקיים. לפיכך, הטיפול בסיכוני מעילות והונאות משותף לקווי ההגנה שהוגדרו בבנק, ובפרט, לאגפים העסקיים, אגף טכנולוגיה ומחשוב, אגף משאבי אנוש ואגף ניהול סיכונים. דירקטוריון הבנק קבע מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכוני מעילות והונאות, המאפשר לפחות אחת לשנה, מסמך מדיניות זה קובע את תאבון הסיכון ואת העקרונות לטיפול בסיכונים אלה: דרכי הניטור, דרכי הדיווח על פוטנציאל לאירוע, דרכי הדיווח להנהלה ולדירקטוריון וכולי.

הבנק מקיים נהלי עבודה בסניפים ובמטה לאיתור, טיפול וצמצום החשיפה להונאות. כמו כן, קיימים נהלי דיווח ותגובה פנימיים במקרה של זיהוי הונאה או חשד להונאה, לרבות דיווח למשטרת ישראל ולבנק ישראל.

הבנק מקיים פורום ייעודי שנועד לעקוב אחר תכנית העבודה של הבנק לטיפול במעילות והונאות, לוודא כי המסגרת הולמת את צרכי הבנק, לקבוע תכנית עבודה להמשך הטיפול בניטור אנומליות והחוקים העסקיים שנועדו לאתר חשדות לאירוע מעילה/ הונאה, לוודא כי הכלים הנרחבים שבשימוש הבנק הולמים את צרכי הטיפול ועוד.

– סיכון מחשוב וטכנולוגיית המידע

ביום 1 בינואר 2017 עבר הבנק למערכת ליבה בנקאית חדשה של חברת TCS הבינלאומית מקונצרן TATA. המעבר הסתיים בהצלחה לאחר סיום הסבת נתונים ובדיקות תקינות פנים מערכתיות וחץ מערכתיות (מול צדדים שלישיים).

במהלך שנת 2017 הבנק פעל בהתאם לתכנית העבודה, לייצוב המערכת, תיקוני תקלות, השלמת פיתוחים לפי לוח הזמנים שגובש בתקופת הפיתוח של המערכת, וכן פיתוחים נוספים כמתוכנן.

בשנת 2018 הבנק ימשיך בהרחבת ובחינת נושאים נוספים שינוהלו באמצעות מערכת הליבה הבנקאית החדשה, לרבות, פיתוחי יישומים מתקדמים במכשירים ניידים (מובייל).

המסגרת לניהול סיכוני טכנולוגיות המידע

מסגרת העבודה לניהול סיכוני טכנולוגית המידע בבנק נגזרת מתהליך ניהול הסיכונים התפעוליים ומהיבטים העולים מהפעלת המערכת החדשה ומסיכון מיקור החץ עם הפעלתה. מסגרת זו תואמת למתודולוגיות מקובלות לניהול סיכונים ולקווים המנחים לניהול הסיכון התפעולי כפי שפרסם המפקח על הבנקים.

התממשות הסיכונים הללו עלולה להשפיע על אחד או יותר מהבאים: סודיות, מהימנות ושלמות המידע, זמינות המידע, עמידה בהוראות החוק והרשויות המפקחות והשלכות עסקיות על פעילות הבנק.

במהלך הרבעון הראשון של השנה אישרו הנהלת ודירקטוריון הבנק מהלך ליצירת מסגרת מתקדמת לטיפול בסיכון הטכנולוגי המתבססת על סטנדרט בינלאומי. ההטמעה תתבצע בהובלת אגף מחשוב וטכנולוגיה ובשיתוף האגף לניהול סיכונים, תוך דיווחים להנהלה והדירקטוריון. מדובר על תהליך מתמשך שיתרכז בראשית דרכו בממשל התאגידי של ניהול הסיכונים ובשדרוג תרחישי הבנק לטיפול בסיכון זה.

זיהוי הסיכונים

כל מערכת ותהליך עסקי נועדו לשרת יעדים עסקיים (באופן ישיר או עקיף). בהתאם ליעדים אלה, חיוניות המערכת לפעילותו העסקית של הבנק ורמת סיווג המידע אשר מעובד ומנוהל במערכת, יתאפשר לקבוע את דירוג הסיכון לכל אחד מקריטריוני המידע. אפיון קריטריוני המידע מאפשר לבחון את הרלוונטיות של תסריטי סיכון המתארים 'מה עלול להתרחש' ואת ההשפעה הצפויה מהתרחשותם.

כל גורם מהגופים המקצועיים בבנק מנהל את הסיכונים הנוגעים לאחריותו: אבטחת מידע, המשכיות עסקית, פיתוח וייצור.

הסיכונים מעודכנים ומנוהלים באופן שוטף תוך ביצוע סקרי סיכונים תקופתיים, הפקת לקחים באירועי כשל וניתוח תרחישי קיצון.

התפתחות הטיפול בסיכון מפורטת במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, העולה לאישור ההנהלה, הוועדה לניהול סיכונים ומליאת הדירקטוריון.

למידע נוסף בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הבנק הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכוני אבטחת מידע וסייבר

כחלק מהתפתחות הטכנולוגיה בעולם ובין היתר התפתחות מרחב הסייבר, פועל הבנק במגוון ערוצים כדוגמת השימוש בתשתית האינטרנט והמובייל, החושפים אותו לסיכוני סייבר. על פי תחזיות והערכות שונות קיים חשש שסיכונים אלו יתגברו ויתעצמו בעתיד.

הבנק מקיים אסטרטגיה ומדיניות אבטחת מידע והגנת סייבר מוגדרות ומאשרות בדירקטוריון ובהנהלת הבנק. אסטרטגיה ומדיניות אלו מעגנות את מחויבותה של הנהלת הבנק בתחום הגנת הסייבר, אבטחה והגנה על מערך טכנולוגיות המידע, בדגש על זמינות מערך טכנולוגיית המידע, חיסיון המידע, שלמות ואמינות נכסי המידע ובדגש על שמירת פרטיות הלקוח וסודיות בנקאית.

במסגרת זו, מבוצע, בין היתר, באופן שוטף מיפוי, הגדרת איומי הייחוס, הערכת סיכוני הסייבר, ניהול והערכה של מכלול הסיכונים והאיומים, לרבות איסוף ועיבוד מידע מודיעיני, ויישום תהליכים וטכנולוגיות לגידור והפחתת הסיכון.

סקרי סיכוני אבטחת מידע מבוצעים בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל וכוללים הערכת סיכונים, סקרי סיכונים ומבדקי חוסן.

הבנק רואה בסיכון הסייבר סיכון עסקי. הבנק מפעיל באופן רציף מערך הגנה ובקרה אקטיבי ומנטר את מערכתיו באופן שוטף ומקיף. בנוסף, מבצע הבנק צעדים ספציפיים לזיהוי הסיכונים והאיומים בתחומי הפעילות החשופים לסיכונים סייבר, כלפי נכסיו, עובדיו, קבלני משנה ומיקור חוץ.

במסגרת היערכותו לטיפול באיום הסייבר לנגזרותיו, פועל הבנק באופן שוטף להטמעת כלים מתקדמים למימוש מעטפת הגנה דינמית ופרו אקטיבית ולשיפור רמת ההגנה ויכולות הזיהוי במערכות קיימות בהתאם לסיכונים ולהוראות המפקח על הבנקים.

בעקבות אירוע של אבטחת מידע במערכות ספק חיצוני אשר אינו מחזיק מידע פיננסי אודות לקוחות הבנק, נערכו בדיקות מקיפות אשר אישרו את יעילות אמצעי אבטחת המידע של הבנק וחוסן מערכתיו. לבנק וללקוחותיו לא נגרם כל נזק מהאירוע.

סיכון סליקה

החל מיום 1 בינואר 2017 הוקם בבנק מרכז סליקה חדש, עם המעבר למערכת הליבה הבנקאית החדשה. בנק יחב הינו חבר מסלקת הבנקים המיוצג בכל המסלקות. במהלך הרבעון הראשון של השנה, הבנק עדכן את מדיניות ניהול סיכונים הסליקה, לאור השינוי המבני של מערך הסליקה, והעברת הסליקה לידי הבנק.

פעולות במסלקות בהן הבנק אינו חבר, נערכות באמצעות חברת האם בנק מזרחי טפחות בע"מ.

כחלק מהפעילות העסקית השוטפת של הבנק, מנהל הבנק את סיכונים הסליקה הגלומים בפעילות העסקית, תוך ניסיון מתמיד להפחתת החשיפה לכשלי סליקה. הבנק שואף לוודאות וציבות, עם יכולת מרבית לטפל בסיכון לכשל סליקה לפני מימושו ולהביא לשיפור הביצועים העסקיים, בין היתר, באמצעות מזעור נזקים ושימוש יעיל יותר בהון. מימוש המדיניות מבטיח כי לבנק יש תהליך מובנה וברור של טיפול בסיכונים סליקה, וההתייחסות לסיכון בתהליכי זיהוי, הערכה, ניטור ובקרה מתבצעת באופן אחיד ועל פי אמות מידה ברורות. במסגרת המעבר למערכת הליבה הבנקאית החדשה, כל מנהלי האגפים הרלוונטיים אשר בתחום אחריותם פעולת סליקה, מונו כמנהלי סיכון הסליקה הרלוונטי להם (קו הגנה ראשון). בקרת הסיכון (קו הגנה שני) מתבצעת על ידי האגף לניהול סיכונים.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוא הסיכון להפסד בגלל היעדר האפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. סיכון זה יכול לנבוע ממקרים של טעויות, אי הבנה או היכרות את נוהלי הבנק, מפעילות בלא גיבוי בהסכמים מספקים או בלא ייעוץ משפטי או מייעוץ משפטי חלקי או לקוי וכן מסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. סיכונים מעין אלו יכולים לנבוע ממכלול רחב של נסיבות, ופעמים רבות הם שלובים בסיכונים תפעוליים אחרים.

מערך הייעוץ המשפטי של הבנק כולל את האגף לייעוץ משפטי ואת היועצים המשפטיים החיצוניים של הבנק. מנהלת הסיכון היא מנהלת האגף.

מעריך זה מלווה את פעילויות האגפים השונים, ובכלל זה את התקשוריות הבנק עם צדדים שלישיים, כדי למזער ככל שניתן את הסיכון. למערך הייעוץ המשפטי יש תפקיד מרכזי לפני ולאחר העלייה לאוויר של המערכת החדשה, בעיקר, בכל הקשור להסדרת ההסכמים המשפטיים מול גורמי מיקור החוץ בפרויקט.

דירקטוריון הבנק וההנהלה מקבלים דיווחים שוטפים בנוגע לשינויים משמעותיים בהוראות הדין היכולים להשפיע על פעילות הבנק ודיווח על סיכונים משפטיים מהותיים שהבנק חשף אליהם, ובין השאר על תביעות גדולות שהבנק מעורב בהן. לפרטים נוספים ראה ביאור 21 התחייבויות תלויות בדוח הכספי.

ניהול המשכיות עסקית

מטרת מסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית הינה לשפר את עמידות הבנק בעת התרחשות שיבושים תפעוליים, הנגרמים מאירועים חיצוניים או פנימיים, וכן להקטין את ההשפעה ששיבושים מסוגים אלו עלולים לגרום בין היתר לרציפות הפעילות העסקית, למוניטין ולרווחיות הבנק. יעד הבנק הינו לפעול להבטחת המשך פעילותו העסקית בעת שיבושים תפעוליים משמעותיים ובשעת חירום ואירוע אסון ולהקצות את המשאבים הדרושים לבנייה ותחזוקת ההיערכות הנדרשת לשם כך. המשך הפעילות העסקית של הבנק בהתרחשות אסון ושימור מעמדו, מחייבים הבטחת היכולת למתן השירותים הבנקאיים ושימור המעמד והמוניטין של הבנק בעת חירום. לבנק מדיניות ייעודית לשם ניהול המשכיות עסקית. מנהל ההמשכיות העסקית הוא מנהל אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה באמצעות הממונה על ההמשכיות העסקית ביחידת הנדסת תהליכים. היחידה מבצעת תרגילים באופן שוטף. בקרת התרגילים מבוצעת על ידי אגף ניהול סיכונים. בנוסף, מבצעת היחידה באופן שוטף ניתוח צרכים עסקיים, בפרט, עם העלייה של המערכת החדשה לאוויר, והפונקציות החדשות שהוקמו בבנק עם כניסת המערכת ליצור, כגון, סליקה ומסחר בניירות ערך.

סיכון רגולציה וציות

סיכון רגולציה הוא סיכון הנובע מאי קיום הוראות חוק או הוראות רגולציה. הסיכון הרגולטורי כולל, בין היתר, את סיכון הציות ואת הסיכון לאי עמידה בהוראות החלות על הבנק בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור. סיכון הציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, סיכון להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות (ראה להלן בסעיף 'סיכון ציות'). התוצאות יכולות להיות כספיות (עיצומים) או הגבלת פעילות על ידי הרגולטור, משפטיות (חשיפה לתביעות) או פגיעה במוניטין הבנק ובשמו הטוב. במסגרת פעילותו הבנק כפוף לכמה רשויות פיקוח, בהן בנק ישראל, הרשות לניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, הרשות להגבלים עסקיים, רשות המיסים, משרדי הממשלה השונים ועוד.

הטיפול בסיכון רגולציה הינו באחריות מנהלי האגפים השונים, כל אחד בתחומו. בבנק פועלת יחידה ייעודית ביחידת הנדסת תהליכים, אשר מתפקדיה בין השאר לוודא כי קיימת הלימה עם ההוראות הרגולטוריות, עם עליית המערכת החדשה לאוויר. פעילות זו מתבצעת בתאום עם מנהל אגף ניהול סיכונים וקצין הציות הראשי של הבנק.

סיכון ציות

סיכון הציות מתמקד בשורה של חוקים, תקנות, צווים, הנחיות, הוראות ניהול בנקאי תקין, הנחיות והוראות רגולטוריות אשר מסדירים את פעילות הבנק במישור יחסי בנק-לקוח. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 308 'ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי' ההגדרה של הוראת ציות כוללת מעבר להוראות צרכניות (הוראות המסדירות את פעילות הבנק במישור יחסי בנק-לקוח), נושאים נוספים לתחום הציות, לרבות היבטי מיסוי הרלוונטים למוצרים או לשירותים ללקוחות, הגנת הפרטיות וכיו"ב. סיכון הציות הינו סיכון חוצה ארגון, החל על מגוון פעילויות עסקיות המתבצעות על ידי הבנק. הסיכון הינו רוחבי ואינו מוגבל בהכרח לגורמי הקצה העסקיים הבאים במגע ישיר עם הלקוח.

מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות

סיכון איסור הלבנת הון הינו סיכון לניצולה של המערכת הבנקאית על ידי פשיעה ופעילות טרור. חוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000, וחוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005, והדינים שנקבעו מכוחם מטילים חובות של זיהוי הלקוחות, רישום פרטיהם ודיווח על פעולות מסוימות המתבצעות באמצעות התאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 של בנק ישראל, אשר דורשת להגדיר את מאפייני הסיכון (גבוה, בינוני, נמוך) לצורך סיווג הלקוחות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, לבנק מודל המשמש לצורך דירוג הלקוחות לפי רמות סיכון.

בבנק פועלת באופן שוטף מערכת לאיתור פעולות לא רגילות של לקוחות ופעולות בנקאיות העלולות להצביע על מוקדי סיכון.

בחודש מארס 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 411 'ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור'. במסגרת עדכון ההוראה הורחב פירוט התפקידים של פונקציות הממשל התאגידי וכן הורחבו הנושאים הכלולים במדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור. ראה להלן בפרק ממשל תאגידי (מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים).

סיכון מיקור חוץ

מיקור חוץ בפעילויות הבנק והיעזרות בגורמי צד ג נעשים משיקולים של עלות-תועלת באמצעות העברת הפעילות לגורמים שלהם מומחיות וגודל מתאימים יותר לניהול הפעילות. עם זאת, מיקור חוץ חושף את הבנק לסיכונים שונים, כגון סיכון משפטי, סיכון ריכוזיות (תלות בספק), אבדן ידע וסיכונים תפעוליים נוספים.

הבנק מנהל סיכונים אלו בד בבד עם ההתקשרות עם צד ג, וזאת כדי למקסם את התועלת שבשימוש בספקי מיקור חוץ, בתוך כדי שימוש בכלים מתאימים כדי להביא לידי צמצום החשיפה לסיכונים הכרוכים בכך. לבנק מבנה ארגוני ונהלי עבודה התומכים בניהול הסיכון.

במסגרת מסמך המדיניות של הבנק בנושא הוגדרו הכללים להתקשרות עם ספקים, הכוללים בחינה מקיפה של הספק, רמתו המקצועית, מחויבותו לזמינות הנדרשת מאופן השירות, עמידה בדרישות ביטחון ואבטחת מידע, מחויבותו לעמידה ברגולציה החלה על הבנק, הערכותו למצבי כשל ויכולת להמשכיות עסקית במצבי חירום. בהתקשרויות מהותיות מבוצעת בדיקת נאותות של הספק לפני ההתקשרות עמו, וכן הערכה מחודשת על בסיס שוטף.

כיום ספקית מיקור החוץ העיקרית של הבנק הינה חברת TCS (Tata Consultancy Services Ltd), המספקת שירותי מחשוב ותפעול לבנק, לרבות מערכת עו"ש, מט"ח, ניירות ערך וחדר אחורי (אשר החליפה את בנק הפועלים בע"מ כספק מערכת הליבה עד ליום 31 בדצמבר 2016). בנוסף, התקשר הבנק עם בנק מזרחי טפחות בע"מ לקבלת שירותים מסוימים, ביניהם שירותי סליקה בבורסה לניירות ערך ובמט"ח.

עם עליית המערכת החדשה לאוויר והפעלת שירותי מיקור חוץ בהתאם לאישור בנק ישראל עם חברת TCS, חל שינוי בפרופיל סיכון מיקור החוץ של הבנק. הבנק התאים את מדיניות ניהול סיכון מיקור החוץ שלו למצב זה, כולל הפעלת אמצעי בקרה לניטור סיכון זה, הקמת פורומים ייעודיים עם נציגי TCS לשם בקרת הסיכון וכן הכללת נושא זה במסגרת ניהול הסיכונים השוטפת של הבנק, כולל ביצוע סקרים ייעודיים, הפקות לקחים וכדומה. הבנק ביצע בתום הרבעון הראשון של השנה דיווח סטטוס לבנק ישראל על מיקור החוץ, בהתאם לאישור שהתקבל מבנק ישראל.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין מוגדר כסיכון לירידה פוטנציאלית בערך הבנק הנובעת מכך שהבנק ייתפס באופן שלילי בעיני לקוחות, ספקים, בעלי מניות, משקיעים או רגולטורים, והדבר ישפיע לרעה על יכולתו של הבנק לשמור על רמת המוניטין שלו.

נערך מעקב שוטף אחר הפעילות העסקית של הבנק כדי לבדוק כל שינוי בהתנהגות הלקוחות שיכול לרמוז על פגיעה במוניטין. נבדקים התנהלות העובדים ותלונות לקוחות ומופקים דוחות בקרה על פעילות הבנק ועל עובדיו. בזירת התקשורת נבדקות כל ההתייחסויות הישירות לבנק, ונבדקים כל העת התהליכים שיש בהם כדי לפגוע במוניטין הבנק, ולו גם בצורה עקיפה. זאת ועוד, ההשפעות העסקיות וההתקשרויות עם גורמים שלישיים נבדקות כדי לוודא שאין בהם כדי לפגוע במוניטין הבנק. כמו כן, מדיניות הפרסום של הבנק נבדקת והמסרים שהבנק מפיק נבחנים כל העת.

מנהל הסיכון הוא מנהל אגף הפיננסי ואסטרטגיה. לבנק מדיניות ייעודית לטיפול בסיכון המוניטין.

המעקב והבקרה נעשים באופן שוטף באמצעות דוחות עסקיים שוטפים המופקים בדירג הניהול השונים, כמו גם באמצעות סקרי דעת קהל המבוצעים באופן תדיר. לבנק מערכת ממוחשבת המשמשת לגיוס לקוחות חדשים, למניעת נטישת לקוחות ולמעקב אחר חשבונות חדשים.

עם עליית המערכת החדשה לאוויר, נערך הבנק לניטור סיכון זה באופן הדוק יותר מאשר במצב בשגרה, עקב מורכבות המהלך של החלפת המערכת, והצורך להיערך לפוטנציאל שינוי בפרופיל סיכון המוניטין, לו יתעוררו כשלים עם עלייתה לאוויר. נכון להיום, עם סיומו המוצלח של המהלך והתמעטות התקלות, חזר הטיפול בסיכון לשגרה.

סיכון אסטרטגי ועסקי

הסיכון של ההשפעות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד בעקבות שינויים בסביבה העסקית שהבנק פועל בה, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של החלטות או היעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים.

סיכון אסטרטגי הוא הסיכון להפסד עקב שינוי בגורמים סביבתיים חיצוניים, כגון שינויים פוליטיים, שינויים בחוקים ובתקנות, מתחרים חדשים בענף ועוד. שינויים אלו יכולים להשפיע על יכולת הבנק להציע שירותים מסוימים, להטיל מגבלות על הפעילות שלו, לאלץ את הבנק לבצע השקעות בטכנולוגיה ולחייב תוספת כוח אדם הכרוכה בעלויות גבוהות.

תכנית החומש האסטרטגית של הבנק, המתווה את פעילות הבנק עד וכולל שנת 2021, כוללת דרכי פעולה ויעדים גם בכל הנוגע לשמירה על מיצובו ועל מיתוגו של הבנק, לרבות כל הנוגע לנושא המוניטין.

סיכון תחרות

מגזר משקי הבית הוא פלח שוק מועדף לפעילות הבנקים בישראל המאופיין כיציב גם בעתות משבר. בנק יהב הוא בנק קמעונאי שמתאפיין במתן הטבות ומוצרים ייחודיים לציבור זה. התחרות השוררת בשוק מאתגרת את מעמדו כבנק ייעודי בתחום.

הבנק נקט במהלך השנים באמצעים שונים כדי להתחרות מול הצעות המתחרים, כולל הרחבת השירותים לציבור לקוחותיו במערך הסינוף ובמערך הטכנולוגי, כולל השקת אפליקציה. כמו כן הבנק מציע הטבות ופטורים מעמלות בשירותים בנקאיים, מתן הלוואה ראשונית בתנאים מועדפים וכן מבצעים שונים לזמן מוגבל. כמו כן, פעל הבנק לחזק את הקשר עם הלקוחות, העלה קמפיינים פרסומיים וערך פעילות קידום מכירות נרחבת ופעילות שימור לקוחות אינטנסיבית.

בשנים האחרונות התפתחה תחרות משמעותית בפעילות מגזר לקוחות משקי הבית. התחרות מתבטאת בין השאר בהצעות ערך בתחום העו"ש, השקעות ואשראי זאת על רקע הרחבת השירותים המוצעים באמצעים דיגיטליים, כניסה של חברות כרטיסי האשראי וגופים מוסדיים והוראות רגולטוריות בנושאים כמו פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים, הסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים, חוק נתוני אשראי ועוד. בהמשך למגמה זו, בחודש ינואר 2017 אושר החוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל אשר מטרתו הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים, כולל הוספת שחקנים חדשים והגברת יכולת הצרכן. לפרטים נוספים בדבר עדכוני חקיקה ראה פרק ממשל תאגידי (מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים).

סיכון ניהול ההון וההשקעות

ניהול ההון

יחס הלימות ההון ויחס המינוף מנוהלים על ידי הבנק על בסיס שוטף, במסגרת המגבלות שנקבעו ובהתאם לאישור הדירקטוריון והוראות בנק ישראל. אגף פיננסי ואסטרטגיה, האחראי על ניהול סיכון ההון, מאתר ומגייס מקורות הון בהתאם להיקף ההון הזמין ועל פי מחירי ההון הרלוונטיים לגיוס.

דירקטוריון הבנק קבע בהתאם לדרישות בנק ישראל כי יחס הון רובד 1 יהיה בשיעור שלא יפחת מ-9.0% ויחס הלימות ההון הכולל לא יפחת מ-12.5%. בנוסף, בהתאם להחלטת הדירקטוריון, הבנק פועל לשמירת שולי בטחון נאותים ונקבעה מגבלת מינימום ליחס הון רובד 1. דירקטוריון הבנק קבע יעד הון רובד 1 למבחן איום העומד על 6.5%.

בנק ישראל קבע לבנק יחס מינוף של 4.7%.

הבנק מקיים בקרה על עמידה ביחס ההון. במהלך הרבעון האחרון של השנה פיתח הבנקים אינדיקטורים נוספים שנועדו לנטר את רמת ההון של הבנק.

כחלק מתכנית העבודה של הבנק, המאושרת בידי הדירקטוריון והכוללת יעדים להמשך הגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. הבנק מתאים את פעילותו העסקית, במסגרת היעדים שנקבעו, באופן המאפשר עמידה ביעדי הלימות ההון הנדרשים.

כחלק מניהול ההון של הבנק וכחלק מתהליך ה-ICAAP, מבצע הבנק תהליך שנתי של תכנון הון אשר תוצאותיו מוצגות במסגרת דו"ח ה-ICAAP השנתי, בהתאמה לדרישות בנק ישראל. תכנון ההון האחרון שערך הבנק, והוגש לבנק ישראל בתחילת שנת 2017, מעלה כי הבנק עומד ביעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, בשגרה ובעת קיצון, וכי יש לו די הון זמין (בהתאם לתכנית העסקית שלו) לנוכח ההון הנדרש ממנו, כפי שעלה מתוצאת תהליך תכנון ההון. יתר על כן, תוצאות תהליך התכנון מלמדות כי לבנק יש עודפי הון גבוהים מאוד, וזאת, בגין פרופיל הסיכון הנמוך של הבנק, ובפרט, פרופיל הסיכון הנמוך של תיק האשראי שלו.

ניהול ההשקעות

היעד המרכזי של הפעילות בתחום ההשקעות הינו למקסם את התשואה להון מהשקעת עודפי הנזילות, באמצעות השקעה בנכסים שהם בעיקרם בעלי רמת נזילות גבוהה וסיכונים אשראי נמוכים, ובכפוף לעמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר על ידי הדירקטוריון. תיאבון הסיכון בא לידי ביטוי במגבלות המושתות על פעילות הבנק.

בחירת מוצרי ההשקעה וניהול ההשקעות הקיימות, במטרה למקסם את הרווח ולהשיג את היעדים שהוגדרו בתכנית העבודה, מתבצעים בהתאם למספר פרמטרים מרכזיים: היקף ההון הפנוי, רמת הסיכון הגלומה במכשיר, היקף עודפי הנזילות, עמידה במגבלות ויצירה/סגירה של חשיפה. אפיקי ההשקעה העיקריים של הבנק הינם ניירות ערך ממשלתיים ופיקדונות בבנקים מסחריים ובבנק ישראל.

טבלת גורמי סיכון

להלן סיכום גורמי הסיכון ופרופיל הסיכון של הבנק הנובעים מסביבתו הכללית, מענף הבנקאות ומפרופיל הפעילות העסקית ופרופיל הסיכון של הבנק.

פוטנציאל השפעת הסיכונים מוצג בשלוש קטגוריות על פי אומדן ההשפעה - גבוהה, בינונית ונמוכה. פוטנציאל השפעת הסיכונים יכול להיות מובע בערך שהוא בין הקטגוריות הנ"ל.

מידת ההשפעה של כל גורם סיכון נקבעת על פי הערכה הנעשית על ידי הנהלת הבנק.

החל מתחילת שנת 2017, מועד העלייה לאוויר של מערכת מחשב הליבה החדשה, חל שינוי בתמהיל הסיכונים הפוטנציאליים של הבנק, לאור עדכון תהליכי העבודה והפעילות העסקית הנגזרים מהחלפת מערכת הליבה. במהלך השנה הנהלת הבנק בחנה את פרופיל הסיכונים באופן רציף בפורומים השונים, בין היתר, באמצעות הסדרת תהליך להערכה עצמית, ובהתאם לכך עודכנו חלק מההערכות של פוטנציאל הסיכון בסיכונים השונים לאחר העלייה לאוויר. להלן, ההערכה לסוף שנת 2017.

דירוגי הסיכון השונים נקבעו כלהלן:
לוח 42 טבלת גורמי סיכון

פוטנציאל השפעת הסיכון	גורם סיכון
נמוך	1 השפעה כוללת של סיכונים אשראי
נמוך	1.1 סיכון בגין איכות הלווים והביטחונות
נמוך	1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית
נמוך	1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצות לווים
נמוך	1.4 סיכון בגין ריכוזיות אזורית (גאוגרפית)
בינוני	1.5 סיכון ריכוזיות בתיק ההשקעות של הבנק (לווים/קבוצת לווים וענפי)
נמוך	2 השפעה כוללת של סיכונים שוק
נמוך	2.1 סיכון ריבית
נמוך	2.2 סיכון אינפלציה
נמוך	2.3 סיכון שערי חליפין
לא רלוונטי	2.4 סיכון מחירי מניות
נמוך	3 סיכון נזילות
בינוני	4 סיכון תפעולי
בינוני	4.1 סיכון מעילות והונאות
בינוני	4.2 סיכון מחשוב וטכנולוגיית המידע
בינוני	4.3 סיכון אבטחת מידע וסייבר
בינוני	4.4 סיכון מיקור חוץ
נמוך	4.5 סיכון ריכוזיות משאבי אנוש
נמוך/בינוני	5 סיכון סליקה
נמוך/בינוני	6 סיכון משפטי
בינוני	7 סיכון ציות אכיפה וחוצה גבולות
נמוך/בינוני	8 סיכון הלבנת הון ומימון טרור
נמוך/בינוני	9 סיכון רגולציה
בינוני	10 סיכון מוניטין
נמוך	11.1 סיכון אסטרטגי ועסקי
נמוך/בינוני	11.2 סיכון תחרות
נמוך/בינוני	12 סיכון ניהול ההון וההשקעות

(*) הגדרת גורמי הסיכון מפורטת בפרק 'סקירת הסיכונים' כמפורט לעיל.

מדיניות ואומדנים חשבונאית קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 1 בדוחות הכספיים המבוקרים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על אף שהוראות המפקח הינן מפורטות ומקיפות, עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך בבחירת החלופה המתאימה על ידי הנהלת הבנק.

הנהלת הבנק בדעה כי המדיניות שיושמה בנושאים הקריטיים הינה נאותה ונעשתה על פי מיטב שיקול ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

ועדת הביקורת של הדירקטוריון סקרה את הבחירה, היישום והגילוי לגבי מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים וכן בחנה את נהלי העבודה של ההנהלה בבחירת המדיניות החשבונאית. נערכו דיונים בין ועדת הביקורת, לבין ההנהלה של הבנק על מנת להבטיח את נאותות המדיניות החשבונאית שנמצאה הולמת ליישום בנושאים קריטיים.

דירקטוריון הבנק וודא כי הגילוי בדוח הדירקטוריון בהתייחס למדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים הנו מאוזן ומלא.

לפירוט המדיניות החשבונאית בנושאים הקריטיים ראה סקירה בנושאים הקריטיים להלן.

אומדנים חשבונאיים קריטיים

בעת היישום של כללי החשבונאות בעריכת הדוחות הכספיים הנהלת הבנק משתמשת בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של הנכסים וההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ושל התוצאות המדווחות של הבנק.

ייתכן שהתממשותם בעתיד של האומדנים וההערכות יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מההערכות והאומדנים כאמור כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים בעתיד משינויים שונים.

בכל הנוגע למדיניות החשבונאית הבנק מחשיב אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, כאומדנים וכהערכות בנושאים קריטיים.

לדעת הנהלת הבנק, האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

להלן סקירה בנושאים הקריטיים כאמור לעיל:

הפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי מבוצעת הן בעבור סיכון אשראי מאזני הן בעבור סיכון אשראי חוץ-מאזני. הבנק מחשב בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים את ההפרשה. בקביעת הפרשה נאותה, הבנק מביא בחשבון הן את הפסדי העבר בטווח השנים והן התאמות בגין גורמים סביבתיים הרלוונטיים לסיכויי הגביה.

לפרטים נוספים ראה ביאור ו(י) בדוחות הכספיים בדבר 'אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי'.

להלן ניתוחי רגישות של שיעורי ההפרשה להפסדי אשראי:

- הגדלה (הקטנה) של 0.01% בשיעור ההפרשה לחובות תקינים תגדיל (תקטין) את ההפרשה להפסדי אשראי ב-1.0 מיליון ש"ח.
- הגדלה (הקטנה) של 1% בשיעור ההפרשה לחובות שאינם תקינים תגדיל (תקטין) את ההפרשה להפסדי אשראי ב-0.8 מיליון ש"ח.

התחייבות בגין זכויות עובדים

הנהלת הבנק בשיתוף עם היועצים המשפטיים מזהה את כל ההתחייבויות המשפטיות הרלוונטיות בגין זכויות עובדים ומסווגת אותן לקבוצות רלוונטיות. הבנק נדרש להכיר בהתחייבות נוספת גם אם אין התחייבות משפטית או חוזית.

חלק מההתחייבויות בגין זכויות עובדים מחושבות על פי מודלים אקטואריים ומתבססות על הערכת הנהלת הבנק בנוגע להיקפי הפרישות הצפויות בשנים הקרובות. המודלים האקטואריים כוללים בין היתר הנחות בנוגע ללוחות תמותה, לשיעורי נכות, לשיעורי עזיבת עובדים ולשיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לידי שינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים.

סכום ההתחייבות ברוטו המחושבת על בסיס אומדנים אקטואריים נכון ליום 31 בדצמבר 2017 עומד על סך של כ- 240.1 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מכוסות במלואן על ידי הפקדות ביעודות ועל ידי הפרשות מתאימות בספרים.

להלן בדיקת רגישות ביחס להנחות המודל:

- עלייה של ריבית ההיוון ב - 1% תקטין את ההתחייבות ב - 12.4 מיליון ש"ח.
- ירידה של ריבית ההיוון ב - 1% תגדיל את ההתחייבות ב - 16.2 מיליון ש"ח.
- עלייה של השכר ב - 1% תגדיל את ההתחייבות ב - 15.9 מיליון ש"ח.
- ירידה של השכר ב - 1% תקטין את ההתחייבות ב - 11.7 מיליון ש"ח.
- עלייה של שיעורי העזיבה ב - 1% תקטין את ההתחייבות ב - 4.3 מיליון ש"ח.
- ירידה של שיעורי העזיבה ב - 1% תגדיל את ההתחייבות ב - 5.6 מיליון ש"ח.

עלויות תוכנה לשימוש עצמי

עלויות פיתוח תוכנה או התאמתה לשימוש עצמי כוללות עלויות חיצוניות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו במהלך הפיתוח או הרכישה של תוכנת המחשב המיועדת לשימוש עצמי ושכר ועלויות נלוות לעובדים הקשורים במישרין לפרויקט. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בשלב פיתוח היישום (application development), הכולל תכנון של החלופה שנבחרה לרבות תכנון ממשקי התוכנה ותצורת התוכנה, קידוד, התקנת התוכנה בחומרה ובדיקה (לרבות שלב ריצה במקביל), תהווה כנכס, למעט עלויות בגין הוצאות ניהול ואדמיניסטרציה, מיפוי פערים, הסבה והדרכה, אשר תזקפנה לרווח והפסד עם היווצרותן.

החלפת מערכת הליבה הבנקאית

הבנק התקשר בהסכם להקמת מערכת ליבה בנקאית (להלן - "המערכת") וקבלת שירותי מיקור חוץ עם חברת TCS. עד למועד בו המערכת הייתה מוכנה לשימוש, הבנק שילם לחברת TCS על חשבון ההקמה. תשלום זה הוון כנכס.

בנוסף, עד למועד בו המערכת הייתה מוכנה לשימוש היו לבנק עלויות נוספות בקשר לפיתוח והתאמות הדרושות להתאמת המערכת לשימוש בישראל אשר הונו לנכס.

עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי מופחתות החל מהמועד בו הנכס נכנס לשימוש. המערכת מופחתת על פני חמש שנים לפי שיטת הקו הישר מהמועד בו הייתה מוכנה לשימוש.

פיקדונות בריבית קבועה אשר שיעורה גדל לאורך תקופת הפיקדונות

הבנק מפקיד פיקדונות בריבית קבועה אשר שיעורה גדל לאורך תקופת הפיקדונות כל עוד הפיקדון לא נפרע. בהתאם להסכם, הפיקדונות כוללים תחנות יציאה לפי דרישת הבנק או לפי דרישה של אחד מהצדדים להסכם (בחלק מהפיקדונות). הבנק מכיר בהכנסות ריבית לפי ריבית אפקטיבית. הריבית האפקטיבית מחושבת בכל תאריך חתך בהתאם להערכת הבנק בדבר המועד בו חזוי כי הפיקדונות יפרעו בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם.

יתרת הפיקדונות נכון ליום 31 בדצמבר 2017 היא כ- 3.8 מיליארד ש"ח (כ- 3.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016).

התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים הפרשות נאותות בגין התחייבויות תלויות במקום שבו לדעת הנהלת הבנק ובהתבסס על חוות הדעת של יועציה המשפטיים נדרשה הפרשה.

- בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק יוצר הפרשה בגין תביעה בהתקיים שני תנאים מצטברים אלו:
- צפוי (probable) שתהיה מחויבות לתאריך הדוח הכספי.
- ניתן לאמוד את סכום המחויבות באופן סביר.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1 (יד) בדוחות הכספיים בדבר 'התחייבויות תלויות'.

בקורות ונהלים

לפי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאית הראשית, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים באשר לגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי לפי ההוראות בסעיף 302 ובסעיף 404 של חוק SARBANES-OXLEY.

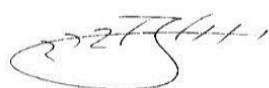
- הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים בנוגע לגילוי מבוצעות באופן רבעוני.
- הוראות סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מבוצעות בעבור סוף כל שנה.

בקורות ונהלים בנוגע לגילוי בדוחות הכספיים

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאית הראשית, העריכה נכון ליום 31 בדצמבר 2017 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים באשר לגילוי של הבנק. על יסוד הערכה זו הסיקו מנכ"ל הבנק והחשבונאית הראשית כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים באשר לגילוי של הבנק אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי. החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017, הוחלפו מערכת הליבה הבנקאית ומערכת הספר הראשי בבנק למערכות חדשות, תוך גיבוש תהליכי עבודה מתאימים. ברבעון הנוכחי השלים הבנק את ביצוע בדיקת אפקטיביות שנתית של הבקורות למערכות החדשות כנקבע בהוראות סעיף 404.

שאול גלברד
מנהל כללי

דוד בן דוד
יו"ר הדירקטוריון

25 בפברואר 2018
י' באדר תשע"ח

הצהרות לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי

הצהרה (CERTIFICATION)

אני שאול גלברד, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) לשנת 2017 (להלן הדוח).
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שאול גלברד
מנהל כללי

25 בפברואר 2018

י' באדר תשע"ח

הצהרה (CERTIFICATION)

אני לימור פרידמן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) לשנת 2017 (להלן הדוח).
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

לימור פרידמן
חשבונית ראשית

25 בפברואר 2018

י' באדר תשע"ח

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי

ליום 31 בדצמבר 2017

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר 'דוח הדירקטוריון'). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee Of Sponsoring Organizations Of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי היא אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק - זיו האפט רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד 99 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017.

לימור פרידמן
חשבונאית ראשית

שאול גלברד
מנהל כללי

דוד בן דוד
יו"ר הדירקטוריון

25 בפברואר 2018
י' באדר תשע"ח

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן עניינים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.....	99
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.....	100
דוח רווח והפסד מאוחד.....	101
דוח על הרווח הכולל מאוחד.....	102
מאזן מאוחד.....	103
דוח על השינויים בהון העצמי מאוחד.....	104
דוח על תזרימי המזומנים מאוחד.....	105
ביאורים לדוחות הכספיים.....	107

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ – בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ וחברת הבת (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- (PCAOB) Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיומה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו נחושים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק יהב תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו) (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשות רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק ו- (3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות חצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2017 ו- 2016 ואת הדוחות המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, והדוח שלנו, מיום 25 בפברואר 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים מאוחדים.

זיו האפט

רואי חשבון

תל אביב, 25 בפברואר 2018

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2017 ו- 2016 ואת הדוחות המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק והחברה המאוחדת שלו לימים 31 בדצמבר 2017 ו- 2016 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק והחברה המאוחדת שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- COSO (Committee Of Sponsoring Organizations Commission of the Treadway) והדוח שלנו מיום 25 בפברואר 2018 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט

רואי חשבון

תל אביב, 25 בפברואר 2018

(במיליוני שקלים חדשים)

דוח רווח והפסד מאוחד

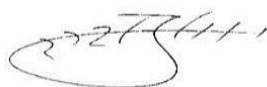
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	ביאור
476.9	541.0	649.0	2 הכנסות ריבית
46.2	48.5	64.0	2 הוצאות ריבית
430.7	492.5	585.0	הכנסות ריבית, נטו
10.5	17.4	28.5	23,11 הוצאות בגין הפסדי אשראי
420.2	475.1	556.5	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
67.9	(0.1)	0.7	3 הכנסות שאינן מריבית
135.1	135.0	136.4	4 הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1.9	2.4	1.7	עמלות
204.9	137.3	138.8	4 הכנסות אחרות
212.2	232.2	259.1	5 סך כל ההכנסות שאינן מריבית
84.7	90.7	122.8	הוצאות תפעוליות ואחרות
135.8	152.7	177.3	6 משכורות והוצאות נלוות
432.7	475.6	559.2	אחזקה ופחת בניינים וציוד
192.4	136.8	136.1	6 הוצאות אחרות
72.0	53.4	48.5	7 סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
120.4	83.4	87.6	רווח לפני מסים
			הפרשה למסים על הרווח
			רווח נקי
			רווח למניה רגילה ⁽¹⁾
בשקלים חדשים			
4.94	3.42	3.59	רווח נקי למניה

(1) מספר המניות לצורך החישוב הנ"ל הוא 24,389,946 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כל אחת.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לימור פרידמן
חשבונית ראשית

שאול גלברד
מנהל כללי

דוד בן דוד
יו"ר הדירקטוריון

25 בפברואר 2018
י' באדר תשע"ח

(במיליוני שקלים חדשים)

דוח על הרווח הכולל מאוחד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	ביאור
120.4	83.4	87.6	רווח נקי
			התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
1.3	0.5	(1.5)	8
0.3	-	(34.8)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽¹⁾
1.6	0.5	(36.3)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(0.6)	(0.7)	12.4	8 השפעת המס המתייחס
1.0	(0.2)	(23.9)	רווח (הפסד) כולל אחר
121.4	83.2	63.7	רווח כולל

(1) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תוכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(במיליוני שקלים חדשים)

מאזן מאוחד

31/12/2016	31/12/2017	ביאור
נכסים		
14,498.1	14,002.1	9 מזומנים ופיקדונות בבנקים
29.1	806.3	10 ניירות ערך ⁽¹⁾
8,988.1	9,634.4	11,23 אשראי לציבור
57.5	65.0	11,23 הפרשה להפסדי אשראי
8,930.6	9,569.4	אשראי לציבור, נטו
290.7	275.8	13 בניינים וציוד
105.4	128.4	14 נכסים אחרים
23,853.9	24,782.0	סך כל הנכסים
התחייבויות והון		
20,273.0	20,908.4	15 פיקדונות הציבור
32.5	60.6	פיקדונות מבנקים
19.7	25.9	פיקדונות הממשלה
792.8	941.0	16 כתבי התחייבות נדחים
1,519.1	1,565.6	17 התחייבויות אחרות ⁽²⁾
22,637.1	23,501.5	סך כל ההתחייבויות
1,216.8	1,280.5	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
23,853.9	24,782.0	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מזה: ניירות ערך בשווי הוגן בסך 693.7 מיליוני ש"ח ו- 29.1 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 וליום 31 בדצמבר 2016, בהתאמה.

(2) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 0.9 מיליוני ש"ח ו- 0.7 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 וליום 31 בדצמבר 2016, בהתאמה.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(במיליוני שקלים חדשים)

דוח על השינויים בהון העצמי מאוחד

סך כל ההון העצמי	עודפים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	קרן הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	
1,012.2	1,005.3	(11.3)	4.6	13.6	יתרה ליום 1 בינואר 2015
120.4	120.4	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
1.0	-	1.0	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,133.6	1,125.7	(10.3)	4.6	13.6	יתרה ליום 1 בינואר 2016
83.4	83.4	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(0.2)	-	(0.2)	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,216.8	1,209.1	(10.5)	4.6	13.6	יתרה ליום 1 בינואר 2017
87.6	87.6	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(23.9)	-	(23.9)	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,280.5	1,296.7	(34.4)	4.6	13.6	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(במיליוני שקלים חדשים)

דוח על תזרימי המזומנים מאוחד

לשנה שנסתיימה ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
120.4	83.4	87.6
רווח נקי לשנה		
התאמות:		
25.7	26.3	55.3
פחת על בניינים וציוד		
10.5	17.4	28.5
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
(68.0)	-	-
(רווח) ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומוחזקות לפדיון		
-	(0.1)	0.3
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד		
(1.1)	(1.8)	(6.8)
מסים נדחים - נטו		
0.4	0.8	(2.5)
פיצויי פרישה - גידול (קיסון) בעודף העתודה על היעודה		
18.6	24.8	28.2
שערוך כתבי התחייבות נדחים		
0.8	1.1	2.6
קרן הון בגין הטבות לעובדים		
15.8	2.3	17.9
הפרשי צבירה שנכללו בפעילות השקעה ומימון		
שינוי נטו בנכסים שוטפים:		
(333.8)	(1,627.9)	(862.2)
פיקדונות בבנקים		
(655.3)	(1,003.5)	(667.5)
אשראי לציבור		
(1.0)	39.1	5.2
נכסים אחרים		
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:		
1,622.0	857.9	635.4
פיקדונות מהציבור		
(17.0)	(41.6)	28.1
פיקדונות מבנקים		
10.6	-	6.2
פיקדונות מהממשלה		
79.4	50.9	6.2
התחייבויות אחרות		
707.6	(1,654.3)	(725.1)
828.0	(1,570.9)	(637.5)
מזומנים נטו לפעילות שוטפת		
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה		
-	-	(111.4)
רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון		
(179.1)	-	(685.2)
רכישת איגרות חוב זמינות למכירה		
133.1	-	-
תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה		
347.9	-	-
תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה		
1,916.9	-	-
תמורה ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון		
(75.1)	(71.7)	(44.5)
רכישת בניינים וציוד		
-	0.1	-
תמורה ממימוש בניינים וציוד		
2,143.7	(71.6)	(841.1)
מזומנים נטו לפעילות השקעה		
תזרימי מזומנים מפעילות מימון		
-	218.0	120.0
הנפקת כתבי התחייבות נדחים		
-	218.0	120.0
מזומנים נטו מפעילות מימון		
גידול (קיסון) במזומנים		
2,971.7	(1,424.5)	(1,358.6)
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה		
3,495.4	6,467.1	5,042.6
6,467.1	5,042.6	3,684.0
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה		

(במיליוני שקלים חדשים)

דוח על תזרימי המזומנים מאוחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
פעולות בנכסים שלא במזומן			
2.4	8.4	(3.8)	בגין רכישת רכוש קבוע
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו			
525.0	436.3	497.3	ריבית שהתקבלה
130.1	69.0	70.1	ריבית ששולמה
79.3	22.8	47.3	מסים על הכנסה ששולמו

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן עניינים

109	ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית.....
125	ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית.....
126	ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית.....
126	ביאור 4 - עמלות.....
127	ביאור 5 - משכורות והוצאות נלוות.....
127	ביאור 6 - הוצאות אחרות.....
128	ביאור 7 - הפרשה למסים על רווח מפעולות נמשכות.....
131	ביאור 8 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.....
132	ביאור 9 - מזומנים ופיקדונות בבנקים.....
133	ביאור 10 - ניירות ערך.....
135	ביאור 11 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.....
137	ביאור 12 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו.....
138	ביאור 13 - בניינים וציוד.....
139	ביאור 14 - נכסים אחרים.....
139	ביאור 15 - פיקדונות הציבור.....
140	ביאור 16 - כתבי התחייבות נדחים.....
140	ביאור 17 - התחייבויות אחרות.....
141	ביאור 18 - הטבות לעובדים.....
152	ביאור 19 - הון עצמי.....
153	ביאור 20 - הלימות הון, מינוף ונזילות.....
156	ביאור 21 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.....
159	ביאור 22 - מגזרי פעילות פיקוחיים.....
164	ביאור 23 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.....
172	ביאור 24 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה.....
174	ביאור 25 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון.....
176	ביאור 26 - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.....
180	ביאור 27 - בעלי עניין וצדדים קשורים.....
183	ביאור 28 - אירועים במהלך התקופה.....

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ולהנחיותיו בדבר 'עריכת דוח כספי שנתי של בנקים' ועל פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל. אין שוני מהותי בין הדוחות הכספיים המאוחדים לבין הדוחות הכספיים של הבנק, ולפיכך מוצגים הדוחות הכספיים המאוחדים בלבד.

ב. הגדרות

- כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב - ASC 105 (FAS 168) (הקודיפיקציה).
- כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- IASB - הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.
- FASB - הוועדה לתקני חשבונאות בארה"ב.
- מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועל הבנק.
- מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.
- שווי הוגן - המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. ראה גם ביאור 1(כב) להלן.
- מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.
- סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.
- סכום מדווח - סכום מותאם ליום 31 בדצמבר 2003 ("מועד המעבר"), כהגדרתו בתקן חשבונאות 12 'הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים' של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
- צד קשור ובעל עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

ג. עקרונות עריכת הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

ד. יישום לראשונה של כללי חשבוונאות מקובלים בבנקים בארצות הברית, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של המפקח על הבנקים

1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבוונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר 'דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבוונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה'. בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי וחכ"א נדרשים לאמץ את כללי החשבוונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 740 בקודיפיקציה בדבר 'מסים על ההכנסה' ובנושא 830-740 בקודיפיקציה בדבר 'סוגיות במטבע חוץ - מסים על ההכנסה'. בנוסף, ביום 1 בנובמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר הכולל מספר עדכונים בהוראות הדיווח לציבור, וכן מעדכן את אופן היישום לראשונה של ההוראות החדשות, שנקבע בחוזר מיום 22 באוקטובר 2015.

להלן סקירה של השינויים העיקריים בעקבות היישום לראשונה של ההוראות כאמור:

- **הכרה בנכסי מסים נדחים**
נכסי מסים נדחים מוכרים במלואם ומופחתים באמצעות יצירת 'הפרשה בגין נכסי מסים נדחים' (Valuation allowance) בסכומים אשר לגביהם לא ניתן לקבוע ברמת סבירות של 'יותר סביר מאשר לא' (more likely than not) שהנכס ימומש.
- **השקעה בחברות בנות מקומיות**
נדרש להכיר בהתחייבות מסים נדחים, למעט אם ההשקעה יכולה להיות מושבת על בסיס פטור ממס והתאגיד הבנקאי צופה להשתמש באמצעי זה בסופו של דבר.
- **שיעורי המס וחוקי המס**
חישוב מסים שוטפים ונדחים מתבסס על שיעורי מס שנחקקו. חוק יחשב כ'חוקק' רק עם פרסומו ב"רשומות".
- **הקצאת הוצאות או הכנסות מסים עבור השנה**
כללי חשבוונאות מקובלים בארה"ב מתווים כללים להקצאת סך הוצאות או הכנסות המסים בתקופה בין הרכיבים השונים בדוחות הכספיים (פעילויות נמשכות, פעילויות שהופסקו, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים בחובה או בזכות ישירות להון עצמי). במסגרת זו, שינויים עוקבים במסים נדחים בעקבות שינוי בשיעור המס מוכרים ברווח או הפסד גם אם הם מתייחסים לפריטים אשר הוכרו בעבר מחוץ לרווח והפסד.
- **סיווג ריבית וקנסות בדוח רווח והפסד**
הכנסות והוצאות ריבית בגין מסים על הכנסה וכן קנסות לרשויות המס יסווגו בסעיף 'מסים על הכנסה'.

ההוראות החדשות חלות מיום 1 בינואר 2017 ואילך. הפרשים זמניים בגין תקופות קודמות ממשיכים להיות מטופלים לפי ההוראות שחלו עד ליום 31 בדצמבר 2016. הבנק סיווג מחדש מספרי השוואה, כדי שיתאימו לאופן ההצגה לפי ההוראות החדשות. ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה מהותית.

(2) דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב
ביום 21 במרץ 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר 'דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב'.

בהתאם לחוזר, לאור החשיבות של הטיפול החשבונאי בנושאים: סוגיות במטבע חוץ; מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות; וכן אירועים לאחר תאריך המאזן, הוחלט להתאים את הטיפול החשבונאי של תאגידים בנקאיים בנושאים אלה לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנכללים בנושאי הקודיפיקציה הבאים וכפופים להנחיות שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים: נושא 830 בדבר 'סוגיות במטבע חוץ', נושא 250 בדבר 'שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות', ותת נושא 10-855 בדבר 'אירועים לאחר תאריך המאזן'.

להלן סקירה של השינוי העיקרי בעקבות היישום לראשונה של ההוראות בנושא סוגיות במטבע חוץ:

- **תרגום יתרות הונות**

יתרות הונות מתורגמות לפי שער החליפין ההיסטורי.

להלן סקירה של השינויים העיקריים בעקבות היישום לראשונה של ההוראות בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות:

- **השפעות עקיפות של שינוי במדיניות חשבונאית**

השפעות עקיפות של שינוי במדיניות חשבונאית הן שינויים כלשהם לתזרימי מזומנים שוטפים או עתידיים הנובעים משינוי במדיניות חשבונאית המיושמת למפרע. לדוגמא, שינוי בתמלוגים המבוססים על סכום מדווח כגון הכנסות או רווח נקי. השפעות עקיפות של שינוי במדיניות חשבונאית מדווחות בתקופה שבה חל השינוי ואינן נכללות בתיאומים למפרע שנעשים בשל יישום השינוי.

- **מדיניות חשבונאית אחידה לגבי פריטים דומים**

לא נדרש ליישם מדיניות חשבונאית אחידה לגבי פריטים דומים באותה קבוצה.

- **הצגה מחדש בשל תיקון טעות**

כאשר הצגה מחדש נדרשת על מנת לתקן טעות של תקופה קודמת, לא ניתן לטעון כי אין זה מעשי לקבוע את ההשפעות הספציפיות לתקופה מסוימת או את ההשפעה המצטברת של הטעות.

להלן סקירה של השינויים העיקריים בעקבות היישום לראשונה של ההוראות בנושא אירועים לאחר תאריך המאזן:

- **התקופה לבחינת אירועים לאחר תאריך המאזן**

אירועים לאחר תאריך המאזן הינה אירועים או עסקאות המתרחשים בתקופה שבין תאריך המאזן לבין המועד שבו מפורסמים הדוחות הכספיים (ולא המועד שבו הדוחות הכספיים אושרו לפרסום).

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר חלות מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי ההשוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. ביישום הנחיות נושא 830 בקודיפיקציה בדבר 'מטבע חוץ', בתקופות מדווחות עד ליום 1 בינואר 2019, תאגיד בנקאי לא יכלול את הפרשי השער בגין איגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב אלו, אלא ימשיך לטפל בהם כפי שנדרש בהוראות הדיווח לציבור לפני אימוץ נושא זה. ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה מהותית.

3. שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו- 2018

ביום 31 בדצמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר 'שיפור השימושיות של הדוחות לציבור לתאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו- 2018'. בהתאם לחוזר, התיקונים להוראות הדיווח לציבור משפרים את השימושיות של הגילוי על ידי הדגשת מידע חשוב יותר ובר השוואה, באופן פשוט יותר להבנה וכן על ידי חידוד ההבחנה בין תכלית דוח הדירקטוריון וההנהלה לבין דוח הסיכונים, באמצעות העברת מידע מפורט יותר על סיכונים לדוח הסיכונים, וביטול כפילויות מיותרות שקיימות היום בגילוי שניתן בפועל על ידי התאגידים הבנקאיים. כמו כן, התיקונים מצמצמים את תדירות הגילוי המפורט שניתן היום בדוח לציבור (חלק משמעותי מהמידע הכמותי המפורט הנדרש בדוח הסיכונים ידווח על בסיס שנתי בלבד).

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו על הבנק מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר 2017 ואילך.

ה. מטבע הפעילות, מטבע חוץ והצמדה

1. **מטבע הפעילות** - הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של הבנק.

2. מטבע חוץ והצמדה

נכסים (למעט ניירות ערך) והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן או למטבע חוץ כלולים בדוחות הכספיים כמפורט להלן:

(א) נכסים והתחייבויות הצמודים למדד נמדדים לפי המדד הידוע בתאריך המאזן (מדד חודש נובמבר) או לפי מדד חודש המאזן על פי תנאי העסקאות.

(ב) עסקה הנקובה במטבע חוץ נרשמה בעת ההכרה לראשונה, במטבע הפעילות, תוך שימוש בשער החליפין המידי בין מטבע הפעילות לבין מטבע החוץ במועד העסקה.

(ג) נכסים והתחייבויות במטבע חוץ - תורגמו לפי שער החליפין היציג לתאריך המאזן.

(ד) נכסים והתחייבויות אשר לפי בִּרְרָה צמודים למדד המחירים לצרכן או למטבע חוץ לפי החישוב העדיף לבעל הבִּרְרָה.

(ה) הפרשי שער הנובעים מסילוק של פריטים כספיים, או הנובעים מתרגום של פריטים כספיים לפי שערי חליפין שונים מאלה ששימשו לתרגום בעת ההכרה לראשונה במהלך התקופה, או מאלה ששימשו לתרגום בדוחות כספיים קודמים, מוכרים בדוח רווח והפסד בתקופה בה נבעו.

3. **לוח 43 פריטים על מדד המחירים לצרכן, על שערי החליפין של המטבעות העיקריים ועל שיעורי השינוי בתקופות החשבון**

לשנה שהסתיימה ביום 31			ליום 31 בדצמבר		
בדצמבר					
2015	2016	2017	2015	2016	2017
שיעור השינוי (באחוזים)			בנקודות		
מדד המחירים לצרכן:					
לפי מדד בגין			100.2	100.0	100.4
(1.00)			(0.20)		
לפי מדד ידוע			100.3	100.0	100.3
(0.90)			(0.30)		
דולר של ארה"ב (בש"ח ל-1 דולר)			3.902	3.845	3.467
(9.83)			(1.46)		
אירו (בש"ח ל-1 אירו)			4.247	4.044	4.153
(10.11)			(4.78)		

ו. השקעות בחברות מוחזקות

1. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים מציגים את המצב הכספי ותוצאות הפעולות של הבנק ושל החברה הבת שלו ב.י.ג.ה. - בנק יהב נכסים והחזקת בניינים בע"מ כדוחות כספיים של ישות כלכלית אחת.

הדוחות הכספיים של חברת הבת בינה הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה למדיניות הבנק לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות. בדוחות הכספיים המאוחדים בוטלו במלואם יתרות ועסקאות הדדיות בין הבנק לחברה הבת שאוחדה. פרטים על שיעורי ההחזקה בהון המניות ובהצבעה בחברות מוחזקות ראה בביאור 12.

ז. פיקדונות בריבית קבועה אשר שיעורה גדל לאורך תקופת הפיקדונות

הבנק מפקיד פיקדונות בריבית קבועה אשר שיעורה גדל לאורך תקופת הפיקדונות כל עוד הפיקדון לא נפרע. בהתאם להסכם, הפיקדונות כוללים תחנות יציאה לפי דרישת הבנק או לפי דרישה של אחד מהצדדים להסכם (בחלק מהפיקדונות). הבנק מכיר בהכנסות ריבית לפי ריבית אפקטיבית. הריבית האפקטיבית מחושבת בכל תאריך חתך בהתאם להערכת הבנק בדבר המועד בו חזוי כי הפיקדונות יפרעו בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם.

ח. פיקדונות למתן אשראי לפי מידת הגבייה

נכסים והתחייבויות מקוזזים כאשר יש זכות משפטית לקיזוז, כוונה לקיזוז במועד פירעון הסכומים ושני הצדדים חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה. בפיקדונות לפי מידת גבייה - פירעון פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי מוצגים במאזן בקיזוז האשראי שניתן מהם רק כאשר אין לתאגיד הבנקאי סיכון להפסד מהאשראי. סכומי הפיקדונות לפי מידת הגבייה שקוזזו כנגד האשראי מתוכם מוצגים בביאור 21 א.

ט. ניירות ערך

1. ההשקעות בניירות ערך נכללות בסעיף זה. בעת הרכישה ניירות הערך ממוינים לאחד משני התיקים האלה אשר מנוהלים בנפרד:

אגרות חוב מוחזקות לפדיון

איגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיק בהן עד למועד הפדיון. איגרות חוב אלו מוצגות בעלות מופחתת תוך הכרה בהפרשי הצמדה, הפרשי שער והפחתת ניכיון או פרמיה בדוח רווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות על בסיס צבירה בדוח רווח והפסד.

ניירות ערך זמינים למכירה

בתיק זה נכללים ניירות ערך אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות הערך מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומוכרים בניכוי התחייבות למס במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף 'התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן', עד למימושם, למעט כאשר מוכר הפסד מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. הכנסות ריבית והפרשי שער מוכרים בדוח רווח והפסד.

2. סיווג הכנסות (הוצאות) בדוח רווח והפסד

- הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה מוכרות בסעיף 'הכנסות ריבית'.
- רווחים (הפסדים) ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה (לרבות הפרשות לירידת ערך) מוצגים בסעיף 'הכנסות מימון שאינן מריבית'.

3. ירידת ערך השקעות

- בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, הבנק בוחן מדי תקופה האם הירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות הערך הממוינים לתיק הזמין למכירה או לתיק המוחזק לפדיון מתחת לעלותם המופחתת היא בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך נבחנים בין היתר הסממנים האלה:
- פרק הזמן שבו שווי הנייר היה נמוך בהשוואה לעלותו.
- שיעור ירידת הערך מסך העלות.
- היקף שווי הביטחונות המגבים את נייר הערך.
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופה מספקת אשר תאפשר את השבת נייר הערך לעלותו המקורית.
- בחינת התנאים המשקפים את מצבו הפיננסי של הגוף המנפיק, לרבות האם ירידת הערך נובעת מסיבות פרטניות הנובעות למנפיק או בשל קיומם של תנאים מאקרו כלכליים.

- בנוסף, הבנק מכיר בירידת ערך שאינה זמנית בהתקיים אחד מהמצבים הבאים:
- נייר אשר נמכר עד מועד פרסום הדוחות לציבור או שיש כוונה למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
- נייר אשר בנוגע לו חלה ירידת דירוג משמעותית בין מועד רכישתו לבין מועד פרסום הדוחות הכספיים.
- נייר ערך אשר לאחר רכישתו סווג בבנק כבעייתי.
- נייר ערך אשר חל כשל בתשלום לאחר רכישתו.
- נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נכון לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים היה נמוך בשיעור ניכר מעלותו המופחתת, אלא אם מוכח ברמה גבוהה של ביטחון ובהתבסס על ראיות אובייקטיביות כי ירידת הערך היא בעלת אופי זמני בלבד.

אם הירידה בשווי ההוגן נחשבת בעלת אופי אחר מזמני, העלות המופחתת של נייר הערך תופחת לשווי ההוגן כך שסכומי הפסד שנצברו להון בסעיף 'רווח כולל אחר' יסווגו במועד ירידת הערך לדוח רווח והפסד. שווי זה ישמש כבסיס עלות חדש ולא יתוקן גם אם בתקופות דיווח עוקבות למועד ירידת הערך תירשם עלייה בשווי ההוגן.

י. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. כללי

הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים בדבר 'מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי' המבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. ההוראות השונות מיושמות בנוגע לכל חבות מאזנית ואשראי חוץ-מאזני למעט יתרות חוב מסוימות שהוחרגו מתחולת ההוראה.

יתרת חוב רשומה מוגדרת כיתרת החוב בניכוי כל סכום שנמחק חשבונאית בעבר אך לפני ניכוי הפרשה פרטנית בגין אותו חוב.

2. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק מנהל את ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי אשראי צפויים באחת משתי הקבוצות: 'הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס פרטני' ו'הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי'. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני כוללים חבויות שיתרתן החוזית עולה על 700 אלף ש"ח (כמו הרף הכמותי שנקבע בחברה האם). וכן חובות שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי.

חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס קבוצתי הם קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים וחובות שנבחנו במסלול הפרטני לפי סעיף 29א אולם לא נמצאו פגומים. בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי, הבנק מביא בחשבון הן את הפסדי העבר בטווח השנים והן התאמות בגין גורמים סביבתיים הרלוונטים לסיכוי הגבייה. בהתאם להוראה, שיעור ההתאמות בגין גורמים סביבתיים של הבנק הוא 0.5%, מכיוון ששיעור ההפסד של הבנק נמוך מ-0.3% בכל אחת מהשנים שבטווח.

חישוב ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים נעשה בהתבסס על הכללים שנקבעו לפי 'FAS 5' (ASC 450). ההפרשה מוערכת על בסיס שיעורי ההפרשה שנקבעו בגין האשראי המאזני, כשהוא מוכפל בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של מכשירי האשראי החוץ מאזניים. שיעור מימוש זה מוערך לפי מקדמי ההמרה לאשראי הרלוונטים כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 203 בדבר 'מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית' ולפי התאמות מסוימות נוספות. בנוסף לכל האמור לעיל, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

3. סיווג חובות

הבנק מסווג את יתרות החוב לסיווגים השונים באופן הזה:
אשראי בהשגחה מיוחדת - אשראי אשר יש בנוגע לו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק.

אשראי נחות - אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי פגום - אשראי שנבדק פרטנית ובהתבסס על מידע ועל אירועים עדכניים צפוי (Probable) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בכל מקרה, חוב מסווג כפגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גבייה. נוסף על כך, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי נחשב ככזה ככל שהבנק, עקב קשיים כלכליים או בגלל נסיבות משפטיות, מעניק ויתור ללווה אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק.

ככלל, כאשר ללווה מספר חובות וחוב אחד שלו מסווג כחוב בעייתי, גם יתר חובות הלווה מסווגים כבעייתיים, אלא אם יש נימוק לסיווג אחר.

4. צבירת ריבית והכרה בהכנסה

במועד סיווגו של חוב כפגום מבטל הבנק כל ריבית שנצברה והוכרה בדוח רווח והפסד אך טרם נגבתה. כמו כן, ממועד סיווג זה ואילך מפסיק הבנק לצבור הכנסות ריבית.

בחובות אשר עברו ארגון מחדש של חוב בעייתי הבנק בוחן האם יש ביטחון סביר שהחוב ייפרע בהתאם לתנאיו החדשים. לצורך כך הבנק בוחן ביצועי פירעון רציפים על פני שישה חודשים. לאחר מכן, אם הבנק מעריך שהחוב ייפרע ובהתבסס על הערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב הוא מטפל בחובות פגומים אלו כצוברי הכנסות ריבית. ולא, החוב ממשיך להיות מטופל כחוב פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.

בחובות אשר מחושבת בגינם הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, גם בחובות המצויים בפיגור של 90 יום ויותר, הבנק אינו מפסיק לצבור הכנסות ריבית.

במקרה שבו מתקבל תקבול במזומן המיוחס לחוב שנמחק במלואו הוא משמש ראשית להקטנת הקרן ורק לאחר מכן מוכרות הכנסות ריבית על בסיס מזומן.

5. מחיקות חשבוניות

חובות שנבחנו פרטנית וסווגו כפגומים והנחשבים לבלתי ניתנים לגבייה הבנק מוחק מבחינה חשבונית. ככלל, ולכל המאוחר, הבנק מוחק חשבונית אם חלפו שנתיים מהמועד שבו הם סווגו לראשונה כחובות פגומים.

במקרים שבהם חובות שנבחנו על בסיס קבוצתי עברו ארגון מחדש, ובשל כך סווגו כפגומים, והארגון מחדש כשל, חובות אלו נמחקים לאחר 60 ימים מהמועד שבו הפכו לחובות בפיגור. מחיקת חובות שההפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי נעשית לאחר 150 יום. חובות של יחידים בפשיטת רגל יימחקו חשבונית לא יאוחר מ-60 ימים ממועד הפרסום של צו הכינוס על ידי בית המשפט.

6. ויתור ללווה

ככלל, הבנק אינו מוותר על חובות לפני נקיטת הליכים משפטיים. במסגרת נקיטת הליכים משפטיים, לאחר שהחוב נמחק חשבונית, הבנק עשוי להגיע לויתור בכפוף להמלצת עורך הדין המטפל.

יא. בניינים וציוד

סעיף זה כולל השקעות ברכוש קבוע (לרבות תשלומים על חשבון), זכויות שימוש ועלויות תוכנה המיועדת לשימוש עצמי שהוכרו כנכס.

רכוש קבוע

בניינים וציוד מוכרים לראשונה על בסיס עלות כולל מסים שאינם מוחזרים ולרבות עלויות שניתן לייחס במישרין לרכישת רכוש קבוע ולהבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך פעולתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. העלות של פריט רכוש קבוע הוא סכום שווה הערך למחיר במזומן במועד ההכרה. בתקופות שלאחר ההכרה לראשונה, הרכוש הקבוע מוצג על בסיס העלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים לירידת ערך שנצברו, אם קיימים.

ככלל, הרכוש הקבוע מופחת החל מהמועד שבו הוא זמין לשימוש, כלומר כאשר הוא במיקום ובמצב הדרושים לו על מנת שיוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

הסכום בר פחת של הרכוש הקבוע מוקצה באופן שיטתי על פני אורך החיים השימושיים שלו. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות, כולל תקופת האופציה שיש לבנק להארכת תקופת השכירות או אורך החיים השימושיים של הנכס, לפי הקצר מבניהם.

עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע מוכרות ברווח והפסד בעת התהוותן.

בהתאם לשיטת הרכיבים, הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע עם עלות שהיא משמעותית ביחס לסך עלותו של הפריט. הוצאות הפחת לכל תקופה מוכרות בדוח רווח והפסד.

הערך בספרים של פריט רכוש קבוע נגרע בעת מימושו או כאשר לא חזויות עוד הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו. ההפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם יש, לבין הערך בספרים של הנכס שנגרע נזקף לדוח רווח והפסד לסעיף 'הכנסות אחרות'.

לעניין 'ירידת ערך נכסים', ראה סעיף כג שלהלן.

עלויות תוכנה המיועדת לשימוש עצמי

עלויות שהבנק מהוון כחלק מעלות הנכס כוללות עלויות חיצוניות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכים במהלך הפיתוח או הרכישה של התוכנה ועלויות שכר ונלוות בגין עובדים הקשורים במישרין לפרויקט ומקדישים לו מזמנם על פי היקף הזמן שמוקדש במישרין לתכנית. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בשלב התכנון המקדים, הכולל גיבוש רעיוני והערכת החלופות השונות, קביעת קיומה של טכנולוגיה הנדרשת לצורך הפיתוח ובחירה סופית של החלופות, תזקפנה לרווח והפסד עם היווצרותן.

עלויות בשלב פיתוח היישום (application development), הכולל תכנון של החלופה שנבחרה לרבות תכנון ממשקי התוכנה ותצורת התוכנה, קידוד, התקנת התוכנה בחומרה ובדיקה (לרבות שלב ריצה במקביל), תהווה כנכס, למעט עלויות בגין הוצאות ניהול ואדמיניסטרציה, מיפוי פערים, הסבה והדרכה, אשר תזקפנה לרווח והפסד עם היווצרותן.

עלויות בשלב התפעול / לאחר הביצוע (post-implementation/operational), הכולל תחזוקה של היישום, הכשרה והדרכה, תזקפנה לרווח והפסד עם היווצרותן.

עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי מופחתות על בסיס קו ישר על פני אורך החיים השימושיים של התוכנה, החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש אליו יועד. בקביעת אורך החיים השימושיים הבנק לוקח בחשבון גורמים רבים כגון שינויים טכנולוגיים, התיישנות ותחרותיות.

יב. חכירה תפעולית

הנכסים החכורים אינם מוצגים במאזן, הבנק מכיר בתשלומי החכירה כהוצאה על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה היא התקופה, שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס, ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, כאשר במועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

יג. הטבות לעובדים

1. הטבות פרישה

הבנק מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תכניות אחרות לאחר פרישה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963).

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים לעובדי הבנק בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת. הבנק מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים, פנסיה ופיצויי פרישה לעובדי הבנק, שאינם בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, מטופלות כתכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה.

אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין ההטבה החזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות שמומנה ביתר בגין ההטבה החזויה. המחויבות בגין הטבה חזויה למועד הדיווח היא הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות על ידי נוסחת ההטבה של תכנית לשירות של העובד שסופק לפני מועד זה. מדידת מחויבות זו מתבססת על הנחות אקטואריות המתאימות למועד הדיווח של הבנק לסוף שנת הכספים (לדוגמה: תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה.

הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון יתר ומכיר בסכום זה כנכס במאזן. הוא גם מקבץ את המצב של כל התכניות במימון חסר ומכיר בסכום זה כהתחייבות במאזן.

השיעור שמשמש להיוון התחייבויות בגין זכויות עובדים נקבע על ידי הבנק לפי שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות לפירעון, של איגרות חוב ממשלתיות בישראל, במועד הדיווח, בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח (להלן - המרווח הבינלאומי). משיקולים פרקטיים קבע הבנק את המרווח הבינלאומי לפי ההפרש הממוצע בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות לפירעון, על איגרות חוב של קונצרנים בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

עלות פנסיה נטו לתקופה הנזקפת לרווח והפסד כוללת את הרכיבים הבאים: עלות שירות, עלות ריבית, תשואה חזויה על נכסי תכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של נכס או התחייבות נטו בגין המעבר (לאמור, הפחתה של רווחים אקטואריים הנובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון ורווחים או הפסדים אקטואריים שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון, כל אלה כפי שהוכרו ביום 1 בינואר 2013 מועד היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זכויות עובדים) ואשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר והפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית.

רווחים והפסדים אקטואריים שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך תקופות הדיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך תקופות הדיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, מופחתים בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

2. היעדרות בתשלום והטבות אחרות

הבנק צובר התחייבויות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות כאשר כל התנאים המפורטים להלן מתקיימים. מחויבות הבנק בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו, המחויבות קשורה לזכויות שממשילות או נצברות, תשלום התגמול הוא צפוי וכן הסכום ניתן לאומדן באופן סביר.

הטבות בגין היעדרות והטבות מסוימות אחרות, מוכרות באופן שוטף ברווח והפסד.

י. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על חוות הדעת של היועצים המשפטיים.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק יוצר הפרשה בגין תביעה בהתקיים שני תנאים מצטברים אלו:

1. צפוי (probable) כלומר הסתברות מעל ל-70% שתהיה מחויבות לסוף תקופת הדיווח בהתאם למידע הזמין עד למועד שבו הדוחות הכספיים פורסמו.

2. ניתן לאמוד את סכום המחויבות באופן סביר.

אם הסיכוי להתממשות התביעה הוא אפשרי (Reasonably possible), כלומר ההסתברות להתממשות היא מעל 20% וקטנה או שווה ל-70%, הבנק אינו יוצר הפרשה בגין תביעות אלו אלא רק נותן גילוי בדוחות הכספיים. כמו כן, אם הסיכוי להתממשות התביעה קלוש (Remote), כלומר ההסתברות להתממשות קטנה או שווה ל-20%, הבנק אינו יוצר הפרשה ואינו נותן גילוי בדוחות הכספיים.

הבנק נותן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

טו. מסים על הכנסה

1. שיעור המס החל על הבנק הוא שיעור המס המוטל על מוסדות כספיים לצורכי מס ערך מוסף. שיעור זה כולל מס רווח ומס שכר המוטלים על הכנסה לפי חוק זה. מס השכר נכלל בסעיף 'משכורת והוצאות נלוות' בדוח רווח והפסד.

2. הדוחות הכספיים כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. מסים שוטפים הם סכום המסים על ההכנסה שיש לשלם או שניתן להשיב בתקופה השוטפת. מסים נדחים מוכרים בגין הפרשים זמניים בין הדיווח הכספי לבין בסיס המס של נכס או התחייבות ובגין העברה קדימה של הפסדים לצרכי מס.

3. נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים נמדדים לפי שיעורי המס החוקיים הצפויים לחול על הכנסה חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי ימומש הנכס או תסולק ההתחייבות, בהתבסס על שיעורי המס ועל חוקי המס אשר נחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. חוק יחושב כ'חוקק' רק עם פרסומו ברשומות.

4. הבנק מכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס.

5. הבנק מכיר בנכס מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. נכס מס נדחה מופחת בסכום יתרת הפרשה (valuation allowance) אם על סמך משקל הראיות הקיימות, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש. לעניין נכס מס בגין הפסדים להעברה, הבנק מיישם קריטריונים נוספים כדי להעריך את ההסתברות שתהיה מספיק הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנהל את ההפסדים לצורכי מס.

6. הבנק לא הכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנוצרו עד ליום 31 בדצמבר 2016 בגין השקעה בחברות בנות מקומיות. הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס, במידה והבנק יממש את ההשקעה. מכיוון שהשקעות אלה נרכשו על ידי הבנק כדי להחזיק בהן ולפתחן, והואיל ואין בכוונת הבנק לממשן, לא הוכרה התחייבות כאמור. החל מיום 1 בינואר 2017, הבנק הכיר בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים חייבים במס בגין חברות בנות מקומיות.

7. הכנסות והוצאות ריבית בגין מסים על הכנסה וכן קנסות לרשויות המס יסווגו בסעיף 'מסים על הכנסה'.

8. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק מיישם את הטיפול החשבונאי שנקבע בפרשנות FIN 48 - חוסר ודאות במסים על הכנסה לעניין פוזיציות מס לא ודאיות מול רשויות המס.

במקרים אלו מיושמת גישה דו - שלבית: בשלב הראשון, הבנק מכיר בספרים רק בפוזיציות מס שצפוי (more likely than not) כי תתקבלנה על סמך העובדות הטכניות שלהן בלבד (בהתאם לחוקי המס,

הנחיות הרגולציה והפרקטיקה הנהוגה, אם קיימת). במידה והבנק עומד בתנאי השלב הראשון הוא מכיר בפוזיציית מס על בסיס הסכום הגבוה ביותר שצפוי (more likely than not) שיוכר, בהסתברות מצטברת מעל 50%.

9. נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים מקוזזים במאזן כאשר הם נובעים מאותה ישות משפטית.

טז. רווח למניה

הבנק מחשב את סכומי הרווח הבסיסי למניה בנוגע לרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות שיש במחזור במהלך התקופה.

יז. דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי מזומנים מוצג בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ותקן חשבונאות בינלאומי IAS7 בדבר 'דוח על תזרימי מזומנים'. סעיף המזומנים כולל מזומנים ופיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

הדוח מוצג תוך חלוקה לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה ומפעילות מימון.

יח. עסקאות עם בעלי שליטה

על עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ועל עסקאות בין הבנק לבין חברה בשליטת הבנק חלים כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לגבי עסקאות כאמור שאין לגביהן התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב חל תקן חשבונאות 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא 'הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה'.

כמו כן, הלוואה שניתנה לבעל השליטה או פיקדון שהתקבל מבעל השליטה תוצג במועד ההכרה לראשונה בדוחות הכספיים של הבנק כנכס או כהתחייבות, לפי העניין, על פי שוויה ההוגן. ההפרש בין סכום הלוואה שהתקבלה או שניתנה לבין שוויה ההוגן במועד ההכרה לראשונה ייזקף להון העצמי. לאחר ההכרה לראשונה תוצג הלוואה בדוחות הכספיים בעלותה המופחתת בתוך כדי יישום שיטת הריבית האפקטיבית, למעט מקרים שבהם בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים נדרשת הצגה בשווי הוגן.

יט. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, רכיבי הכנסות והוצאות נכללים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה. עם זאת, הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות שלהלן כנקבע בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו כדלקמן:

1. לעניין ההכרה בהכנסה בגין חובות פגומים, ראה ביאור 1(י).
2. עמלות בגין ערבויות מוכרות לאורך חיי הערבות.
3. לעניין ההכרה בהכנסות ובהוצאות בגין ניירות ערך ראה ביאור 1(ט).
4. עמלות מיצירת אשראי - עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי הלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.
5. עמלות פירעון מוקדם - עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם מוכרות מיידי במסגרת הכנסות ריבית.
6. עמלות הנובעות משינוי בתנאי הלוואה שאינו מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, כאשר השינוי בתנאי הלוואה הוא מינורי, אינן מטופלות כהתאמת תשואה משיקולי חוסר מהותיות.

כ. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים לפי כללי חשבונאות מקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרשת הנהלת הבנק לערוך אומדנים ולהניח הנחות אשר משפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים תלויים ולהתחייבויות התלויות וכן על סכומי ההכנסות וההוצאות לתקופות המדווחות. מעצם טבעם של אומדנים ושל הנחות התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מהאומדנים.

כא. מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק מדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, הכוללת דרישת גילוי על 'מגזרי פעילות פיקוחיים', בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים. החלוקה למגזרי הפעילות הפיקוחיים מבוססת בעיקרה על מאפייני הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתייחס לתיק הנכסים הפיננסיים שיש להם ולקוחות עסקיים מסווגים בהתייחס למחזור פעילותם. מתכונת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ערוכה בהתאם לכללי החשבונאות שאומצו לצורך עריכה והצגה של הדוחות הכספיים של הבנק. הבנק אינו מדווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה היות ומגזרים אלו אינם שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

כב. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב-FAS157 (ASC 820-10), אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן באמצעות הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן בנוגע לנכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן ומתן הנחיות יישום מפורטות.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות שמשתתפים בשוק היו משתמשים בהם בתמחור הנכס או ההתחייבות. FAS157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הם נתונים נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
 - נתוני רמה 2 - נתונים הנצפים בעבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3 - נתונים לא נצפים בעבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים כאשר יש בנמצא מידע זה. כאשר הדבר אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלוונטי במסגרת הערכתו. הבנק מביא בחשבון את היקף העסקאות ואת תדירותן, את גודל מרווח bid-ask וכן את גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות, וזאת לצורך קביעת הנזילות של השווקים והרלוונטיות של מחירים נצפים בשווקים אלו.
- כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרגת השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר יש כמה שווקים שנייר הערך נסחר בהם, ההערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הוא מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר בתוך כדי שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל יוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. בהיעדר שוק עיקרי הם יוערכו לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים יוערכו לפי מודלים אשר מביאים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור, פיקדונות הציבור, פיקדונות בבנקים וכתבי התחייבות נדחים) לא ניתן לצטט 'מחיר שוק', מכיוון שאין שוק פעיל שהם נסחרים בו. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

להרחבה בנוגע לשיטות ולהנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 26 א יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

כג. ירידת ערך נכסים

1. כללי

בכל סוף תקופת דיווח הבנק בוחן האם יש סימנים המצביעים על ירידת ערך של בניינים וציוד. לשם בחינת ירידת הערך הבנק אומד את הסכום בר ההשבה של הנכס. סכום בר ההשבה הוא השווי ההוגן של הנכס בניכוי עלויות מימוש או שווי השימוש בו (הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לנבוע מהנכס), הסכום הגבוה ביניהם.

היה והסכום בר ההשבה נמוך מהערך של הנכס בספרים, הבנק מכיר בהפסד מירידת הערך ומפחית את ערך הנכס בספרים לסכום בר ההשבה שלו. הפסדים מירידת ערך מוכרים מידית בדוח רווח והפסד.

בסוף כל תקופת דיווח הבנק מעריך אם יש סימנים המעידים על כך שהפסד מירידת ערך של נכס, שהוכר בתקופות קודמות, אינו קיים עוד או הוקטן. כאשר יש סימנים כאמור, הבנק מחשב את הסכום בר ההשבה של הנכס. הפסד מירידת ערך יבוטל רק כאשר היו שינויים באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה מהמועד שבו הוכר לאחרונה הפסד מירידת ערך. ערך בספרים של נכס שעלה כתוצאה מביטול הפסד מירידת ערך לא יעלה על הערך בספרים שהיה נקבע בניכוי פחת אילו לא הוכר הפסד מירידת ערך בשנים קודמות. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר מידית ברווח או הפסד.

2. ירידת ערך של עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי

הבנק בוחן את הצורך בהפרשה לירידת ערך, בין היתר, כשמתרחש אחד מהמקרים להלן:

1. השימוש בתוכנה לא צפוי לספק שירות מהותי.
2. מתרחש שינוי משמעותי בהיקף או באופן שבו נעשה או צפוי שיעשה שימוש בתוכנה.
3. נעשה או שצפוי להיעשות שינוי מהותי בתוכנה.

4. העלויות של פיתוח התוכנה או עלויות ההתאמה של התוכנה חורגות בצורה משמעותית מהסכומים שהישות ייעדה לפיתוח.

הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך של עלויות תוכנה המיועדת לשימוש עצמי אם הערך בספרים אינו בר השבה ועולה על השווי ההוגן. הערך בספרים של נכס אינו בר השבה אם ערכו עולה על הסכום הלא מהוון של תזרימי המזומנים החזויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. הפסד מירידת ערך מוכר בגובה הסכום שבו הערך בספרים של הנכס עולה על שווי ההוגן. הפסד מירידת ערך שהוכר לא יבוטל בתקופה מאוחרת יותר. כאשר השלמת פרויקט התוכנה והשימוש בו כבר אינם סבירים, הנכס מדווח על פי הנמוך מבין הערך בספרים ושווי ההוגן, אם קיים, בניכוי עלויות למכירה. ההנחה הניתנת לסתירה הינה ששווי ההוגן של תוכנה שלא הושלמה הוא אפס.

כד. בעלי עניין וצדדים קשורים

המידע על יתרות מאזניות וחוזי מאזניות והמידע על תוצאות העסקאות (להלן: 'המידע') עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 בדבר 'עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים'. בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, הבנק מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר 'גילויים בהקשר לצד קשור'. המידע על בעלי עניין וצדדים קשורים מתייחס לבנק והחברה המאוחדת שלו, ואינו מוצג על בסיס הבנק לבדו.

כה. השפעת תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1 ה. השפעת תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם:

1. הכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר 'אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות'. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום עדכון 09-2014 על ידי ה-FASB בחודש מאי 2014, אשר קובע כללים חדשים בנושא הכרה בהכנסה בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. העדכון קובע כי הכנסה תוכר תוך יישום מודל בן חמישה שלבים, הכוללים, בין היתר, כללים לזיהוי חוזה עם לקוח ולקביעת מחיר העסקה, כללים המגדירים כיצד יש להפריד את החוזה למרכיביו השונים ואת האופן בו יש לייחס את מחיר העסקה הכולל לכל מרכיב מזוהה ונפרד.

כמו כן, בהתאם לעדכון, יש להכיר בהכנסה בגין כל מרכיב מזוהה בנפרד, זאת בהתאם לכללים שקובע העדכון לגבי עיתוי ההכרה בהכנסה - במועד ספציפי או על פני זמן.

התאגיד הבנקאי יישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור החל מיום 1 בינואר 2018.

בהתאם להוראות המעבר בחוזר, בעת היישום לראשונה ניתן לבחור באחת מהחלופות הבאות:

1. יישום למפרע ע"י הצגה מחדש של מספרי השוואה. בחלופה זו ניתן לאמץ את ההקלות הבאות:

- לגבי חוזים שהושלמו, תאגיד בנקאי לא צריך ליישם למפרע את הוראות העדכון אם החוזים החלו והסתיימו באותה שנת דיווח.
- לגבי חוזים שהושלמו שיש בהם תמורה משתנה, תאגיד בנקאי יכול לעשות שימוש במחיר העסקה במועד בו החוזה הושלם במקום לערוך אומדן לסכומי התמורה המשתנה בנתוני תקופות דיווח המוצגות לצרכי השוואה.
- בכל תקופות הדיווח המוצגות, שלפני מועד היישום לראשונה, תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת גילוי למחיר העסקה שהוקצה ליתרת המחויבות לביצוע (obligations remaining performance) ולא לתת הסבר בנוגע לעיתוי בו התאגיד הבנקאי צופה להכיר בהכנסה הנובעת מכך.

2. יישום למפרע ע"י רישום של ההשפעה המצטברת (cumulative effect) של יישום העדכון לראשונה תוך זקיפת ההשפעה המצטברת שתוכר במועד היישום לראשונה להון. תאגיד בנקאי נדרש לתת את הגילויים הנוספים שלהלן בתקופת הדיווח שכוללות את מועד היישום לראשונה:
- סכום ההשפעה על כל סעיף בדוח הכספי בתקופת הדיווח הנוכחית כתוצאה מיישום העדכון בהשוואה להנחיות שהחלו לפני השינוי.
 - הסברים לשינויים משמעותיים.
- השפעת האימוץ על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

2. דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב
ביום 1 בנובמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר 'דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב'. בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי וחכ"א נדרשים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים הבאים:

- פעילויות שהופסקו בהתאם לתת נושא 20-205 בקודיפיקציה בדבר 'פעילויות שהופסקו'.
- נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה בהתאם לנושא 360 בקודיפיקציה בדבר 'רכוש קבוע'.
- רווח למניה בהתאם לנושא 260 בקודיפיקציה בדבר 'רווח למניה'.
- דוח על תזרימי מזומנים בהתאם לתת נושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר 'דוח על תזרימי המזומנים'.
- דיווח לתקופות ביניים בהתאם לנושא 270 בקודיפיקציה בדבר 'דיווח לתקופות ביניים'.
- היוון עלויות ריבית בהתאם לתת נושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר 'היוון ריבית'.
- ערבויות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר 'ערבויות'.

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2018 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

השפעת האימוץ על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

3. חוזר של הפיקוח על הבנקים בדבר תיקון מס 07-2017 לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה

ביום 1 בינואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר 'תיקון מספר 07-2017' לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה, התיקון מבהיר כי יש להפריד את רכיבי עלות ההטבה שנכללים בהוצאות השכר בדוח רווח והפסד כך שרק עלות השירות תיוותר בהוצאות השכר ואילו את שאר העלויות יש להציג בהוצאות שאינן תפעוליות (הוצאות אחרות). יתר על כן, הובהר כי רק עלות השירות ניתנת להיוון, במקרים בהם מתאפשר היוון הוצאות שכר, ולא מתאפשר היוון של שאר רכיבי עלות ההטבה.

הוראות החוזר ייושמו החל מיום 1 בינואר 2018 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארה"ב, בשינויים המחויבים.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2015	2016	2017
א. הכנסות ריבית			
מאשראי לציבור	329.6	377.4	425.3
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	4.5	5.2	3.3
מפיקדונות בבנקים	133.4	158.1	213.2
מאיגרות חוב	7.8	0.2	7.2
מנכסים אחרים	1.6	0.1	-
סך כל הכנסות הריבית	476.9	541.0	649.0
ב. הוצאות ריבית			
על פיקדונות הציבור	27.5	21.3	24.0
על פיקדונות מבנקים	0.1	0.1	0.1
על כתבי התחייבות נדחים	18.6	27.1	39.9
סך כל הוצאות הריבית	46.2	48.5	64.0
סך הכנסות ריבית, נטו	430.7	492.5	585.0
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב			
מוחזקות לפדיון	10.0	-	2.1
זמינות למכירה	(2.2)	0.2	5.1
סך הכול כלול בהכנסות ריבית	7.8	0.2	7.2
ד. הכנסות ריבית מלקוח או קבוצת לקוחות⁽¹⁾ שסכומן עולה על 5% מסך ההכנסות			
	מספר הלקוחות	הכנסות	
2017	1	212.1	
2016	1	157.8	
2015	1	132.1	
ה. הוצאות ריבית ללקוח או קבוצת לקוחות⁽¹⁾ שסכומן עולה על 5% מסך ההוצאות			
	מספר הלקוחות	הוצאות	
2017	3	39.9	
2016	1	22.6	
2015	1	18.6	

(1) קבוצת לקוח - תאגיד השולט בתאגיד אחר וכל תאגיד הנשלט על ידיו.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 3 – הכנסות מימון שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מהשקעה באיגרות חוב			
0.4	-	-	רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ⁽¹⁾
67.6	-	-	רווחים ממכירת אג"ח מוחזקות לפדיון
68.0	-	-	סך הכול מהשקעה באג"ח
(0.1)	(0.1)	0.7	הפרשי שער, נטו
67.9	(0.1)	0.7	סך הכול הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית

(1) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.

ביאור 4 – עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
22.1	21.7	21.3	ניהול חשבון
50.4	54.1	55.5	כרטיסי אשראי
22.8	19.4	16.7	פעילות בניירות ערך
17.5	17.5	20.4	עמלות הפצה קרנות נאמנות
9.7	10.2	9.8	הפרשי המרה
1.2	1.1	1.1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
0.8	0.9	1.4	עמלות מעסקי מימון
3.6	3.1	3.2	עמלות מעיקולים
7.0	7.0	7.0	עמלות אחרות
135.1	135.0	136.4	סך כל העמלות

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 5 – משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
130.8	141.8	163.0	משכורות
17.9	21.2	20.3	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות וחופשה
0.4	0.1	0.5	הטבות לזמן ארוך
42.4	45.7	48.4	ביטוח לאומי ומס שכר
7.5	8.2	11.9	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) – הטבה מוגדרת
9.8	10.9	12.4	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) – הפקדה מוגדרת
			הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה
3.4	4.3	2.6	
212.2	232.2	259.1	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות

ביאור 6 – הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
⁽¹⁾ 83.8	⁽¹⁾ 93.4	119.1	מחשב
11.8	13.5	11.7	תקשורת
10.8	11.4	9.6	פרסום ושיווק
⁽¹⁾ 8.9	⁽¹⁾ 8.8	6.2	משרדיות
11.7	12.8	16.8	שירותים מקצועיים
0.8	0.8	0.8	ביטוח
1.6	1.5	1.6	שכר חברי דירקטוריון והחזר הוצאות לדירקטורים
⁽¹⁾ 4.5	⁽¹⁾ 8.2	5.7	הדרכה והשתלמויות
-	-	2.3	עמלות
1.9	2.3	3.5	נזקי לקוחות ואחרות
135.8	152.7	177.3	סך כל ההוצאות האחרות

(1) הוצג מחדש.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 7 - הפרשה למסים על רווח מפעולות נמשכות

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
73.6	55.2	55.9	מסים שוטפים בגין שנת החשבון
(0.5)	-	(0.6)	מסים שוטפים בגין שנים קודמות
73.1	55.2	55.3	סך כל המסים השוטפים
(1.1)	(1.8)	(6.8)	מסים נדחים בגין שנת החשבון
-	-	-	מסים נדחים בגין שנים קודמות
(1.1)	(1.8)	(6.8)	סך כל המסים הנדחים^(א)
72.0	53.4	48.5	הפרשה למסים על ההכנסה
א. תנועה במסים הנדחים			
(1.9)	(6.4)	(6.8)	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
0.8	4.6	-	שינויים בשיעורי המס
(1.1)	(1.8)	(6.8)	סך כל המסים הנדחים

הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס בגין פרטים מסוימים המוכרים בכל תקופה ישירות בהון. השפעת המס בגין פרטים שהוכרו ברווח כולל אחר הסתכמה בגידול של 12.4 מיליוני ש"ח בשנת 2017, קיטון של 0.7 מיליוני ש"ח בשנת 2016 וקיטון של 0.6 מיליוני ש"ח בשנת 2015.

ב. ההתאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות נמשכות היה מתחייב במס, לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על תאגיד בנקאי, לבין הפרשה למסים על הרווח מפעולות נמשכות כפי שנזקקה בדוח רווח והפסד.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
192.4	136.8	136.1	רווח לפני מסים
37.58%	35.90%	35.04%	שיעור המס החל על בנק בישראל
72.3	49.1	47.7	מסים על הכנסה על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
מס (חיסכון במס):			
(0.3)	(0.7)	0.3	הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון
(0.6)	(0.8)	(0.2)	שיעור מס שונה של חברה מאוחדת
0.4	0.4	1.1	הוצאות אחרות והתאמות לא מוכרות
(0.5)	-	(0.6)	מסים בגין שנים קודמות
0.8	4.6	-	שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
(0.1)	0.8	0.2	אחרים
72.0	53.4	48.5	הפרשה למסים על ההכנסה

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 7 – הפרשה למסים על רווח מפעולות נמשכות (המשך)

ג. נכסי מסים נדחים התנועה בנכסי מסים נדחים

סך הכל	אחר	נכסי התכנית	הפרשה לחופשה	הפרשה להפסדי אשראי	עודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על
59.2	1.3	29.1	3.2	25.6	
1.8	(0.2)	(0.2)	0.4	1.8	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
(0.5)	-	(0.5)	-	-	הכנסות (הוצאות) שהוכרו בדוח רווח והפסד סכומים שנזקפו לרווח כולל אחר
60.5	1.1	28.4	3.6	27.4	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
6.8	(0.5)	0.6	-	6.7	הכנסות (הוצאות) שהוכרו בדוח רווח והפסד סכומים שנזקפו לרווח כולל אחר
11.8	-	11.8	-	-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
79.1	0.6	40.8	3.6	34.1	

מימוש המסים הנדחים מבוסס על תחזית המחושבת על פי שיעור מס ממוצע של 34.2% לשנים 2017 ו-2016, בהתאמה.

ד. לפירוט בדבר מסים על הכנסה המתייחסים לרווח כולל אחר ראה ביאור 8 רווח (הפסד) כולל אחר במצטבר.

ה. הכנסות ריבית המיוחסות לנכסים בגין מסים על הכנסה הוכרו בסעיף מסים על הכנסה בסך 0.7 מיליוני ש"ח בשנת 2017.

ו. שינויים בשיעורי המס

1. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שניה ושלישית את הצעת החוק להפחתת שיעור מס החברות ב-1.5% מ-26.5% ל-25%, החל מיום 1 בינואר 2016. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על התאגיד הבנקאי ירד בשנת 2016 משיעור של 37.18% לשיעור של 35.9%.

ביום 21 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שניה ושלישית את הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז - 2016. החוק קבע כי יופחת שיעור מס החברות בשנת 2017 ב-1% והחל משנת 2018 ואילך ב-2%, כך שהוא יעמוד בשנת 2017 על 24% והחל משנת 2018 על 23%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על הבנק ירד בשנת 2017 לשיעור של 35.043% ובשנת 2018 לשיעור של 34.188%.

כתוצאה מהפחתת שיעורי המס בהתאם לתיקוני החקיקה שלעיל, התאגיד הבנקאי הכיר בשנת 2016 בקיטון של 5.1 מיליוני ש"ח בנכסי המסים הנדחים, סכום השינוי נטו בסך של 4.6 מיליוני ש"ח הוכר כהוצאות מס בדוח רווח והפסד ו-0.5 מיליוני ש"ח ברווח כולל אחר.

ביאור 7 – הפרשה למסים על רווח מפעולות נמשכות (המשך)

2. ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד מ-18% ל-17%, החל מיום 1 באוקטובר 2015. כמו כן, הצו חל בשנת המס 2015 לגבי השכר המשולם בעד עבודה בחודש אוקטובר 2015 ואילך לגבי החלק היחסי מהרווח בשנת מס זו. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על התאגיד הבנקאי ירד בשנת 2015 משיעור של 37.71% לשיעור של 37.58%, ובשנת 2016 ואילך ירד לשיעור של 37.18%.

ז. לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת המס 2012, בהתאם לאישור פקיד השומה. לבנק שומות ניכויים עד וכולל שנת 2011. לחברת הבת ב.י.ג.ה שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2012.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 8 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017			2016			2015		
התאמות בגין ניירות			התאמות בגין ניירות			התאמות בגין ניירות		
ערך זמינים			ערך זמינים			ערך זמינים		
הטבות לעובדים			הטבות לעובדים			הטבות לעובדים		
סך הכול			סך הכול			סך הכול		
0.1	(10.6)	(10.5)	(0.2)	(10.1)	(10.3)	(1.1)	(10.2)	(11.3)
יתרה לתחילת שנה								
שינוי נטו במהלך								
(0.9)	(23.0)	(23.9)	0.3	(0.5)	(0.2)	0.9	0.1	1.0
השנה								
(0.8)	(33.6)	(34.4)	0.1	(10.6)	(10.5)	(0.2)	(10.1)	(10.3)
יתרה לסוף שנה								

2 שינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017			2016			2015		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:								
(1.5)	0.6	(0.9)	0.5	(0.2)	0.3	1.7	(0.5)	1.2
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
-	-	-	-	-	-	(0.4)	0.1	(0.3)
(רווחים) הפסדים בגין ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾								
(1.5)	0.6	(0.9)	0.5	(0.2)	0.3	1.3	(0.4)	0.9
שינוי נטו במהלך השנה								
הטבות לעובדים:								
(37.4)	12.7	(24.7)	(1.1)	(0.1)	(1.2)	(0.5)	0.1	(0.4)
רווח (הפסד) אקטוארי נטו								
2.6	(0.9)	1.7	1.1	(0.4)	0.7	0.8	(0.3)	0.5
(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
(34.8)	11.8	(23.0)	-	(0.5)	(0.5)	0.3	(0.2)	0.1
שינוי נטו במהלך השנה								
(36.3)	12.4	(23.9)	0.5	(0.7)	(0.2)	1.6	(0.6)	1.0
סך הכול השינוי נטו במהלך השנה								

- (1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה ביאור 3- הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות. לפירוט נוסף ראה ביאור 5 - משכורות והוצאות נלוות.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 9 – מזומנים ופיקדונות בבנקים

31/12/2016	31/12/2017	
4,634.9	3,617.7	מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל
9,863.2	10,384.4	פיקדונות בבנקים מסחריים ⁽²⁾
14,498.1	14,002.1	סך כל המזומנים והפיקדונות בבנקים⁽¹⁾
5,042.6	3,684.0	מזה מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

(1) מזה מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
(2) היתרות מוצגות לאחר השפעת הפרשה להפסדי אשראי. לפרטים לגבי ההפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 23 להלן.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 10 - ניירות ערך

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר 2017

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
א. איגרות חוב המוחזקות לפדיון של ממשלת ישראל				
112.6	112.6	6.6	-	119.2
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
ב. איגרות חוב זמינות למכירה של ממשלת ישראל				
693.7	694.9	0.2	1.4	693.7
693.7	694.9	0.2	1.4	693.7
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה				
806.3	807.5	6.8	1.4	812.9
סך כל ניירות הערך				
ליום 31 בדצמבר 2016				

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
א. איגרות חוב המוחזקות לפדיון של ממשלת ישראל				
-	-	-	-	-
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
ב. איגרות חוב זמינות למכירה של ממשלת ישראל				
29.1	28.8	0.3	-	29.1
29.1	28.8	0.3	-	29.1
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה				
29.1	28.8	0.3	-	29.1
סך כל ניירות הערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בסעיף 'התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו'.

הערה: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב - ראה ביאור 2- הכנסות והוצאות ריבית וביאור 3- הכנסות מימון שאינן מריבית.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 10 - ניירות ערך (המשך)

ב. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

31 בדצמבר 2017			
12 חודשים ומעלה		פחות מ - 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
0-20%		0-20%	
איגרות חוב			
-	-	1.4	673.9
של ממשלת ישראל			

(1) ליום 31 בדצמבר 2016 אין ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 11 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור					
מסחרי	פרטי ואחר	סך הכול	בנקים	סך הכול	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017					
יתרת חוב רשומה					
3.4	31.2	34.6	10,388.0	10,422.6	חובות שנבדקו על בסיס פרטי
439.0	9,160.8	9,599.8	-	9,599.8	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
442.4	9,192.0	9,634.4	10,388.0	20,022.4	סך כל החובות
מזה:					
2.6	29.6	32.2	-	32.2	חובות פגומים בארגון מחדש
0.5	7.0	7.5	-	7.5	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
4.5	39.8	44.3	-	44.3	חובות בעייתיים אחרים
7.6	76.4	84.0	-	84.0	סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
0.2	1.7	1.9	3.6	5.5	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטי
3.3	59.8	63.1	-	63.1	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
3.5	61.5	65.0	3.6	68.6	סך כל ההפרשה להפסדי אשראי
0.1	1.7	1.8	-	1.8	מזה: בגין חובות פגומים
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016					
יתרת חוב רשומה					
1.7	33.6	35.3	9,867.2	9,902.5	חובות שנבדקו על בסיס פרטי
384.6	8,568.2	8,952.8	-	8,952.8	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
386.3	8,601.8	8,988.1	9,867.2	18,855.3	סך כל החובות
מזה:					
1.7	31.6	33.3	-	33.3	חובות פגומים בארגון מחדש
0.4	4.8	5.2	-	5.2	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3.1	38.7	41.8	-	41.8	חובות בעייתיים אחרים
5.2	75.1	80.3	-	80.3	סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
0.1	2.3	2.4	4.0	6.4	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטי
2.7	52.4	55.1	-	55.1	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
2.8	54.7	57.5	4.0	61.5	סך כל ההפרשה להפסדי אשראי
0.1	2.3	2.4	-	2.4	מזה: בגין חובות פגומים

(1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים למעט איגרות חוב.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 11 – סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור				
סך הכל	בנקים	סך הכול	פרטי ואחר	מסחרי
53.7	3.2	50.5	49.0	1.5
יתרה ליום 1 בינואר 2015				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
10.5	(0.7)	11.2	9.3	1.9
(23.4)	-	(23.4)	(21.9)	(1.5)
14.1	-	14.1	13.8	0.3
(9.3)	-	(9.3)	(8.1)	(1.2)
54.9	2.5	52.4	50.2	2.2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
17.4	1.5	15.9	13.5	2.4
(25.1)	-	(25.1)	(22.8)	(2.3)
15.0	-	15.0	14.5	0.5
(10.1)	-	(10.1)	(8.3)	(1.8)
62.2	4.0	58.2	55.4	2.8
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
28.5	(0.4)	28.9	25.6	3.3
(36.1)	-	(36.1)	(32.9)	(3.2)
14.9	-	14.9	14.3	0.6
(21.2)	-	(21.2)	(18.6)	(2.6)
69.5	3.6	65.9	62.4	3.5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים				
0.9	-	0.9	0.9	-
0.7	-	0.7	0.7	-
0.9	-	0.9	0.9	-

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 12 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו

שם	עיסוק	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		החלק בזכויות ההצבעה		השקעה במניות לפי שווי מאזני		חלק ברווח הנקי מפעולות רגילות		
		2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	
		באחוזים		באחוזים		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
ב.י.נ.ה. - בנק										
יהב נכסים										
והחזקת בניינים		השקעה								
בע"מ ⁽¹⁾		בנכסים	100	100	100	100	83.8	80.2	3.6	5.1

(1) כלולה בדוח הכספי של הבנק באיחוד מלא.

(2) הבנק מחזיק 20% בחברת מגן של"ם שירותים לגופים מוסדיים בע"מ, אשר הפסיקה את פעילותה ביום 31 בדצמבר 2013.

(3) חברת חן יהב בע"מ פורקה במהלך שנת 2016.

(4) בהתאם להנחיות שקבע המפקח על הבנקים, העביר הבנק לידי נאמן את אחזקותיו בחברות יהב רופאים - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, יהב אחים ואחיות - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ויהב פ.ר.ח. - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, וזאת לשם מכירתן.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 13 - בניינים וציוד

א. הרכב ותנועה במהלך השנה

עלות ⁽²⁾	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) ⁽¹⁾	ציוד וריהוט	זכויות שימוש ועלויות תוכנה	סך הכול
יתרה ליום 1 בינואר 2016	219.5	193.1	143.8	556.4
תוספות	9.6	6.8	63.7	80.1
גריעות	-	(1.1)	-	(1.1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	229.1	198.8	207.5	635.4
תוספות	10.4	6.3	33.0	49.7
גריעות	(17.5)	-	-	(17.5)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	222.0	205.1	240.5	667.6
פחת				
יתרה ליום 1 בינואר 2016	115.3	167.5	36.7	319.5
פחת	11.8	8.2	6.3	26.3
גריעות	-	(1.1)	-	(1.1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	127.1	174.6	43.0	344.7
פחת	13.6	8.7	33.0	55.3
גריעות	(8.2)	-	-	(8.2)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	132.5	183.3	76.0	391.8
הערך בספרים				
2015	104.2	25.6	107.1	236.9
2016	102.0	24.2	164.5	290.7
2017	89.5	21.8	164.5	275.8
שיעור פחת ממוצע משוקלל (באחוזים)				
2016	7.1	17.8	25.1	
2017	7.2	17.9	24.6	

(1) זכויות במקרקעין בסך של 13.1 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016 - 13.7 מיליון ש"ח) טרם נרשמו על הבנק בלשכת רישום מקרקעין.

(2) לרבות הוצאות שכר, שכירות והוצאות שהוונו (שטרם הופחתו במלואם) אשר הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 בסך של 182.0 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2016 - 152.8 מיליון ש"ח). לפירוט נוסף לגבי מדיניות זכויות שימוש ועלויות תוכנה ראה בביאור 1 (יא) בדוחות הכספיים.

ב. פרטים נוספים:

שיטת הפחת ושיעורי הפחת שמיושמים עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:

בניינים -	4%
שיפורים במושכר -	10% ומעלה
ציוד משרדי וריהוט -	7%
ציוד אלקטרוני -	15%-20%
כלי רכב -	15%
מחשוב, זכויות שימוש ועלויות תוכנה -	20%-33%

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 14 – נכסים אחרים

31/12/2016	31/12/2017	
60.5	79.1	נכסי מסים נדחים, נטו (ראה ביאור לג נכסי מסים נדחים)
20.2	12.5	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
16.2	19.0	הכנסות לקבל
7.9	13.8	הוצאות מראש
0.6	4.0	חייבים אחרים ויתרות חובה
105.4	128.4	סך כל הנכסים האחרים

ביאור 15 – פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות בישראל לפי סוג המפקיד

31/12/2016	31/12/2017	
		פיקדונות לפי דרישה
10,052.0	11,723.1	אינם נושאים ריבית
3,229.8	4,143.0	נושאים ריבית
13,281.8	15,866.1	סך כל פיקדונות לפי דרישה
6,991.2	5,042.3	פיקדונות לזמן קצוב
20,273.0	20,908.4	סך כל פיקדונות הציבור
		מזה:
19,590.9	20,230.8	פיקדונות של אנשים פרטיים
-	-	פיקדונות של גופים מוסדיים
682.1	677.6	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31/12/16	31/12/17	
		תקרת הפיקדון
16,620.0	17,048.2	עד 1
3,554.3	3,824.8	מעל 1 עד 10
98.7	35.4	מעל 10 עד 100 ⁽¹⁾
20,273.0	20,908.4	סך הכול

(1) לימים 31 בדצמבר 2017 ו- 31 בדצמבר 2016 תקרת פיקדון בסך 13.3 מיליוני ש"ח ו-55.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 16 – כתבי התחייבות נדחים

31/12/2016	31/12/2017	שיעור תשואה	משך חיים	
		פנימי	ממוצע	
		%	בשנים	
792.8	941.0 ⁽¹⁾	4.2	3.9	כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות במטבע ישראלי צמוד למדד

(1) העלייה נובעת מהנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים בשנת 2017. לפרטים נוספים ראה ביאור 28ב'.

ביאור 17 – התחייבויות אחרות

31/12/2016	31/12/2017	
40.6	30.1	עובדים בגין שכר עבודה
83.2	119.5	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התכנית
41.7	26.9	הוצאות לשלם
0.7	0.9	הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (ראה ביאור 11)
1,338.8	1,381.4	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
14.1	6.8	זכאים אחרים ויתרות זכות
1,519.1	1,565.6	סך כל ההתחייבויות האחרות

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 18 – הטבות לעובדים

א. כללי:

לבנק תכנית להטבה מוגדרת ממומנת ולא ממומנת ביחס לכלל עובדיו, התכנית הנ"ל מספקת הטבה מוגדרת המבוססת על שנות שירות ומשכורת אחרונה. התחייבות הבנק לשלם פיצויי פרישה או פיטורין מכוסה בעיקר באמצעות הפקדות שוטפות על בסיס השכר לפנסיה, על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה מוכרות. הבנק נוהג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות. הבנק אינו רשאי למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד. לחלק מעובדיו, התחייב הבנק להעביר לבעלותם עם סיום עבודתם מכל סיבה את מרכיב פיצויי הפיטורים שבקופות גמל ופנסיה מוכרות (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים). לעובדים אלה לא נדרש הבנק להשלים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות.

ב. עבור כל סוג הטבה מהותית לעובדים מוצגת ההתחייבות בגין אותה הטבה ונכסי התכנית המיועדים לתשלום אותה הטבה, אם קיימים, כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
פיצויים ופנסיה		
145.2	188.3	סכום ההתחייבות
111.8	120.6	השווי הוגן של נכסי התכנית
33.4	67.7	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
33.4	67.7	עודף התחייבות שנכלל בסעיף התחייבויות אחרות

ג. תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת:

1. מחויבויות ומצב המימון:

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2016	2017	
א. שינוי במחויבויות בגין הטבה חזויה:		
134.9	145.2	מחויבויות בגין הטבה חזויה בתחילת השנה
6.6	8.5	עלות שירות
5.2	5.6	עלות ריבית
(1)	40.3	הפסד (רווח) אקטוארי
(1.5)	(11.3)	הטבות ששולמו
145.2	188.3	מחויבויות בגין הטבה חזויה בסוף השנה
138.5	173.9	מחויבויות בגין הטבה מצטברת בסוף השנה

(1) פחות מ-0.1 מיליוני ש"ח.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת (המשך):
1. מחויבות ומצב מימון (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית:		
104.4	111.8	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת השנה
2.1	7.7	תשואה בפועל של נכסי התכנית
6.2	6.3	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
(0.9)	(5.2)	הטבות ששולמו
111.8	120.6	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף השנה
33.4	67.7	מצב המימון – התחייבות נטו שהוכרה בסוף השנה
ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
ג. סכומים שהוכרו במאזן:		
33.4	67.7	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת המס:		
(10.2)	(44.9)	הפסד אקטוארי ברווח כולל אחר מצטבר
ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית:		
145.2	188.3	מחויבות בגין הטבה חזויה
138.5	173.9	מחויבות בגין הטבה מצטברת
111.8	120.6	שווי הוגן של נכסי התכנית

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת (המשך):

2. הוצאות לתקופה:

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד בגין תכנית פנסיה להטבה מוגדרת ולהפקדה מוגדרת:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
תכנית פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת:			
6.8	6.6	8.5	עלות שירות
4.4	5.2	5.6	עלות ריבית
(4.1)	(4.2)	(4.3)	תשואה חזויה על נכסי תכנית
0.1	(1) –	–	אחר
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
0.3	0.6	2.1	הפסד אקטוארי נטו
7.5	8.2	11.9	סך עלות ההטבה נטו
9.8	10.9	12.4	סך הוצאה בגין תכנית פיצויים ופנסיה להפקדה מוגדרת
17.3	19.1	24.3	סך הוצאות שנכללו במשכורות והוצאות נלוות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס:			
1.2	2.1	36.7	הפסד אקטוארי נטו השנה
(0.3)	(0.6)	(2.1)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
0.9	1.5	34.6	סך הכול הוכר ברווח כולל אחר
7.5	8.2	11.9	סך עלות ההטבה נטו
8.4	9.7	46.5	סך הכול בעלות ההטבה נטו לשנה וברווח כולל אחר

(1) פחות מ-0.1 מיליוני ש"ח.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

ג. תכניות פנסיה להטבה מוגדרת (המשך):

2. הוצאות לתקופה (המשך):

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כ(הוצאה) וכהכנסה בשנת 2018 לפני השפעת המס:

הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי נטו	(3.1)
סך הכול צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר	(3.1)

3. הנחות:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
א. הנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו:		
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה (באחוזים):		
3.75	2.74	שיעור היוון (נומינלי)
2.00	1.44	שיעור עלית המדד
1.75	1.75	שיעור גידול בתגמול (ריאלי)
		שיעור עזיבה:
16.25	16.25	עד גיל 55- וותק עד 3 שנים
3.39	3.39	עד גיל 55- וותק מעל 3 שנים
8.28	8.28	מעל גיל 56 וותק מעל 3 שנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה (באחוזים):		
4.07	4.06	3.70
4.08	4.07	3.85
1.75	1.75	1.75

גידול בנקודות אחוז אחת				
קיטון בנקודות אחוז אחת				
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	2016	2017	
ב. השפעה של שינוי בנקודות אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס:				
10.4	14.1	(8.6)	(11.1)	שיעור היוון
(4.7)	(8.9)	7.2	12.5	שיעור גידול בתגמול
0.4	4.2	(0.9)	(3.2)	שיעור עזיבה

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

ג. תכניות פנסיה להטבה מוגדרת (המשך):

4. נכסי תכנית:

א. בהתאם להוראות החוק וההסכמים שנחתמו בין הבנק לבין נציגות העובדים, מפקיד הבנק לנכסי התכנית 14.83% משכרו של כל עובד לקרנות פנסיה, קופות גמל ותכניות ביטוח מנהלים, לכיסוי מחויבותו הנובעת מתכניות ההטבה המוגדרת שהוא מממן. נכסי תכניות אלה מנוהלים על ידי מנהלי קרנות הפנסיה, קופות הגמל ותכניות ביטוח המנהלים וההשקעות בנכסי התכנית, אינן נקבעות על ידי הבנק, אלא על ידי מנהלי אותם גופים. הנתונים מבוססים על הגופים העיקריים שבהם מופקדים כ-84% מכספי נכסי התכניות.

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
ב. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית:		
סוג נכס		
מניות	31.3	41.6
סיוע ממשלתי לקרנות פנסיה ותיקנות	11.4	11.3
אחר	11.8	8.1
איגרות חוב: ממשלתיות	13.1	15.5
ממשלתיות מיועדות	26.6	11.5
קונצרניות	26.4	23.8
סך הכול	120.6	111.8
ג. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה 2018 (באחוזים):		
סוג נכס		
מניות	26	37
סיוע ממשלתי לקרנות פנסיה ותיקנות	10	9
אחר	7	10
איגרות חוב: ממשלתיות	12	11
ממשלתיות מיועדות	23	22
קונצרניות	22	22
סך הכול	100	100

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

ג. תכניות פנסיה להטבה מוגדרת (המשך):
4. נכסי תכנית:

5. תזרימי מזומנים:

א. הפקדות בתכנית פנסיה להטבה מוגדרת:

תחזית		הפקדות בפועל
לשנת		לשנה שהסתיימה ביום
2018 ⁽¹⁾		31 בדצמבר
2017	2016	
6.4	6.3	6.2

הפקדות

(1) אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2018.

ב. ההטבות שהתאגיד הבנקאי צופה לשלם בעתיד:

שנה	
2018	36.0
2019	15.0
2020	7.8
2021	7.9
2022	7.2
2023-2027	38.2
2028 ואילך	96.2
סך הכול	208.3

ד. תכנית התייעלות

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הנחיות למערכת הבנקאית, אשר מקנה כלים שיאפשרו לתאגידים בנקאיים לנקוט בצעדי התייעלות ודורש מהבנקים לקבוע תכנית התייעלות ארוכת טווח. לצד בקשה זו הפיקוח ינקוט בצעדים על מנת להסיר מכשולים ליישום תכנית ההתייעלות. הפיקוח יאשר לתאגיד בנקאי הקלות בנושא הלימות ההון, בכפוף לעמידה בתנאים שפורטו במכתב. במהלך שנת 2017 אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון שהומלצה על ידי הנהלת הבנק. הבנק קיבל אישור לתכנית מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש בהוראת ההתייעלות. תכנית הפרישה מרצון מוצעת לעובדים בהתאם לקריטריונים הקבועים בתכנית. עלויות ההתחייבות האקטוארית בגין תכנית הפרישה הסתכמו בסך של כ - 35 מיליון ש"ח, לפני מס (23 מיליון ש"ח לאחר מס). עלויות אלו טופלו כהפסד אקטוארי ונזקפו לרווח כולל אחר. בתקופות עוקבות יופחתו לרווח והפסד עלויות התכנית בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים. בתקופת דיווח בהן יתקיים 'סילוק' (כהגדרתו בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב), תתווסף הפחתה מעבר להפחתה האמורה, בשיעור עלויות הסילוק בהן נשא הבנק מתוך יתרת ההתחייבויות לפיצויים. בהתאם להנחיות בנק ישראל, הבנק יינה מהקלה בחישובי יחסי הלימות ההון. בהתאם לכך, השפעת עלות ההתייעלות תיפרס על פני חמש שנים בהון.

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

ה. מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 19 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא 'מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי'. החוזר קובע את התקנת הוראת ניהול בנקאי תקן 301A. הוראה זו קובעת כללים שמטרתם להבטיח שהסדרי התגמול בתאגיד הבנקאי יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי.

בחודש אוגוסט 2015 פרסמה המפקחת על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקן 301A 'מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי'.

עיקרי התיקונים להוראה כוללים בין היתר: הנחיה לעגן מראש בהסדרי התגמול את יכולתו של התאגיד הבנקאי לדרוש מעובד מרכזי להשיב תגמולים משתנים ששולמו לו, במקרים שנקבעו בהוראה; דרישה שתגמול יו"ר הדירקטוריון וחברי הדירקטוריון האחרים יהיה תגמול קבוע בלבד (תגמול שאינו מותנה ביצועים). קביעת תגמול יו"ר הדירקטוריון תהיה בהתאם למנגנון שנקבע, ותביא בחשבון אלמנטים כגון גודל התאגיד הבנקאי ומורכבות פעילויותיו. כמו כן על השיקולים בקביעת גובה התגמול להביא בחשבון אלמנטים ערכיים אשר באו לידי ביטוי בחקיקה ובתזכירי חוק רלוונטיים; נוספו הנחיות שנועדו למנוע ניגודי עניינים בצמתים אפשריים הקשורים לתגמול נושאי משרה ועובדים: כל תאגיד בקבוצה הבנקאית נדרש לשאת בעלויות נושא המשרה הבכירה או העובד שלו. יאסר על עובד מרכזי לקבל תגמול בכל צורה שהיא ישירות מבעלי השליטה בתאגיד, מקרוביהם או מתאגידים בשליטת גורמים אלו (למעט דירקטור פנימי שאינו יו"ר הדירקטוריון).

תחולת חוזר בנק ישראל הינה על הסכם תגמול שאושר מיום פרסום החוזר ואילך, לרבות הארכה או שינוי של הסכם תגמול קיים (למעט שינוי טכני). בנוגע להסכם תגמול שאושר לפני מועד פרסום החוזר התחולה הינה מיום 31 בדצמבר 2017. הדרישות לפי סעיף 19 להוראה יחולו לא יאוחר מ-6 חודשים מיום פרסום החוזר.

בעקבות אישורו של חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים) והשלכותיו הצפויות על גובה התגמול בתאגידים הבנקאיים והרכבו, פרסם בנק ישראל בחודש ספטמבר 2016 חוזר לתיקון נוסף של הוראת ניהול בנקאי תקן מספר 301A.

עדכון ההוראה כולל, בין היתר, את השינויים המפורטים להלן: התווספה הפניה לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים; קבוצת העובדים המרכזיים המינימאלית צומצמה, כך שאין חובה לכלול מנהל המדווח ישירות למנהל המדווח ישירות למנכ"ל. כמו כן, ניתן שלא לכלול בהגדרת עובד מרכזי עובד שתגמולו מקיים את שני התנאים המצטברים המנויים בהוראה בהגדרת עובד מרכזי, ובלבד שאינו נושא משרה בהתאם לחוק החברות; עודכנה ההתייחסות לאופן הענקה ותשלום של המרכיב המשתנה; הועלה רף התגמול המשתנה הפטור מדרישת הדחייה.

במקביל לעדכון ההוראה, פרסם הפיקוח טיוטת עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא מדיניות תגמול. במסגרת הטיוטה נכללה הבהרה ביחס לסעיף המאפשר לדירקטוריון לערוך התאמות במדיניות התגמול. בהתאם להבהרה, אין לבצע התאמה בדיעבד של הקריטריונים לתגמול בהתאם לביצועים בפועל, אך ניתן לבצע התאמה לקריטריונים עקב שינוי אקסוגני משמעותי לתאגיד הבנקאי, כגון שינוי ברגולציה או במשתני מקרו משמעותיים. לבנק תכנית תגמול עד לתום שנת 2016. הבנק נערך להכנת תכנית תגמול חדשה לשנים 2017-2019.

חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים

ביום 29 במרץ 2016 אושר חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו - 2016 (להלן: 'החוק'). החוק פורסם ברשומות ביום 12 באפריל 2016. חוק קובע, בין היתר, כי התקשרות של תאגיד פיננסי הכוללת מתן תגמול, שההוצאה החזויה בשלו, כפי שחושבה למועד האישור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, צפויה לעלות על 2.5 מיליוני ש"ח בשנה, לא

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

תאוצר, אלא אם כן היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול כאמור, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35. לענין זה, תגמול כולל, בין היתר, תגמול פרישה שאינו תשלום פנסיוני ושאינו פיצויי פיטורין על פי דין.

בנוסף, נקבעו בחוק כללים לענין אי התרת ניכוי ההוצאה העודפת לצרכי חישוב ההכנסה החייבת במס הכנסה. הוראות החוק יחולו על התקשרות שאושרה החל ביום פרסום החוק ואילך. לגבי התקשרות שאושרה לפני יום פרסום החוק, יחולו הוראות החוק החל מתום שישה חודשים מיום הפרסום.

על רקע אישור החוק כאמור, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 7 באפריל 2016 מכתב בדבר 'היערכות הבנק לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים'. בהתאם למכתב, נדרש להעריך את ההשלכות האפשריות והסיכונים לתאגיד הבנקאי, ככל שיהיו, מכניסת החוק לתוקף, לרבות האפשרות לעזיבת אנשי מפתח ברמות הניהוליות השונות וכן ההשפעות על תכניות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי לרבות היכולת לבצע תכנית התייעלות משמעותית, כפי שדרש הפיקוח על הבנקים (ראה בנוסף ביאור 28(1)). כמן כן, נדרש הבנק לבחון את הצורך לעדכן את ההתחייבויות לזכויות עובדים בדוחות הכספיים, על רקע השינויים שחלו בנסיבות העלולים להשליך על אומדני הפרישה בתאגידים הבנקאיים.

בנוסף, נדרש לבחון את הצורך לעדכן את ההתחייבויות לזכויות עובדים בדוחות הכספיים הקרובים של התאגיד הבנקאי, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, על רקע השינויים שחלו בנסיבות, העלולים להשליך על אומדני הפרישה בתאגידים הבנקאיים.

בחודש יוני 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב נוסף בנושא היערכות הבנקים לחוק. במסגרת המכתב, נדרש תאגיד בנקאי על ידי המפקחת על הבנקים לנקוט בצעדים הנדרשים על מנת למנוע פגיעה בהתנהלותו התקינה. עליו לפעול, בין היתר, על בסיס חוות דעת משפטיות וחשבונאיות מבוססות, להתאמת תנאי התגמול של העובדים בו לקבוע בחוק, ובכלל זה לתת מענה להתחייבויות התאגיד כלפי העובדים הרלוונטיים בגין זכויות העבר שלהם.

במקביל, הוגשה עתירה לבג"צ על ידי איגוד הבנקים בנוגע לפרשנות החוק ואופן יישומו. ביום 29 בספטמבר 2016 נתן בית המשפט העליון פסק דין בעתירה, ובו הבהיר עקרונות מנחים לפרשנות הוראות החוק, ובפרט את היקף תחולת מגבלות היחס על חוזים קיימים. השפעה של החוק על הדוחות הכספיים אינה מהותית.

הסכמי עבודה ושכר

לבנק הסכם שכר קיבוצי עם נציגות העובדים אשר מעגן את יחסי העבודה והתגמול בבנק לשנים 2013-2016, ההסכם הוארך.

הגוף המפקח על התגמול בבנק

1. ועדת התגמול של דירקטוריון הבנק הינה הגוף המפקח בבנק על נושא התגמול. הועדה מורכבת מארבעה חברים. החלטות ועדת התגמול מובאות לאישור הדירקטוריון.
2. תחילת מדיניות התגמול הכללית של הבנק חלה על כלל עובדי הבנק משנת 2015. המדיניות עודכנה במהלך שנת 2017.
3. העובדים המוגדרים כנושאי משרה בכירה בבנק הינם יו"ר הדירקטוריון, מנכ"ל הבנק, חברי הנהלת הבנק וקצין הציות ואיסור הלבנת ההון.
4. העובדים המוגדרים כעובדים מרכזיים בבנק למעט נושאי המשרה הבכירה הינם עובדים שעשויה להיות להם השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי, המדווחים ישירות למנכ"ל או למנהל המדווח ישירות למנכ"ל, וסך התגמול השנתי שלהם עולה על 1,500 אלפי ש"ח.

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

תכנון ומבנה התגמול בבנק מאפיינים עיקריים של מדיניות התגמול תכנית מענקים לנושאי משרה

א. נושאי משרה אשר אינם עוסקים בתפקידי פיקוח ובקרה ככלל, תכנית המענקים לנושאי משרה כאמור, מבוססת על קביעת סכום זכאות למענק שנתי, אשר ייקבע בהתאם להשגת יעדי תשואה על ההון, יחס יעילות תפעולית והערכת ביצועים אישית. הזכאות למענק תותנה בתנאי סף של עמידת הבנק ביעדי הלימות ההון. התכנית כוללת טווחי ביצוע מינימאליים ומקסימאליים עבור יעדים אלה, כאשר בהתאם למידת השגתם, ייקבעו סכומי זכאות חיוביים או שליליים. חישוב התשואה על ההון, ייערך בהתבסס על הרווח הנקי המותאם של הבנק (בנטרול הכנסות והוצאות בעלות אופי חד פעמי) ועל פי ההון המועסק. רכיב הערכת הביצועים, יתבסס על בחינת ביצועי נושאי המשרה, על פי פרמטרים כמותיים ואיכותיים שונים, תוך מתן התייחסות נפרדת לנושאי ציות, רגולציה, עמידה בחוקים ובתקנות וכן ביעדי ניהול סיכונים פנימיים של הבנק ("יעדי ציות"). אי עמידה ביעדי ציות, תשלול את זכאות נושא המשרה לסכום מענק חיובי בגין רכיב הערכת הביצועים בכללותו.

ב. נושאי משרה העוסקים בתפקידי פיקוח ובקרה בהתייחס לנושאי משרה כאמור, סכום הזכאות למענק שנתי יחושב על בסיס שני רכיבים כדלקמן:

1. רכיב בסכום קבוע אשר הזכאות לו מותנית בקיומו של רווח שנתי נקי ועמידה ביעדי הלימות ההון.
2. רכיב משתנה אשר ייקבע בהתאם להערכת ביצועי נושא המשרה על פי פרמטרים כמותיים ואיכותיים הרלוונטיים לתפקידו.

תכנית מענקים לעובדי הבנק שאינם נושאי משרה ("העובדים")

- א. סכומי המענקים לעובדים ייקבעו כדלקמן:
 - יחושב סל מענקים כולל כמכפלה של סך שכר העובדים בפקטור אשר ייקבע בהתאם לתשואה על ההון שתושג על ידי הבנק בגין שנת המענק ("הפקטור").
 - בתוך הטווחים המפורטים לעיל, סכומי המענקים האישיים עבור העובדים ייקבעו בהתאם לתוצאות תהליך הערכת העובדים, המתקיים בבנק מדי שנה.
- ב. הוראות כלליות בדבר מענקים לעובדים
 - מדי שנה יוגדרו עבור העובדים, תקרות מענקים אישיות.
 - לגבי "עובדים מרכזיים", כהגדרת הוראות הפיקוח על הבנקים, אשר היקף זכאותם למענק שנתי, בשנה מסוימת, יחייב פריסה של המענק לו הם זכאים, יחול הסדר דחייה כדלקמן:
 - תשלום של לפחות מחצית המענק, תידחה ותיפרס על פני תקופה של 3 שנים. הפריסה לא תהא מהירה מפריסה בשיטת הקו הישר.
 - כמו כן, תשלום בפועל של חלק מענק נדחה כאמור, יותנה בקיומו של רווח נקי חיובי וכן בעמידה ביעדי הלימות ההון של בנק ישראל בשנה בה ישולם חלק המענק הנדחה.

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

כללי

- תקרת סך המענקים הכולל לנושאי משרה ועובדים, בשנה מסוימת, לא יעלה על 19.5% מהרווח הנקי של הבנק באותה שנה.
- בחודש פברואר 2018 אושרה תכנית מענקים לנושאי משרה ולעובדי הבנק לשנים 2018-2020. תכנית המענקים מבוססת על הפרמטרים הבאים: תשואה על ההון, יחסי יעילות תפעולית, KPI's יעדים אגפיים לנושאי משרה ורכיב שיקול דעת.

תכנית מענקים בקשר עם פרויקט הסבת מערכות המידע בבנק

כללי

באפריל 2014 הבנק החל בפרויקט של הקמת מערכת ליבה בנקאית עצמאית ("הפרויקט"). לנוכח חשיבות הפרויקט, ועל מנת לקדם את השלמתו בצורה מיטבית בהתאם ללוחות הזמנים שהוגדרו, הבנק אימץ תכנית מענקים עבור קבוצה של כ- 70 עובדים בהם גם נושאי משרה, אשר הוגדרו כמובילי הפרויקט מטעם הבנק ("תכנית המענקים" ו- "חברי הפרויקט" בהתאמה). תכנית המענקים כללה מתן מענקים בכסף ובשווה כסף שניתנו לחברי הפרויקט, בהתאם להשגת אבני דרך, החל מדצמבר 2014, ועד לתום הפרויקט בסוף שנת 2017. כמו כן, היות ולצורך השלמת הפרויקט בצורה מיטבית, נדרש שיתוף פעולה רוחבי מאת כלל עובדי הבנק, תכנית המענקים כללה גם מענק ששולם לכלל עובדי הבנק. הניהול השוטף של תכנית המענקים וביצוע תשלומים מכוחה היה בסמכותה של ועדה בראשותו של מנכ"ל הבנק ובפיקוחה של ועדת התגמול של דירקטוריון הבנק. תכנית המענקים עלתה בקנה אחד עם עקרונות מדיניות התגמול לנושאי המשרה שאומצה על ידי הבנק וככזו, תשלום מענקים מכוחה לחברי הפרויקט שהינם חברי הנהלה, מותנה, בין השאר, (בנוסף לתנאים הפרטניים לתשלום המענקים אשר מפורטים בתכנית המענקים) גם בעמידה ביחס הלימות ההון שקבע דירקטוריון הבנק.

יעדים עיקריים של מדיניות התגמול

- דירקטוריון הבנק רואה חשיבות רבה בקביעת מדיניות תגמול נאותה המבטיחה שהסדרי התגמול לנושאי המשרה בבנק יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק, עם המטרות ארוכות הטווח של הבנק, התכנית האסטרטגית של הבנק ועם ביצועי נושאי המשרה בפועל בטווח הקצר, הבינוני והארוך. בהתאם לאמור לעיל, המטרות שעמדו בפני דירקטוריון הבנק בגיבוש מסמך מדיניות זה היו כדלקמן:
1. קידום מטרות הבנק, התכנית האסטרטגית שלו, תכניות העבודה שלו ומדיניותו, בראייה ארוכת טווח.
 2. יצירת מערך תמריצים סביר וראוי לנושאי המשרה בבנק, בהתחשב, בין היתר, באסטרטגיה הכלל ארגונית של הבנק, בתיאבון הסיכון ומדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, ביעדיו וביחסי העבודה בבנק.
 3. מתן כלים נדרשים לצורך גיוס, ניהול ושימור כוח אדם מוכשר ומיומן בבנק, אשר יוכלו לתרום לבנק להמשך פעילותו והצלחתו העסקית.
 4. מתן דגש לתגמול מבוסס ביצועים הולם, וקשירת נושאי המשרה לבנק וביצועיו, תוך התאמת תגמול נושאי המשרה לתרומתם להשגת יעדי הבנק, בראייה ארוכת טווח ובהתאם לתפקידם והיקף האחריות הגלום בו.
 5. מתן תמריצים לצורך עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים, בתחום הציות לחקיקה, להוראות רגולטוריות ולנהלי הבנק.
 6. יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול השונים (כגון רכיבים קבועים מול משתנים וכן קצרי טווח מול ארוכי טווח).

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

תגמול עובדים המכהנים בפונקציית בקרה ופיקוח

1. נושאי המשרה בפונקציות בקרה ופיקוח הינם מנהל הסיכונים הראשי והחשבונאית הראשית של הבנק. רשימה זו עשויה להשתנות בעתיד בהתאם לתחומי האחריות ולמצבת נושאי המשרה בבנק ולעובדים מרכזיים.
2. בשל חשיבות ורגישות תפקידם של נושאי משרה בפונקציות בקרה ופיקוח, מבנה הזכאות של הבונוס השנתי של נושאי משרה אלו יהיה שונה מזה של שאר נושאי המשרה ולא יתבסס באופן מובהק על תוצאות הפעילות אותה הם מבקרים, אלא על פרמטרים כמותיים ואיכותיים הרלוונטיים להגדרת התפקיד של פונקציות הבקרה והפיקוח אשר יוגדרו מראש בתחילת כל שנה ויכללו במסגרת רכיב הערכת הביצועים האישי של פונקציות אלו וכן רכיבים כלליים כגון עמידה ביעדי הלימות ההון של בנק ישראל והצגת רווח נקי שנתי. בכלל פרמטרים אלה יילקחו בחשבון – עמידה ביעדי תכנית העבודה והתקציב של הבנק, ביחס לתחומי אחריותו של נושא המשרה, עמידה ביעדי רגולציה, עמידה ביעדי ניהול סיכונים.

התאמת התגמול לביצועים לטווח ארוך

1. תשלום המענק כפוף לאישור על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק.
2. מנגנון פריסת המענק המפורט בסעיפים הבאים יחול על תשלום מענק לנושאי משרה בבנק.
3. עד 50% מסכום המענק ישולם בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין שנת המענק. יתרת המענק תהיה כפופה להסדרי דחייה כך שלפחות 50% מסכום המענק ידחה. תקופת הדחייה לא תפחת מ-3 שנים וקצב ההבשלה לא יהיה מהיר יותר מקו ישר.
4. תשלום בפועל של מענק נדחה יהיה כפוף לעמידה בקריטריונים פיננסיים ולא פיננסיים שיקבעו מראש כפי שהתממשו בדיעבד על פני התקופה בהתאם להוראות בתוכנית התגמול הספציפיות. יתרת מענק שלילית שלא תקוזז במלואה לאחר שנתיים בהן התקיימה זכאות חיונית למענק תאופס.
5. למרות האמור לעיל, כאשר סך התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה / עובד מרכזי בגין שנת מענק אינו עולה על 40% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה שנה, ישולם כל התגמול המשתנה במזומן (100%), בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין שנת המענק.
6. סיום העסקה לא יביא לתשלום מוקדם של תגמולים נדחים הנמצאים תחת הסדרי דחייה.
7. כמו כן, ככל שעובד מסוים יעמוד בהגדרת "עובד מרכזי", תשלום המענק שלו יהיה כפוף למנגנון פריסת המענק ותשלום רכיביו הנדחים יותנה בעמידה בקריטריונים פיננסיים בשנים העוקבות.
8. תגמול הוני – נכון להיום בבנק לא קיימת תכנית לתגמול הוני.

יחס תגמול משתנה לתגמול קבוע

1. סך התגמול המשתנה (מענק ותנאי פרישה עודפים) לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע עבור כל נושא משרה. קביעת האיזון המתאים בין תגמול קבוע לתגמול משתנה תתבסס על ניסיון, מומחיות, כישורים, בכירות וביצועי העובד וכן על הצורך לעודד התנהגות התומכת במסגרת ניהול הסיכונים ובאיתנות פיננסית של הבנק.
2. בתנאים חריגים ניתן להעניק לנושא משרה תגמול משתנה בגובה מקסימלי של 200% מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה, וזאת בליווי החלטה מנומקת ומפורטת של הדירקטוריון שתוגש לאישור האסיפה הכללית (ככל שנדרש על פי דין).
3. היחס המקסימלי בין התגמול המשתנה לבין התגמול הקבוע לגבי נושאי משרה בפונקציות בקרה ופיקוח, יטה לטובת התגמול הקבוע בהשוואה ליחס זה אצל נושאי משרה בפונקציות עסקיות.

ביאור 19 - הון עצמי

הון המניות הנומינלי		בשקלים חדשים	
		מונפק ונפרע	רשום
		31/12/2016	31/12/2017
הון המניות מורכב כדלהלן:			
מניות יסוד בנות 0.01 ש"ח כ"א ⁽¹⁾		0.02	0.02
מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח כ"א ⁽²⁾		243,899.46	243,899.46
מניות רגילות מסוג 'א' בנות 0.01 ש"ח כ"א ⁽³⁾		0.02	0.02
		243,899.50	243,899.50
		1,005,000.00	

- (1) בעלות 50% מכוח ההצבעה בכל עניין והזכות למנות שישה חברי דירקטוריון.
 (2) בעלות 50% מכוח ההצבעה וכן זכות לקבלת רווחים וערך נומינלי בעת פירוק.
 (3) בעלות זכות לקבלת רווחים וערך נומינלי בעת פירוק.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 20 - הלימות הון, מינוף ונזילות

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

נכסי הסיכון ויחס הלימות ההון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201, 299 בדבר 'מדידה והלימות הון'.

31/12/2016	31/12/2017	
א. בנתוני המאוחד		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
1,221.0	1,304.5	הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
501.6	526.7	הון רובד 2
1,722.6	1,831.2	סך כל ההון הכולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
12,063.9	13,004.3	סיכון אשראי
4.8	58.2	סיכון שוק
909.7	1,011.3	סיכון תפעולי
12,978.4	14,073.8	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
9.41	9.27	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.27	13.01	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
12.5	12.5	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾

(1) בחודש מאי 2016 אישר בנק ישראל כי הבנק נדרש רגולטורית לעמוד ביחסי הלימות הון בהתאם להוראה ניהול בנקאי תקין 201. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מחודש ינואר 2016 בנושא 'התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל' (להלן - 'התאמות בגין תכנית ההתייעלות') אשר פוחתות בהדרגה, בקו ישר, על פני תקופה של חמש שנים. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה ביאור 20(ב).

31/12/2016	31/12/2017	
ב. רכיבי ההון לצורך חישובי יחס הון		
1. הון עצמי רובד 1		
1,216.8	1,280.5	הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
4.2	2.5	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים
-	21.5	סך התאמות בגין תכנית התייעלות- הון עצמי רובד 1
1,221.0	1,304.5	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2. הון רובד 2		
439.4	457.2	הון רובד 2 - מכשירים
62.2	69.5	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי
501.6	526.7	סך הכל הון עצמי רובד 2

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 20 – הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31/12/2016	31/12/2017	
ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
9.38	9.10	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ⁽¹⁾
0.03	0.02	השפעת הוראות המעבר
9.41	9.12	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות
-	0.15	השפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות
9.41	9.27	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

(1) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

2. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽¹⁾

יחס המינוף מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה תחושב החשיפה בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

31/12/2016	31/12/2017	
1,221.0	1,304.5	הון רובד 1
24,409.8	25,391.1	סך החשיפות
באחוזים		
5.00	5.14	יחס המינוף
4.70	4.70	יחס המינוף המזער הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר 'יחס מינוף'.

ביאור 20 – הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

בהתאם להוראת בנק ישראל הרלוונטית לבנק יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הוא 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו. במקרה של ירידה ביחס כיסוי הנזילות של הבנק ביום מסוים מתחת ל-100%, יש לדווח מיידית לפיקוח על הבנקים על החריגה.

כאשר יחס כיסוי הנזילות של הבנק נמוך מ-100% במהלך שלושה ימים רצופים, יש לדווח מיידית לפיקוח על הבנקים על החריגה, בליווי תכנית לסגירת הפער.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31/12/16	31/12/17	
באחוזים		
286	260	יחס כיסוי הנזילות ⁽¹⁾⁽²⁾
100	100	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

(2) המידע מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 21 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה לסוף השנה

1. סכומי הפיקדונות לפי מידת הגבייה אשר קוזזו מן האשראי לציבור (כלולים במגזר הלא צמוד):

31/12/2016	31/12/2017	
559.8	772.1	פיקדונות הממשלה ⁽¹⁾
242.7	241.2	פיקדונות הציבור
802.5	1,013.3	סך הכול

(1) העלייה נובעת מיישום הסכם עם החשכ"ל במשרד האוצר.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

1. הסכמים מהותיים

1. החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק מקבל שירותי מחשוב ותפעול מחברת TCS (Tata Consultancy Services Ltd) שהינה חברה בינלאומית המתמחה במתן שירותים מיכונים בין היתר לגופים פיננסיים ותאגידים בנקאיים בכל רחבי העולם. במסגרת זו הבנק עושה שימוש במערכת ליבה בנקאית הכוללת שירותים בנקאיים באפיקים שונים בהתאם לתחומי הפעילות של הבנק. כמו כן, הבנק מקבל שירותי תפעול מהחברה בקשר עם המערכות המיכוניות אותן היא מספקת וכן שירותים נוספים במיקור חוץ. הבנק קיבל את אישור בנק ישראל להתקשרות האמורה.
2. התקשרות עם החשכ"ל במשרד האוצר בנושא מתן הלוואות תקציביות לעובדי המדינה.
3. התקשרות עם הסתדרות עובדי המדינה, הסכם המעגן את ההטבות השונות המוצעות לעובדי המדינה המנהלים חשבון עו"ש בבנק.
4. התקשרות עם חברת ישראלכרט, פועלים אקספרס ועם חברת כרטיסי אשראי לישראל (כאל) להנפקה משותפת (מול כל חברה בנפרד) של כרטיסי חיוב אשר יפיץ הבנק ללקוחותיו.
5. התקשרות עם בנק מזרחי טפחות לקבלת שירותים שונים בכללם: הסדרת שירותי עו"ש שונים ללקוחות הבנק, קבלת שירותי ביקורת פנים, שירותי ביטוח בנקאי והפעלת נציגויות של טפחות למשכנתאות בחלק מסניפי הבנק. כמו כן, התקשרות לקבלת שירותי סליקה בבורסה לניירות ערך, סליקת שקים, סליקת מט"ח, אנליזות של ניירות ערך וכן ממשקים לצדדים שלישיים במספר נושאים.
6. התקשרות עם מעסיקים שונים למתן אשראי מפיקדונות מיועדים ושירותים בנקאיים נוספים לעובדיהם.
7. לבנק הסכם שכר קיבוצי עם נציגות העובדים, אשר מעגן את יחסי העבודה והתגמול בבנק לשנים 2013-2016, ההסכם הוארך.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 21 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

2. לבנק הסכמי שכירות וחכירה, לתשלום בשנים הבאות בסכומים כדלהלן (כולל תקופת האופציה):

31/12/2016	31/12/2017	
110.1	107.8	בשנה הראשונה
105.2	106.6	בשנה השנייה
103.7	105.9	בשנה השלישית
103.2	105.0	בשנה הרביעית
102.0	104.1	בשנה החמישית
1,191.3	1,113.6	יותר מחמש שנים
1,715.5	1,643.0	סך הכול

3. הבנק צד להליכים משפטיים, במסגרת תביעות שהוגשו נגדו במהלך ניהול עסקים על ידי לקוחות הבנק, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, ועל פי המידע שעמד בפניה ביום הכנת הדוחות הכספיים נכללו בדוחות הכספיים, הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

4. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו שאפשרות מימושן אינה קלושה אינו מהותי.

5. להלן פירוט של תובענות, אשר הוגשו כנגד הבנק ועימן בקשה לאשרן כתביעות ייצוגיות, שלדעת הנהלת הבנק, המבוססת על חוות הדעת של יועציה המשפטיים סיכוייהן קלושים:

א. בחודש מארס 2014 הוגשה כנגד הבנק ובנקים נוספים תובענה ועימה בקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, בה נטען כי הבנק ויתר הבנקים הנתבעים גובים עמלות אסורות, תוך הטעיית הלקוחות (למצער באי-קיום חובות גילוי), בכל הנוגע לשירותי עסקאות במט"ח. וכן טענות בדבר הסדר כובל בין הבנקים.

התובענה עוסקת הן בעמלת החליפין הנגבית בעסקאות שבהן יש המרת מטבע, והן בעמלת הפרשי שער הנגבית בעסקאות בהן יש מרכיב מזומנים. סכום התביעה מוערך על ידי התובע בכ - 2 מיליארד ש"ח לכל הבנקים.

ב. בחודש מארס 2015 הוגשה תביעה כנגד הבנק ובנק נוסף ועמה בקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית בנושא ניכוי מס במקור עבור רשויות המס בארה"ב בגין מניות הנסחרות בארה"ב שהוחזקו על ידי לקוח הבנק. סכום התביעה מוערך על ידי התובע בכ - 50 מיליון ש"ח לכל הבנקים.

ג. בחודש דצמבר 2015 הוגשה כנגד הבנק תובענה ועימה בקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, בה נטען כי הבנק גבה מלקוחות פרטיים (ועוסקים קטנים) עמלות בסכום ושיעור גבוה מהמותר - על פי תקרה הקבועה בתעריפון לעוסקים שאינם קטנים. התביעה אינה כוללת סכום תביעה מוערך.

ד. בחודש ינואר 2016 הוגשה כנגד הבנק וכנגד בנקים נוספים תביעה ועימה בקשה לאשרה כתביעה ייצוגית, בה נטען כי הבנקים נוקטים מדיניות מפלה כלפי המגזר הערבי, שבאה לידי ביטוי באי פתיחת סניפים ביישובים ערביים או פתיחתם בהיקף שאינו משקף את היקף המגזר הערבי באוכלוסיית המדינה. סכום התביעה מוערך על ידי התובע בכ - 700 מיליון ש"ח לכל הבנקים. בחודש דצמבר 2017 התביעה נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים, ולאחרונה הוגש ערעור על פסק הדין.

ביאור 21 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

- ה. בחודש יוני 2016 הוגשה כנגד הבנק וכנגד בנקים נוספים תביעה ועימה בקשה לאשרה כתביעה ייצוגית, בגין טענה למדיניות מפלה כלפי לקוחות בעלי מוגבלויות, בשל אי התחשבות בקצבאות מסוגים מסוימים המשולמות ללקוחות הבנק, כהכנסה שוטפת המזכה את הלקוח במתן הטבות בעמלות. סכום התביעה לכל הבנקים מוערך על ידי התובע בכ-2.5 מיליון ש"ח נזקים כספיים וכ-164 מיליון ש"ח נזקים לא כספיים.
- ו. בחודש פברואר 2017 הוגשה כנגד הבנק ובנקים נוספים תובענה ועמה בקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, בטענה לגבייה פסולה, כביכול, של 'עמלת פקיד' מלקוחות בגין טיפול בהפקדת מזומנים והמחאות. התביעה אינה כוללת סכום תביעה מוערך.

ביאור 22 – מגזרי פעילות פיקוחיים

1. כללי

התאגיד הבנקאי מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם להגדרות שקבע הפיקוח על הבנקים.

להלן הגדרות ומאפייני מגזרי הפעילות הפיקוחיים:

אנשים פרטיים – יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים".

עסק – לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.

מחזור פעילות – מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי (על בסיס דוחות כספיים מאוחדים של הלקוח).

מגזר בנקאות פרטית – כולל אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בתאגיד הבנקאי על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.

מגזר משקי בית – כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית.

מגזר עסקים קטנים וזעירים – כולל כל עסק זעיר שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח וכל עסק קטן שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.

מגזר עסקים בינוניים – כולל כל עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.

כל המגזרים האחרים – כולל את מגזר בנקאות פרטית ומגזר עסקים.

מגזר ניהול פיננסי – כולל פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לתאגיד הבנקאי מלבד ניירות ערך), פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות.

תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים נחלקו כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי לציבור והוצאות ריבית על פיקדונות הציבור מיוחסות ברובן ספציפית למגזרים משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים. בגין אשראי לציבור מיוחסת למגזרים אלו הוצאה בגובה עלות המקורות ("מחיר צל") כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר ניהול פיננסי. בגין פיקדונות הציבור מיוחסת למגזרים אלו הכנסה בגובה עלות המקורות ("מחיר צל") כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר ניהול פיננסי.
- חלק מהכנסות הריבית, בגין פיקדונות בבנק ישראל, פיקדונות בבנקים וניירות ערך, רווחים והפסדים מההשקעות הבנק בניירות ערך, והכנסות מפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים למגזר ניהול פיננסי.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי מיוחסות ספציפית למגזרים.
- הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות למגזרים משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים.
- הוצאות תפעוליות שניתן לייחס באופן ישיר משויכות ספציפית למגזר. הוצאות אחרות יוחסו לפי מפתח ההעמסה המתאים ביותר (מספר עובדים יחסי וכדומה).
- ההפרשה למסים על הרווח יוחסה למגזרים לפי שיעור המס האפקטיבי.
- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שויכו ברובן באופן ספציפי למגזרים.

מגזר אנשים פרטיים כולל את מגזר משקי בית ומגזר בנקאות פרטית וזאת מכיוון שתוצאות ויתרות מגזר הבנקאות הפרטית זניחות. מגזר עסקים כולל בעיקר תוצאות ויתרות הנובעות מפעילות עסקים קטנים.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 22 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

2. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

א. פעילות בישראל (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
ניהול פיננסי סך הכל	עסקים	מזה: כרטיסי אשראי	אנשים פרטיים	
649.0	223.8	18.3	8.7	406.9 הכנסות ריבית מחיצוניים
64.0	39.9	0.1	-	24.0 הוצאות ריבית מחיצוניים
585.0	183.9	18.2	8.7	382.9 הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים
-	(109.9)	(0.1)	(0.2)	110.0 הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי
585.0	74.0	18.1	8.5	492.9 סך הכנסות ריבית, נטו
138.8	(1.8)	7.6	53.8	133.0 הכנסות שאינן מריבית
723.8	72.2	25.7	62.3	625.9 סך ההכנסות
28.5	(0.3)	3.2	-	25.6 הוצאות בגין הפסדי אשראי
559.2	4.3	19.6	52.4	535.3 הוצאות תפעוליות ואחרות
136.1	68.2	2.9	9.9	65.0 רווח לפני מסים
48.5	24.3	1.0	3.5	23.2 הפרשה למסים על הרווח
87.6	43.9	1.9	6.4	41.8 רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
24,015.6	13,758.9	455.2	1,423.7	9,801.5 יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
9,216.9	-	409.0	1,423.7	8,807.9 יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
9,634.4	-	442.5	1,462.5	9,191.9 יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
32.2	-	2.6	-	29.6 יתרת חובות פגומים
7.5	-	0.5	-	7.0 יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
23,001.3	890.5	720.1	1,339.2	21,390.7 יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
20,563.9	-	669.7	-	19,894.2 מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
20,908.4	-	677.6	-	20,230.8 יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
13,283.8	5,302.0	354.2	1,225.7	7,627.6 יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
14,073.8	5,719.7	383.7	1,261.1	7,970.4 יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
12,344.5	-	1,144.4	-	11,200.1 יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
480.6	74.0	17.4	8.5	389.2 מרווח מפעילות מתן אשראי
104.4	-	0.7	-	103.7 מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
585.0	74.0	18.1	8.5	492.9 סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון- כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(3) נכסים בניהול- לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 22 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

2. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

א. פעילות בישראל (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
אנשים פרטיים	מזה: כרטיסי אשראי	עסקים	ניהול פיננסי	סך הכל
361.6	8.7	15.9	163.5	541.0
21.1	-	0.2	27.2	48.5
340.5	8.7	15.7	136.3	492.5
87.0	(0.2)	(0.1)	(86.9)	-
427.5	8.5	15.6	49.4	492.5
130.7	52.6	6.7	(0.1)	137.3
558.2	61.1	22.3	49.3	629.8
13.5	-	2.4	1.5	17.4
455.7	46.0	16.3	3.6	475.6
89.0	15.1	3.6	44.2	136.8
34.7	5.9	1.4	17.3	53.4
54.3	9.2	2.2	26.9	83.4
8,985.2	1,403.5	382.3	13,617.6	22,985.1
8,100.9	1,403.5	344.7	-	8,445.6
8,601.8	1,419.1	386.3	-	8,988.1
31.6	-	1.7	-	33.3
4.8	-	0.4	-	5.2
20,618.9	1,308.0	690.1	727.3	22,036.3
19,183.3	-	642.1	-	19,825.4
19,590.9	-	682.1	-	20,273.0
8,065.4	1,229.6	333.4	3,462.0	11,860.8
7,360.0	1,213.0	330.5	5,287.9	12,978.4
10,705.8	-	830.2	-	11,536.0
348.9	8.5	15.2	49.4	413.5
78.6	-	0.4	-	79.0
427.5	8.5	15.6	49.4	492.5

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון- כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(3) נכסים בניהול- לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 22 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

2. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

א. פעילות בישראל (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
אנשים פרטיים	מזה: כרטיסי אשראי	עסקים	ניהול פיננסי	סך הכל	
319.4	8.9	11.4	146.1	476.9	הכנסות ריבית מחיצוניים
27.3	-	0.2	18.7	46.2	הוצאות ריבית מחיצוניים
292.1	8.9	11.2	127.4	430.7	הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים
83.7	(0.2)	-	(83.7)	-	הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי
375.8	8.7	11.2	43.7	430.7	סך הכנסות ריבית, נטו
131.4	49.2	5.6	67.9	204.9	הכנסות שאינן מריבית
507.2	57.9	16.8	111.6	635.6	סך ההכנסות
9.3	-	1.9	(0.7)	10.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
416.7	44.8	13.8	2.2	432.7	הוצאות תפעוליות ואחרות
81.2	13.1	1.1	110.1	192.4	רווח לפני מסים
30.4	4.9	0.4	41.2	72.0	הפרשה למסים על הרווח
50.8	8.2	0.7	68.9	120.4	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
7,984.6	1,355.6	307.3	13,094.5	21,386.4	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
7,313.9	1,355.6	250.2	-	7,564.1	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
7,698.7	1,405.0	296.0	-	7,994.7	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
34.6	-	1.9	-	36.5	יתרת חובות פגומים
2.9	-	0.2	-	3.1	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
19,328.7	1,231.7	597.8	609.1	20,535.6	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
17,980.1	-	556.1	-	18,536.2	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
18,832.6	-	582.5	-	19,415.1	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
9,919.7	1,210.7	299.0	759.0	10,977.7	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
10,192.5	1,249.0	392.2	842.2	11,426.9	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
10,718.7	-	505.2	-	11,223.9	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
311.0	8.7	11.0	43.7	365.7	פיצול הכנסות ריבית, נטו:
64.8	-	0.2	-	65.0	מרווח מפעילות מתן אשראי
375.8	8.7	11.2	43.7	430.7	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון- כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(3) נכסים בניהול- לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 22 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

2. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

א. פעילות בישראל (המשך)

מגזר ניהול פיננסי – פעילות ניהול נכסים והתחייבויות⁽²⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	
(1.8)	הפרשי שער, נטו ⁽¹⁾
2.8	הפרשי מדד, נטו ⁽¹⁾
69.5	חשיפות ריבית, נטו ⁽¹⁾
1.7	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
72.2	סך הכול הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

(1) לרבות בגין ניירות ערך.

(2) בהתאם להוראות המעבר לשנת 2017, לא נדרש להציג מספרי השוואה לשנת 2016 בשל גילוי בגין מגזר ניהול פיננסי.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור				
מסחרי	פרטי ואחר	סך הכול	בנקים	סך הכול
1.5	49.0	50.5	3.2	53.7
יתרה ליום 1 בינואר 2015				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
1.9	9.3	11.2	(0.7)	10.5
(1.5)	(21.9)	(23.4)	-	(23.4)
0.3	13.8	14.1	-	14.1
(1.2)	(8.1)	(9.3)	-	(9.3)
2.2	50.2	52.4	2.5	54.9
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
2.4	13.5	15.9	1.5	17.4
(2.3)	(22.8)	(25.1)	-	(25.1)
0.5	14.5	15.0	-	15.0
(1.8)	(8.3)	(10.1)	-	(10.1)
2.8	55.4	58.2	4.0	62.2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
3.3	25.6	28.9	(0.4)	28.5
(3.2)	(32.9)	(36.1)	-	(36.1)
0.6	14.3	14.9	-	14.9
(2.6)	(18.6)	(21.2)	-	(21.2)
3.5	62.4	65.9	3.6	69.5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				

(1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים למעט איגרות חוב.

(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 31 בדצמבר 2017 בסך של 0.9 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016 - 0.7 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 0.9 מיליון ש"ח).

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, ועל החובות בגינם היא חושבה

אשראי לציבור					
מסחרי	פרטי אחר	סך הכול	בנקים	סך הכול	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017					
יתרת חוב רשומה					
3.4	31.2	34.6	10,388.0	10,422.6	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
439.0	9,160.8	9,599.8	-	9,599.8	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
442.4	9,192.0	9,634.4	10,388.0	20,022.4	סך כל החובות
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
0.2	1.7	1.9	3.6	5.5	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
3.3	59.8	63.1	-	63.1	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
3.5	61.5	65.0	3.6	68.6	סך כל ההפרשה להפסדי אשראי
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016					
יתרת חוב רשומה					
1.7	33.6	35.3	9,867.2	9,902.5	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
384.6	8,568.2	8,952.8	-	8,952.8	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
386.3	8,601.8	8,988.1	9,867.2	18,855.3	סך כל החובות
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
0.1	2.3	2.4	4.0	6.4	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
2.7	52.4	55.1	-	55.1	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
2.8	54.7	57.5	4.0	61.5	סך כל ההפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך):

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 עד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סך הכול	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	
ליום 31 בדצמבר 2017					
2.5	0.5	442.4	2.6	5.0	434.8
23.8	7.0	9,192.0	29.6	46.8	9,115.6
26.3	7.5	9,634.4	32.2	51.8	9,550.4
-	-	10,388.0	-	-	10,388.0
26.3	7.5	20,022.4	32.2	51.8	19,938.4
ליום 31 בדצמבר 2016					
2.3	0.4	386.3	1.7	3.5	381.1
16.2	4.8	8,601.8	31.6	43.5	8,526.7
18.5	5.2	8,988.1	33.3	47.0	8,907.8
-	-	9,867.2	-	-	9,867.2
18.5	5.2	18,855.3	33.3	47.0	18,775.0

- (1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 23 (ב)(2)(ג) להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים אשר צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. לימים 31 בדצמבר 2017 ו- 31 בדצמבר 2016 חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 9.8 מיליוני ש"ח ו- 6.7 מיליוני ש"ח בהתאמה, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) תעריפון הבנק מתמחר בנפרד הלוואות ארגון חוב. שיעורי הריבית הניתנים להלוואות אלו נמצאים בטווח העליון של התעריפון.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. יתרת חוב רשומה של חובות פגומים והפרשה פרטנית להפסדי אשראי

חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית	
מסחרי *	
ליום 31 בדצמבר 2017	2.6
ליום 31 בדצמבר 2016	1.7
פרטי ואחר *	
ליום 31 בדצמבר 2017	29.6
ליום 31 בדצמבר 2016	31.6

* כל החובות הם בארגון מחדש של חובות בעייתיים.

אין לבנק אשראי פגום שנמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים.

ב. יתרת חוב רשומה ממוצעת והכנסות ריבית

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2015	
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾		יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾		יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	
הכנסות ריבית שגרשמו ⁽³⁾	הכנסות ריבית פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שגרשמו ⁽³⁾	הכנסות ריבית פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שגרשמו ⁽³⁾	הכנסות ריבית פגומים ⁽²⁾
מסחרי	1.8	-	1.7	-	1.1
פרטי ואחר	30.0	0.7	32.5	0.7	37.2
סך הכול	31.8	0.7	34.2	0.7	38.3

(1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות ריבית שגרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

ג. יתרת חוב רשומה של חובות בעייתיים בארגון מחדש

ליום 31 בדצמבר 2017				ליום 31 בדצמבר 2016			
שאינם צוברים הכנסות ריבית		שאינם צוברים הכנסות ריבית		שאינם צוברים הכנסות ריבית		שאינם צוברים הכנסות ריבית	
בפיגור של 30 עד 89 ימים		בפיגור של 30 עד 89 ימים		בפיגור של 30 עד 89 ימים		בפיגור של 30 עד 89 ימים	
לא בפיגור	סך הכל ⁽²⁾	לא בפיגור	סך הכל ⁽²⁾	לא בפיגור	סך הכל ⁽²⁾	לא בפיגור	סך הכל ⁽²⁾
מסחרי	1.5	0.1	1.0	2.6	0.5	1.2	1.7
פרטי ואחר	6.8	0.9	21.9	29.6	6.5	24.8	31.6
סך הכול	8.3	1.0	22.9	32.2	7.0	26.0	33.3

(1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב.

(2) נכלל בחובות פגומים.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ד. ארגונים מחדש שבוצעו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
מס' חוזים ⁽²⁾	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה אחרי ארגון מחדש	מס' חוזים ⁽²⁾	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה אחרי ארגון מחדש
39	1.6	1.6	25	1.1	1.1
330	14.1	14.1	372	14.2	14.2
369	15.7	15.7	397	15.3	15.3

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
מס' חוזים ⁽²⁾	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה אחרי ארגון מחדש
40	1.7	1.7
496	16.4	16.4
536	18.1	18.1

ה. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו⁽³⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	
מס' חוזים	יתרת חוב רשומה	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה
2	-	4	0.1
32	1.1	33	0.8
34	1.1	37	0.9

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
מס' חוזים	יתרת חוב רשומה
3	-
59	1.4
62	1.4

(1) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב.

(2) מספר חוזים אחרי הארגון מחדש

(3) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אינדיקציה לאיכות אשראי

להלן מידע על האינדיקציות העיקריות שהבנק בוחן בכל מגזר אשראי. ככלל, התאגיד הבנקאי מעדכן את האינדיקציות אחת לרבעון.

1. בנקים

במסגרת ניהול החשיפות לתאגידים בנקאיים, הבנק מנהל מעקב הדוק אחר איתנותם הפיננסית. האינדיקטור המרכזי לניהול החשיפה וקווי האשראי לאותם גורמים הינו דירוג האשראי אשר ניתן על ידי סוכנויות דירוג האשראי הישראליות של החברות הבינלאומיות. הבנק עושה שימוש בדירוגים המעודכנים ביותר. דירוג האשראי של פיקדונות בבנקים הוא AAA.

2. אנשים פרטיים

במסגרת ניהול החשיפות במגזר הקמעונאי, הבנק פיתח מודל המבא את הסיכוי לכשל (PD) של לקוחות קמעונאיים. משקי הבית חולקו למספר קבוצות סיכון שונות בהתאם לסיכוי לכשל שנקבע על פי נתונים התנהגותיים, סוציו-דמוגרפיים, תעסוקה וכללים עסקיים. הנהלת הבנק קבעה שיעור מינימאלי לסך חשיפת האשראי בקבוצות הסיכון הנמוכות ותקרת חשיפה מקסימאלית לסך חשיפת האשראי בקבוצות הסיכון הגבוהות. הנהלת הבנק דנה מדי רבעון בהתפתחות החשיפה על פי קבוצות הסיכון ובוחנת את שיעורי ההפרשות והמחיקות בגין החובות הפגומים בכל קבוצת סיכון. כמו כן הנהלה דנה באופן שוטף בהתפתחות החובות הבעייתיים. קיים פער בין חוב המוגדר כבעייתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור לבין חוב המוגדר כחוב שאינו בדירוג ביצוע אשראי. הפער נובע מאשראי שניתן ללקוחות עם התראות, אשר על פי מדיניות הבנק אין לאשר ללקוחות אלו אשראי חדש אלא במקרים חריגים ביותר, אך האשראי הקיים להם נפרע כסדרו ואינו מוגדר כחוב בעייתי על פי הוראות הדיווח לציבור. מאידך, קיימים מעט חובות אשר מוגדרים כחובות בעייתיים על פי ההוראה, כדוגמת חוב שחלפה שנה ממועד ארגונו והוא נפרע כסדרו, אשר בהתאם לנהלי הבנק אינו פוסל באופן מוחלט מתן אשראי חדש.

הבנק מציג את איכות יתרות האשראי בהתאם לסיווג חובות הבעייתיים כדלקמן:

אשראי לציבור			
חובות תקינים	חובות בעייתיים שאינם פגומים	חובות פגומים	
9,550.4	51.8	32.2	ליום 31 בדצמבר 2017
8,907.8	47.0	33.3	ליום 31 בדצמבר 2016

(באלפי שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. אשראי לציבור על אחריות התאגיד הבנקאי⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

31/12/2017			
סיכון אשראי חוץ מאזני ^{(1) (4)}	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽³⁾	תקרת אשראי
93,469	81,509	45,823	אשראי ללווה עד 10
231,328	133,539	24,270	אשראי ללווה מעל 10 עד 20
720,476	436,462	39,360	אשראי ללווה מעל 20 עד 40
1,263,548	1,215,914	43,398	אשראי ללווה מעל 40 עד 80
992,438	2,676,275	33,273	אשראי ללווה מעל 80 עד 150
730,914	4,525,342	25,719	אשראי ללווה מעל 150 עד 300
78,538	554,253	1,824	אשראי ללווה מעל 300 עד 600
1,431	8,539	13	אשראי ללווה מעל 600 עד 1,200
258	2,567	2	אשראי ללווה מעל 1,200 עד 2,000
4,112,400	9,634,400	213,682	סך כל האשראי לציבור על אחריות הבנק
31/12/2016			
סיכון אשראי חוץ מאזני ^{(1) (4)}	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽³⁾	תקרת אשראי
91,426	78,885	43,360	אשראי ללווה עד 10
230,183	147,652	25,122	אשראי ללווה מעל 10 עד 20
701,299	466,962	39,798	אשראי ללווה מעל 20 עד 40
1,160,684	1,249,180	42,338	אשראי ללווה מעל 40 עד 80
876,029	2,641,045	31,891	אשראי ללווה מעל 80 עד 150
606,297	3,904,307	22,218	אשראי ללווה מעל 150 עד 300
62,951	484,410	1,568	אשראי ללווה מעל 300 עד 600
3,264	13,647	24	אשראי ללווה מעל 600 עד 1,200
67	2,012	1	אשראי ללווה מעל 2,000 ועד 2,079
3,732,200	8,988,100	206,320	סך כל האשראי לציבור על אחריות הבנק

(1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) למעט אשראי מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי.

(3) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.

(4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 23 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

31/12/2016		31/12/2017	
הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾
עסקאות שהיתרה בהן מייצגת סיכון אשראי:			
-	4.4	-	3.7
ערביות להבטחת אשראי			
-	29.0	-	28.6
ערביות אחרות			
0.3	2,028.3	0.3	2,250.0
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו			
0.4	1,670.5	0.6	1,830.1
מסגרות חח"ד שלא נוצלו			
0.7	3,732.2	0.9	4,112.4
סך הכול			

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 24 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2017							
סך הכול	פריטים שאינם כספיים	צמוד למטבעות אחרים	צמוד לאירו	צמוד לדולר	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
נכסים							
14,002.1	-	70.3	276.3	702.2	1,577.4	11,375.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
806.3	-	-	19.8	8.0	665.9	112.6	ניירות ערך
9,569.4	-	-	0.2	0.6	83.6	9,485.0	אשראי לציבור, נטו
275.8	275.8	-	-	-	-	-	בנינים וציוד
128.4	13.8	-	-	-	-	114.6	נכסים אחרים
24,782.0	289.6	70.3	296.3	710.8	2,326.9	21,088.1	סך כל הנכסים
התחייבויות							
20,908.4	-	69.6	292.9	657.0	1,195.2	18,693.7	פיקדונות הציבור
60.6	-	-	-	-	-	60.6	פיקדונות מבנקים
25.9	-	-	-	0.9	-	25.0	פיקדונות הממשלה
941.0	-	-	-	-	941.0	-	כתבי התחייבות נדחים
1,565.6	0.5	-	0.5	1.6	4.2	1,558.8	התחייבויות אחרות
23,501.5	0.5	69.6	293.4	659.5	2,140.4	20,338.1	סך כל ההתחייבויות
1,280.5	289.1	0.7	2.9	51.3	186.5	750.0	סך הכול

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 24 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016						
סך הכול	פריטים שאינם כספיים	צמוד למטבעות אחרים	צמוד לאירו	צמוד לדולר	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
נכסים						
14,498.1	-	67.1	244.5	664.8	2,209.6	11,312.1
29.1	-	-	19.9	9.2	-	-
8,930.6	-	-	-	-	157.8	8,772.8
290.7	290.7	-	-	-	-	-
105.4	7.9	-	-	-	-	97.5
סך כל הנכסים						
23,853.9	298.6	67.1	264.4	674.0	2,367.4	20,182.4
התחייבויות						
20,273.0	-	67.1	263.4	672.8	1,320.0	17,949.7
32.5	-	-	-	-	-	32.5
19.7	-	-	-	-	-	19.7
792.8	-	-	-	-	792.8	-
1,519.1	1.0	-	-	-	4.2	1,513.9
22,637.1	1.0	67.1	263.4	672.8	2,117.0	19,515.8
1,216.8	297.6	-	1.0	1.2	250.4	666.6
סך הכול						

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 25 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2017

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
עם דרישה ועד חודש	מלל עד 3 חודשים	מלל עד 3 חודשים	מלל עד 3 חודשים	מלל עד 3 חודשים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)				
נכסים ⁽⁵⁾	5,556.6	589.0	7,700.8	2,879.6
התחייבויות ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾	20,519.3	409.3	346.8	714.6
הפרש	(14,962.7)	179.7	7,354.0	2,165.0
מטבע חוץ ⁽⁸⁾				
נכסים	252.4	347.7	458.2	8.6
התחייבויות	1,012.2	6.9	3.2	-
הפרש	(759.8)	340.8	455.0	8.6
מזה: הפרש בדולר	(515.7)	191.0	375.5	7.8
מזה: הפרש באירו	(203.8)	124.8	63.3	0.8
סך הכול				
נכסים	5,809.0	936.7	8,159.0	2,888.2
התחייבויות	21,531.5	416.2	350.0	714.6
הפרש	(15,722.5)	520.5	7,809.0	2,173.6
מזה: אשראי לציבור	1,821.8	462.2	1,814.1	1,473.7
מזה: פיקדונות הציבור	19,996.8	416.2	338.6	108.4
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2016 ⁽¹⁰⁾				
נכסים	7,029.2	1,212.4	7,819.1	1,551.2
התחייבויות	20,198.5	645.2	542.9	315.4
הפרש	(13,169.3)	567.2	7,276.2	1,235.8
מזה: אשראי לציבור	1,754.8	463.3	1,760.1	1,393.9
מזה: פיקדונות הציבור	18,708.7	645.2	535.7	305.4

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים המוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי. תזרימי המזומנים בגין ההתחייבויות בעלות מספר מועדי פירעון חוזיים אופציונליים מיינו בהתאם למועד הפירעון החוזי המוקדם ביותר. לבנק השקעות בפיקדונות בבנקים שקליים לא צמודים הנושאים ריבית קבועה או משתנה ואשר הופקדו לתקופות שונות. בפיקדונות אלו קיימת אפשרות למספר תחנות יציאה בהן ניתן למשוך את כספי הפיקדון בהודעה מראש. לצורך מדידת תקופות הפירעון הבנק מניח משיכה מפיקדונות אלו במועדי התחנות הקרובות. לבנק שיקול דעת במשיכת הפיקדונות בהתאם לתנאי השוק ולצרכי הנזילות באותם מועדים.
- (2) כפי שנכללה בביאור מספר 24 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (3) כולל נכסים שזמן פירעונם עבר בסך 93.2 מיליון ש"ח (לעומת 83.1 מיליון ש"ח ליום 31/12/16). כולל סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 90.1 מיליון ש"ח (לעומת 80.8 מיליון ש"ח ליום 31/12/16).
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

יתרה מאזנית ⁽²⁾								
שערור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פירעון ⁽³⁾	סך הכול	סך כל תזרימי המזומנים	מל 20 שנה	מל עד 10 שנים	מל עד 5 שנים	מל עד 4 שנים	מל עד 3 שנים
באחוזים								
4.15	23,415.0	183.2	25,295.3	0.1	64.4	4,218.7	1,336.5	1,664.4
3.69	22,478.7	119.5	22,546.0	-	5.9	400.0	42.8	30.6
	936.3	63.7	2,749.3	0.1	58.5	3,818.7	1,293.7	1,633.8
1.87	1,077.4	-	1,085.0	-	-	-	-	-
0.01	1,022.3	-	1,022.3	-	-	-	-	-
	55.1	-	62.7	-	-	-	-	-
	51.5	-	58.6	-	-	-	-	-
	2.9	-	3.2	-	-	-	-	-
4.13	24,492.4	183.2	26,380.3	0.1	64.4	4,218.7	1,336.5	1,664.4
3.68	23,501.0	119.5	23,568.3	-	5.9	400.0	42.8	30.6
	991.4	63.7	2,812.0	0.1	58.5	3,818.7	1,293.7	1,633.8
5.90	9,569.4	183.2	10,824.0	0.1	64.4	2,166.2	817.0	1,001.3
1.46	20,908.4	-	20,921.7	-	5.9	4.9	28.7	16.6
4.41	23,555.3	163.9	25,067.4	0.1	53.8	2,749.8	1,381.9	1,003.1
3.60	22,636.1	83.2	22,743.7	-	-	274.0	24.1	69.9
	919.2	80.7	2,323.7	0.1	53.8	2,475.8	1,357.8	933.2
5.90	8,930.6	163.9	10,049.1	0.1	53.8	1,877.5	728.2	905.8
1.45	20,273.0	-	20,293.9	-	-	8.5	14.1	3.0
(5) תזרימי מזומנים בגין אשראי בתנאי חח"ד נפרסו לפי תקופת המסגרת שנקבעה (סך היתרה בתנאי חח"ד 972.8 מיליון ש"ח).								
(6) חייבים עתידיים הנובעים מעסקאות בכרטיסי אשראי המוצגים בסעיף אשראי לציבור והתחייבויות לכרטיסי אשראי המוצגים בסעיף התחייבויות אחרות, והמהווים ערבות שניתנה על ידי הבנק, מיינו לתקופה עם דרישה.								
(7) על פי ניסיון העבר, חלק גדול מהמפקידים בפיקדונות עד שנתיים בריבית משתנה (פיקדונות שהם חלק מהיתרה לפירעון עד חודש במגזר מטבע ישראלי) מחדשים את הפיקדון מדי תקופה. כמו כן, חלק ניכר מיתרות זכות בחשבונות עו"ש מוחזקות לתקופות ארוכות.								
(8) הבנק מציע תכניות חיסכון בריבית משתנה עם אפשרויות גמישות למשיכת כספים. בחלק מתכניות אלו תחנות היציאה אינן תואמות דווקא את מועד שינוי הריבית. תכניות אלו נפרסו לפי מועד תחנת היציאה הקרובה. הבנק מתכסה כנגד תכניות אלו לרוב לטווחים שנועדו למזער את סיכון הריבית.								
(9) לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.								
(10) תזרימי המזומנים העתידיים בגין נכסים והתחייבויות הנושאים ריבית משתנה חושבו על פי שיעורי הריבית ביום 31 בדצמבר 2017.								

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 26 – שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאחד)

31 בדצמבר 2017					
שווי הוגן					
סך הכול	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	יתרה במאזן	נכסים פיננסיים
14,142.6	10,429.4	3,649.6	63.6	14,002.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
812.9	-	27.8	785.1	806.3	ניירות-ערך ⁽²⁾
9,601.1	7,246.0	2,355.1	-	9,569.4	אשראי לציבור, נטו ⁽⁴⁾
22.9	22.9	-	-	22.9	נכסים פיננסיים אחרים ⁽⁵⁾
24,579.5	17,698.3	6,032.5	848.7	24,400.7	סך כל הנכסים הפיננסיים⁽³⁾
התחייבויות פיננסיות					
20,862.2	19,788.8	1,073.4	-	20,908.4	פיקדונות הציבור ⁽⁶⁾
60.6	-	60.6	-	60.6	פיקדונות מבנקים
25.9	25.9	-	-	25.9	פיקדונות הממשלה
1,006.3	1,006.3	-	-	941.0	כתבי התחייבות נדחים
1,434.9	53.5	1,381.4	-	1,435.0	התחייבויות פיננסיות אחרות ⁽⁷⁾
23,389.9	20,874.5	2,515.4	-	23,370.9	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) רמה 1- מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2- מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3- מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ברמה 2 נכללו: פיקדונות מזילים, עו"ש חובה, חיובים עתידיים הנובעים מעסקאות בכרטיסי אשראי, פיקדונות הציבור לפי דרישה (למעט עו"ש זכות) והתחייבויות לכרטיסי אשראי.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה ביאור 10 "ניירות ערך".

(3) מזה נכסים בסך 693.7 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016: 29.1 מיליון ש"ח נכסים) אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ראה ביאור 26 ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה.

(4) א. השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. מרבית האשראי במגזר השקלי ניתן בריבית משתנה בתדירות של עד 3 חודשים. לצורך חישוב השווי הוגן נלקח בשיעורי הנכיון סיכון אשראי ממוצע של תיק האשראי. הבנק לא לוקח בחשבון את סיכון האשראי הספציפי של הלוואה לצורך מדידת השווי הוגן.

ב. לצורך חישוב השווי הוגן של האשראי, יתרת ההפרשות להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות מיוחסות לכלל האשראי ולא לחובות הפגומים באופן ספציפי. היות ורוב האשראי הינו בריבית משתנה, השפעת הייחוס הספציפי לחובות הפגומים על השווי הוגן קטנה.

(5) מן הנכסים האחרים ביתרות במאזן ובשווי הוגן לא נכללו יתרות בסך 105.5 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016: 88.6 מיליון ש"ח).

(6) חלק מתזרימי המזומנים של פיקדונות הציבור מוצגים על פי אומדן הנהלת הבנק לגבי מועדי הפירעון בהתאם למודל: 1. יתרות עו"ש הזכות נפרסות על פי הערכת הבנק לגבי צפי המשכיות ועל פי התנהגות החוסכים בעבר. 2. תכניות חיסכון בריבית קבועה עם אפשרויות משיכה גמישות נפרסות על פי הערכת הבנק בהתבסס על ייעוד התכנית ובהתבסס על גיל החוסכים.

ללא השפעת מודל, סך השווי הוגן נטו של ההתחייבויות הפיננסיות ליום 31 בדצמבר 2017 יעלה ב-68.8 מיליון ש"ח. המשך הערות לביאור 26 א בעמוד הבא.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 26 – שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאחד) (המשך)

31 בדצמבר 2016					
שווי הוגן					
סך הכול	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
14,567.1	9,836.1	4,657.5	73.5	14,498.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
29.1	-	29.1	-	29.1	ניירות-ערך ⁽²⁾
8,879.8	6,596.0	2,283.8	-	8,930.6	אשראי לציבור, נטו ⁽⁴⁾
16.8	16.8	-	-	16.8	נכסים פיננסיים אחרים ⁽⁵⁾
23,492.8	16,448.9	6,970.4	73.5	23,474.6	סך כל הנכסים הפיננסיים⁽³⁾
התחייבויות פיננסיות					
20,221.4	19,205.2	1,016.2	-	20,273.0	פיקדונות הציבור ⁽⁶⁾
32.5	-	32.5	-	32.5	פיקדונות מבנקים
19.7	19.7	-	-	19.7	פיקדונות הממשלה
865.2	865.2	-	-	792.8	כתבי התחייבות נדחים
1,424.4	85.6	1,338.8	-	1,424.4	התחייבויות פיננסיות אחרות ^{(7) (9)}
22,563.2	20,175.7	2,387.5	-	22,542.4	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

המשך הערות לביאור 26 א:

- (7) מן ההתחייבויות האחרות ביתרות במאזן ובשווי הוגן לא נכללו יתרות בסך 130.6 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016: 94.7 מיליון ש"ח).
- (8) השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנושאים ריבית משתנה, המשקף את הערך הנוכחי של ההפרש בין המרווח מעל בסיס הריבית המשתנה שנקבע במכשיר הפיננסי לבין המרווח מעל בסיס הריבית המשתנה שנקבע בעסקאות דומות שבוצעו במועד הדיווח, מוין לתקופות לפי התקופות החוזיות שנותרו עד לפירעון המכשיר הפיננסי.
- (9) בסעיף התחייבויות פיננסיות אחרות לא נכלל יתרת עודף התחייבויות על נכסי תכנית פיננסיים. בדבר הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית ראה ביאור 'הטבות לעובדים' בדוח הכספי לשנת 2017.
- (10) השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות אחרות אינו שונה מהותית משוויין של יתרות אלה בדוח הכספי, לפרטים ראה ביאור 21 וכן ביאור 23 בדוח הכספי.

ביאור 26 – שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך) **א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאחד) (המשך)**

נספח

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי, המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון הוא סובייקטיבי. לכן, בעבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח, ואינה מביאה בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שאפשר שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים בנוגע למכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. נוסף על כך, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או שישולמו אגב הפעילות העסקית, והם אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יתר על כן, הפער בין היתרות במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, בשל מגוון הטכניקות להערכה ומשום שיש כמה אומדנים אפשריים ליישום בעת הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים ואשראי לציבור – שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך (סחירים) – לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

פיקדונות הציבור לזמן קצוב ותכניות חיסכון, עו"ש זכות המוצג בפיקדונות הציבור לפי דרישה, כתבי התחייבות נדחים – שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית בהם הבנק מגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

מזומנים, פיקדונות הציבור לפי דרישה (למעט עו"ש זכות), חיובים עתידיים הנובעים מעסקאות בכרטיס אשראי, התחייבויות לכרטיסי אשראי וחייבים וזכאים שונים – היתרה במאזן היא אומדן לשווי ההוגן.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 26 – שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (במיוחד)

31 בדצמבר 2017				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכול שווי הוגן	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
665.9	27.8	-	693.7	איגרות חוב של ממשלת ישראל
665.9	27.8	-	693.7	סך הכול ניירות ערך זמינים למכירה
665.9	27.8	-	693.7	סך הכול נכסים
31 בדצמבר 2016				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכול שווי הוגן	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
-	29.1	-	29.1	איגרות חוב של ממשלת ישראל
-	29.1	-	29.1	סך הכול ניירות ערך זמינים למכירה
-	29.1	-	29.1	סך הכול נכסים

(1) לבנק אין מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה במהלך התקופה.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 27 - בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות

31 בדצמבר 2017

בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾		נושאי משרה ⁽³⁾		אחרים ⁽⁴⁾	
(5)	(6)	(5)	(6)	(5)	(6)
נכסים					
10,223.7	10,223.7	-	-	-	-
10,223.7	10,223.7	0.9	0.9	0.2	0.2
0.4	1.1	-	-	-	-
התחייבויות					
5.6	12.5	7.3	11.7	1.9	2.4
599.8	599.8	-	-	-	-
1.5	3.2	-	-	-	-
13.6	13.6	-	-	-	-

31 בדצמבר 2016

בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾		נושאי משרה ⁽³⁾		אחרים ⁽⁴⁾	
(5)	(6)	(5)	(6)	(5)	(6)
נכסים					
9,712.8	9,712.8	-	-	-	-
9,712.8	9,712.8	0.6	0.8	0.2	0.3
-	1.1	-	-	-	-
התחייבויות					
8.7	8.7	10.5	13.2	1.7	1.8
10.5	20.1	-	-	-	-
572.6	572.8	-	-	-	-
-	0.8	-	-	-	-
13.6	13.6	-	-	-	-

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור- כהגדרתו בסעיף 1.80 בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם- בהתאם לסעיף 1.80(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) נושאי משרה- בהתאם לסעיף 1.80(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) בהתאם לסעיף 1.80(4).
- (5) יתרה לתאריך המאזן.
- (6) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה על בסיס היתרות בסוף כל חודש.
- (7) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.
- (8) בהתאם להנחיות שקבע המפקח על הבנקים, העביר הבנק לידי נאמן את אחזקותיו בחברות יהב רופאים- חברה לניהול קופות גמל בע"מ, יהב אחים אחיות- חברה לניהול קופות גמל בע"מ ויהב פ.ר.ח- חברה לניהול קופות גמל בע"מ, וזאת לשם מכירתן.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 27 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
בעלי עניין ⁽¹⁾		צדדים קשורים		
מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾	נושאי משרה ⁽³⁾	אחרים ⁽⁴⁾	חברות בת שלא אוחדו ⁽⁵⁾	
הכנסות ריבית, נטו - ראה ד' להלן	184.9	-	-	
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	0.3	-	-	
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	(61.0)	-	-	
הוצאות תפעוליות ואחרות	(12.9)	(16.7)	-	
סך הכול	111.3	(16.7)	-	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
בעלי עניין ⁽¹⁾		צדדים קשורים		
מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾	נושאי משרה ⁽³⁾	אחרים ⁽⁴⁾	חברות בת שלא אוחדו ⁽⁵⁾	
הכנסות ריבית, נטו - ראה ד' להלן	135.2	-	-	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(1.5)	-	-	
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	(25.9)	-	-	
הוצאות תפעוליות ואחרות	(6.6)	(15.0)	-	
סך הכול	101.2	(15.0)	-	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין		צדדים קשורים		
מחזיקי מניות בעלי שליטה	נושאי משרה	אחרים	חברות בת שלא אוחדו ⁽⁵⁾	
הכנסות ריבית, נטו - ראה ד' להלן	113.5	-	-	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(0.6)	-	-	
הכנסות שאינן מריבית	(10.3)	-	-	
הוצאות תפעוליות ואחרות	(6.1)	(14.8)	-	
סך הכול	96.5	(14.8)	-	

(1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף 7.80 בהוראות הדיווח לציבור.

(2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף 7.80(1) בהוראות הדיווח לציבור.

(3) נושאי משרה - בהתאם לסעיף 7.80(3) בהוראות הדיווח לציבור.

(4) בהתאם לסעיף 7.80(4).

(5) בהתאם להנחיות שקבע המפקח על הבנקים, העביר הבנק לידי נאמן את אחזקותיו בחברות יהב רופאים - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, יהב אחים אחיות - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ויהב פ.ר.ח - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, וזאת לשם מכירתן.

(במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 27 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לבעלי עניין⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
נושאי משרה ⁽³⁾		מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾	
מספר מקבלי הטבה	סך הטבות	מספר מקבלי הטבה	סך הטבות
9	15.4	-	-
8	1.3	2	0.3

בעל עניין המועסק בבנק או מטעמו

דירקטור שאינו מועסק בבנק או מטעמו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
נושאי משרה ⁽³⁾		מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾	
מספר מקבלי הטבה	סך הטבות	מספר מקבלי הטבה	סך הטבות
11	13.7	-	-
8	1.3	2	0.2

בעל עניין המועסק בבנק או מטעמו

דירקטור שאינו מועסק בבנק או מטעמו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
נושאי משרה		מחזיקי מניות בעלי שליטה	
מספר מקבלי הטבה	סך הטבות	מספר מקבלי הטבה	סך הטבות
10	13.6	-	-
7	1.2	2	0.2

בעל עניין המועסק בבנק או מטעמו

דירקטור שאינו מועסק בבנק או מטעמו

(1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור- כהגדרתו בסעיף 7.80 בהוראות הדיווח לציבור.

(2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם- בהתאם לסעיף 7.80(1) בהוראות הדיווח לציבור.

(3) נושאי משרה- בהתאם לסעיף 7.80(3) בהוראות הדיווח לציבור.

ד. הכנסות ריבית, נטו מעסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
132.1	157.8	212.1	1. בגין נכסים מפיקדונות בבנקים
(18.6)	(22.6)	(27.2)	2. בגין התחייבויות על כתבי התחייבות
113.5	135.2	184.9	סך הכול הכנסות ריבית, נטו

ה. הבנק מנהל עסקאות עם תאגידים שהם בעלי עניין וצדדים קשורים. עסקאות אלה נעשות במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לתנאים שהיו מתקיימים לו עסקאות אלה היו נעשות עם מי שאינו בעל עניין, או צד קשור.

ביאור 28 – אירועים במהלך התקופה

א. פרויקט החלפת מערכת הליבה הבנקאית

ביום 1 בינואר 2017 עבר הבנק למערכת ליבה בנקאית חדשה של חברת TCS הבינלאומית מקונצרן TATA. המעבר הסתיים בהצלחה לאחר סיום הסבת נתונים ובדיקות תקינות פנים מערכתיות וחץ מערכתיות (מול צדדים שלישיים).

במהלך שנת 2017 הבנק פעל בהתאם לתוכנית העבודה, להשלמת פיתוחים לפי לוח הזמנים שגובש בתקופת הפיתוח של המערכת, וכן פיתוחים נוספים כמתוכנן.

בשנת 2018 הבנק ימשיך בהרחבת ובחינת נושאים נוספים שינוהלו באמצעות מערכת הליבה הבנקאית החדשה, לרבות, פיתוחי יישומונים מתקדמים במכשירים ניידים (מובייל).

ב. הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים

בחודש אוגוסט 2017, גייס הבנק הון משני באמצעות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים בהתאם לאישור בנק ישראל בסך 120 מיליון ש"ח. להלן תמצית התנאים:

1. כתבי ההתחייבות הנדחים נושאים ריבית קבועה צמודה למדד המחירים לצרכן.
2. כתבי ההתחייבות הנדחים הונפקו לתקופה של 10 שנים.
3. בכתבי ההתחייבות הנדחים נקבע כי בהתקיים אירוע מכונן לאי קיימות תימחק קרן המכשיר.
4. כתבי ההתחייבות הנדחים אינם ניתנים לפירעון מיידי על ידי המחזיקים, אלא במקרה של פירוק ובאישור מראש ובכתב של המפקח.
5. במקרה של מחיקת הקרן כאמור בסעיף 3 לעיל, רשאי הבנק לפי שיקול דעתו לבצע תהליך של Recovery במהלך 15 שנים מיום ההנפקה.
6. כתבי ההתחייבות הנדחים אינם מובטחים בבטחונות.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח

ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן עניינים

185	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח
187	הדירקטוריון וההנהלה
196	המבקרת הפנימית
201	שכר רואה החשבון המבקר
202	שכר בכירים
203	עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים
204	פרטים נוספים
204	תרשים שליטה ואחזקות עיקריות
205	רכוש קבוע ומתקנים
205	נכסים לא מוחשיים
205	הון אנושי
207	מעורבות בקהילה
208	הסכמים מהותיים
209	מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים
218	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
218	דירוג אשראי של הבנק
219	נספחים
219	נספח 1- דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
220	נספח 2- מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
221	נספח 3- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות
224	נספח 4- מידע רב רבעוני
227	מילון מונחים
234	אינדקס
236	דוח אקטואר

הדירקטוריון וההנהלה

לוח 44 דירקטוריון הבנק

דוד בן דוד, יושב ראש*	
חברות בוועדות הדירקטוריון	-
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	כן
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק וכיו"ר	2 באפריל 2008
השכלה	בוגר מדעי החברה והרוח, האוניברסיטה הפתוחה.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	יו"ר דירקטוריון בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
*מר דוד בן דוד הודיע על כוונתו לסיים את כהונתו במהלך שנת 2018.	
חיים גיט	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת ועסקאות עם אנשים קשורים - יו"ר, ניהול סיכונים - יו"ר, תגמול, ליווי הסבת מערכות בנק יהב למערכת TCS.
דירקטור חיצוני	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	21 בינואר 2016
השכלה	בוגר חשבונאות, אוניברסיטת תל אביב. רואה חשבון.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	גמלאי, מנהל הסיכונים הראשי של בנק מזרחי טפחות C.R.O.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

יעקב בר-נר	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ניהול סיכונים.
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	27 במאי 1997
השכלה	מוסמך במנהל ציבורי, האוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	גמלאי, נציג ציבור בוועדות מכרזים של משרד הביטחון, חבר הוועד המנהל של עמותת על"ה, חבר וועדת הביקורת של עמותת "אפשרות" לפיתוח שירותי רווחה בק"א, יועץ במשפט העבודה ומגשר.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

ישראל אנגל	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ניהול סיכונים, תגמול.
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	כן
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	19 באפריל 2010
השכלה	בוגר חשבונאות וכלכלה, M.B.A. במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן. רואה חשבון
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	סמנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית בבנק מזרחי טפחות בע"מ. דירקטור בטפחות סוכנות לביטוח בע"מ.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

אריאל יעקבי	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ליווי הסבת מערכות בנק יהב למערכת TCS, ניהול סיכונים.
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	כן
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	16 באוקטובר 2006
השכלה	מוסמך בניהול משא ומתן וניהול קונפליקטים, אוניברסיטת בר-אילן.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	יו"ר - הסתדרות עובדי המדינה, החברה למפעלי כלכלה ותרבות בע"מ, הנהלת עמותה לקידום מקצועי וחברתי של עובדי המנהל והשירותים בשירות המדינה, עמותת הגמלאים של עובדי המדינה, קרן ידע לעובדי המדינה, הקרן לביטוח הודי לחברי הסתדרות עובדי המדינה בישראל בע"מ, מועדון נכון - מועדון צרכנות לעובדי וגמלאי שירות המדינה, העמותה לקידום חברתי מקצועי של עובדי המדינה, עמותה לקידום מודעות חברתית.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

דוד כהן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	תגמול - יו"ר, ביקורת ועסקאות עם אנשים קשורים, ליווי הסבת מערכות בנק יהב למערכת TCS - יו"ר, ניהול סיכונים.
דירקטור חיצוני	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	16 בפברואר 2012
השכלה	בוגר מדעי המדינה, אוניברסיטת חיפה. מוסמך בחינוך, מכללת דרבי.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	יו"ר - כהן פיתוח מקבוצת דלק, עמותת "אופק". מפכ"ל משטרת ישראל. שותף - ד.ג.ן השקעות בע"מ, ראק"י - יזום והשקעות בע"מ, חברת I4DRIVE. מנכ"ל "סקופ" ייעוץ אסטרטגי בע"מ.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

משה לארי	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ליווי הסבת מערכות בנק יהב למערכת TCS.
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	כן
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	1 באפריל 2012
השכלה	בוגר כלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית, מנהל החטיבה לנכסי לקוחות וייעוץ ומנהל החטיבה לתכנון ותפעול בבנק מזרחי טפחות בע"מ. יו"ר דירקטוריון - מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ. דירקטור - נציבים, נכסים וציד בע"מ, UNITED MIZRAHI OVERSEAS HOLDING COMPANY B.V. UNITED MIZRAHI BANK (SWITZERLAND) Ltd. UNITED MIZRAHI INTERNATIONAL INVESTMENT N.V.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

נורית דאבוש	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת ועסקאות עם אנשים קשורים, ליווי הסבת מערכות בנק יהב למערכת TCS.
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	27 באוקטובר 2016
השכלה	בוגרת מדעי המדינה וחינוך בלתי פורמלי, אוניברסיטת בר אילן. מרצה לתקשורת במכללה האקדמית אונו.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

גיוּרָא עֵינִי	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת ועסקאות עם אנשים קשורים, תגמול, ניהול סיכונים.
דירקטור חיצוני	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	29 בינואר 2017
השכלה	בוגר משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. עורך דין.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	מנכ"ל קרן יהושע רבינוביץ לאומנויות, תל אביב (ע"ר).
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

הרי לנגמן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	-
דירקטור חיצוני	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	31 בדצמבר 2017
השכלה	בוגר מדעי המדינה וכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. לימודי תעודה- מנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות	יועץ עסקי- חברת טלקאר בע"מ, יו"ר ועדת ביקורת- מרכז אקדמאי שלם, חבר הנהלה- אגודת המים החקלאי. דח"צ- בנק דסקיה ישראל, דור אלון אנרגיה.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

על פי הוראת בנק ישראל על כל חברה לקבוע את 'המספר המזערי הראוי' של דירקטורים שהם 'בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית'.

יש להביא בחשבון, בין היתר, את גודל החברה, את סוג פעילותה ואת מידת מורכבותה באופן שיאפשר לדירקטוריון הבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו, במיוחד בהתחשב באחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד, לעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם. 'דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית' הוגדר כדירקטור שאינו ממלא תפקיד נוסף בחברה ואשר בשל השכלתו, ניסיונו או כישוריו, כפי שיפורטו בדיווח, יש לו מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים, חשבונאיים, בקרה פנימית ודוחות כספיים. עליו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של החברה ולהעלות על סדר היום של הדירקטוריון סוגיות ושאלות באשר לדיווח הכספי של החברה, וזאת כדי להביא לידי אישור ופרסום דוחות כספיים נאותים.

בהוראה הודגש כי אין היא מיועדת להקנות מעמד מיוחד לדירקטורים שהוגדרו כ'בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית' ואין בה כדי לשנות מן האחריות המוטלת עליהם ועל הדירקטורים האחרים, כאמור בכל דין.

דירקטוריון הבנק קבע כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים 'בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית' יהיה שני דירקטורים, כמספר הדירקטורים החיצוניים שיש למנות בחברה ציבורית לפי חוק החברות, התשנ"ט - 1999. ראה לעיל שלוש הדירקטורים המצוינים בפירוט חברי הדירקטוריון כדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית נכון ליום 31 בדצמבר 2017.

מספר ישיבות הדירקטוריון

דירקטוריון הבנק קיים 15 ישיבות במהלך השנה המדווחת. ועדות הדירקטוריון השונות קיימו 40 ישיבות בשנה זו.

לוח 45 המנהל הכללי ונושאי משרה בכירים בבנק ותפקידיהם

שאל גלברד	
תאריך תחילת כהונה	16 במארס 2008
תואר	מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהל כללי יו"ר דירקטוריון ומנהל כללי ב.י.ג.ה - בנק יהב נכסים והחזקת בניינים בע"מ.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגר מנהל עסקים, אוניברסיטת דרבי.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהל כללי - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.

חנן ידידיה *	
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2008
תואר	משנה למנהל הכללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהל אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה. דירקטור - ב.י.ג.ה - בנק יהב נכסים והחזקת בניינים בע"מ.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגר מנהל עסקים, NEW ENGLAND COLLEGE. מוסמך במערכות פינוסיות (M.P.A), אוניברסיטת CLARK בארצות הברית.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהל אגף בנקאות קמעונאית - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.

* ביום 1 בינואר 2018 סיים מר חנן ידידיה את עבודתו בבנק.

אסף גיל*	
תאריך תחילת כהונה	1 בפברואר 2011
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהל אגף בנקאות קמעונאית. דירקטור - ב.י.ג.ה - בנק יהב נכסים והחזקת בניינים בע"מ.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגר כלכלה ומוסמך במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית ירושלים.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהל אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.

* מר אסף גיל מונה למשנה למנהל הכללי החל מיום 1 בינואר 2018.

יורם מזרחי	
תאריך תחילת כהונה	1 בנובמבר 2006
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהל אגף פינוסי ואסטרטגיה. דירקטור - ב.י.ג.ה - בנק יהב נכסים והחזקת בניינים בע"מ.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגר כלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית ירושלים, רואה חשבון.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהל אגף אסטרטגיה ושיווק - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.

בעז לייבוביץ	
תאריך תחילת כהונה	1 בספטמבר 2016
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהל אגף ניהול סיכונים (CRO)
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגר מתמטיקה ומחשבים, מוסמך במנהל עסקים התמחות במימון, האוניברסיטה העברית ירושלים.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהל אגף לבקרת סיכונים וסגן מנהל החטיבה לבקרת סיכונים בנק מזרחי טפחות.

נורית עירוני	
תאריך תחילת כהונה	16 בספטמבר 2008
תואר	סגנית מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהלת האגף לייעוץ משפטי ומזכירת הבנק.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגרת ומוסמכת במשפטים, מוסמכת במדעי הרוח, האוניברסיטה העברית ירושלים.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהלת האגף לייעוץ משפטי ומזכירת הבנק - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.

גדי דודיאן	
תאריך תחילת כהונה	1 באפריל 2010
תואר	סגן מנהל כללי בכיר
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	מנהל אגף מחשוב וטכנולוגיה.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגר לימודי הנדסת תכנה, בוגר ומוסמך במנהל עסקים (MBA) התמחות במערכות מידע, האוניברסיטה הפתוחה.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהל אגף מחשוב וטכנולוגיה - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.

יעל טברסקי *	
תאריך תחילת כהונה	1 ביוני 2011
תואר	סגנית מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה או בבעל עניין בתאגיד	חשבונאית ראשית ומנהלת אגף חשבונאות. דירקטורית - בב.י.נה - בנק יהב נכסים והחזקת בניינים בע"מ.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	בוגרת כלכלה וחשבונאות, מוסמכת במשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רואת חשבון.
ניסיון עסקי במהלך חמש השנים האחרונות	מנהלת אגף ניהול סיכונים (CRO) - בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ.
*גברת יעל טברסקי מונתה למנהלת אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה החל מיום 1 בינואר 2018.	

גברת לימור פרידמן מונתה לחשבונאית ראשית ומנהלת אגף חשבונאות החל מיום 1 בינואר 2018.

קמחי פלד פוזנר שילה ושות'
עורכי דין

יועץ משפטי

זיו האפט רואי חשבון

רואי החשבון המבקרים של הבנק

המבקרת הפנימית

מחודש אוגוסט 2008 בנק יהב מקבל את שירותי הביקורת הפנימית מבנק מזרחי טפחות בע"מ, המחזיק ב- 50% מההון המונפק של הבנק על הזכויות הנלוות לו.

להלן פרטים באשר למבקרת הפנימית של הבנק:
לוח 46 המבקרת הפנימית

שם	גלית ויזר
תאריך תחילת כהונה	3 באוגוסט 2011
השכלה	רואת חשבון; בעלת תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה ובעלת תואר שני במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית.
ניסיון	גברת ויזר מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של בנק מזרחי טפחות בע"מ מיום 7 ביולי 2011. קודם לכן כיהנה כסגנית המבקר הפנימי הראשי במזרחי טפחות (משנת 2005) וכמבקרת פנימית ראשית בבנק טפחות למשכנתאות.

כדרישת סעיף 146 (ב) לחוק החברות, התשנ"ט - 1999, המבקרת הפנימית אינה בעלת עניין בתאגיד, אינה נושאת משרה בו ואינה קרובה של אחד מאלה. בהתאם להוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992, המבקרת הפנימית אינה ממלאת בבנק תפקיד נוסף על תפקידה כמבקרת פנימית. המבקרת הפנימית היא גם המבקרת הפנימית והאחראית על נציב תלונות הציבור בחברה האם, ואינה משמשת בתפקיד מחוץ לבנק אשר יוצר או עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידה כמבקרת פנימית של הבנק. למעט האמור, אין למבקרת קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף הקשור אליו. בהתאם להוראה 307 להוראות ניהול בנקאי תקין עובדי הביקורת מתמנים אך ורק בהסכמת המבקרת הפנימית, פועלים מטעם המבקרת הפנימית לצורך הביקורת, ומקבלים הוראות בענייני ביקורת מהמבקרת הפנימית בלבד. כמו כן, עובדי הביקורת אינם ממלאים בבנק תפקיד נוסף על הביקורת הפנימית. עובדי הביקורת הפנימית מורשים לחתום בשם הבנק רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת. שירותו של עובד בביקורת הפנימית מופסק בהליך תקין ובהסכמת המבקרת הפנימית.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 המבקרת הפנימית זכאית ל- 144,057 כתבי אופציה לרכישת מניות רגילות של מזרחי טפחות בנות ערך נקוב של 0.1 ש"ח למניה, בהתאם לתכנית הקצאה משנת 2014 שאישר דירקטוריון מזרחי טפחות. כמו כן, המבקרת הפנימית זכאית לעד 58,424 כתבי אופציה לרכישת מניות רגילות כאמור, בהתאם לתכנית הקצאה משנת 2017 שאישר דירקטוריון מזרחי טפחות.

בנק מזרחי טפחות מחזיק ב-50% מההון המונפק של הבנק ולפיכך הבנק הוא חברה בת של מזרחי טפחות. לפרטים בדבר יתרות ופעולות הדדיות בין הבנק לבין מזרחי טפחות ראה ביאור 27 לדוחות הכספיים. להערכת דירקטוריון הבנק, אין בהחזקת מניות הבנק בידי מזרחי טפחות או בהיקף ניירות הערך של מזרחי טפחות המוחזקים בידי המבקרת הפנימית כדי להשפיע על טיב עבודתה של המבקרת הפנימית. כמו כן, אין בפעילות ההדדית בין הבנקים כדי ליצור למבקרת הפנימית ניגוד עניינים עם תפקידה.

דרך המינוי

בחודש יולי 2011 אישרו ועדת הביקורת של הבנק והדירקטוריון את מינויה של המבקרת הפנימית, וביססו את החלטתם על היותה מבקרת פנימית ראשית בחברה האם, על ניסיונה המקצועי ועל השכלתה. סמכויות וחובות פונקציית הביקורת הפנימית מפורטות בכתב המינוי שנדון ואושר בדירקטוריון הבנק, ובכלל זה:

- הסמכות והיכולת ליזום ביקורות בכל היחידות ובכל הפעילויות הקיימות בבנק וכן לדרוש ולקבל כל מסמך וכל מידע הדרוש לביצוע תפקידה.
 - לעובדי פונקציית הביקורת הפנימית תהיה גישה ישירה, לצורך ביצוע תפקידם, לכל הרשומות, לכל מאגר רגיל או ממוחשב, לכל בסיס נתונים וקבצי עבודה ולכל תכנית עבודה של עיבוד נתונים אוטומטי, ובכלל זה גם מידע ניהולי ופרוטוקולים של הגופים מקבלי ההחלטות, הקשורים לנשוא הביקורת.
 - עובדי פונקציית הביקורת רשאים להיכנס לכל נכס שבבעלות או בשימוש הבנק ולבדוק אותו.
- לגבי מידע החסוי על פי דין, יחולו על המבקר הפנימי, עובדיו ועל כל אדם הפועל מטעמו, המגבלות הקבועות בדין. המבקר הפנימי, עובדיו או כל אדם אחר מטעמו, חייב לשמור בסוד כל מסמך ומידע שהגיעו אליו עקב מילוי תפקידו, זולת אם הגילוי נחוץ למילוי תפקידו כנדרש בחוק, או אם הגילוי נדרש על פי כל דין.

זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקרת הפנימית הוא יושב ראש הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

פעילות הביקורת הפנימית מבוססת על תכנית עבודה רב-שנתית ממוקדת סיכונים לתקופה של ארבע שנים שנגזרת ממנה תכנית העבודה השנתית. נציין כי בדיקת פעילויות ועסקאות מהותיות, ובכלל זה, בדיקת נושא עסקאות עם אנשים קשורים, משולבות בתוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת הרב-שנתית

- מיפוי הפעילויות המבוצעות ביחידות השונות בבנק על פי המבנה הארגוני, ייחוס סיכון פוטנציאלי לכל פעילות וקביעת תדירות הביקורת בהתאם לרמת הסיכון בכל יישות ביקורת.
- סקרי סיכונים וסקרי אבטחת מידע שנערכו בבנק.
- דוחות ביקורת וממצאים של גורמים חיצוניים (בנק ישראל, רשות ניירות ערך ורואה החשבון המבקר).
- ממצאי דוחות ביקורת של הביקורת הפנימית.
- דרישות רגולטוריות הנובעות, בין היתר, מהוראות המפקח על הבנקים ומהנחיותיו.
- הוראות 'באזל' ותהליך ההערכה הפנימי של הלימות ההון (ICAAP).
- החלטות ועדת הביקורת ובקשות המנהל הכללי של הבנק.

תכנית העבודה הרב-שנתית נעשית בידי המבקרת הפנימית ומובאת לדיון בוועדת הביקורת של הדירקטוריון. לאחר המלצת הוועדה באשר לאישור התכנית, התכנית מוגשת לאישור הדירקטוריון.

ביום 29 בינואר 2017 אישר הדירקטוריון את תכנית העבודה של הביקורת לשנים 2017-2020. ביום 31 בינואר 2018 אישר הדירקטוריון את תכנית העבודה של הביקורת לשנים 2018-2021.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת השנתית

השיקולים המפורטים לעיל, משמשים בסיס לקביעת תכנית הביקורת הרב-שנתית וכן בעת קביעת תכנית העבודה השנתית הנגזרת ממנה. בדיקות נוספות, אותן נדרשת הביקורת הפנימית לבצע, מיושמות בהתאם לבקשת ועדת הביקורת.

כמו תכנית הביקורת הרב-שנתית, גם תכנית הביקורת השנתית נערכת בידי הביקורת הפנימית ומובאת לדיון בוועדת הביקורת של הדירקטוריון. לאחר המלצת הוועדה באשר לאישור התכנית, התכנית מוגשת לאישור הדירקטוריון.

שינויים מהותיים בתכנית העבודה יובאו לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון. במקרה של שינויים שאינם מהותיים, יימסר לוועדת הביקורת דיווח בדיעבד.

ביקורת בתאגידים מוחזקים

תכנית העבודה השנתית והרב-שנתית של הביקורת הפנימית כוללת גם תאגיד פעיל המוחזק על ידי הבנק.

היקף העסקת המבקר הפנימית וצוות העובדים הכפופים לה

במהלך שנת 2017 הושקעו בביקורת הפנימית תשומות של 6 משרות מבקרים ומנהל צוות במשרה מלאה. במסגרת זו הביקורת הסתייעה גם במבקרים בעלי ידע ייחודי מהחברה האם ובמיקור חוץ על פי הצורך. הביקורת הפנימית של הבנק מקבלת שירותי ניהול מהחברה האם. מספר המשרות של העובדים בביקורת הפנימית נגזר מצרכי הביקורת הפנימית כפי שעולים מתכנית העבודה הרב-שנתית המבוססת על הערכת סיכונים.

עריכת הביקורת

- הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה על בסיס תקנים מקצועיים מקובלים כמפורט להלן:
- דרישות הרגולציה השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992, הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית, אשר נכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2012 והוראות של רשויות הפיקוח הרלוונטיות לתחום המבוקר, ובכללן הוראות המפקח על הבנקים, רשות ניירות ערך ועוד.
- סטנדרטים לעיסוק מקצועי בביקורת הפנימית של הלשכה העולמית של המבקרים הפנימיים (I.I.A.).

הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים כי הביקורת נעשית על פי התקנים המקצועיים המפורטים בקשר לתכנית העבודה ובאופן המגשים את מטרות הביקורת הפנימית. זאת, בין היתר על בסיס הדיווח השנתי, הדיווח החצי שנתי ותוכניות העבודה של הביקורת הפנימית הכוללות התייחסות לסוגיה זו. כמו כן, בהתאם לנדרש נערך אחת ל-5 שנים סקר חיצוני בלתי תלוי על איכות עבודת הביקורת הפנימית המדווח לוועדת הביקורת.

גישה למידע

המבקר הפנימית קיבלה גישה מלאה לכל מידע שדרשה, הן בבנק והן בחברת בת, בהתאם להוראה 307 לניהול בנקאי תקין וכאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים.

הגשת דין וחשבון על ממצאי המבקרת

הביקורת הפנימית מעבירה דרך קבע כל דוח ביקורת ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת, למנהל הכללי ולממונה על הישגות המבוקרת. העתקי דוחות הביקורת מועברים לחשבונאית הראשית, למנהל הסיכונים הראשי (C.R.O.), לקצין הציות ולמזכירת הבנק ומנהלת האגף לייעוץ משפטי. תקצירים מדוחות הביקורת מופצים לכלל חברי הנהלת הבנק. דוחות הביקורת מוגשים בכתב.

כל הדוחות נדונים בפורום הכולל את מנהל היחידה ו/או המנהל האחראי על היחידה או על הפעילות המבוקרת. כמו כן, דוחות הביקורת נדונים בשיבות שוטפות של ועדת הביקורת הדירקטוריונית למעט דוחות ביקורת באשר לפעילות בסניפים ספציפיים המופצים לכלל חברי ועדת הביקורת ונדונים בהתאם לבקשת אחד או יותר מהחברים או לבקשת המבקרת הפנימית.

בשנת 2017 נדונו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון סיכום שנתי בגין שנת 2016 וסיכום חצי-שנתי בגין המחצית הראשונה של שנת 2017 שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית בתקופה הנסקרת, לרבות ממצאים עיקריים ורשימת הדוחות שהופצו במהלך אותה תקופה. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2016 הופץ ביום 28 בפברואר 2017, ונדון בוועדת הביקורת ביום 16 במרץ 2017. סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2017 הופץ ביום 30 ביולי 2017, ונדון בוועדה ביום 8 באוגוסט 2017.

הערכת פעילות הביקורת הפנימית

להערכת הדירקטוריון וועדת הביקורת היקף עבודת הביקורת הפנימית, אופייה, רציפות פעילותה ותכנית העבודה שלה סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

התגמול של המבקרת הפנימית

המבקרת הפנימית אינה מקבלת תגמול מבנק יהב. הביקורת מבוצעת כאמור על ידי החברה האם, והבנק משלם בעבור שירותי הביקורת הפנימית על בסיס ימי הביקורת שהוקצו. בנסיבות אלו הדירקטוריון סבור כי אין בכך כדי להשפיע על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת הפנימית.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בבנק

דירקטוריון הבנק הוא הארגון המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. מעורבים בבקרה אורגנים נוספים ונושאי משרה כמפורט להלן:

הדוחות הכספיים נערכים באגף חשבונאות הבנק בראשותה של החשבונאית הראשית לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם למדיניות הגילוי שקבע דירקטוריון הבנק.

עם עריכת הדוחות הכספיים ועל סמך טיטוט הדוחות המועברת אליהם, כל חברי ההנהלה מאשרים בחתימתם שלא בא ידיעתם כל פרט העלול להעיד כי הנתונים והתיאור בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים בנוגע לתחומי אחריותם כוללים מצג שגוי או חסר של עובדה מהותית, שנקבעו על ידם בקרות אפקטיביות כדי להבטיח שכל מידע מהותי בתחום אחריותם מובא לידיעתם וכן שכל ליקוי של ממש או חולשה מהותית בבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי בתחומים שבאחריותם, הובאו לידיעת הגורמים המתאימים.

נושאים עקרוניים הנוגעים לגילוי הניתן בדוחות הכספיים נדונים בוועדת הגילוי בדוחות הכספיים (להלן ועדת הגילוי) בראשות המנהל הכללי ובהשתתפות החשבונאית הראשית, היועצת המשפטית וחברי הנהלה נוספים. הנושאים מוצגים בפני ועדת הגילוי וכוללים גם את התייחסותו המקצועית של רואה החשבון המבקר. נושאים עקרוניים אלו כוללים נושאים שלהם השפעה ניכרת על הדוחות הכספיים, נושאים בעלי עניין לציבור, נושאים החייבים להיות מדווחים לציבור, שינויים מהותיים ביישום מדיניות חשבונאית, בקשות או דרישות של רשויות פיקוח ונושאים שיש בנוגע להם חילוקי דעות בין הנהלת הבנק לבין רואי החשבון המבקרים.

כדי להדק ולייעל את הפיקוח ואת הבקרה על הגילוי בדוחות הכספיים, קיימת ועדת ביקורת שמתפקידה להעמיק ולדון בנאותות הגילוי בדוחות הכספיים ובבחינת הדוחות הכספיים על מרכיביהם השונים בטרם יובאו לדיון ולאישור במליאת הדירקטוריון. בשיבותיה של הוועדה משתתפים גם המנהל הכללי, החשבונאית הראשית ורואה החשבון המבקר.

ועדת הביקורת בוחנת את המלצותיה של ועדת הגילוי באשר לאופן יישום הגילוי וקובעת את הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים בנוגע לנושאים חייבים בגילוי. על פי הוראות המפקח על הבנקים באשר ליישומן של הנחיות סעיף 302 בחוק SARBANES-OXLEY האמריקני, מובא לפני ועדת הביקורת דיווח באשר לכל ליקוי משמעותי שאותר בתהליכי הגילוי בדוחות הכספיים. דיווח על ליקויים מהותיים מוצג גם לפני דירקטוריון הבנק. לאחר הדיון בוועדת הביקורת ולפי המלצותיה הדוחות הכספיים מובאים לדיון ולאישור בדירקטוריון הבנק.

שכר רואה החשבון המבקר⁽¹⁾

לוח 47 שכר רואה החשבון המבקר

2016	2017	
(באלפי ש"ח)		
		בעבור פעולות הביקורת: ⁽²⁾
840	828	רואה החשבון המבקר
		בעבור שירותים נוספים:
347	268	רואה חשבון אחר
740	824	רואה חשבון מבקר
1,927	1,920	סך הכול

(1) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(2) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים ושירותי מס.

שכר בכירים

לוח 48 שכר יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי ונושאי המשרה הבכירים בבנק

משכורת	מענק שוטף ⁽¹⁾	מענק מיוחד בגין פרויקט מערכת הליבה ⁽¹⁾	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה וביטוח לאומי ⁽²⁾	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות לא כולל מס שכר ⁽³⁾	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽⁴⁾			הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
					תקופה ממוצעת עד לסוף השנה	ההטבה שניתנה במהלך השנה		
באלפי שקלים חדשים								
שנת 2017								
שאול גלברד	1,378	294	750	539	2,961	-	-	23
דוד בן דוד	1,536	330	-	185	2,051	-	-	-
גדי דודיאן	944	180	370	601	2,095	-	-	-
יורם מזרחי	692	150	151	524	1,517	-	-	-
אסף גיל	709	180	137	466	1,492	-	-	-

* לאור העלייה לאוויר של מערכת הליבה והמענק המיוחד החד פעמי בגינה צפויה לבנק עלות מס עודפת בגובה של כ - 320 אלפי ש"ח, שאינה כלולה בטבלה שלעיל, כתוצאה מכניסתה לתוקף של הוראת חוק תגמול לנושאי משרה לתאגידים פיננסים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג, תשע"ו - 2016).

משכורת	מענק שוטף	מענק מיוחד בגין פרויקט מערכת הליבה	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה וביטוח לאומי ⁽²⁾	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות לא כולל מס שכר ⁽³⁾	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽⁴⁾			הלוואות שניתנו בתנאים רגילים			
					תקופה ממוצעת עד לסוף השנה	ההטבה שניתנה במהלך השנה					
באלפי שקלים חדשים											
שנת 2016											
דוד בן דוד	1,218	297	298	492	2,305	-	-	-			
שאול גלברד	1,275	375	-	587	2,237	-	-	47			
גדי דודיאן ⁽⁵⁾	791	175	127	558	1,651	-	-	-			
חנן ידידיה	924	217	30	270	1,441	-	-	-			
אסף גיל	700	183	43	264	1,190	-	-	23			

- (1) המענק שגרשם בספרים הוא בסכום משוער וכפוף לאישור המוסדות המתאימים.
- (2) כולל הפרשה בגין זכויות עובדים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, מחלה, ביטוח לאומי והוצאות שהונו לבניינים וציוד.
- (3) הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (4) ההטבה היא בתנאים שניתנו לכלל עובדי הבנק.
- (5) כולל עלויות שהונו בהתאם למדיניות החשבונאית.

למידע נוסף ראה גילוי על תגמול בדוח על הסיכונים באינטרנט.

עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים

1. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם ביאור 27 לדוחות הכספיים.
2. עסקאות עם בעלי שליטה:
 - התקשרות עם בנק מזרחי טפחות לקבלת שירותים שונים בכללם: הסדרת שירותי עו"ש שונים ללקוחות הבנק, קבלת שירותי ביקורת פנים, שירותי ביטוח בנקאי והפעלת נציגויות של טפחות למשכנתאות בחלק מסניפי הבנק. כמו כן, התקשרות לקבלת שירותי סליקה בבורסה לניירות ערך, סליקת שקים, סליקת מט"ח, אנליזות של ניירות ערך וכן ממשקים לצדדים שלישיים במספר נושאים.
 - ב-13 מסניפי הבנק יש עמדות למכירת משכנתאות באמצעות נציגויות של בנק מזרחי טפחות.
 - פוליסת הביטוח הבנקאי של בנק מזרחי טפחות היא פוליסה קבוצתית המכסה גם חברות בנות של מזרחי טפחות, בכללן הבנק.
3. בנוסף, הבנק והחברות הבנות שלו מבצעים עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.
4. להלן ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק עם בעלי שליטה בבנק (הנתונים נקובים באלפי שקלים):

לוח 49 עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים

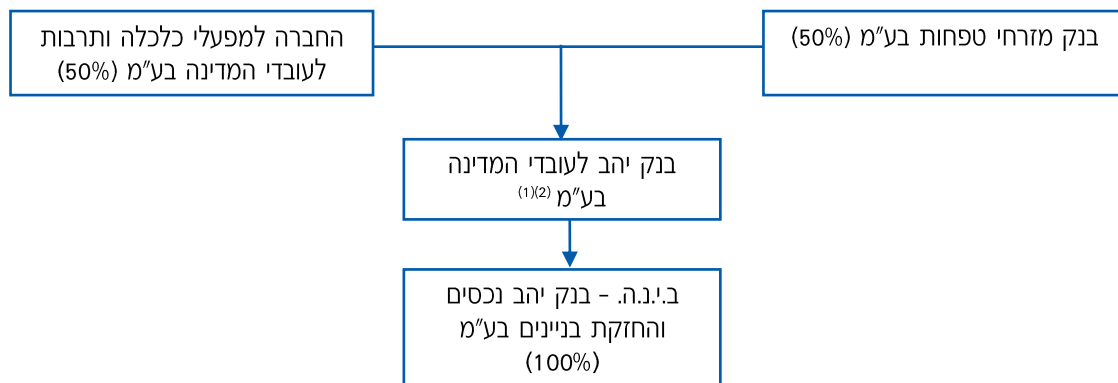
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה ליום 31/12/16	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה ליום 31/12/17
בנק מזרחי טפחות בע"מ			
9,712.8	9,712.8	10,223.7	10,223.7
20.1	10.5	-	-
572.8	572.6	599.8	599.8
חברה למפעלי כלכלה ותרבות לעובדי המדינה בע"מ			
8.7	8.7	12.5	5.6

- (1) על בסיס היתרות בסוף כל חודש.
- (2) פיקדונות שהפקיד הבנק בבנק מזרחי טפחות בע"מ
- (3) פיקדונות שהפקיד בנק מזרחי טפחות בע"מ בבנק.

פרטים נוספים

תרשים שליטה ואחזקות עיקריות

תרשים שליטה ואחזקות עיקריות:

- (1) בהתאם להנחיות שקבע המפקח על הבנקים, העביר הבנק לידי נאמן את אחזקותיו בחברות יהב רופאים - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, יהב אחים ואחיות - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ויהב פ.ר.ח. - חברה לניהול קופות גמל בע"מ, וזאת לשם העברתן לצד שלישי.
- (2) חן יהב בע"מ - חברת בת של הבנק. החברה פורקה במהלך שנת 2016.

רכוש קבוע ומתקנים

נתונים בדבר הרכוש הקבוע של הבנק מובאים בביאור 13- בנינים וציוד בדוחות הכספיים.

נכסי מקרקעין

מדיניות הבנק הינה להחזיק רק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל או שצפוי שיידרשו לו בעתיד. המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק הינם בבעלותו או בשכירות לתקופות שכירות שונות. הנכסים שבבעלות הבנק הינם נכסים המשמשים כסניפים וכן נכס המשמש את הנהלת הבנק.

העלות המופחתת של הבניינים והמקרקעין ביום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה ב- 89.5 מיליון ש"ח לעומת 102.0 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016.

נכסים לא מוחשיים

החלפת מערכת הליבה הבנקאית

לבנק התקשרות עם חברת TCS הבינלאומית מקונצרן TATA (להלן - "חברת TCS") להקמת מערכת ליבה בנקאית (להלן - "המערכת") וקבלת שירותי מיקור חוץ למערכת זו.

עד למועד בו המערכת הייתה מוכנה לשימוש, הבנק שילם לחברת TCS תשלום על חשבון ההקמה. תשלום זה הוון כנכס.

בנוסף עד למועד בו המערכת הייתה מוכנה לשימוש היו לבנק עלויות נוספות בקשר לפיתוח והתאמות הדרושות להתאמת המערכת לשימוש בישראל. עלויות בגין הגדרת המערכת ואפיונה הונו כנכס בעוד שאר העלויות, הכוללות בעיקר תכנון מקדים, מיפוי פערים, הסבה והדרכה, הוכרו כהוצאה ברווח או הפסד.

המערכת, מופחתת על פני חמש שנים לפי שיטת הקו הישר מהמועד בו הייתה מוכנה לשימוש.

הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש של הבנק נבנית בהתאמה למדיניות הבנק ויעדיו העסקיים ועיקרה שימור וטיפוח המשאב האנושי שותפות אסטרטגית בהשגת היעדים העסקיים של הבנק ומימוש מלא הפוטנציאל של ההון האנושי.

את בניית האסטרטגיה מנחים מספר עקרונות מרכזיים:

פיתוח ההון האנושי – חיזוק ההון האנושי ופיתוחו בהתאם לצרכי הבנק ויעדיו העסקיים ותוך ראייה לטווח ארוך, איתור ומיצוי הפוטנציאל בקרב העובדים, מיפוי פערי ידע והקניית יכולות ליבה מרכזיות והכשרות מקצועיות וניהוליות.

תכנון כח אדם לטווח ארוך – מיפוי ותכנון צרכי ההון האנושי בהלימה ליעדי הבנק, התאמת מסלולי קריירה, גיוס והכשרת עתודות ניהול ועתודות מקצועיות בהתאם לצרכי הבנק, פיתוח שדרת הניהול תוך יצירת מנהיגות אישית וארגונית בקרב מנהלים במטה ובסינוף.

פיתוח ארגוני – שימור עובדים, הוקרת עובדים, בדיקת שינוי ושיפור תהליכים ארגוניים, פיתוח מנהלים בכל הדרגים, פיתוח עתודה ניהולית, תמיכה בפעילות הסניפית, טיפול והטמעת הוראות רגולטוריות ונהלי עבודה.

תקשורת פנים ארגונית – ניהול התקשורת הפנים ארגונית לשם יצירת שיח ושיתוף פעולה חוצה ארגון תוך העצמת ההון האנושי, דגש על פתיחות ושקיפות מידע, עידוד דיאלוג שוטף בבנק באמצעים שונים ומיתוג פעילויות הרווחה של הבנק.

תרבות ארגונית – חיזוק התרבות הארגונית והטמעת ערכי הבנק. יעדיו, הקשר הפנים ארגוני, העלאת המודעות של נושאים מהותיים כגון אתיקה, מצוינות, טיפוח המשאב האנושי ואחריות תאגידית. הגדלת מעגל העובדים הלוקחים חלק בפעילויות של מעורבות בקהילה. הבנק אימץ קוד אתי. הקוד האתי מציג כללי התנהגות וערכים, ומטרתו לוודא שהתנהגות העובדים היא בסטנדרטים מוסריים וערכיים גבוהים התואמים את מטרות הבנק.

סינוף

לבנק 46 סניפים בערים שונות בארץ, מוקד טלפוני ארצי בירושלים ובתל אביב וארבעה מרכזי ייעוץ השקעות.

כוח אדם

סך כל המשרות בבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2017 על בסיס משרה מלאה הוא 854 לעומת 887 בסוף השנה הקודמת. בשנת 2017 מספר המשרות בבנק על בסיס ממוצע חודשי היה 867 לעומת 842 משרות בשנה הקודמת.

2016	2017	
811	833	מגזר קמעונאי
27	30	מגזר עסקים
4	4	מגזר ניהול פיננסי

מאפייני המשאב האנושי

הוותק הממוצע של עובדי הבנק בשנת 2017 עמד על 11.54 שנים, לעומת 11.0 בשנה הקודמת. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עמד בשנת 2017 על 39.3 שנים, לעומת 38.7 בשנה הקודמת. 68.6% מעובדי הבנק הן נשים, לעומת 69.3% בשנה הקודמת. בשנת 2017 עלה מספר העובדים האקדמאים בבנק ל-642, שהם כ-72% מכלל עובדי הבנק (בסוף שנת 2016 היה מספר העובדים האקדמאים 631 שהם כ-70% מכלל עובדי הבנק). מספר העובדים האקדמאים ועובדים במהלך לימודים אקדמיים עמד על 745, שהם 83% מכלל עובדי הבנק.

הדרכה

שנת 2017 התאפיינה בהמשך הפיתוח והקידום של פעולות ההדרכה בבנק תוך כדי תמיכה בתהליכים כלל-ארגוניים הן בהיבט המקצועי, והן בהיבט הארגוני של ניהול השינוי והטמעת מערכת הליבה הבנקאית החדשה.

נמשכה ההשקעה בהתפתחות האישית של עובדים ומנהלים וכן תהליך הרחבת הידע, תוך התאמת מערכי הלימוד למערכת החדשה, לשימור והשבחה של רמת המקצועיות של הבנקאים לקידום יעדי העסקיים של הבנק.

הסכמי עבודה ושכר

לבנק הסכם שכר קיבוצי עם נציגות העובדים אשר מעגן את יחסי העבודה והתגמול בבנק לשנים 2013-2016, ההסכם הוארך.

מעורבות בקהילה

הנהלת הבנק רואה במעורבות האקטיבית של העובדים בתרומה לקהילה ערך מרכזי.

מדיניות הבנק מתמקדת בהתנדבות בקרב ילדים ובני נוער, מאוכלוסיות נזקקות בהעצמה למנהיגות ובחינוך פיננסי.

הבנק מקיים פעילויות קהילתיות מגוונות הבאות לידי ביטוי במעורבות חברתית בפעילות התנדבותית של העובדים וההנהלה ובתרומות כספיות לגופים מוכרים למטרות הומניטריות ולתחום החינוך. ברוח זו הבנק פועל למען צמצום פערים ולמען שוויון הזדמנויות.

סך התרומות בשנת 2017 הסתכם בסך של 0.7 מיליון ש"ח.

הסכמים מהותיים

- החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק מקבל שירותי מחשוב ותפעול מחברת TCS (Tata Consultancy Services Ltd) שהינה חברה בינלאומית המתמחה במתן שירותים מיכונים בין היתר לגופים פיננסיים ותאגידים בנקאיים בכל רחבי העולם. במסגרת זו הבנק עושה שימוש במערכת ליבה בנקאית הכוללת שירותים בנקאיים באפיקים שונים בהתאם לתחומי הפעילות של הבנק. כמו כן, הבנק מקבל שירותי תפעול מהחברה בקשר עם המערכות המיכוניות אותן היא מספקת וכן שירותים נוספים במיקור חוץ. הבנק קיבל את אישור בנק ישראל להתקשרות האמורה.
- התקשרות עם החברה הינה לתקופה ארוכת טווח ובאפשרות הבנק להאריכה לתקופות נוספות של עד 30 שנה.
- התקשרות עם החשכ"ל במשרד האוצר בנושא מתן הלוואות תקציביות לעובדי המדינה.
- התקשרות עם הסתדרות עובדי המדינה, הסכם המעגן את ההטבות השונות המוצעות לעובדי המדינה המנהלים חשבון עו"ש בבנק.
- התקשרות עם חברת ישראכרט, פועלים אקספרס ועם חברת כרטיסי אשראי לישראל (כאל) להנפקה משותפת (מול כל חברה בנפרד) של כרטיסי חיוב אשר יפיץ הבנק ללקוחותיו.
- התקשרות עם בנק מזרחי טפחות לקבלת שירותים שונים בכללם: הסדרת שירותי עו"ש שונים ללקוחות הבנק, קבלת שירותי ביקורת פנים, שירותי ביטוח בנקאי והפעלת נציגויות של טפחות למשכנתאות בחלק מסניפי הבנק. כמו כן, התקשרות לקבלת שירותי סליקה בבורסה לניירות ערך, סליקת שקים, סליקת מט"ח, אנליזות של ניירות ערך וכן ממשקים לצדדים שלישיים במספר נושאים.
- התקשרות עם מעסיקים שונים למתן אשראי מפיקדונות מיועדים ושירותים בנקאיים נוספים לעובדיהם.
- לבנק הסכם שכר קיבוצי עם נציגות העובדים, אשר מעגן את יחסי העבודה והתגמול בבנק לשנים 2013-2016, ההסכם הוארך.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

מעבר לתקן EMV

בנק ישראל פרסם בחודש יוני 2015 חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי 470 'כרטיסי חיוב'. התוסף פרק 'כרטיס חיוב מיידי וכרטיס נטען' להוראה. עדכון ההוראה מסדיר את אופן העברת הכספים בעסקאות חיוב מיידי, סימון הכרטיס, הצגת עסקאות שנערכו בכרטיס ועוד.

כמו כן, התוסף להוראה פרק 'שימוש בכרטיסי חיוב בתקן EMV'. תקן EMV (Europay MasterCard Visa), הינו התקן הבינלאומי המקובל לאבטחת עסקאות בכרטיסי חיוב המתבצעות באמצעות מסופי תשלום (POS). אימוץ התקן מחייב מעבר לשימוש בכרטיסים חכמים (כרטיסי EMV) ושימוש במסופי תשלום בבתי עסק ובמכשירים למשיכת מזומן (ATM) התומכים ב-EMV (מסופים חכמים). בין היתר, קובעת ההוראה כי כל כרטיסי החיוב שיונפקו (למעט כרטיסים למשיכת מזומן בלבד) יהיו כרטיסים בתקן EMV (נקבעה תקופת מעבר). נקבעה הטמעה מדורגת של מסופים התומכים בתקן EMV. נקבע כי תאגידים בנקאיים יפסיקו לעשות שימוש במכשירי ATM שאינם תומכים בתקן. הבנק השלים את ההיערכות בהתאם להוראה.

בנקאות בתקשורת

בחודש יולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הוראות המטפלות בהיבטים שונים שקשורים לבנקאות בתקשורת:

1. הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא בנקאות בתקשורת. ההוראה מסדירה את פעילות התאגידים הבנקאיים מול לקוחותיהם בתקשורת ומאפשרת פעילות מרחוק במגוון שירותים בנקאיים ישירים. ההוראה קובעת עקרונות לניהול הסיכונים בבנקאות בתקשורת, הן במערכות ובתהליכים פנימיים בתאגיד הבנקאי והן בהתנהלות מול הלקוח דרך הדרכה והגברת מודעות לסיכונים הגלומים בפעילות ובעת התממשות סיכונים. ההוראה מסדירה את נושא פתיחת חשבון מקוון והעקרונות הנדרשים בנושא זיהוי ואימות. ההוראה קובעת מגוון בקורות שעל התאגיד הבנקאי ליישם על מנת למזער את הסיכונים הנוצרים מפעילות בתקשורת.

תחילת האמור בהוראה זו היא מיום 1 בינואר 2017 (למעט סעיף המתייחס לביצוע עסקאות בכרטיס חכם בעמדות אוטומטיות, שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2018).

דירקטוריון הבנק אישר את מדיניות הבנק בנושא.

בחודש דצמבר 2017 פרסם בנק ישראל חוזר להוראת ניהול בנקאי תקין 367 לפיו תאגיד בנקאי המשתמש בסיסמה חד פעמית זמנית (OTP) הנשלחת באמצעות מסרונים כגורם אימות, ייתן מענה לאותם לקוחות שאין באפשרותם לקבל מסרון, או שאין באפשרותם לקרוא, באמצעות משלוח מסרון קולי. תחילת התיקונים להוראה החל מיום 1 לאפריל 2018. בנוסף התווסף פרק להוראה שעניינו העברת מידע בדבר היתרה בחשבון עובר ושב. זאת לשם יישום סעיף 7(ה) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), הקובע כי על התאגיד הבנקאי להיענות לבקשת לקוח למסור מידע בדבר היתרה בחשבון העובר ושב שלו, לגוף פיננסי אחר, לשם מתן אשראי. תחולת סעיף זה הינו מיום 1 ליוני 2018. הבנק נערך ליישום הסעיפים האמורים.

2. בחודש אוגוסט 2016 פורסם חוזר בנושא סוגי חשבונות ותנאים אשר בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם. החוזר מגדיר מיקרים מסוימים בהם ניתן להסתפק באישור של לקוח באתר האינטרנט או ביישומון של הבנק כי ניתנה לו האפשרות הדרושה לעיין בהסכם ולא נדרשת חתימה על מסמכים אלה. כריתת הסכם בנקאות בתקשורת וכן כריתת הסכם הוראות טלפוניות, ניתן שיתבצע באמצעות שיחה מוקלטת או באמצעות מענה טלפוני ממוחשב ומתועד ובלבד שההסכם בכתב, ישלח לו בסמוך למועד הכריתתו. בחודש מארס 2017 פורסם עדכון לחוזר זה.

הבנק מיישם את הסעיפים אשר נכנסו לתוקף ונערך ליישום יתר הסעיפים בהוראה.

3. בחודש ינואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה שמטרתה עדכון הנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בקשר לפתיחת חשבון מקוון וניהולו. עיקרם של השינויים הינם מתן אפשרות לפתיחת חשבון מקוון באמצעות כל טכנולוגיה לזיהוי ואימות חזותיים העונה על העקרונות המפורטים בהוראה, מתן אפשרות לפתיחת חשבון מקוון גם למי שאין ברשותו חשבון בנק, וביטול הצורך בביצוע העברה בנקאית ובהצגת

מסמך זיהוי נוסף מעבר לתעודת זהות, כתנאי לפתיחת חשבון מקוון, עבור תאגידים בנקאיים הבוחרים להשתמש בטכנולוגיה לזיהוי ואימות חזותיים מרחוק, העונה על העקרונות המפורטים בהוראה. פתיחת חשבון מקוון תתאפשר מעתה גם עבור קטין שמלאו לו 16 שנה. ההוראה מאפשרת במקרים מסוימים של צורך ביצירת קשר עם הלקוח בזמן אמת עקב זיהוי פעילות חשודה בחשבון, לפנות ללקוח בערוץ נוסף לפי בחירתו. בנוסף כלול בטייטה תיקון המאפשר שליחת מידע של לקוחות באמצעות דואר אלקטרוני מהתאגיד הבנקאי אל הלקוח ללא הצפנה, בכפוף להערכת סיכונים מתאימה ובקורות כמפורט בהוראה. תחילת התיקונים להוראה ביום פרסומה.

הליכי גביית חובות – הוראת ניהול בנקאי תקין 450

בחודש פברואר 2017 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין 450 בדבר הליכי גביית חובות, שנועדה להסדיר את הפעולות שיש לנקוט לצורך הגברת ההוגנות והשקיפות בעת גביית חובות מלקוחות, אשר אינם עומדים בתנאי הלוואתם ואינם פורעים אותה כסדרה. ההוראה מחייבת הקמת פונקציה ייעודית לטיפול בגביית חובות ומינוי מנהל לעמוד בראשה. בנוסף קובעת ההוראה את התפקידים של ההנהלה הבכירה והדירקטוריון בעניין זה. ההוראה קובעת שיעור ריבית פיגורים מכסימלית בהלוואה ואת מנגנון ההצמדה שלה והסדרים לגילוי נוסחת חישוב ריבית הפיגורים. התאגיד הבנקאי נדרש לשלוח ללקוח, אשר פיגר בתשלום ההלוואה, הודעה אשר תכלול פרטים רלוונטיים. בנוסף נקבעו הנחיות לעניין תדירות משלוח ההודעות ומכתבי ההתראה ללקוח. נדרש לאפשר ללקוח גישה למידע ולהודעות שנשלחו אליו באמצעים האלקטרוניים בהם נהג לקבל הודעות וכן קבלת מידע עדכני אודות החוב ישירות מהתאגיד הבנקאי. ההוראה מסדירה את אופן התנהלות התאגידים הבנקאיים בהליכי ההוצאה לפועל וכן את פעולות הפיקוח והבקרה של התאגיד הבנקאי על באי כוחו. תחילה של ההוראה שנה מיום פרסומה. ההוראה תחול גם על הלוואות שניתנו לפני כניסת ההוראה לתוקף. הבנק נערך ליישום ההוראה.

ניהול המשכיות עסקית – הוראת ניהול בנקאי תקין 355

בחודש אפריל 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין 355 'ניהול המשכיות עסקית'. התיקונים נועדו לחדד היבטים הנוגעים למקרים של שיבושים תפעוליים משמעותיים בכל המערכת הבנקאית, הדגשת החשיבות של ניהול המשכיות עסקית בדגש על תפקוד תקין של מערכות תשלומים וסליקה, אספקת שירותים בנקאיים לציבור, מוניטין, רווחיות, מפקידים ומחזיקים בניירות ערך של התאגיד הבנקאי; הגדרה מחודשת של תהליכים ושירותים חיוניים; הכללה של אירוע שביתה כגורם שעלול ליצור שיבוש תפעולי משמעותי; עדכון הדרישות בהתייחס לאתרים קריטיים; ההוראה הופרדה לשני פרקים: שיבושים תפעוליים משמעותיים ורמות יעדי שירות חיוניים; עודכנה מדיניות פתיחת סניפים בשעת חירום. תחילת התיקונים להוראות לפי חוזר זה היא ביום פרסומו. הבנק עדכן את נהליו ואת מדיניותו בהתאם.

מחשוב ענן – הוראת ניהול בנקאי תקין 362

בחודש יולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נוהל בנקאי תקין חדשה בנושא מחשוב ענן. ההוראה קובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן, תוך הגדרת המקרים שהם נדרש מראש היתר הפיקוח על הבנקים והמקרים בהם התאגיד הבנקאי רשאי לעשות שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן ללא קבלת היתר כאמור. בכל מקרה, ההוראה אינה מאפשרת שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן עבור פעילויות או מערכות ליבה של התאגיד הבנקאי. ההוראה עוסקת גם בהיבטי ממשל תאגיד, לרבות מעורבות הדירקטוריון וההנהלה הבכירה, ניהול סיכונים והסכמי התקשרות עם ספקי שירותי ענן. תחילת האמור בחוזר היא מיידית והבנק נערך בהתאם.

ניהול סיכון אשראי – הוראת ניהול בנקאי תקין 311

בחודש יולי 2017 עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין 311 במטרה להקל בדרישות מועדי קבלת הדוחות הכספיים מלווים. אישור אשראי לתאגיד צריך להתבסס על דוחות עדכניים, אלא אם סך החבות נמוך ממיליון ש"ח או מכוסה בביטחונות. תחולת התיקונים להוראה החל מיום 1 בינואר 2018.

בחודש אוקטובר 2017 חל עדכון נוסף בהוראה. העדכון דן בהתנהלות התאגיד הבנקאי במסגרת תהליך אישור אשראי נאות. ההוראה מנחה את התאגיד הבנקאי המחזיק בשעבוד ראשון על נכס לקחת בחשבון את ההשלכות הנובעות מזכותו של הלווה לשעבד את הנכס בשעבוד נוסף נחות בדרגתו לטובת נושה אחר, לנהל את הסיכונים הנובעים מזכות זו, ולנקוט זהירות בבואו לסרב לשעבוד נוסף ו/או למימוש. תחולת התיקונים להוראה ביום פרסומה והבנק נערך בהתאם.

ניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך – הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 330

בחודש אוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא ניהול סיכון האשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך. ההוראה קובעת דרישות לניהול הסיכון, תוך שימת דגש על פעילות מול לקוחות העוסקת ב"פעילות ספקולטיבית. נקבעו אפיונים ייחודיים לפעילות מול לקוחות העוסקים בפעילות במכשירים נגזרים ובניירות ערך בהיקפים משמעותיים וברמת סיכון גבוהה. הגדרת "פעילות משמעותית" תקבע על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי. נקבעו עקרונות לניהול הסיכון הטמון בפעילות המסחר של לקוחות בשוק ההון, הכוללים ניהול הפעילות תחת מסגרת ממשל תאגידי מוגדרת, מדידת הסיכונים וניהולם תחת מערך מגבלות אפקטיבי וניטור החשיפות. התאגיד יפעל באופן אקטיבי לצמצום החשיפה, תוך שימוש בין השאר בביטחונות. תאגיד בנקאי הפועל מול לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית יפעיל אמצעים מחמירים יותר לניהול הסיכון.

הוראת ניהול בנקאי תקין 335 (עסקאות עתידיות) תבוטל ביום התחילה של הוראה זו.

תחולת ההוראה לא יאוחר מיום 1 ביולי 2018.

הבנק לומד את ההוראה.

ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצה גבולות של לקוחות

בחודש מארס 2015 פרסם בנק ישראל חוזר בנוגע לניהול הסיכונים הנובעים מפעילות חוצה גבולות של לקוחות. תחילת האמור בחוזר היא ביום פרסומו. נקבעו הוראות מעבר בנוגע ללקוחות בחשבונות קיימים.

בחודש יולי 2014 פרסם ארגון ה-OECD סטנדרט לחילופי מידע לצורכי מס בין מדינות. (CRS – Common Reporting Standart)

מדינת ישראל הודיעה כי תאמץ את הסטנדרט האמור עד תום שנת 2018 ולצורך כך נדונים שינויים בחקיקה. הבנק עוקב אחר הנושא.

ניכוי מס בגין מוצרים נגזרים הנסמכים על נכס בסיס אמריקאי

לפי תיקון לחקיקת המס בארצות הברית, שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2017 (הידוע גם כהוראה M871), תשלומים המוגדרים 'דמויי דיבידנד' (Dividend Equivalent), הקשורים למוצרים נגזרים הנסמכים על נכס בסיס שהוא נייר ערך אמריקאי או מדד ניירות ערך אמריקאי (כהגדרתו על ידי רשות המיסים האמריקאית - IRS Internal Revenue Service), יהיו חייבים במס אמריקאי. בהתאם להסכם 'מתווך מורשה' לצורך גביית מס (QI) שיש לבנק עם שלטונות המס בארה"ב (IRS), הבנק מחויב לנכות מס זה במקור, לטובת שלטונות המס בארה"ב.

תחולת התיקון מיום 1 בינואר 2017, אולם תשלום המס לשנת 2017 ניתן שיעשה ברבעון הראשון של שנת 2018.

הבנק מיישם את התיקון.

תיקון לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000

בחודש פברואר 2017 נכנס לתוקף תיקון מספר 16 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000 המשנה את הגדרת 'בעל שליטה'. במסגרת התיקון התאגידים הבנקאים נדרשים לסמן בעל שליטה הן בתאגיד רשום והן בתאגיד לא רשום. הבנק נערך בהתאם.

ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור – הוראת ניהול בנקאי תקין 411

בחודש מארס 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 411 'ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור'. ההוראה נערכה מחדש כהוראת ניהול סיכונים וכוללת גם צעדים אופרטיביים להפחתת הסיכונים.

הורחב פירוט התפקידים של פונקציות הממשל התאגידי וכן הורחבו הנושאים הכלולים במדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור. פורטו הגורמים שעליהם נדרש להתבסס בעת ביצוע הערכת הסיכונים וכן פורט בסיס המידע שעל התאגיד הבנקאי לאסוף מגורמים פנימיים וחיצוניים בכדי לגבש את הערכת הסיכונים.

בקביעת מדיניות ונהלי הכר את הלקוח נדרש התאגיד הבנקאי להביא בחשבון את גורמי הסיכון שפורטו בהוראה. חלוקת גורמי הסיכון נעשית לפי לקוחות, מדינות, טריטוריות מוצרים, שירותים וערוצי הפצה. התאגיד הבנקאי נדרש להעריך באמצעות שאלון מובנה וממוכן את רמת הסיכון הנשקפת לו מפעילות מול הלקוח.

תחילת התיקונים לפי חוזר זה היא ביום 1 בינואר 2018.

הבנק נערך בהתאם להוראות בנק ישראל.

סגירת סניפים וצמצום שירותי טלר – הוראת ניהול בנקאי תקין 400

בחודש ינואר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין 400 בנושא 'סגירת סניפי בנק וצמצום שירותי טלר'. מטרת ההוראה להסדיר את תהליך סגירת הסניפים וצמצום שירותי הטלר והמעבר למתן שירותים באמצעים ישירים במערכת הבנקאית.

טרם קבלת החלטה על סגירת סניף או ביטול שירות טלר בסניף, נדרש הבנק לבצע בדיקה מקדמית במסגרתה יבחן את ההשפעה הפוטנציאלית של החלטה זו על לקוחות הסניף הנסגר, ויגבש תכנית סדורה, אשר תפרט את אופן המשך מתן השירותים הבנקאיים, לרבות התייחסות לזמינות השירותים, לגישותם ולנוחות קבלתם עבור מגוון לקוחות הסניף. כמו כן, נדרש הבנק להודיע אודות השינוי המתוכנן ללקוחות הסניף טרם השינוי, להציב את עמדות השירות הדיגיטליות בסניף בטרם ביצוע השינוי, ולאפשר ללקוחות הסניף לקבל סיוע אנושי בסניף, בכדי לסייע ללקוחות הסניף להסתגל לשינוי.

ההוראה מגדירה את אחריות ההנהלה והדירקטוריון בכל הנוגע לגיבוש ואישור מדיניות ייעודית בנושא סינוף ומעבר לבנקאות ישירה, תכנית עבודה ונהלי עבודה, אשר עולים בקנה אחד עם אסטרטגיית ותכנית העבודה הכוללת של הבנק.

תחילתה של ההוראה היא ביום פרסומה, למעט סעיפים מסוימים שתחילתם היא 60 יום ממועד פרסום ההוראה.

הבנק מיישם את ההוראה.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז 2017
 בחודש ינואר 2017 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שניה ושלישית הצעת חוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז, 2017. מטרת החוק הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעוניים.

עדכוני החקיקה מתייחסים בין היתר להיבטים הבאים: הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, אפשרות עקרונית לאספקת שירותי מחשוב לתאגידים פיננסיים, דילול אחזקת הבנקים הגדולים בחברת שב"א, השקת שירות להשוואת עלויות פיננסיות, הסדרת מעמד 'סולק מתארח' אשר ישתמש בשירותיו של סולק קיים בכדי לבצע סליקה באמצעותו, העברת מידע בנוגע ליתרות העו"ש של לקוח לגוף פיננסי אחר לשם מתן אשראי, חיוב תאגיד בנקאי שבו מתנהל חשבון עו"ש של הלקוח, להציג ללקוח את המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כל כרטיסי החיוב שלו, ללא תלות בזכות המנפיק, ועוד. יישום החוק יהיה במספר פעימות החל מחודש אפריל 2017 ועד חודש פברואר 2019. הבנק נערך בהתאם.

הפחתת העמלה הצולבת בכרטיסי אשראי.

בחודש ינואר 2018, בנק ישראל פרסם מתווה להפחתת העמלה הצולבת בכרטיסי אשראי בשלוש פעימות. ביום 1 בינואר 2019, תום מועד ההסדר הנוכחי, ירידה מ- 0.7% ל- 0.6%. ביום 1 בינואר 2021 ירידה מ- 0.6% ל- 0.55%. ביום 1 בינואר 2024 ירידה מ- 0.55% ל- 0.5%. הבנק בוחן את השפעת המתווה החדש על הכנסותיו מהתחום.

שירות המסלולים – הגברת המודעות ועידוד הצטרפות של עסקים קטנים.

בחודש נובמבר 2017, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא שירות המסלולים. התאגיד הבנקאי מתבקש להוסיף ולפעול לאיתור לקוחות מבין לקוחות הבנק, לקוחות שהם עסקים קטנים, ולקוחות יחידים שהם עוסקים מורשים, אשר לא הצטרפו לשירות המסלולים. על התאגיד הבנקאי להודיע בכתב במסמך ייעודי לכל אחד מהלקוחות הללו. פירוט בנוגע לחיובי העמלות בחשבון, דרכי הצטרפות לשירות המסלולים ומידע בדבר החיסכון השנתי של הלקוח לו הצטרף לכל אחד מהמסלולים. ההודעה ללקוח תשלח לא יאוחר מיום 28 בפברואר 2018. הבנק נערך בהתאם.

חוק סליקה אלקטרונית של שקים, התשע"ו – 2016

במהלך חודש פברואר 2016 אושר חוק סליקה אלקטרונית של שקים התשע"ו 2016. החוק מאפשר הצגה לפרעון של שיק על ידי בנק גובה לבנק נמשך באמצעות הצגת צילום ממוחשב של השיק בתקשורת מחשבים. פלט של צילום ממוחשב של השיק שמתקיימים לגביו התנאים הקבועים בחוק, יהיה קביל בהליך משפטי. תחילת החוק נקבעה לחודש נובמבר 2017. הבנק נערך בהתאם והמעבר למתכונת העבודה החדשה עבר בהצלחה.

חוק נתוני אשראי, התשע"ו 2016

בחודש אפריל 2016 פורסם ברשומות חוק נתוני אשראי התשע"ו 2016. מטרת החוק לקבוע הסדר כולל לשיתוף נתוני אשראי, ובו הוראות לעניין איסוף נתוני אשראי ממקורות המידע הקבועים בחוק, שמירתם במאגר מידע מרכזי המופעל בידי בנק ישראל ומסירת נתוני אשראי ממנו ללשכות אשראי לשם עיבודם והעברתם, בין השאר לנתוני אשראי, תוך שמירה על עניינים של הלקוחות ועל פרטיות הלקוחות שהנתונים מתייחסים אליהם.

במסגרת ההערכות ליישום החוק פרסם בנק ישראל בחודש יוני 2016 הוראת שעה בנושא שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר. ההוראה קובעת כי התאגידים הבנקאים ומנפיקי כרטיסי חיוב נדרשים לשמור את המידע החל מחודש מאי 2016. ההוראה מפרטת את רכיבי המידע אשר נדרש לשמור וכן אבני דרך ליישום ההוראה.

הבנק נערך בהתאם.

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 18), התשע"ו-2016

בחודש אפריל 2016 פורסם תיקון רחב היקף לחוק, הכולל בין היתר עדכון להוראות שעניין עבודה לפי ייפוי כוח ואפשרות לייפוי כוח מתמשך שתוקפו אינו נגרע במקרה שכשרותו המשפטית של נותן ייפוי הכוח נגרעת. הבנק נערך בהתאם.

תיקון מספר 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות

בחודש יולי 2017 אושר תיקון מספר 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות. במסגרת התיקון יוסדר תחום תעודות הסל תחת חוק השקעות משותפות בנאמנות. תעודות הסל יהפכו לקרנות נאמנות מחקות סגורות מסוג חדש שיכונה 'קרנות סל'. קרן הסל הינה מוצר היברידי - קרן סגורה הכוללת מאפיינים של קרן פתוחה ואף משמרת מעט מהפרקטיקה הקיימת כיום בתחום תעודות הסל. קרן הסל תסחר בבורסה ובהתאם לכך ייקבע מחירה, אולם במקביל למסחר בבורסה יתנהל גם מסחר בערוץ של פדיון ויצירה. תחילת התיקון לחוק בחודש יוני 2018. הבנק נערך בהתאם.

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 55)

בחודש יולי 2017 פורסמה הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 55) בדבר מענה אנושי מקצועי במערכת לניתוב שיחות. הצעת החוק דנה בעוסק המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, וקובעת כי על העוסק לאפשר לצרכן לקבל מענה אנושי מקצועי לסוגי שירותים המפורטים בהצעה. ההצעה דנה במשך ההמתנה לקבלת מענה, שיקבע בהמשך תהליך החקיקה.

הסדרת המענה הטלפוני ללקוחות המערכת הבנקאית

בחודש ינואר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה שמטרתה להסדיר את תחום המענה הטלפוני ללקוחות המערכת הבנקאית, ולהגביל את זמני ההמתנה לקבלת מענה אנושי בעת פניית לקוח למוקד הטלפוני. התאגידים הבנקאיים נדרשים להעמיד ללקוחותיהם מענה אנושי מקצועי באמצעות מוקד טלפוני. פניות ברמת דחיפות גבוהה ללקוח ינותבו למענה מהיר ומיידי ככל הניתן. פניות אחרות יענו על ידי התאגידים הבנקאיים בטווח זמנים שלא יעלה על שני ימי עסקים. בנוסף, תאגידים בנקאיים יאספו וינטרו נתונים אודות דפוסי המענה וזמני ההמתנה, במטרה להבטיח כי מושקעים משאבים, המבטיחים מתן שירות איכותי והולם. הבנק לומד את הטייטה.

שימוש במידע לפי חוק שיקים ללא כיסוי ומענה לפניות אודות הגבלה מיוחדת – הוראת ניהול בנקאי תקין

430

בחודש ספטמבר 2017 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין 430 בדבר שימוש במידע לפי חוק שיקים ללא כיסוי ומענה לפניות אודות הגבלה מיוחדת. התאגיד הבנקאי יכול לשמור מידע על הגבלה רגילה או חמורה במשך 3 שנים מיום סיום ההגבלה, לצורך קיום חובתו לפי ס' 3א לחוק שיקים ללא כיסוי ליידע לקוח שצורף לחשבון כבעלים או כמיופה כוח בדבר מספר השיקים שסורבו בשנה האחרונה בחשבון והאם הוטלה הגבלה שאינה מיוחדת על שאר הבעלים או על החשבון בשלוש שנים האחרונות. הגישה למידע תתאפשר רק לעובדים שנדרשים למידע לצורך יישום החובה כאמור. הגבלה זו אינה חלה על חשבונות שהלקוח מחזיק בבנק. יחד עם זאת הגישה למידע תתאפשר רק למחלקת פניות הציבור ולצורך בירור פניות של לקוח ושל בנק ישראל. תחולת ההוראה בחודש מארס 2018 והיא חלה גם על מידע שהתקבל קודם לכן. הבנק נערך ליישום.

מיקור חוץ

בחודש אוגוסט 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה שמטרתה גיבוש מדיניות מיקור חוץ, ביצוע בדיקות נאותות לנותני שירות, גיבוש תוכנית לניהול סיכונים מיקור ובחינת הסיכונים המגולמים בכל מיקור חוץ. בנוסף ההוראה קובעת כי העברת פעילות מהותית למיקור חוץ מחייבת בחינה של הפיקוח על הבנקים.

כרטיסי חיוב – הוראת ניהול בנקאי תקין 470

בחודש יולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה בנושא כרטיסי חיוב. התאגיד הבנקאי נדרש לפנות ללקוח בעניין הפחתת מסגרת בכרטיס האשראי זמן סביר מראש. תחולת ההוראה בחודש ינואר 2019. ההוראה מאפשרת לבנק להנפיק כרטיס גם ללא קבלת בקשה מפורשת מהלקוח, וזאת בכפוף לכך שהפעלתו תתבצע אך ורק לאחר בקשת הלקוח. הבנק לומד את ההוראה.

חוק שכר מינימום (העלאת סכומי שכר מינימום – הוראת השעה) התשע"ה 2015

בחודש ינואר 2015 פרסם חוק שכר מינימום (העלאת סכומי שכר מינימום – הוראת השעה) התשע"ה 2015 לפיו עודכן שכר המינימום באופן מדורג במספר פעימות מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בדצמבר 2017 לגובה 4,650 ש"ח ועד 5,300 ש"ח בהתאמה. הבנק עומד בדרישות החוק.

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות והתקנות שהותקנו לפיו

בהתאם לחוק ולתקנות האמורות המערכת הבנקאית נדרשת לערוך התאמות בנושא נגישות פיזית לסניפים וליחידות הבנק וכן בנושאי השירות (אתר אינטרנט ועוד). נקבע כי יישום התקנות ייעשה באופן מדורג לפי מועדים שנקבעו בחוק והתקנות האמורות. בבנק מונה רכז נגישות בהתאם להוראות החוק. הבנק מיפה את הפערים בערוצי השירות השונים ונערך להנגשתם בהתאם לתקנות, לתכנית העבודה ולהיתרי הרשות המפקחת והגורמים המוסמכים.

הפחתה בשיעור מס חברות

ביום 29 בדצמבר 2016, פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018) התשע"ז - 2016, במסגרתו נכלל תיקון 234 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961. תחולת התיקונים מיום 1 בינואר 2017. במסגרת התיקון הופחת מס החברות באופן הדרגתי משיעור של 25% בשנת 2016 לשיעור של 24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

הוראת ניהול בנקאי תקין 301A 'מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי'

בחודש אוגוסט 2015 פרסמה המפקחת על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 301A 'מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי'.

עיקרי התיקונים להוראה כוללים בין היתר: הנחיה לעגן מראש בהסדרי התגמול את יכולתו של התאגיד הבנקאי לדרוש מעובד מרכזי להשיב תגמולים משתנים ששולמו לו, במקרים שנקבעו בהוראה; דרישה שתגמול יו"ר הדירקטוריון וחברי הדירקטוריון האחרים יהיה תגמול קבוע בלבד (תגמול שאינו מותנה ביצועים). קביעת תגמול יו"ר הדירקטוריון תהיה בהתאם למנגנון שנקבע, ותביא בחשבון אלמנטים כגון גודל התאגיד הבנקאי ומורכבות פעילויותיו. כמו כן על השיקולים בקביעת גובה התגמול להביא בחשבון אלמנטים ערכיים אשר באו לידי ביטוי בחקיקה ובתזכירי חוק רלוונטיים; נוספו הנחיות שנועדו למנוע ניגודי עניינים בצמתים אפשריים הקשורים לתגמול נושאי משרה ועובדים: כל תאגיד בקבוצה הבנקאית נדרש לשאת בעלויות נושא המשרה הבכירה או העובד שלו. יאסר על עובד מרכזי לקבל תגמול בכל צורה שהיא ישירות מבעלי השליטה בתאגיד, מקרוביהם או מתאגידים בשליטת גורמים אלו (למעט דירקטור פנימי שאינו יו"ר הדירקטוריון).

תחולת חוזר בנק ישראל הינה על הסכם תגמול שאושר מיום פרסום החוזר ואילך, לרבות הארכה או שינוי של הסכם תגמול קיים (למעט שינוי טכני). בנוגע להסכם תגמול שאושר לפני מועד פרסום החוזר התחולה הינה מיום 31 בדצמבר 2017. הדרישות לפי סעיף 19 להוראה יחולו לא יאוחר מ-6 חודשים מיום פרסום החוזר.

בעקבות אישורו של חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים) והשלכותיו הצפויות על גובה התגמול בתאגידים הבנקאיים והרכבו, פרסם בנק ישראל בחודש ספטמבר 2016 חוזר לתיקון נוסף של הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301A.

עדכון ההוראה כולל, בין היתר, את השינויים המפורטים להלן: התווספה הפניה לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים; קבוצת העובדים המרכזיים המינימאלית צומצמה, כך שאין חובה לכלול מנהל המדווח ישירות למנהל המדווח ישירות למנכ"ל. כמו כן, ניתן שלא לכלול בהגדרת עובד מרכזי עובד שתגמולו מקיים את שני התנאים המצטברים המנויים בהוראה בהגדרת עובד מרכזי, ובלבד שאינו נושא משרה בהתאם לחוק החברות; עודכנה ההתייחסות לאופן הענקת ותשלום של המרכיב המשתנה; הועלה רף התגמול המשתנה הפטור מדרישת הדחייה.

במקביל לעדכון ההוראה, פרסם הפיקוח טיוטת עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא מדיניות תגמול. במסגרת הטיוטה נכללה הבהרה ביחס לסעיף המאפשר לדירקטוריון לערוך התאמות במדיניות התגמול. בהתאם להבהרה, אין לבצע התאמה בדיעבד של הקריטריונים לתגמול בהתאם לביצועים בפועל, אך ניתן לבצע התאמה לקריטריונים עקב שינוי אקסוגני משמעותי לתאגיד הבנקאי, כגון שינוי ברגולציה או במשתני מקרו משמעותיים. לבנק מדיניות ותכנית תגמול לשנים 2017-2019.

דירקטוריון – הוראת ניהול בנקאי תקין 301

בחודש יולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 301 בנושא הדירקטוריון. העדכון נועד לשפר את אפקטיביות עבודת הדירקטוריון ואת התאמת תמהיל הדירקטוריון לפעילות התאגיד.

נערכו שינויים שמטרתם לאפשר לדירקטוריון לשים בעבודתו דגש על הנושאים המהותיים ביותר לתאגיד הבנקאי.

התיקונים בהוראה כוללים, בין היתר: הקטנת מספר הדירקטורים המקסימלי מ-15 ל-10, מליאת הדירקטוריון תוכל להאציל סמכויות על פי שיקול דעתה לוועדות המתמחות, הדירקטוריון יקבע מדיניות למשך כהונה מקסימלית לתפקיד יו"ר הדירקטוריון, שיעור הדירקטורים בעלי ניסיון בתחום הבנקאות יגדל מחמישית לשליש, לפחות דירקטור אחד יהיה בעל ניסיון בתחומי טכנולוגיית המידע. תחילת התיקונים לפי החוזר היא ביום פרסומו. לעניין מספר הדירקטורים וכשירות הדירקטוריון מועד התחילה יהיה ביום 1 ביולי 2020.

הפרשות להפסדי אשראי

בחודש פברואר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם למכתב נדרשים הבנקים לקיים תהליך קפדני של בחינת נאותות ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי בכלל, ובחינת נאותות ההתאמות האיכותיות בגין גורמים סביבתיים, בפרט. כמו כן, נדרש להמשיך לכלול ב'טווח השנים', המשמש רכיב בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, את שנת 2011 ואילך בדוחות לציבור לשנים 2016 ו-2017. הבנק מיישם את ההוראה.

שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו-2018

בחודש דצמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא שיפור השימושיות של הדוחות לציבור. החוזר כולל התאמות להוראות הדיווח לציבור המשפרים את השימושיות של הגילוי: הדגשת מידע חשוב יותר ובר השוואה, חידוד ההבחנה בין תכלית דוח הדירקטוריון וההנהלה לדוח הסיכונים על ידי העברת מידע מפורט יותר על סיכונים לדוח הסיכונים, וצמצום תדירות גילוי. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר זה יחולו מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר 2018, למעט סעיפים מסוימים שתחולתם החל מדוחות ליום 31 בדצמבר 2017, וסעיפים מסוימים שתחולתם החל מיום 1 בינואר 2018.

פתיחת חשבון עובר ושב וניהול – הוראת ניהול בנקאי תקין 422

בחודש דצמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה שמטרתה עדכון ההנחיות הקיימות בנושא פתיחת חשבון עובר ושב וניהול. ההוראה מבהירה כי בעת בחינת בקשת לקוח לפתיחת חשבון בתאגיד בנקאי, בו הוא הותיר חוב בעבר, מצופה מהתאגיד הבנקאי לבחון את הבקשה לגופו של עניין, תוך התייחסות למאפייני חוב העבר ולנסיבות פתיחת החשבון. ההוראה מבהירה מהם המקרים בהם לא תתקבל טענת "סירוב סביר" לפתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות, בכפוף לעמידת הלקוח בתנאי ההסכם בינו לבין התאגיד הבנקאי כנדרש בחוק. תחילת התיקונים להוראה בחודש יולי 2018.

מדידה והלימות ההון – הוראת ניהול בנקאי תקין 202

בחודש פברואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בנושא מדידה והלימות ההון. מטרת החוזר להקל על תהליך הנפקת מכשירי הון רובד 2 הנכללים בהון הפיקוחי, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה. הוחלט כי תאגיד בנקאי המבצע הנפקה של מכשירי הון רובד 2 יעביר לפיקוח בסמוך לאחר ההנפקה, הודעה על ההנפקה, במקום קבלת אישור המפקח מראש שנדרש עד כה. נוסח ההודעה והפירוט הנדרש מבוססים על הנחיות שפורסמו באיחוד האירופי. עם זאת במקרים בהם מכשיר ההון כולל מאפיינים חדשים העלולים להשפיע על עמידתו בקריטריונים, מצופה כי התאגיד הבנקאי יפנה לפיקוח לפני ההנפקה להתייעצות עמו. תחילת התיקונים להוראה ביום פרסומו.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

פעילות הבנק מנוהלת בשני מגזרי פעילות עיקריים ואלו הם: מגזר אנשים פרטיים, הכולל את הפעילות הבנקאית פיננסית מול הלקוחות, ומגזר ניהול פיננסי הכולל את ניהול הנכסים וההתחייבויות, את החשיפות לסיכונים שוק, את ניהול תיק הנוסטרו ואת ניהול הנזילות. הרווח הנקי במגזר אנשים פרטיים בשנה המדווחת הוא 41.8 מיליון ש"ח. הרווח הנקי במגזר ניהול הפיננסי בשנה המדווחת הוא 43.9 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה בדוח הדירקטוריון בפרק 'מגזרי פעילות'.

דירוג אשראי של הבנק

בחודש אוקטובר 2017 העלתה חברת מעלות את דירוג המנפיק של הבנק מ - 'ilAA' ל - 'ilAA+' עם תחזית דירוג יציבה. כמו כן, עלה דירוג להנפקת מכשיר הון היברידי ברובד 2 מ - 'ilA+' ל - 'ilAA+'.

מגזר אנשים פרטיים

מגזר אנשים פרטיים הוא מגזר הפעילות העיקרי של הבנק. המגזר כולל את הפעילות מול קהל הלקוחות של הבנק באמצעות מערך הסינוף והאמצעים המקוונים השונים ואת הפעילות התומכת באגפים ובהנהלת הבנק. המוצרים הבנקאיים העיקריים הנכללים במגזר כוללים ניהול חשבון עו"ש, אשראי, פיקדונות, מט"ח, תכניות חיסכון, פעילות בכרטיסי אשראי, ייעוץ השקעות ופעילות בשוק ההון.

תחרות

בשנים האחרונות קיימת תחרות חריפה על פלח לקוחות משקי הבית, והבנק מתמודד בהצלחה מול בנקים מסחריים וגורמים פיננסיים אחרים. התחרות באה לידי ביטוי גם בתחום האשראי הקמעונאי והיא כוללת התמודדות מול הצעות אשראי מבנקים, מחברות כרטיסי האשראי ומגופי מימון חוץ-בנקאיים. הבנק מתמודד עם התחרות בתחום באופן שוטף ובמישורים שונים.

מגזר ניהול פיננסי

הפעילות במסגרת מגזר ניהול פיננסי כוללת, בין היתר, את ניהול החשיפות לסיכונים שוק וריבית, ניהול חובת הנזילות הרגולטורית, ניהול סיכון הנזילות, ניהול סיכון הריכוזיות הפיננסית וניהול תכנון עמידה ביחסי ההון. פעילות המגזר מנוהלת בידי האגף הפיננסי והאסטרטגיה וכוללת פעילות בנכסים בארץ ובחו"ל.

נספחים

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 1 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2013	2014	2015	2016	2017
במיליוני שקלים חדשים				
598.2	490.1	476.9	541.0	649.0
197.5	92.8	46.2	48.5	64.0
400.7	397.3	430.7	492.5	585.0
5.4	25.2	10.5	17.4	28.5
395.3	372.1	420.2	475.1	556.5
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי				
הכנסות שאינן מריבית				
13.2	(0.1)	67.9	(0.1)	0.7
123.4	131.0	135.1	135.0	136.4
1.9	1.8	1.9	2.4	1.7
138.5	132.7	204.9	137.3	138.8
סך כל ההכנסות שאינן מריבית				
הוצאות תפעוליות ואחרות				
196.9	205.3	212.2	232.2	259.1
84.9	81.9	84.7	90.7	122.8
106.1	118.6	135.8	152.7	177.3
387.9	405.8	432.7	475.6	559.2
145.9	99.0	192.4	136.8	136.1
48.5	36.8	72.0	53.4	48.5
97.4	62.2	120.4	83.4	87.6
10.0	1.4	-	-	-
87.4	60.8⁽¹⁾	120.4⁽¹⁾	83.4	87.6
רווח נקי				
רווח למניה רגילה				
בשקלים חדשים				
3.99	2.55	4.94	3.42	3.59
0.41	0.06	-	-	-
3.58	2.49	4.94	3.42	3.59
רווח נקי למניה				

- (1) בנטרול סכומים חד פעמיים (רווח ממכירת אג"ח מהתיק לפדיון בשנת 2015 והוצאה חד פעמית בגין הפסדי אשראי בשנת 2014) היה הרווח הנקי בשנים 2015 ו-2014 78.1 מיליון ש"ח ו-75.6 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) מספר המניות לצורך החישוב הנ"ל הוא 24,389,946 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כל אחת.

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 2 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

2013	2014	2015	2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
10,492.0	10,990.0	14,296.2	14,498.1	14,002.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,924.0	2,196.2	30.9	29.1	806.3	ניירות ערך
6,685.2	7,348.7	7,994.7	8,988.1	9,634.4	אשראי לציבור
27.8	49.4	51.5	57.5	65.0	הפרשה להפסדי אשראי
6,657.4	7,299.3	7,943.2	8,930.6	9,569.4	אשראי לציבור, נטו
156.6	185.1	236.9	290.7	275.8	בניינים וציוד
101.3	141.9	143.4	105.4	128.4	נכסים אחרים
19,331.3	20,812.5	22,650.6	23,853.9	24,782.0	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
16,455.1	17,793.1	19,415.1	20,273.0	20,908.4	פיקדונות הציבור
42.1	91.1	74.1	32.5	60.6	פיקדונות מבנקים
11.5	9.1	19.7	19.7	25.9	פיקדונות הממשלה
509.4	531.4	550.0	792.8	941.0	כתבי התחייבות נדחים
1,355.3	1,375.6	1,458.1	1,519.1	1,565.6	התחייבויות אחרות
18,373.4	19,800.3	21,517.0	22,637.1	23,501.5	סך כל ההתחייבויות
957.9	1,012.2	1,133.6	1,216.8	1,280.5	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
19,331.3	20,812.5	22,650.6	23,853.9	24,782.0	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) בשל חוסר מהותיות לא בוצעה הפרדה של נכסים והתחייבויות המיוחסים למגזר שפעילותו מופסקת. פירוט הנכסים וההתחייבויות מוצג בביאור 22 בדוחות הכספיים.

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 3 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים התחייבויות והון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2017			2016			2015		
יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	הכנסות/ הוצאות ריבית	שיעור הכנסה/ הוצאה (אחוזים)	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	הכנסות/ הוצאות ריבית	שיעור הכנסה/ הוצאה (אחוזים)	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	הכנסות/ הוצאות ריבית	שיעור הכנסה/ הוצאה (אחוזים)
נכסים נושאי ריבית בישראל								
7,877.7	425.3	5.40	7,137.6	377.4	5.29	6,332.4	329.6	5.20
9,659.0	213.2	2.21	8,288.1	158.1	1.91	7,651.2	133.4	1.74
3,465.4	3.3	0.10	5,294.8	5.2	0.10	3,955.1	4.5	0.11
629.7	7.2	1.14	30.3	0.2	0.66	1,475.7	7.8	0.53
14.4	-	-	33.3	0.1	0.30	30.0	1.6	5.33
21,646.2	649.0	3.00	20,784.1	541.0	2.60	19,444.4	476.9	2.45
נכסים שאינם נושאים								
1,339.2			1,308.0			1,231.7		
1,030.2			893.0			710.3		
24,015.6			22,985.1			21,386.4		
התחייבויות נושאות ריבית בישראל								
3,733.0	-	-	2,807.3	-	-	1,658.4	-	-
5,952.6	24.0	0.40	8,056.3	21.3	0.26	10,385.4	27.5	0.26
9,685.6	24.0	0.25	10,863.6	21.3	0.20	12,043.8	27.5	0.23
28.0	-	-	19.2	-	-	17.2	-	-
44.0	0.1	0.23	75.3	0.1	0.13	67.5	0.1	0.15
845.7	39.9	4.72	651.3	27.1	4.16	539.2	18.6	3.45
10,603.3	64.0	0.60	11,609.4	48.5	0.42	12,667.7	46.2	0.36
התחייבויות שאינן נושאות ריבית								
10,878.3			8,961.8			6,492.4		
1,339.2			1,308.0			1,231.7		
180.5			157.1			143.8		
23,001.3			22,036.3			20,535.6		
1,241.1			1,169.5			1,063.6		
24,242.4			23,205.8			21,599.2		
2.40			2.18			2.09		

- על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבעי ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
- לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- מהיתרה הממוצעת של אג"ח זמינות למכירה (נוכחה)/ נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/ (הפסדים) בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף 'התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן' בסך (1.1) מיליוני ש"ח (בדצמבר 2016 - 0.2 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 0.8 מיליוני ש"ח).
- לרבות נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי ההפרשה להפסדי אשראי.
- עמלות בסך 6.8 מיליוני ש"ח, 5.8 מיליוני ש"ח - 4.3 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית לימים 31 בדצמבר 2017, 31 בדצמבר 2016 ו- 31 בדצמבר 2015.

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 3- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות (המשך)

חלק ב' - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2015			2016			2017		
שיעור הכנסות/הוצאה (אחוזים)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	שיעור הכנסות/הוצאה (אחוזים)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	שיעור הכנסות/הוצאה (אחוזים)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾
מטבע ישראלי לא צמוד								
2.67	423.0	15,813.6	2.72	476.1	17,518.8	3.15	575.5	18,257.8
(0.28)	(28.6)	10,078.1	(0.15)	(13.9)	9,415.9	(0.12)	(10.2)	8,477.0
2.39			2.57			3.03		
מטבע ישראלי צמוד למדד								
1.65	44.9	2,723.0	2.17	49.8	2,290.3	2.42	56.9	2,346.8
(0.70)	(17.3)	2,459.9	(1.62)	(34.5)	2,128.4	(2.56)	(53.8)	2,104.8
0.95			0.55			(0.14)		
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ								
0.99	9.0	907.8	1.55	15.1	975.0	1.59	16.6	1,041.6
(0.23)	(0.3)	129.7	(0.15)	(0.1)	65.1	-	-	21.5
0.76			1.40			1.59		
סך פעילות בישראל								
2.45	476.9	19,444.4	2.60	541.0	20,784.1	3.00	649.0	21,646.2
(0.36)	(46.2)	12,667.7	(0.42)	(48.5)	11,609.4	(0.60)	(64.0)	10,603.3
2.09			2.18			2.40		

(1) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 3- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות (המשך)

חלק ג' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית ובהוצאות ריבית ⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016 לעומת 2015			2017 לעומת 2016		
שינוי נטו	גידול (קטון) בגלל מחיר	גידול (קטון) בגלל כמות	שינוי נטו	גידול (קטון) בגלל מחיר	גידול (קטון) בגלל כמות
נכסים נושאי ריבית					
47.8	5.2	42.6	47.9	7.9	40.0
אשראי לציבור					
16.3	9.9	6.4	60.1	58.1	2.0
נכסים נושאי ריבית אחרים					
64.1	15.1	49.0	108.0	66.0	42.0
סך כל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
(6.2)	(3.9)	(2.3)	2.7	5.6	(2.9)
פיקדונות הציבור					
8.5	4.1	4.4	12.8	5.3	7.5
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
2.3	0.2	2.1	15.5	10.9	4.6
סך כל הוצאות הריבית					
61.8	14.9	46.9	92.5	55.1	37.4
הכנסות ריבית נטו					

(1) השינוי בכמות מחושב על פי השינוי בכמות מוכפל במחיר החדש. השינוי במחיר מחושב על פי השינוי במחיר מוכפל בכמות הישנה.

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 4 - דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים - מידע רב רבעוני

2016				2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
104.4	142.7	150.5	143.4	147.7	177.2	153.4	170.7	הכנסות ריבית
(2.7)	20.6	21.7	8.9	10.6	30.8	5.8	16.8	הוצאות ריבית
107.1	122.1	128.8	134.5	137.1	146.4	147.6	153.9	הכנסות ריבית, נטו
(0.1)	4.2	6.1	7.2	6.6	5.9	7.1	8.9	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
107.2	117.9	122.7	127.3	130.5	140.5	140.5	145.0	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	0.2	-	(0.3)	0.1	(0.8)	1.3	0.1	הכנסות שאינן מריבית
33.0	33.4	35.5	33.1	32.8	32.8	34.8	36.0	עמלות
0.5	0.7	0.5	0.7	0.5	0.5	0.5	0.2	הכנסות אחרות
33.5	34.3	36.0	33.5	33.4	32.5	36.6	36.3	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
55.4	55.7	56.5	64.6	63.6	67.7	64.3	63.5	הוצאות תפעוליות ואחרות
21.0	22.1	24.2	23.4	31.4	29.4	30.6	31.4	משכורות והוצאות נלוות
36.4	35.7	39.8	40.8	45.0	43.7	45.3	43.3	אחזקה ופחת בניינים וציוד
112.8	113.5	120.5	128.8	140.0	140.8	140.2	138.2	הוצאות אחרות
27.9	38.7	38.2	32.0	23.9	32.2	36.9	43.1	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
11.9	13.8	13.5	14.2	7.3	11.8	13.4	16.0	רווח לפני מסים
16.0	24.9	24.7	17.8	16.6	20.4	23.5	27.1	הפרשה למסים על הרווח
0.66	1.02	1.01	0.73	0.68	0.84	0.96	1.11	רווח נקי
בשקלים חדשים								רווח נקי למניה

מספר המניות לצורך החישוב הנ"ל הוא 24,389,946 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כל אחת.

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 4 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון - מידע רב רבעוני

2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
נכסים				
13,766.8	13,780.2	14,187.5	14,002.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
822.7	805.0	801.2	806.3	ניירות ערך
9,013.1	9,209.7	9,421.0	9,634.4	אשראי לציבור
58.9	60.8	62.4	65.0	הפרשה להפסדי אשראי
8,954.2	9,148.9	9,358.6	9,569.4	אשראי לציבור, נטו
287.7	287.0	280.3	275.8	בניינים וציוד
126.5	145.4	130.5	128.4	נכסים אחרים
23,957.9	24,166.5	24,758.1	24,782.0	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
20,389.1	20,559.8	20,963.6	20,908.4	פיקדונות הציבור
19.2	34.0	34.2	60.6	פיקדונות מבנקים
27.9	31.2	33.6	25.9	פיקדונות הממשלה
797.2	810.9	934.0	941.0	כתבי התחייבות נדחים
1,490.8	1,501.1	1,543.4	1,565.6	התחייבויות אחרות
22,724.2	22,937.0	23,508.8	23,501.5	סך כל ההתחייבויות
1,233.7	1,229.5	1,249.3	1,280.5	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
23,957.9	24,166.5	24,758.1	24,782.0	סך כל ההתחייבויות וההון

(במיליוני שקלים חדשים)

נספח 4 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון - מידע רב רבעוני (המשך)

2016				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
נכסים				
14,107.9	14,253.9	14,688.2	14,498.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
30.0	30.5	29.8	29.1	ניירות ערך
8,211.7	8,467.8	8,701.0	8,988.1	אשראי לציבור
50.5	53.0	55.0	57.5	הפרשה להפסדי אשראי
8,161.2	8,414.8	8,646.0	8,930.6	אשראי לציבור, נטו
245.5	251.6	260.2	290.7	בניינים וציוד
147.9	141.8	105.4	105.4	נכסים אחרים ⁽¹⁾
22,692.5	23,092.6	23,729.6	23,853.9	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
19,489.6	19,852.0	20,173.8	20,273.0	פיקדונות הציבור
41.5	39.0	36.1	32.5	פיקדונות מבנקים
19.0	18.9	20.7	19.7	פיקדונות הממשלה
550.9	559.7	788.7	792.8	כתבי התחייבות נדחים
1,445.1	1,451.3	1,513.6	1,519.1	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾
21,546.1	21,920.9	22,532.9	22,637.1	סך כל ההתחייבויות
1,146.4	1,171.7	1,196.7	1,216.8	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי ⁽¹⁾
22,692.5	23,092.6	23,729.6	23,853.9	סך כל ההתחייבויות וההון

מילון מונחים

מושג	הגדרה
Back testing	תהליך להערכת נאותות תוצאות המודל, במסגרתו נערכת השוואה בין תחזיות המודל לתוצאות בפועל.
Control Objectives for Information and Related (Technology COBIT)	מודל מקיף הכולל מגוון תהליכים ועדי בקרה בסביבה טכנולוגית.
Disaster Recovery Plan (DRP)	תכנית התאוששות מאסון- כוללת תהליכים, מדיניות ונהלים המשמשים להתאוששות מאסון המשבית לזמן לא קצר את התשתית הטכנולוגית החיונית לפעילותו של ארגון.
Foreign Accounts Tax Compliance Act (FATCA)	חוק ה-FATCA האמריקאי - Foreign Account Tax Compliance Act קובע חובת דיווח לרשות המסים האמריקאית (ה-IRS) על חשבונות ועל נכסים פיננסיים המצויים בבעלות אזרחי ארצות הברית או בעלי זיקה לארצות הברית (U.S Person) על ידי מוסדות פיננסיים זרים (מחוץ לארה"ב).
International Accounting (IASB) Standards Board	הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.
Internal Capital Adequacy Assessment (ICAAP) Process	התאגידים הבנקאיים נדרשים במסגרת הוראות באזל 2 לקיים תהליך פנימי להערכת הלימות הונם ולקבוע אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון. התהליך מהווה חלק מהנדבך השני של הוראות באזל 2.
International Financial Reporting Standard (IFRS)	תקני דיווח כספי בינלאומיים - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי ה-IASB, והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
Liquidity Coverage Ratio (LCR)	יחס כיסוי נזילות- מוגדר כיחס בין מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובין תזרים המזומנים היוצא נטו ל- 30 הימים הבאים, תחת תרחיש קיצון.
יחס מימון יציב (NSFR)	יחס בין מקורות מימון יציבים (מקורות מימון קיימים, הצפויים בהסתברות גבוהה לעמוד לרשות הבנק בטווח זמן של שנה אחת ומעלה) ובין שימושים ארוכי טווח (שימושים קיימים שהבנק צפוי להידרש להמשיך לממנם בטווח הזמן של שנה אחת ומעלה). בהתאם לעדכון הוראות באזל, נוספה התייחסות גם לפרקי זמן מתחת לשנה.
PV200/300	רגישות השווי הוגן לתזוזה בו זמנית של עקום הריבית ב- 200/300 נקודות בסיס (שינוי של 2%/3%).
SOX	חקיקה אמריקאית, אשר אומצה בחלקה על ידי בנק ישראל ומטרתה להסדיר את תחומי האחריות והבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי בארגון.

מושג	הגדרה
Supervisory Review & Evaluation Process (SREP)	תהליך סקירה והערכה פיקוחי המבוצע על ה-ICAAP.
Value at Risk (VAR)	ערך נתון בסיכון- מודל ניהול סיכונים מקובל לצורך כימות סיכוני שוק. ערך ה- VAR (הערך בסיכון) המתקבל במודל הינו אומדן סטטיסטי להפסד מקסימלי צפוי לבנק, בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.
אשראי מוניטרי	הלוואה שבנק ישראל מעמיד לבנקים למשך יום (מכרז יומי) או שבוע (מכרז שבועי), בשיטה של מכרז מדורג על הריבית.
באזל 2	תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. מסגרת להערכת הלימות ההון וניהול הסיכונים אשר פורסמה בגרסתה הסופית על ידי ועדת באזל בשנת 2006.
באזל 3	מסגרת להערכת הלימות ההון וניהול הסיכונים אשר פורסמה לראשונה על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בשנת 2010.
גישה סטנדרטית	גישה לחישוב ההון הנדרש בגין סיכון אשראי, שוק או תפעולי. חישוב הקצאת ההון נערך על פי נוסחה המבוססת על רכיבי הערכה פיקוחיים אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים.
הון פיקוחי	ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: (1) הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף, (2) הון רובד 2. בהתאם להגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין 202.
הון רובד 1	מורכב מהון מניות רגילות שהונפקו על ידי התאגיד, פרמיה על מניות רגילות, עודפים לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן, רווח כולל אחר מצטבר ועודפים אחרים שניתן להם גילוי (כוללים: רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות של ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, קרן הון שנוצרה מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות, קרנות אחרות שקיבלו את אישור המפקח ועוד), מניות רגילות שהונפקו על ידי חברה בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו ומוחזקות על ידי צד ג' (זש"ש) בתנאים מסוימים, התאמות פיקוחיות וניכויים מהון עצמי רובד 1.
הון רובד 2	מכשירים שהונפקו על ידי הבנק (שאינם בהון רובד 1) ועומדים בקריטריונים, פרמיה על מכשירים הכלולים בהון רובד 2, הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס (בהתאם למגבלות).
המשכיות עסקית	מצב בו עסק פועל ברציפות ללא הפרעות.
הפחתת סיכון אשראי	תאגידים בנקאיים משתמשים במספר שיטות כדי להפחית את סיכוני האשראי אליהם הם חשופים. הפחתת הסיכון תעשה במקרים הבאים: עסקאות מובטחות (הועמד ביטחון בגין חשיפת האשראי), קיזוז מאזני (כאשר קיים הסדר קיזוז בר אכיפה משפטית של הלוואות ופיקדונות כאשר תקופות הפירעון זהות), ערבויות ונגזרי אשראי (כאשר ערבויות או נגזרי אשראי הנם ישירים, מפורשים וברורים, בלתי חוזרים ובלתי מותנים, ניתן להביאם בחשבון בעת חישוב דרישות ההון, כל עוד התאגידים הבנקאיים עומדים בתנאי סף תפעוליים מסוימים בקשר לתהליכי ניהול סיכונים הכרוכים בהגנות אשראי אלה).

מושג	הגדרה
התאוששות	שיקום פעולות עסקיות מסוימות לאחר שחל שיבוש באותן פעולות, עד לרמה מספקת לצורך מילוי ההתחייבויות העסקיות.
ועדת באזל	ועדת באזל הינה פורום לשיתוף פעולה בינלאומי בענייני פיקוח על הבנקים. מטרת הוועדה הינן הגברת ההבנה בנושאי פיקוח עיקריים ושיפור איכות הפיקוח על תאגידים בנקאיים ברחבי העולם. הוועדה ידועה בעיקר בשל התקנים הבינלאומיים להלימות ההון, עקרונות הליבה לפיקוח אפקטיבי על הבנקים ותיאום בין מדינות שונות ליצירת פיקוח חוצה גבולות על בנקים ברחבי העולם.
זיכויים והעברות בזמן אמת (זה"ב)	מערכת מתקדמת לסליקה יעילה ואמינה של התשלומים השקליים במשק, בזמן אמת ובאופן סופי.
חבות	אשראי על אחריות הבנק, פעילות בנגזרים, השקעות התאגיד הבנקאי בניירות ערך של הלווה, התחייבויות לשלם כסף על חשבון הלווה, התחייבות למסלקת מעוף בגין בטוחות, התחייבויות של הבנק למתן אשראי או להוצאת ערבות, בניכויים ובהחרגות המפורטים בהוראות בנק ישראל.
חברה בת	חברה אשר חברה אחרת מחזיקה בחמישים אחוזים או יותר מן הערך הנקוב של הון המניות המוצא שלה או מכוח ההצבעה שבה או רשאית למנות מחצית או יותר מהמנהלים או את המנהל הכללי שלה.
חברה מאוחדת	חברה שדוחותיה מאוחדים עם דוחות התאגיד הבנקאי.
חברה מוחזקת	חברה מאוחדת או חברה כלולה.
חברות כרטיסי אשראי	תאגיד עזר המנפיק כרטיס חיוב או הסולק תשלומים שנעשו באמצעותו.
חוב	זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.
חוב בפיגור	פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו.
חובות בעייתיים	חובות המסווגים באחד מהסיווגים השליליים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.
חוזי אקדמה (פורורד)	חוזה אקדמה הוא חוזה שבו התחייבות לקנות או למכור נכס מסוים, בכמות מסוימת, בתאריך מסוים ובמחיר מסוים. נפוצים בעיקר על מטבעות ושערי ריבית והם חוזים ספציפיים הנחתמים בדרך כלל בין לקוח למתווך פיננסי.
חולשה מהותית בבקרה הפנימית על דיווח כספי	ליקוי, או שילוב של ליקויים, בבקרה הפנימית על דיווח כספי, כך שישנה אפשרות סבירה שהצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים השנתיים או הרבעוניים של התאגיד הבנקאי לא תימנע או תתגלה במועד.
חשבון חוזר דביטורי (חח"ד)	חשבון עובר ושב עם מסגרת אשראי.
יחס הלימות הון	קיום יחס מזערי בין ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנקים.

מושג	הגדרה
יחס נזילות מזערי	יחס שבין 'כרית הנזילות' לבין התשלומים החזויים בחודש הקרוב בניכוי התקבולים החזויים באותה תקופה.
יתרת חוב רשומה	יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנזקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו, בניכוי כל סכום חוב שנמחק חשבונאית בעבר. בשונה מיתרת חוב נטו, אין לנכות מיתרת החוב הרשומה הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.
כרית הנזילות	יתרת הנכסים הנזילים בבנק לאחר הפעלת מקדמי בטחון הולמים אשר נקבעו מראש.
כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.
ליקוי משמעותי	ליקוי או צירוף של ליקויים בבקרה הפנימית על דיווח כספי, שהינו פחות חמור מחולשה מהותית, אם כי עדיין חשוב דיו על מנת להסב את תשומת לבם של אלו האחראים לפיקוח על הדיווח הכספי של התאגיד הבנקאי.
מבחני מצוקה/תרחישי קיצון	כינוי למגוון שיטות שנועדו להעריך את מצבו הפיננסי של הבנק בתרחיש קיצון חמור אך מתקבל על הדעת.
מדד הרפינדל	מדד לריכוזיות בענפים במשק, המהווה גם אינדיקטור מקובל לרמת התחרותיות בהם.
משך חיים ממוצע (מח"מ)	אורך החיים הממוצע של מכשיר פיננסי. משך החיים הממוצע מבטא את הרגישות של המכשיר הפיננסי לשינויים בשיעורי הריבית. משך חיים ממוצע (Macaulay Duration) ערך השווה לסיכום הערכים הנוכחיים של תזרימי המזומנים של המכשיר הפיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של המכשיר הפיננסי, משוקללים במשך הזמן שצפוי לחלוף עד שתזרימי מזומנים אלו יתקבלו או ישולמו, ומחולקים בשווי ההוגן של המכשיר הפיננסי.
מח"מ אפקטיבי	משך חיים ממוצע אפקטיבי של מכשיר פיננסי מהווה קירוב לשינוי באחוזים במחיר של מכשיר פיננסי כתוצאה משינוי קטן בשיעור התשואה הפנימי של המכשיר הפיננסי.
מחירי צל	מחירי צל (ידוע בספרות המקצועית כ'מחיר מעבר' או 'מחיר איזון') הינו מחיר רעיוני המהווה הערכה לגבי העלות האמתית של מוצר או שרות כאשר לא קיים להם מחיר שוק, כגון העברה של מוצר או שרות בין יחידות בתאגיד.
מכשירי אשראי חוץ מאזניים	מכשירים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
ממשל תאגידי	אוסף של עקרונות וכללים המגדירים כיצד ראוי שחברות ציבוריות תתנהלנה בהיבטי בקרה ופיקוח. מכלול הקשרים בין ההנהלה, הדירקטוריון, בעלי המניות ובעלי העניין אשר מרכיבים את המבנה אשר באמצעותו נקבעים יעדי הבנק והאמצעים להשגתם ולניטורם. כמו כן, הממשל התאגידי תומך בהגדרת חלוקת קווי הסמכות והאחריות ובאופן תהליך קבלת ההחלטות.
מערכת סליקה בנקאית (מס"ב)	מערכת בה מתבצעים זיכויים וחויבים אלקטרוניים.

מושג	הגדרה
מרווח bid-ask	המרווח בין מחיר הרכישה ומכיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל במחיר בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.
נדבך 1	החלק הראשון במסגרת העבודה של באזל 2, כולל את חישוב דרישות ההון המזערי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי.
נדבך 2	החלק השני במסגרת העבודה של באזל 2 המתייחס לתהליך הסקירה הפיקוחית. חלק זה מורכב מעקרונות היסוד הבאים: <ul style="list-style-type: none"> • הבנק יערוך תהליך ICAAP, כהגדרתו לעיל. • המפקח יקיים תהליך להערכת תהליך הערכת הלימות ההון על ידי הבנק, לבחינת יכולתו לבצע ניטור על יחסי ההון הפיקוחיים והעמידה בהם.
נדבך 3	מטרת החלק השלישי במסגרת העבודה של באזל 2 הינה לעודד משמעת שוק על ידי פיתוח של מערכת דרישות גילוי, שתאפשר למשתתפים בשוק להעריך את ההון, החשיפות לסיכון ותהליכי הערכת הסיכון ובהתאם לכך להעריך את הלימות ההון של הבנק.
נוסטרו של הבנק	נוסטרו הינו חשבון בנק אשר בו מנוהל תיק ההשקעות של הבנק. בחשבון זה לא ניתן לבצע פעולות עבור לקוחות החברה.
נזילות	היכולת של הבנק לממן גידול בנכסים, לעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון ולספק אשראי ללקוחות על פי המסגרות שנקבעו להם, מבלי להיקלע להפסדים חריגים.
ניהול המשכיות עסקית	גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לוודא כי ניתן יהיה לבצע פעולות מסוימות או להשיבן לפעילות במועד, במקרה של שיבושים תפעוליים, הנגרמים מאירועים חיצוניים או פנימיים, וכן להקטין את ההשפעה ששיבושים מסוג זה עלולים לגרום בין היתר לרציפות הפעילות העסקית, למוניטין ולרווחיות הבנק.
נכס פיננסי	מזומן, ראייה לזכות בעלות בישות, או חוזה המקנה לישות אחת זכות לעשות אחד מהבאים: <ul style="list-style-type: none"> א. לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מישות אחרת. ב. להחליף עם ישות אחרת מכשיר פיננסי אחר בתנאים פוטנציאליים עדיפים.
נכסי סיכון	נכסי הסיכון של הבנק (נכסי סיכון אשראי, נכסי סיכון שוק ונכסי סיכון תפעולי המחושבים בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים).
ניהול נכסים והתחייבויות Asset Liabilities Management (נ"ה) - (ALM)	ניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק.
סייבר	תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר. יצוין כי בהגדרה זו נכללים גם ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
סיכון	סיכון הוא אפשרות (הסתברות) לפגיעה בהון, ברווחים, ביציבות הבנק או ביכולתו להשיג את מטרותיו העסקיות.

מושג	הגדרה
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון בגין מכשירים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
סיכון אשראי מאזני	חובות ויתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים.
סליקה	תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי חשבונות.
עובר ושב (עו"ש)	חשבון בנק שבו מתנהלות פעולות של כניסת ויציאת מזומנים.
ערבויות	התקשרויות פורמאליות המחייבות משפטית צד שלישי לשלם חוב אם החייב הישיר לא מצליח לעשות זאת.
ערך נוכחי/ Present Value (PV)	כלי המשמש על מנת לקשר סכומים עתידיים (תזרימי מזומנים או ערכים) לסכום נוכחי, תוך שימוש בשיעורי הריבית.
פיקדון לפי דרישה	פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב, כגון יתרת זכות בחשבון עו"ש.
פיקדון לפי מידת גבייה	פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ואין לתאגיד סיכון להפסד מהאשראי שניתן מפיקדונות אלה.
פיקדונות לזמן קצוב	פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה, אלא אם כן משיכה מוקדמת מחויבת בקנס שסכומו לפחות 7 ימי ריבית פשוטה על הסכום שנמשך.
ריבית אפקטיבית	שיעור התשואה הגלום בחוב. כלומר, שיעור הריבית החוזי, כשהוא מותאם לפרמיה, לניכיון או לעמלות נידחות נטו או לעלויות נידחות נטו, שנקפו ליתרת החוב.
ריבית בנק ישראל	הריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים והיא נקבעת על ידי הוועדה המוניתרית של הבנק.
ריבית מוניתרית	ריבית בנק ישראל היא הריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאיים והיא נקבעת על ידי הוועדה המוניתרית של הבנק.
ריבית עוגן	שיעור מוכר ומצוטט באופן נרחב בשוק פיננסי פעיל, שיש בו כדי להצביע על הרמה הכללית של שיעורי ריבית שניתן לייחס ללווים מוגדרים. זהו שיעור שבו נעשה שימוש נרחב בשוק פיננסי נתון כבסיס לקביעת שיעורי הריבית של מכשירים פיננסיים בודדים ואשר מקובל להתייחס אליו בעסקאות הקשורות לשיעורי ריבית.
ריבית פריים	ריבית הנקבעת בכל בנק על בסיס ריבית בנק ישראל ובתוספת מרווח.
שווי הוגן	המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט 'מחיר שוק', כיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי, המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.
שוק פעיל	שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

מושג	הגדרה
שיעור תשואה פנימי (שת"פ-IRR)	שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי ממכשיר פיננסי אל היתרה המאזנית/השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי.
שירותי קסטודי	שירותי משמורת של ניירות ערך. לקוח המחזיק תיק הרשום בבנק, נהנה משירותי משמורת של ניירות הערך בבנק. דמי המשמרת הם דמי קסטודיאן.
תביעה ייצוגית	תובענה המנוהלת בשם קבוצת בני אדם, שלא ייפו את כוחו של התובע המייצג לכך, ואשר מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה.
תיאבון הסיכון	רמת החשיפה או פוטנציאל החשיפה לאירוע אותו הבנק מסכים לספוג.
תיקוף מודלים	תיקוף מודל הינו התהליך לבדיקת והערכת ביצועי המודל והסיכון הגלום בשימוש בו. תהליך תיקוף המודל כולל בחינה של רכיבי המודל השונים, עקרונות והנחות, פלט קלט ועיבוד.
תקריות קיברנטיות	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר. יצוין כי בהגדרה זו נכללים גם ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

אינדקס

227.....	COBIT
227.....	DRP
227, 42.....	FATCA
231, 228, 227, 197, 85, 70, 49, 43, 35.....	ICAAP
227, 109.....	IFRS
227, 74.....	LCR
227, 74, 73.....	NSFR
227, 57.....	PV200
228.....	SREP
228, 70, 58, 57.....	VAR
221, 219, 126, 76, 72, 52, 49, 48, 45.....	אג"ח
196, 117, 69, 58.....	אופציה
87, 44, 17, 15, 13.....	אינפלציה
49, 48, 47, 46, 45, 44, 43, 42, 41, 39, 38, 37, 35, 34, 32, 31, 30, 29, 25, 24, 21, 18, 16, 13, 12, 11, 10, 3.....	אשראי
122, 120, 116, 115, 114, 113, 108, 105, 103, 101, 89, 87, 86, 85, 77, 76, 75, 69, 56, 55, 54, 53, 52, 51, 50.....	
171, 170, 169, 168, 167, 166, 165, 164, 162, 161, 160, 159, 156, 153, 154, 140, 136, 135, 132, 129, 126.....	
224, 223, 221, 220, 219, 218, 217, 213, 211, 209, 208, 186, 181, 180, 178, 177, 176, 175, 174, 173, 172.....	
232, 231, 230, 229, 228, 226, 225.....	
54, 50.....	אשראי בעייתי
231, 228, 227, 47, 41, 35.....	באזל 2
228, 35.....	באזל 3
84, 83, 82, 81, 80, 78, 76, 73, 58, 57, 48, 47, 46, 45, 44, 42, 41, 38, 35, 33, 20, 18, 17, 16, 11, 9, 7, 5.....	בנק
187, 185, 183, 156, 155, 153, 151, 150, 147, 146, 137, 128, 113, 107, 100, 99, 98, 97, 96, 95, 93, 92, 85.....	
229, 227, 216, 215, 214, 213, 212, 211, 210, 209, 208, 203, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 190, 189.....	
232, 231.....	
180.....	בעל עניין
53.....	ברוקרים
139, 53.....	גופים מוסדיים
53.....	דילרים
115, 79.....	הגישה הסטנדרטית
228, 154, 85, 71, 70, 58, 35, 34.....	הון רובד 1
228, 153, 34.....	הון רובד 2
231, 228, 210, 82, 80, 78, 45, 42.....	המשכיות עסקית
200, 191, 150, 41.....	הנהלה
229, 227, 17.....	התאוששות
229, 228.....	ועדת באזל
229.....	זה"ב
229, 170, 159, 114, 54, 53, 52, 48, 46, 3.....	חבות
229, 228, 196, 191, 190, 189, 188, 187.....	חברה בת
229.....	חברה כלולה
229, 128.....	חברה מאוחדת
166, 165, 164, 159, 145, 135, 134, 133, 126, 125, 120, 118, 115, 114, 113, 111, 105, 53, 49, 48, 39, 29.....	חוב
232, 230, 229, 179, 169, 168, 167.....	
229.....	חובות בעיתיים
229, 175, 174, 171, 76, 47, 43, 31.....	חח"ד
230, 73.....	כרית הנזילות

כתבי התחייבות נדחים	12, 16, 29, 32, 33, 35, 103, 105, 108, 125, 140, 172, 173, 176, 177, 178, 180, 183, 203, 220,
221, 225, 226, 230	
ליקוי משמעותי	200, 230
מבחני מצוקה	43, 230
מדד המחירים לצרכן	3, 17, 72, 109, 112
מדד הרפינדל	48, 49, 230
מדד ידוע	112
מדד ת"א 25	19
מח"מ	44, 57, 59, 69, 230
מחירי צל	230
מט"ח	13, 31, 37, 58, 59, 70, 71, 76, 83, 156, 174, 203, 208, 218
ממשל תאגידי	2, 24, 83, 85, 185, 186, 210, 211, 230
מרווח bid-ask	121, 231
נגזרים	49, 52, 57, 60, 61, 62, 64, 68, 71, 122, 174, 211, 229, 230, 232
נדבך 2	231
נדבך 3	43, 45, 56, 70, 77, 80, 231
נילות	3, 10, 12, 13, 14, 39, 41, 42, 44, 47, 73, 74, 75, 76, 77, 86, 87, 155, 227, 230, 231
נזק 13, 14, 81, 231, 233	
נכסי סיכון	13, 34, 37, 39, 153, 160, 161, 162, 231
סייבר	15, 20, 43, 80, 81, 231, 233
סיכון 3, 10, 13, 14, 20, 30, 32, 34, 35, 36, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58,	
59, 60, 61, 71, 72, 73, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 108, 113, 114, 115, 122, 135, 136,	
153, 154, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 175, 176, 177, 197, 211, 218, 228, 231, 232, 233	
עו"ש	37, 38, 53, 59, 76, 83, 156, 175, 176, 178, 203, 208, 213, 218, 232
ערביות	31, 53, 120, 124, 154, 171, 228, 232
ערך נוכחי	60, 61, 122, 167, 178, 232
פיקדונות לזמן קצוב	31, 76, 139, 232
צד קשור	180
ריבית אפקטיבית	90, 113, 232
ריבית בנק ישראל	18, 232
שווי הוגן	28, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 102, 108, 109, 113, 121, 122, 131, 133, 134, 142, 176, 177
178, 179, 221, 228, 232	
שוק פעיל	122, 178, 232
שיעור תשואה פנימי	63, 65, 67, 68, 69, 233
שירותי קסטודי	233
שליטה	3, 104, 120, 178, 180, 181, 182, 186, 203, 204, 212
תאגיד בנקאי	110, 111, 120, 123, 124, 128, 148, 155, 159, 209, 210, 211, 213
תיאבון הסיכון	13, 41, 43, 44, 45, 48, 57, 78, 86, 233
תיקוף מודלים	233
תקריות קיברנטיות	233
תרחישי קיצון	43, 47, 70, 78, 80, 227, 230

25 בינואר 2018

לכבוד

בנק יהב בע"מ

הנדון: הערכה האקטוארית להתחייבויות בגין זכויות עובדים לתאריך 31/12/2017

הצהרת אקטואר

נתבקשתי על ידי בנק יהב בע"מ (להלן: "בנק") להעריך את ההתחייבויות של הבנק בגין זכויות עובדים ליום 31 בדצמבר 2017, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של מפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים בישראל. פרט לביצוע הערכה זו ולעבודות שאינן קשורות לעניין חוות דעת זו, המבוצעות על ידי KPMG מול גורמים אחרים בבנק, אין לי כל קשרים עסקיים עם בנק יהב, חברות קשורות לבנק, בעל עניין בבנק או כל גורם אחר. העבודות אחרות המתבצעות ע"י KPMG עבור הבנק אינן מעלות ספקות באשר לאובייקטיביות שלי. לא קיימת תלות ביני ובין הבנק ועבודתי לא לוותה בהגבלות או בהתנאות כלשהן אשר היו עשויות להשפיע על עבודתי.

השכלה

- תואר ראשון בכלכלה (התמחות באקטואריה Macquarie University, Sydney)
- חבר מלא באגודת האקטוארים באוסטרליה (FIAA (Institute of Actuaries of Australia)
- חבר מלא באגודת האקטוארים בישראל FILAA

ניסיון

הצטרפתי ל-KPMG בשנת 2015 ומונתי למנהל ביקורת אקטואריה במחלקת ניהול סיכונים פיננסיים. אני מומחה באקטואריה ביטוח חיים ובריאות עם ניסיון של מעל 21 שנים. במסגרת תפקידי הייתי אחראי על ביקורת אקטואריה בחברות ביטוח, בנקים וחברות אחרות. אני בעל ניסיון מקצועי רב בתחום אקטואריה ביטוח חיים ובריאות הכולל תמחור מוצרים, ניתוחי רווחיות, חישובי ערך הגלום וסולבנסיות, מודלים אקטואריים ותוכניות עבודה.

היקף חוות הדעת האקטוארית

לצורך חישוב ההתחייבויות בגין הטבות העובדים, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי בנק יהב. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההתחייבויות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ביחס לשנים קודמות, אך האחריות לגבי שלמותם ואמינותם הינה של הבנק בלבד. ההנחות האקטואריות בגין תכנית פרישה, גובה שי לחג, גובה מענקי הסתגלות, שיעורי העזיבה רגילים, גידול השכר וגיל פרישה התקבלו מהבנק. יתר ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת התחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים.

חוות הדעת

הערכתי את ההתחייבויות נעשתה על פי כללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור של מפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי. ההנחות והשיטות להערכת ההתחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להנחיות וכללים המפורטים לעיל.

ההתחייבויות המפורטות בדין וחשבון האקטוארי, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי התחייבויות הולמות לכיסוי התחייבויות הבנק כלפי פנסיונרים ועובדים בגין תקופת הפרישה, הטבות אחרות וכן את התחייבותו בגין עתודה לתכנית פרישה.

אני מסכים שחוות דעתי זו תפורסם כחלק מדוחות כספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017.

בכבוד רב,

דוד הרס FILAA

מנהל מחלקת אקטואריה, KPMG

הערכה אקטוארית להתחייבויות בגין זכויות עובדים נכון לתאריך 31/12/2017

פירוט קבוצות העובדים הקיימות בבנק ליום 31/12/2017-

עובדים פעילים- קבוצה זו מהווה את כל העובדים המועסקים בבנק נכון ליום ההערכה האקטוארית.

קבוצה זו נחלקת לארבע תתי קבוצות:

- חברי הנהלה
- עובדים בחוזים אישיים מיוחדים
- עובדים על פי הסכם קיבוצי-
 - עובדים קבועים
 - עובדים בחוזה
- עובדים שעתיים

גמלאים- עובדים שסיימו את עבודתם בבנק אשר מוגדרים במסגרת הפרישה כגמלאים של הבנק, זכאים להטבות כספיות בכל שנה.

שארים- בני/ות זוג של גמלאי/ות הבנק.

הטבות הקיימות בבנק נכון לתאריך 31/12/2017

- פיצויים, לרבות פיצויים מוגדלים במסגרת תוכנית פרישה
- מענק יובל 25 שנה
- מענק הסתגלות
- פדיון ימי מחלה
- שי לחג ורווחה

תיאור הטבות

1. פיצויים

עובדים שהתפטרו זכאים לשחרור כספי החיסכון בקופה אישית בעוד שעובדים מפוטרם זכאים לפיצויים מלאים על פי חוק. עובדים אשר חתומים על סעיף 14 מלא זכאים לכל כספי הפיצויים המופקדים על שמם, ללא קשר לסיבת העזיבה. חברי הנהלה- הנחת העבודה היא שעבור עובדים אלה מדיניות הפיצויים הינה מעבר למחויבות החוזית, תוך התבססות על ניסיון העבר.

2. תכנית פרישה

במהלך השנה הבנק הרחיב את תכנית פרישה. תכנית הפרישה מאפשרת לקבוצה מסוימת של עובדים לפרוש לפני גיל פרישה בהתאם לקריטריונים הקבועים בתוכנית, ובמסגרתה יהיו זכאים העובדים לפיצויים מוגדלים ומענקי פרישה נוספים. שיעורי היציאה לתוכנית הפרישה התקבלו על ידי הבנק, כאשר החל משנת 2020 תכנית הפרישה עוברת למתכונת מצומצמת ומספר הפורשים במסגרת התכנית קטן באופן משמעותי.

3. מענק הסתגלות

חברי הנהלה זכאים למענק הסתגלות בכל מקרה של סיום עבודה.

4. שי לחג ורווחה

הטבה זו מוענקת עבור פעילות פנאי, חוגים ושי לחג לקבוצת העובדים הפעילים, פנסיונרים ושאיירים. עובדים צוברים זכאות מלאה להטבה בגיל 55 עם מינימום 15 שנות וותק. נמסר לנו כי בתקופת הדו"ח חלו השינויים הבאים בהטבה:

א. ביטול הצמדה: בתקופות קודמות סכום השי לחג היה צמוד לחצי מעליית המדד בעוד סכום הרווחה הוצמד למדד במלואו. בהתאם להנחיית הבנק, נמסר לנו כי יש לבטל את ההצמדה של השי לחג ושל סכום הרווחה.

ב. שינוי הסכומים: בהתאם להנחיית בבנק, עודכנו סכומי ההטבה בגין תשלומי השי ותשלומי הרווחה.

5. מענק יובל

עובדים פעילים זכאים למענק חד פעמי בגובה משכורת חודשית אחת עם השלמת 25 שנות עבודה.

6. פדיון ימי מחלה

עובדים צוברים זכאות מלאה להטבה זו בגיל 55 עם מינימום של 10 שנות וותק. הפיצוי יינתן רק במקרה שהעובד ניצל לא יותר מ-65% מסך כל ימי המחלה המגיעים לו, וזה לפי אחוזי ניצול להלן בגין כל 30 ימי מחלה צבורים:

אחוז ניצול	ימי פדיון
מגל 65%	0
36%-65%	6
מתחת 36%	8

שיטת החישוב

ההתחייבויות חושבו לפי שיטת יחידת זכאות חזויה (Projected Unit Credit Method), כערך הנוכחי של התשלומים החזויים לעובדים ולפנסיונרים, בגין ההטבות הרלוונטיות, על-פי הזכויות הצבורות למועד ההערכה. בשיטה זו מובאים בחשבון מועדי וסכומי תשלום ההטבות הצפויים, בכפוף לשיעור גידול השכר החזוי ולהסתברויות תמותה, עזיבה ויציאה לנכות של העובדים והפנסיונרים, ובכפוף להסכמי העבודה ומדיניות החברה לגבי תשלום ההטבות. ההערכה בוצעה באמצעות חישוב ברמת העובד או הפנסיונר הבודד.

הנחות החישוב

• שיעור ההיוון

שיעור ההיוון נקבע לפי שיעורי התשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות בישראל, בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח (להלן: "המרווח הבינלאומי"). המרווח הבינלאומי מחושב לפי ההפרש הממוצע בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בארה"ב לעומת שיעורי התשואה לפדיון של אגרות חוב של ממשלת ארה"ב במועד הדיווח.

- **הנחת עליה בשכר**

1.75% ריאלי לשנה, עבור עובדים פעילים.

- **הנחת שיעורי עזיבה**

שיעורי העזיבה הצפויים הרגילים נקבעו בהתאם לניסיון הבנק תוך התחשבות בוותק העובד וגילו:

גיל העובד		וותק עד 3 שנים		וותק מעל 3 שנים	
		עזיבה עם השלמת פיצויים	עזיבה ללא השלמת פיצויים	עזיבה עם השלמת פיצויים	עזיבה ללא השלמת פיצויים
עד 55		1/3*16.25%	2/3*16.25%	1/3*3.39%	2/3*3.39%
מעל 56		0%	0%	14/15*8.28%	14/15*8.28%

שיעורי עזיבה מוקדמת בהתאם לתוכנית פרישה שנקבעו על ידי הבנק:

שנה / טווח גילאים	55-60	60-67
2018	19.9%	39.8%
2019	9.5%	19.0%
2020 ואילך	1.3%	2.7%

- **שיעור תמורת**

נעשה שימוש בטבלאות תמורת בהתאם לפרקטיקה מקובלת בשוק.
טבלת התמורת – לוח ב' שנמצא בשימוש של חברות הביטוח בכפוף לחוזר פנסיה 2013-3-1 שפורסם ע"י אגף שוק ההון, ביטוח והחסכון.

- **גיל פרישה**

גיל פרישה לגברים 67, גיל פרישה לנשים - מדורג 64-62 בהתאם לציפיות הבנק.

- **שיעור מס שכר**

17% כפי שהיה במועד החישוב.

תוצאות הערכה האקטוארית

בסיס הטבה מצטברת	רגישות לשינוי הנחת עזיבות		רגישות לשינוי הנחת עלית שכר		רגישות לשינוי בשיעור היוון		31/12/2017	
	-1%	1%	-1%	1%	-1%	1%	אלפי ש"ח	
173,913	192,504	185,090	179,383	200,812	202,387	177,213	188,311	פיקויים ותוכניות פרישה
(120,557)	(121,024)	(120,127)	(120,552)	(120,552)	(125,513)	(116,301)	(120,552)	ימנעה [בנס דוכנית]
21,790	27,200	24,542	23,458	28,506	28,591	23,434	25,546	פדיון ימי מחלה
17,731	17,812	17,649	17,731	17,731	21,252	15,000	17,731	שילוח דר מחלה
4,659	5,046	5,046	4,732	5,400	5,413	4,726	5,199	מונעק הסתגלות
2,868	3,534	3,023	3,029	3,525	3,530	3,029	3,265	מונעק חזק
100,403	125,072	115,224	107,781	135,421	135,660	107,100	119,499	סה"כ התחייבויות נטר

בכבוד רב,

דוד הרס FILAA

מנהל מחלקת אקטואריה, KPMG